

KUNGL. MAJT:S
PROPOSITION

TILL

Riksdagen

angående statsverkets tillstånd och behov.

KUNGL. MAJ:TS PROPOSITION

TILL

Riksdagen

angående statsverkets tillstånd och behov;

Given Stockholms slott den 9 januari 1919.

Jämlikt grundlagens bud avgiver Kungl. Maj:t härmed proposition angående statsverkets tillstånd och behov under år 1920.

Med åberopande av bilagda statsrådsprotokoll angående statsverkspropositionens justering vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att godkänna de i ovan nämnda protokoll berörda förslag och alltså upptaga statsverkets inkomster och utgifter sålunda:

Inkomsterna.

Specifikation av statens inkomster.

				Kronor
A. Egentliga statsinkomster.				
I. Skatter:				
1.	Mantalspenningar	900,000		
2.	Prästerskapets till statsverket indragna tionde	1,841,000		
3.	Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:			
a.	Inkomst- och förmögenhetsskatt, <i>bevillning</i>	140,000,000		
b.	Extra inkomst- och förmögenhetsskatt, <i>bevillning</i>	65,000,000		
c.	Bevillning av fast egendom samt av inkomst, <i>bevillning</i>	3,800,000		
d.	Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, <i>bevillning</i>	200,000		
e.	Stämpelmedel, <i>bevillning</i> (därav beräknad arvs- skatt och skatt för gåva 15,000,000 kro- nor)	49,500,000		
f.	Lastpenningar, <i>bevillning</i>	800,000		
g.	Krigskonjunkturskatt, <i>bevillning</i>	80,000,000	339,300,000	
4.	Tullar och acciser:			
a.	Tullmedel, <i>bevillning</i>	70,000,000		
b.	Sockerskatt, <i>bevillning</i>	15,600,000		
c.	Tobaksskatt, <i>bevillning</i>	25,000,000		
d.	Brännvinstillverkningsskatt, <i>bevillning</i>	8,000,000		
e.	Brännvinsförsäljningsmedel, <i>bevillning</i>	12,000,000		
f.	Maltskatt, <i>bevillning</i>	1,800,000		
g.	Punschskatt, <i>bevillning</i>	1,000,000	22,800,000	133,400,000
				475,441,000
II. Uppbörd i statens verksamhet:				
1.	Vattendomstolsavgifter	40,000		
2.	Fyr- och båkmedel	2,500,000		
3.	Lotspenningar	1,200,000		
4.	Avgifter för registrering av automobiler	10,000		
5.	Bidrag till försäkringsrådet och riksförsäkringsanstalten	240,000		
6.	Bidrag till försäkringsinspektionen	86,400		
7.	Avgifter för granskning av biografbilder	35,000		
8.	Inkomst av myntning och justering	1,060,000		

		Kronor
9. Patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter	771,200	
10. Bidrag till bankinspektionen	80,500	
11. Inkomster av statens provningsanstalt	204,400	
12. Kontrollstämpelmedel	125,000	
13. Denatureringsavgifter	7,800	
14. Terminsavgifter från läroverken	550,000	6,910,300
III. Diverse inkomster		2,398,650

Säger för egentliga statsinkomster 484,749,950 kronor.

B. Inkomster av statens produktiva fonder.

I. Statens affärsverksamhet:

1. Postverket:

inkomster, beviljning	58,700,000	
driftkostnader	54,700,000	
överskott		4,000,000

2. Telegrafverket:

inkomster	57,500,000	
driftkostnader	51,500,000	
överskott		6,000,000

3. Statens järnvägar:

inkomster	300,000,000	
driftkostnader	256,000,000	
överskott		44,000,000

4. Statens vattenfallsverk:

a. Trollhätte kanalverk:

inkomster	1,050,000	
driftkostnader	750,000	
överskott		300,000

b. Södertälje kanalverk:

inkomster	120,000	
driftkostnader	110,000	
överskott		10,000

c. Trollhätte kraftverk:

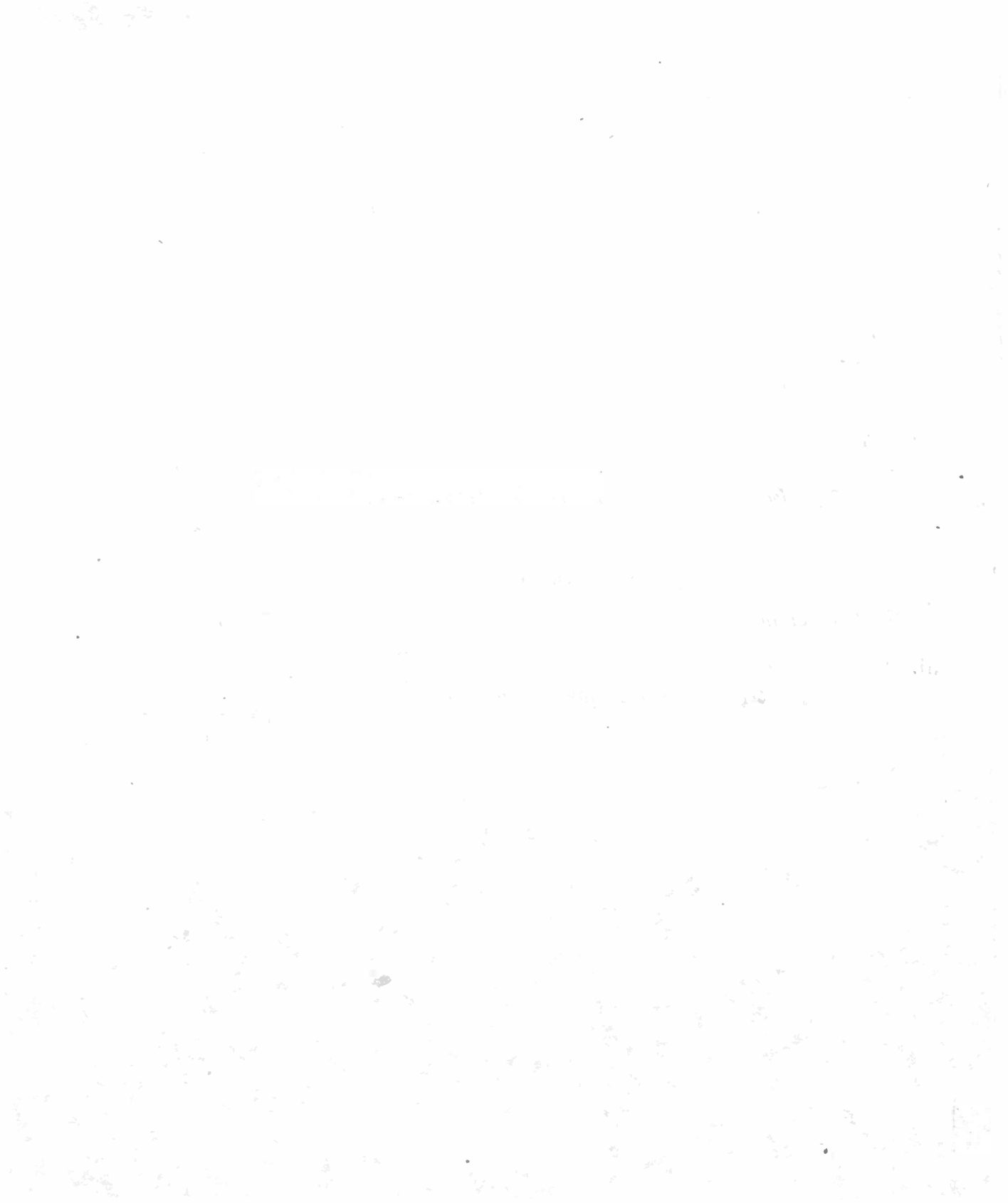
inkomster	5,500,000	
driftkostnader	2,000,000	
överskott		3,500,000

d. Porjus kraftverk:

inkomster	1,660,000	
driftkostnader	660,000	
överskott		1,000,000

			Kronor
e.	Älvkarleby kraftverk:		
	inkomster	5,250,000	
	driftkostnader	2,400,000	
	överskott	2,850,000	
f.	Statens vattenfallsverks fastighetsförvaltning:		
	inkomster	240,000	
	driftkostnader	100,000	
	överskott	140,000	
	<i>Säger för statens vattenfallsverk:</i>		
	inkomster	13,820,000	
	driftkostnader	6,020,000	
	överskott	7,800,000	
5.	Statens domäner:		
	inkomster	56,800,000	
	driftkostnader	28,700,000	
	överskott	28,100,000	89,900,000
II. Statens aktier:			
1.	<i>Utdelning i Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag:</i>		
a.	Enligt 1907 års överenskommelse	1,200,000	
b.	Enligt 1908 års överenskommelse	481,250	
c.	Enligt 1918 års överenskommelse	1,050,000	2,731,250
2.	<i>Utdelning i aktiebolaget svenska tobaksmonopolet</i>	5,000,000	7,731,250
III. Statens utlåningsfonder (överskott):			
1.	Allmänna järnvägslånefonden	1,725,000	
2.	Allmänna byggnadslånefonden	23,000	
3.	Lånefonden för bekämpande av arbetslösheten bland stenarbetare	60,000	
4.	Rederilånefonden	600,000	
5.	Hantverkslånefonden	6,700	
6.	Lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby	68,000	
7.	Odlingslånefonden	400,000	
8.	Torvindustrilånefonden	200,000	
9.	Egnahemslånefonden	2,060,000	
10.	Fiskerilånefonden	77,000	
11.	Norrländska nyodlingsfonden	40,000	
12.	Jordförmedlingsfonden	50,000	
13.	Täckdikningslånefonden	17,000	
14.	Allmänna nyodlingsfonden	8,000	
15.	Norrländska andelsmejerifonden	5,000	
16.	Kraftledningslånefonden	100,000	
17.	Gödselvärdslånefonden	30,000	5,469,700

	Kronor
IV. Statsverkets fond av rusdrycksmedel	360,000
Säger för inkomster av statens produktiva fonder 103,460,950 kronor.	
 C. I anspråk tagna kapitaltillgångar.	
I. Uppkomna av egentliga statsinkomster:	
1. Återbetalningar till statens utlåningsfonder:	
a. Allmänna byggnadslånefonden	36,000
II. Uppkomna av lånemedel:	
1. Allmänna järnvägslånefonden	850,000
Säger för i anspråk tagna kapitaltillgångar 886,000 kronor.	
 D. Lånemedel.	
I. Fast upplåning	102,133,900
II. Tillfällig upplåning	6,000,000
Säger för lånemedel 108,133,900 kronor.	
Summa	697,230,800

Utgifterna.

Verkliga utgifter.

I. Första huvudtiteln. Kungl. hov- och slottsstaterna.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
A. Kungl. hovstaten.					
1	Kungl. Maj:ts hovhållning.....			800,000	
2	Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning och handpenningar för Hennes Kungl. Höghet Kronprinsessan			192,000	
3	Hans Kungl. Höghet Hertigen av Västergötland			26,000	
4	Hans Kungl. Höghet Hertigen av Närke			26,000	
5	Ved och kol för de kungl. hoven			50,000	
6	Underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten.....			56,400	
7	Kungl. hovstallets utfodring			45,000	
	Säger för kungl. hovstaten			1,195,400	
B. Kungl. slottsstaten.					
Stockholms slott:					
1	Reparationer å Stockholms slott m. fl. för de kungl. hoven upplåtna byggnader	63,000			
2	Förstärkning av anslaget till reparationer å Stockholms slott m. fl. för de kungl. hoven upplåtna byggnader, förslagsanslag, högst.....		31,500		
3	Polis-, lys- och renhållning vid Stockholms slott	22,500			
4	Brandväsendet och yttre lyshållningen vid Stockholms slott.....	11,250		96,750	31,500

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Övriga kungl. slott:					
5	Drottningholms slott	24,600			
6	Förstärkning av anslaget till Drottningholms slott, <i>förslagsanslag</i> , högst		12,300		
7	Gripsholms slott	6,000			
8	Förstärkning av anslaget till Gripsholms slott, <i>förslagsanslag</i> , högst		3,000		
9	Ulriksdals slott	8,250			
10	Förstärkning av anslaget till Ulriksdals slott, <i>förslagsanslag</i> , högst		4,200		
11	Haga lustslott och park	8,000			
12	Förstärkning av anslaget till Haga lustslott och park, <i>förslagsanslag</i> , högst		4,000		
13	Strömsholms slott	3,000			
14	Förstärkning av anslaget till Strömsholms slott, <i>förslagsanslag</i> , högst		3,000		
15	Rosersbergs slott	3,000		52,850	26,500
Säger för kungl. slottsstaten				149,600	58,000
Summa				1,345,000	58,000

Verkliga utgifter.

II. Andra huvudtiteln. Justitiedepartementet.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
A. Departementet.					
1	Statsministern, lönefyllnad, <i>förslagsanslag</i> , högst			6,500	
2	Statsråden utan departement, 3 à 15,000 kronor			45,000	
3	Departementschefen			17,000	
4	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli			94,000	
5	Departementschefens ombud för tillsyn å tryckta skrifter allmängörande, <i>förslagsanslag</i>			14,000	
6	Handsekreterare åt statsministern, <i>förslagsanslag</i> , högst				3,000
	Säger för departementet			176,500	3,000
B. Lagberedningen m. m.					
1	Lagberedningen, <i>reservationsanslag</i>				60,000
2	Förberedande utredning angående en rättegångsreform, <i>reservationsanslag</i>				40,000
	Säger för lagberedningen m. m.				100,000
C. Justitiekanslersämbetet.					
1	Justitiekanslersexpeditionen			31,100	
D. Rättsskipningen.					
Högsta domstolen:					
1	Högsta domstolen			317,100	
2	Extra vaktmästare, <i>förslagsanslag</i> , högst				1,570
Nedre justitierevisionen:					
3	Avlöningar, arvoden m. m.			¹ 330,000	
4	Tillfällig förstärkning av arbetskrafterna, <i>förslagsanslag</i> , högst				¹ 47,000
Svea hovrätt:					
5	Hovrätten med därunder lydande justitiestat			¹ 963,000	
6	Extra vaktmästare i hovrätten, <i>förslagsanslag</i> , högst				1,570
Göta hovrätt:					
7	Hovrätten med därunder lydande justitiestat	¹ 585,000			
8	Extra division, <i>förslagsanslag</i> , högst		37,500		
9	Personligt avlöningstillägg åt skrivbiträdet J. M. Håkansson, <i>förslagsanslag</i> , högst		400	585,000	37,900
Hovrätten över Skåne och Blekinge:					
10	Hovrätten med därunder lydande justitiestat			¹ 259,000	

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
11	Personligt avlöningstillägg åt skrivbiträdet W. Berg, <i>förslagsanslag</i> , högst				400
Krigsrätterna:					
12	Civil personal vid regements- och stationskrigsrätterna, <i>förslagsanslag</i> , högst		175,000		
13	Avlöning till å äldre stat kvarstående auditör	4,000			
14	Arvoden åt civil personal vid särskilda krigsrätter, <i>förslagsanslag</i>	15,000		19,000	175,000
15	Bidrag till domsagornas förvaltning, <i>förslagsanslag</i>				200,000
16	Vattendomstolarnas verksamhet m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst				169,000
17	Ersättning åt domare, vittnen och parter, <i>förslagsanslag</i>			¹ 375,000	
18	Övervakning av villkorligt dömda, <i>förslagsanslag</i>				50,000
19	Rättshjälp m. m. åt vissa nyttjanderättshavare, <i>för-</i> <i>slagsanslag</i>				10,000
20	Understöd till offentliga rättshjälpsanstalter, <i>förslags-</i> <i>anslag</i>				¹ 15,000
21	Medikolegala besiktningar, <i>förslagsanslag</i>			16,200	
22	Ersättning åt personer, menigheter och allmänna in- rättningar för dem genom nya strafflagens införande frångångna bötesandelar, <i>förslagsanslag</i>			84,000	
23	Understöd till »Nytt juridiskt arkiv», <i>förslagsanslag</i> , högst				5,000
Säger för rättsskipningen				2,948,300	703,440
E. Fångvården.					
1	Fångvårdsstyrelsen			116,300	
Fångars vård och underhåll:					
2a	<i>Bestämt anslag</i>	1,075,300			
2b	<i>Förslagsanslag</i>	3,000,000		4,075,300	
3	Förstärkning av förslagsanslaget till fångars vård och underhåll, <i>förslagsanslag</i> , högst				1,200,000
4	Ålderstillägg för en del vid fångvårdsstyrelsen och fång- vården anställda ämbets- och tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>			96,000	
5	Extra aktuarie i fångvårdsstyrelsen, <i>förslagsanslag</i> , högst				4,000
6	Avlöningsförhöjning för direktören vid centralfängelset i Karlskrona, <i>förslagsanslag</i> , högst				500
7	Understöd åt verksamhet till frigivna fångars skydd, <i>reservationsanslag</i>				25,000
8	Tillbyggnad vid kronohäktet i Luleå, <i>reservationsanslag</i>				100,000
9	Byggnadsarbeten vid centralfängelset å Långholmen, <i>reservationsanslag</i>				125,000
Säger för fångvården				4,287,600	1,454,500

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
F. Uppfostringsanstalter för minderåriga förbrytare.					
Statens uppfostringsanstalt å Bona:					
1 a	Bestämt anslag	62,300			
1 b	Förslagsanslag	¹ 425,000		487,300	
Statens uppfostringsanstalt å Venngarn:					
2	Avlönande av tjänstemännen, <i>förslagsanslag</i> , högst		¹ 47,000		
3	Kost och beklädnad åt eleverna m. m., <i>förslagsanslag</i>		¹ 325,000		372,000
Uppfostran åt minderåriga kvinnliga förbrytare:					
4	Hyra för uppfostringsanstalt m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		46,700		
5	Elevernas bespisning och beklädnad m. m., <i>förslagsanslag</i>		37,000		83,700
Säger för uppfostringsanstalter för minderåriga förbrytare				487,300	455,700
G. Diverse.					
1	Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>			85,000	
2	Extra lönetillägg, <i>förslagsanslag</i>				2,500
3	Tillfällig lönerreglering för vissa ordinarie befattningshavare inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>				¹ 700,000
4	Förstärkning av de till avlönande av vissa extra befattningshavare inom den civila statsförvaltningen samt till vikariatsersättningar m. m. anvisade medel, <i>förslagsanslag</i>				¹ 100,000
5	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>			50,000	
6	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i>			100,000	
7	Svensk författningssamling, <i>förslagsanslag</i>			150,000	
8	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>			30,060	
9	Jordregister för landsbygden, <i>reservationsanslag</i>				50,000
10	Ersättning åt häradsskrivarna för anteckning i röstlängderna år 1920 av oguldna utskyldsposter, <i>förslagsanslag</i>				3,000
11	Sveriges andel i kostnaderna för den internationella byrån i Bern, <i>förslagsanslag</i>			2,000	
12	Understöd åt föreningen »Skyddsvärnet», <i>förslagsanslag</i> , högst				35,000
13	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>förslagsanslag</i>			160,000	
14	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>			9,000	
Säger för diverse				586,060	890,500
Summa				8,516,860	3,607,140

¹ Beräknat belopp.

Verkliga utgifter.

III. Tredje huvudtiteln. Utrikesdepartementet.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
A. Departementet.					
1	Departementschefen, ministern för utrikes ärendena...	24,000			
2	Departementet	¹ 307,200			
3	Extra avlöningstillägg åt vissa befattningshavare i departementet m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		¹ 40,000		
4	Tillfällig lönerreglering för vissa ordinarie befattningshavare inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>		¹ 7,800		
5	Förstärkning av de till avlönande av vissa extra befattningshavare inom den civila statsförvaltningen samt till vikariatsersättningar m. m. anvisade medel, <i>förslagsanslag</i>		¹ 4,000	331,200	51,800
B. Sveriges representation i utlandet.					
1	Beskickningar och konsulat	1,169,200			
2	Avlöning åt en tredje kanslist vid generalkonsulatet i London, <i>förslagsanslag</i> , högst		4,400		
3	Avlöning åt en t. f. minister hos Schweiziska Edsförbundet, <i>förslagsanslag</i> , högst		24,000		
4	Två andre legationssekreterarbefattningar, <i>förslagsanslag</i> , högst		18,000		
5	Expektansarvoden till vissa diplomat- och konsulat-tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>		20,400		
6	Vissa nya konsulat i Ryssland, <i>förslagsanslag</i> , högst		45,000		
7	Vissa nya konsulat i utomeuropeiska länder, <i>förslagsanslag</i> , högst		¹ 92,000		
8	Personligt lönetillägg åt kanslisten vid beskickningen i Madrid och Lissabon E. L. Johansson, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,000		
9	Gratifikation åt kanslisten vid beskickningen i Petrograd O. D. K. Lundberg, <i>förslagsanslag</i> , högst		3,000		
10	Gratifikation åt andre kanslisten vid generalkonsulatet i London O. A. Hedman, <i>förslagsanslag</i> , högst		2,000		
11	Vikariatsersättning vid beskickningar och konsulat samt lönefyllnad till vissa konsulsbefattningar, <i>förslagsanslag</i>	10,000			
12	Kontorskostnadsersättningar åt lönade konsuler	52,350			
13	Kontorskostnadsersättningar åt vissa nya konsuler i utomeuropeiska länder, <i>förslagsanslag</i> , högst		¹ 10,000		
14	Ersättningar till olönade konsuler och vicekonsuler, <i>förslagsanslag</i>	75,250			

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
15	Personliga gottgörelser för mistade konsulatavgifter, <i>förslagsanslag</i> , högst		7,000		
16	Diplomat- och konsulaspiranter	56,000			
17	Extra diplomat- och konsulaspiranter, <i>förslagsanslag</i> , högst		¹ 19,000		
18	Militär- och marinattachéer	28,000			
19	Handelsattachéer, <i>reservationsanslag</i>	40,000			
20	Extra handelsattachéer, <i>reservationsanslag</i>		¹ 175,000		
21	Sociala attachéer, <i>reservationsanslag</i>		¹ 70,000		
22	Ekiperingspenningar, <i>förslagsanslag</i>	15,000			
23	Extra biträden, kanslivaktmästare och andra utgifter vid beskickningar och konsulat	32,200			
24	Tillfälliga diplomatiska och konsulära poster i utlandet, <i>förslagsanslag</i> , högst		¹ 150,000	1,478,000	640,800
C. Internationella byråer m. m.					
1	Sveriges andel i kostnaderna under år 1919 för den internationella skiljedomstolens byrå i Haag, <i>förslagsanslag</i> , högst		5,000		
2	Internationella fredsbyrån i Bern, <i>förslagsanslag</i> , högst		750		
3	Interparlamentariska unionens byrå och generalsekretariat, <i>förslagsanslag</i> , högst		750		
4	Riksdagens interparlamentariska grupp, <i>förslagsanslag</i> , högst		33,000		39,500
D. Diverse.					
1	Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>	20,000			
2	Rese- och flyttningssättning, inspektioner, tillfälliga uppdrag, <i>förslagsanslag</i>	90,000			
3	Skrivmaterialier, expenser, renskrivning, ved, ljus m. m., <i>förslagsanslag</i>	350,000			
4	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>	5,000			
5	Gottgörelse av kostnader för sjöfolk och nödställda svenska undersåtar, <i>förslagsanslag</i>	35,000			
6	Hemliga utgifter	170,000			
7	Fortsatt utgivande av Sveriges traktater, <i>reservationsanslag</i>		4,500		
8	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga m. m., <i>förslagsanslag</i>	150,000		820,000	4,500
Summa				2,629,200	736,600

¹ Beräknat belopp.

Verkliga utgifter.

IV. Fjärde huvudtiteln. Lantförsvarsdepartementet.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
	A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
1	Departementschefen	17,000			
2	Departementet	134,200			
3	Arméförvaltningen	362,879			
4	Förstärkning av arbetskrafterna i arméförvaltningen, <i>förslagsanslag</i> , högst		35,800		
5	Avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl., <i>förslagsanslag</i>	22,008,000			
6	Tillfällig lönereglering för vissa ordinarie befattningsha- vare inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>		¹ 64,700		
7	Förstärkning av de till avlönande av vissa extra befattnings- havare inom den civila statsförvaltningen samt till vika- riatsersättningar m. m. anvisade medel, <i>förslagsanslag</i>		¹ 15,600		
8	Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>	116,600			
9	Inkvartereringens ordnande i Stockholm, <i>reservations- anslag</i>	21,450			
10	Extra lönetillägg, <i>förslagsanslag</i>		125		
11	Ökade arvoden åt lärarpersonalen vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, <i>förslagsanslag</i> , högst		4,300		
12	Dagavlöningsstillägg åt indelt manskap, <i>förslagsanslag</i>		94,300		
13	Mötesbidrag, <i>förslagsanslag</i>		80,000		
14	Provisoriskt avlöningsstillägg till officerare m. fl. vid till Boden förlagda truppförband och formationer, <i>förslagsanslag</i>		67,600		
15	Tillfällig löneförbättring för viss personal vid armén, <i>förslagsanslag</i>		¹ 4,020,000		
16	Rekryteringskostnader, <i>reservationsanslag</i>	810,950			
17	Arméns reservstater, <i>förslagsanslag</i>	462,000			
18	Arméns personal över stat, <i>förslagsanslag</i>	360,000			
19	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>	134,000			
20	Höjning av dagtraktamentena, <i>förslagsanslag</i>		250,000		
21	Flyttningersättning, <i>förslagsanslag</i>	46,500			
22	Resestipendier, <i>reservationsanslag</i>	28,500		24,502,079	4,632,425

¹ Beräknat belopp.

Bih. till riksd. prot. 1919. 1 saml. 1 avd.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
B. De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning.		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
1	Penningbidrag och penningtillskott, <i>förslagsanslag</i>	6,218,000			
2	Understöd åt vissa värnpliktigas familjer, <i>förslagsanslag</i>	740,600			
3	Inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m., <i>förslagsanslag</i>	525,300		7,483,900	
C. Undervisning, understöd, expenser m. m.					
1	Undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser, <i>reservationsanslag</i>	547,621			
2	Vissa utbildningskurser vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, <i>reservationsanslag</i>		60,350		
3	Vissa kostnader för krigsskolans verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst		55,000		
4	Studiestipendier, <i>reservationsanslag</i>	32,200			
5	Understöd åt föreningar och till skrifers utgivande, <i>reservationsanslag</i>	24,000			
6	Frivilliga skytteväsendets befrämjande, <i>reservationsanslag</i>		1,653,500		
7	Soldathemsverksamhet, <i>reservationsanslag</i>		10,000		
8	Skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m., <i>reservationsanslag</i>	295,733			
9	Skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden, <i>reservationsanslag</i>	156,300			
10	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>	120,500			
11	Vissa arbeten å mobiliseringsverket, <i>reservationsanslag</i>		28,700	1,176,354	1,807,550
D. Förplägnad, intendenturmateriel, remonter, övningar m. m.					
1	Mathållning, <i>förslagsanslag</i>	9,084,000			
2	Munderingsutrustning, <i>reservationsanslag</i>	5,276,611			
3	Kasernutredning, intendenturfordon m. m., <i>reservationsanslag</i>	1,621,404			
4	Överdrag till filter, <i>reservationsanslag</i>		220,000		
5	Intendenturutrustning åt landstormen, <i>reservationsanslag</i>		400,000		
6	Inventarier i nya kasernetablissemang, <i>reservationsanslag</i>		240,000		
7	Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt vid truppförbanden, <i>reservationsanslag</i>	2,305,316			
8	Remontering, <i>reservationsanslag</i>	884,880			
9	Furagering, <i>förslagsanslag</i>	4,573,838			
10	Premiering av lastautomobiler, <i>reservationsanslag</i>	40,000			

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
11	Drift och underhåll av personautomobiler, <i>förslagsanslag</i>		66,000		
12	Truppförbandens övningar, <i>reservationsanslag</i>	2,089,459			
13	Vinterrekrytskolor, <i>förslagsanslag</i>		224,100		
14	Sjötransportmateriel för Karlskrona och Vaxholms grenadjärregementens övningar, <i>förslagsanslag</i> , högst ..		100,000		
15	Fält- och fälttjänstövningar, <i>reservationsanslag</i>	640,000			
16	Kaderövningar vid landstormen, <i>förslagsanslag</i>		35,000	26,515,508	1,285,100
E. Sjukvård m. m.					
1	Sjuk- och veterinärvård m. m., <i>reservationsanslag</i> ...	682,501			
2	Arméns bakteriologiska laboratorium, <i>förslagsanslag</i> ...		8,000		
3	Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig, <i>reservationsanslag</i>		10,000	682,501	18,000
F. Vapen och ammunition.					
1	Vapen och ammunition m. m., <i>reservationsanslag</i>	3,541,711			
2	Fortsatt anskaffning av handvapen och kulsprutemateriel, <i>reservationsanslag</i>		1,637,400	3,541,711	1,637,400
G. Byggnader och ingenjörmateriel.					
1	Byggnader, övningsfält och skjutbanor, <i>reservationsanslag</i>	1,842,645			
2	Fullföljande av arbetena å kasernetablissemang för femton infanteriregementen, <i>reservationsanslag</i>		6,000,000		
3	Nya sjukhus för Västernorrlands regemente och Norrlands trängkår samt för Göta artilleriregemente m. m., <i>reservationsanslag</i>		352,163		
4	Merkostnader för vissa i samband med 1914 års härordning beslutade byggnadsföretag vid armén, <i>förslagsanslag</i> , att utgå av tillfälliga lånemedel		1,000,000		
5	Merkostnader för vissa efter antagandet av 1914 års härordning beslutade byggnadsföretag vid armén, <i>förslagsanslag</i>		300,000		
6	Elektrisk kraft- och belysningsanläggning vid Hälsinge regemente, <i>reservationsanslag</i>		37,500		
7	Vissa arbeten å Dalregementets skjutbana vid Falun, <i>reservationsanslag</i>		28,000		
8	Disponerande för arméns räkning av visst antal sängplatser å länslasarettet i Linköping		¹ 162,000		

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
9	Inköp av vissa fastigheter, att tilläggas Järnafältet, <i>reservationsanslag</i>		13,669		
10	Inköp av en mässbyggnad å Frösö läger, <i>reservationsanslag</i>		10,000		
11	Ingenjörmateriel, <i>reservationsanslag</i>	124,100			
12	Flygövningar och underhåll av flygmateriel, <i>reservationsanslag</i>		391,395		
13	Komplettering av viss ingenjörmateriel, <i>reservationsanslag</i>		83,300		
14	Viss ingenjörmateriel för infanteriet, <i>reservationsanslag</i>		35,000	1,966,745	8,413,027
H. Diverse.					
1	Ersättning för rustning och rotering, <i>förslagsanslag</i>	425,000			
2	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	615,000			
3	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>förslagsanslag</i>	200,000			
4	Semester åt vid lantförsvaret anställda arbetare, <i>förslagsanslag</i>		125,000	1,240,000	125,000
Summa				67,108,798	17,918,502

Verkliga utgifter.

V. Femte huvudtiteln. Sjöförsvarsdepartementet.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
1. Marinen.					
A. Departementet.					
1	Departementschefen			17,000	
2	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli och kommandoexpeditionen			71,600	
	Säger för departementet			88,600	
B. Marinförvaltningen och marinstaben.					
1	Marinförvaltningen			140,600	
2	Vikariatsersättning m. m. i marinförvaltningen, <i>förslagsanslag</i> , högst				25,120
3	Förstärkning av arbetskrafterna i marinförvaltningen, <i>förslagsanslag</i> , högst				20,850
4	Marinstaben			7,700	
	Säger för marinförvaltningen och marinstaben			148,300	45,970
C. Undervisningsverken.					
1	Sjökrigshögskolan, <i>reservationsanslag</i>			27,625	
2	Sjökrigsskolan, <i>reservationsanslag</i>			48,469	
3	Tillfällig löneförbättring åt viss personal vid sjökrigsskolan, <i>förslagsanslag</i>				1,300
4	Skeppsgosseskolor			76,800	
5	Marinintendentskolan, <i>reservationsanslag</i>			11,975	
	Säger för undervisningsverken			164,869	1,300
D. Flottan.					
<i>Avlöning, ersättningar m. m.</i>					
1	Avlöning för flottans kårer och stater, <i>förslagsanslag</i>	6,891,120			
2	Rekapitulations- och avskedspremier vid flottan, <i>förslagsanslag</i>	143,000			

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
3	Extra lönetillägg, <i>förslagsanslag</i>		500		
4	Ersättning för rustning och rotering, <i>förslagsanslag</i> ..	3,120			
5	Höjning av avlöningen till månadslönare, <i>förslagsanslag</i>		¹ 92,873	7,037,240	93,373
<i>Intendenturen.</i>					
6	Beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna, <i>reservationsanslag</i>	497,756			
7	Förstärkning av reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna, <i>förslagsanslag</i> , högst		224,000		
8	Naturaunderhåll åt personal vid flottan, <i>förslagsanslag</i>	2,098,436		2,596,192	224,000
<i>Nybyggnad och underhåll.</i>					
9	Flottans nybyggnad och underhåll, <i>reservationsanslag</i>	3,195,050			
10	Förstärkning av reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll, <i>förslagsanslag</i> , högst		639,010		
11	Utvidgning m. m. av flottans varv i Karlskrona, <i>reservationsanslag</i>		275,000		
12	Sanitära anordningar å flottans varv i Karlskrona, <i>reservationsanslag</i>		36,700		
13	Ändring och modernisering av sjömanskårens vid flottans station i Karlskrona avträdesinrättningar, <i>reservationsanslag</i>		81,700		
14	Anordning för elektrisk svetsning å flottans varv i Karlskrona, <i>reservationsanslag</i>		50,000		
15	Mekaniskt laboratorium å flottans varv i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>		65,000		
16	Elektrisk belysning i bostäder m. m. å Kastellholmen, <i>reservationsanslag</i>		43,600		
17	Moderna arbetsmaskiner för flottans varv i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>		94,800		
18	Lyftkran för flottans varv i Stockholm m. m., <i>reservationsanslag</i>		75,000		
19	Anläggning av ett järnvägsspår å Galärvarvet, <i>reservationsanslag</i>		25,000		
20	Lastautomobil för flottans varv i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>		43,000		
21	Örlogsdepå vid Göteborg, <i>reservationsanslag</i>		20,535		

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
22	Inventarier för inkvartering av officerare och under-officerare m. m. vid Göteborgs örlogsdepå, <i>reservationsanslag</i>		14,900		
23	Örlogsdepå vid Härnösand, <i>reservationsanslag</i>		¹ 1,000,000	3,195,050	2,464,245
<i>Övningar.</i>					
24	Flottans krigsberedskap och övningar, <i>reservationsanslag</i>	4,052,000			
25	Förstärkning av reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar, <i>förslagsanslag</i> , högst		810,400		
26	Sjöbeväringens avlöning och beklädnad m. m., <i>förslagsanslag</i>	851,984		4,903,984	810,400
<i>Artilleribehov.</i>					
27	Skjutförsök och inskjutning av kanoner, <i>reservationsanslag</i>	40,000			
28	Artilleribestyckning å vissa 1:a klass undervattensbåtar, <i>reservationsanslag</i>		60,000		
29	Moderna brisansrör, <i>reservationsanslag</i>		30,000	40,000	90,000
<i>Torped- och gnistsignalväsendet m. m.</i>					
30	Merkostnader för färdigställandet av torpeder och av varmluftsapparater för torpeder m. m., <i>reservationsanslag</i>		400,000		
31	Framställande av nya typer av radioapparater, <i>reservationsanslag</i>		35,000		
32	Provningsanstalt för gnismaterielen, <i>reservationsanslag</i>		30,000		
33	Försök med torped-, gnist- och flygmateriel, <i>reservationsanslag</i>		50,000		515,000
<i>Minväsendet.</i>					
34	Minmateriel, <i>reservationsanslag</i>				315,000
Säger för flottan		-----	-----	17,772,466	4,512,018
E. Kustartilleriet.					
<i>Avlöning.</i>					
1	Avlöning för kustartilleriets personal, <i>förslagsanslag</i>	1,758,435			
2	Rekapitulations- och avskedspremier vid kustartilleriet, <i>förslagsanslag</i>	51,000		1,809,435	

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
	<i>Intendenturen.</i>				
3	Beklädnad åt kustartilleriets manskap, <i>reservationsanslag</i>	122,655			
4	Förstärkning av reservationsanslaget till beklädnad åt kustartilleriets manskap, <i>förslagsanslag</i> , högst		55,200		
5	Naturaunderhåll åt personal vid kustartilleriet, <i>förslagsanslag</i>	530,900		653,555	55,200
	<i>Nybyggnad och underhåll.</i>				
6	Underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel, <i>reservationsanslag</i>	699,500			
7	Förstärkning av reservationsanslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel, <i>förslagsanslag</i> , högst		139,900		
8	Officersbyggnad i Vaxholms fästning, <i>reservationsanslag</i>		117,425		
9	Vatten- och avloppsledningar för befäls- och underbefälsbyggnaderna vid Vaxholms kustartilleriregemente, <i>reservationsanslag</i>		35,000	699,500	292,325
	<i>Övningar.</i>				
10	Kustartilleriets krigsberedskap och övningar, <i>reservationsanslag</i>	479,800			
11	Kustartilleribeväringsens avlöning och beklädnad m. m., <i>förslagsanslag</i>	430,000			
12	Krigsövningar vid kustfästningarna, <i>reservationsanslag</i>	20,000			
13	Lega och furagering m. m. för hästar vid kustartilleriet, <i>förslagsanslag</i> , högst		75,000	929,800	75,000
	<i>Artilleribehov.</i>				
14	Artilleriammunition för kustfästningarna, <i>reservationsanslag</i>		125,000		
15	Luftförsvar av Karlskrona varv och fästning, <i>reservationsanslag</i>		27,000		152,000
	<i>Minväsendet.</i>				
16	Permanenta mineringar vid kustfästningarna, <i>reservationsanslag</i>				50,250
	Säger för kustartilleriet			4,092,290	624,775

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
F. Flottan och kustartilleriet.					
1	Reservstat för marinen, <i>förslagsanslag</i>			39,111	
2	Åtgärder för civilanställning av uttjänt personal vid marinen, <i>förslagsanslag</i>				16,400
3	Försök med minmateriel, <i>reservationsanslag</i>				25,000
Säger för flottan och kustartilleriet				39,111	41,400
G. Diverse.					
1	Personliga lönetillägg, <i>förslagsanslag</i> , högst				2,945
2	Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>			42,000	
3	Ersättning åt officerare, ingenjörer och intendenten under anställning eller kommandering utrikes, <i>reser- vationsanslag</i>			15,000	
4	Resestipendium åt läkare vid marinläkarkåren, <i>reser- vationsanslag</i>			2,000	
5	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>			55,500	
6	Höjning av dagtraktamentena, <i>förslagsanslag</i>				27,500
7	Flyttningshjälp, <i>förslagsanslag</i>			22,000	
8	Sjukvård för marinen, <i>förslagsanslag</i>			175,960	
9	Uppvärmning, belysning, renhållning samt tvätt- och badinrättningar, <i>förslagsanslag</i>			425,000	
10	Arvoden åt vid skeppsgossekåren i Marstrand anställda personer m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst				14,915
11	Skrivmaterialier och expenser m. m., <i>förslagsanslag</i> ..			180,000	
12	Utgivande av läroböcker, beskrivningar, reglementen och instruktioner m. m., <i>förslagsanslag</i>			40,000	
13	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>			35,018	
14	Diverse behov			22,254	
15	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>			105,000	
16	Hyresutgifter, <i>förslagsanslag</i> , högst				58,600
17	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>för- slagsanslag</i>			65,000	
18	Tillfällig löneförbättring för viss personal vid marinen, <i>förslagsanslag</i>				¹ 1,275,000
19	Extra biträden å flottans stationer och inom kustfäst- ningarna, <i>förslagsanslag</i>				82,500
20	Biblioteksverksamheten för underbefäl och manskap vid marinen, <i>förslagsanslag</i>				¹ 8,200
Säger för diverse				1,184,732	1,469,660
Säger för marinen				23,490,368	6,695,123

¹ Beräknadt belopp.

Bih. till riksd. prot. 1919. 1 saml. 1 avd.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
2. Handeln.					
<i>Sjökarteverket.</i>					
Sjökarteverket:					
1a	<i>Bestämt anslag</i>	73,900			
1b	<i>Förslagsanslag</i>	5,000			
1c	<i>Reservationsanslag</i>	49,000			
2	<i>Sjömätningar, reservationsanslag</i>	127,900	173,200	127,900	173,200
<i>Lots- och fyrväsendet.</i>					
Lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna, <i>förslagsanslag:</i>					
3a	Direkt anvisning	3,656,300			
3b	Friheter	405			
3c	Ersättningar	4			
4	<i>Säkerhetsanstalter för sjöfarten, reservationsanslag</i>	3,656,709	164,200	3,656,709	164,200
<i>Nautisk-meteorologiska byrån.</i>					
Nautisk-meteorologiska byrån:					
5a	<i>Bestämt anslag</i>	10,000			
5b	<i>Reservationsanslag</i>	16,100			
6	Forstärkning av reservationsanslaget till nautisk-meteo- rologiska byrån, <i>förslagsanslag</i> , högst	26,100	2,700		
7	Arvode åt ytterligare en assistent vid nautisk-meteoro- logiska byrån, <i>förslagsanslag</i> , högst		3,500		
8	Tillfällig löneförbättring åt personalen vid nautisk-me- teorologiska byrån, <i>förslagsanslag</i> , högst		2,400		
9	Förhöjda arvoden åt vissa kontrollstationsföreståndare, <i>förslagsanslag</i> , högst		4,000		
10	Ålderstillägg för personalen vid nautisk-meteorologiska byrån, <i>förslagsanslag</i>	2,000		28,100	12,600
Säger för handeln				3,812,709	350,000
3. Marinen och handeln.					
1	Tillfällig lönereglering för vissa ordinarie befättnings- havare inom den civila statsförvaltningen, <i>förslags- anslag</i>				1 343,400

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
2	Förstärkning av de till avlönande av vissa extra be- fattningshavare inom den civila statsförvaltningen samt till vikariatsersättningar m. m. anvisade medel, <i>förslagsanslag</i> -----				¹ 65,000
3	Semester åt vid sjöförsvaret anställda arbetare, <i>för- slagsanslag</i> -----				151,000
	Säger för marinen och handeln -----				559,400
	Summa -----			27,303,077	7,604,523

¹ Beräknat belopp.

Verkliga utgifter.

VI. Sjätte huvudtiteln. Civildepartementet.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
A. Departementet.		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
1	Departementschefen			17,000	
2	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli.....			207,600	
3	Övergångsstat.....			15,600	
4	Extra byrå för fattigvårdsärenden, <i>förslagsanslag</i> , högst				27,400
5	Extra föredragande för mål hos regeringsrätten, <i>förslagsanslag</i> , högst				7,000
6	Extra föredragande för stadsplane- m. fl. ärenden, <i>förslagsanslag</i> , högst.....				3,000
Säger för departementet				240,200	37,400
B. Regeringsrätten.					
1	Regeringsrätten			94,500	
C. Överståthållarämbetet.					
1	Överståthållarämbetet			98,622	
2	Provisorisk förbättring av de hos överståthållarämbetet anställda extra tjänst innehavares avlöningsförmåner, <i>förslagsanslag</i> , högst.....				15,100
3	Utgivande av »Polisunderrättelser», <i>förslagsanslag</i> , högst				78,000
4	Utgifter för registrering av automobiler, <i>förslagsanslag</i> , att utgå i första hand av inflytande avgifter för registrering av automobiler				5,300
Säger för överståthållarämbetet				98,622	98,400
D. Landsstaten.					
1	Landshövdingarna			318,500	
2	Tjänstemän och betjänte vid länsstyrelserna			1,354,450	
3	Sakkunniga till biträde vid utredningar m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst			12,000	
4	Arvoden åt extra länsnotarier m. m., <i>reservationsanslag</i>			¹ 400,000	

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
5	Fögderiförvaltningarna			2,260,731	
6	Övergångsstat			55,000	
7	Avlöning och underhåll av särskild polisstyrka på landet m. m., <i>förslagsanslag</i>				600,000
8	Ersättning åt lappfogdar m. m., <i>reservationsanslag</i>				37,350
Säger för landsstaten				4,400,681	637,350
E. Väg- och vattenbyggnadsväsendet.					
Väg- och vattenbyggnadsstaten:					
1 a	<i>Bestämt anslag</i>	141,000			
<i>Reservationsanslag:</i>					
1 b	Expenser för allmänna arbeten 45,000				
1 c	Vägundersökningar 45,000	90,000		231,000	
2	Förstärkning av arbetskrafterna hos väg- och vatten- byggnadsstyrelsen m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst				35,600
3	Tillfällig höjning av reservationsanslaget till expenser för allmänna arbeten, <i>förslagsanslag</i> , högst				35,000
4	Tillfällig höjning av reservationsanslaget till vägunder- sökningar, <i>förslagsanslag</i> , högst				45,000
5	Vägar och kommunikationer			12,000	
6	Undersökningar av mindre hamnar och farleder m. m., <i>reservationsanslag</i>				10,000
7	Understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader m. m., <i>reservationsanslag</i>				900,000
8	Förbättring av Visby hamn, <i>reservationsanslag</i>				150,000
9	Anläggning eller förbättring av vägar m. m., <i>reserva- tionsanslag</i>				3,500,000
10	Anläggning av enklare vägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län, <i>reservationsanslag</i>				750,000
11	Anläggning av s. k. ödebygdsvägar inom Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län, <i>reservationsanslag</i>				400,000
12	Anläggning av utfartsvägar inom Norrbottens, Väster- bottens, Jämtlands och Västernorrlands län, <i>reserva- tionsanslag</i>				100,000
13	Upprensning av vissa farleder i Mälaren, <i>reservations- anslag</i>				100,000
Jordförluster genom kanal- och väganläggningar, <i>för- slagsanslag</i> :					
14 a	Direkt anvisning	2,700			
14 b	Ersättningar	4,567		7,267	

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
15	Sveriges bidrag till den ständiga internationella föreningen för frågor rörande vägväsendet, <i>förslagsanslag</i>			365	
	Säger för väg- och vattenbyggnadsväsendet			250,632	6,025,600
	F. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.				
	<i>Medicinalstyrelsen med dithörande stater.</i>				
1	Medicinalstyrelsen	216,800			
2	Personligt avlöningstillägg till en befattningshavare i medicinalstyrelsen, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,300		
	Statsmedicinska anstalten:				
3	Statens bakteriologiska laboratorium 102,290				
4	Statens rättskemiska laboratorium ... 19,550				
5	Förstärkning av anslaget till statens rättskemiska laboratorium, <i>förslagsanslag</i> , högst				2,500
6	Statens farmaceutiska laboratorium, <i>förslagsanslag</i> , högst				20,100
		121,840	22,600		
7	Förste provinsialläkare och provinsialläkare	1,222,200			
8	Provisorisk förbättring av vissa provinsialläkares avlöningsförmåner, <i>förslagsanslag</i> , högst		17,200		
9	Avlöning åt civila läkarstipendiater, <i>reservationsanslag</i>	31,000			
10	Bidrag till extra provinsialläkares avlönande, <i>förslagsanslag</i>	40,000		1,631,840	31,100
	<i>Sjukvårdsanstalterna.</i>				
	Sinnessjukvårdsanstalterna:				
11	Hospitals underhåll, <i>förslagsanslag</i>				18,200,000
12	Bidrag till befordringsavgifter för vissa befattningshavare vid statens hospital och asyler, <i>förslagsanslag</i> , högst ...				45,000
13	Nytt hospital å biskopsbostället Sundby, <i>reservationsanslag</i>				1,105,000
14	Nya paviljonger för oroliga sjuka vid Sätters och Västerviks hospital, <i>reservationsanslag</i>				298,400
15	Bostadshus för betjäning vid Sätters och Västerviks hospital, <i>reservationsanslag</i>				61,800

¹ Beräknat belopp.

			Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
			Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
16	Paviljonger för oroliga sjuka vid Östersunds hospital, <i>re-</i> <i>servationsanslag</i>	300,000				
17	Magasinsbyggnader vid vissa hospital, <i>reservationsanslag</i>	168,000				
18	Familjebostäder för hospitals- personal, <i>reservationsanslag</i>	300,000				
19	Bostadshus vid Härnösands hos- pital, <i>reservationsanslag</i> ...	86,000				
20	Vattenreningsverk vid Öster- sunds hospital, <i>reservations-</i> <i>anslag</i>	100,000				
21	Anstalter för obildbara sinnes- slöa, <i>förslagsanslag</i> 450,000					
22	Anstalter för bildbara sinnes- slöa, som icke äro fallande- sjuka, <i>förslagsanslag</i> 700,000					
23	Epileptikeranstalter, <i>förslags-</i> <i>anslag</i> 100,000		9,450,000	2,464,200		
	Övriga sjukvårdsanstalter:					
24	Lasarettets underhåll 15,774					
25	Underhåll av Järvsö sjukhus för spetälska 23,500					
26	Täckande av brist å anslaget till underhåll av Järvsö sjuk- hus för spetälska, <i>förslags-</i> <i>anslag</i> , högst..... 8,000					
27	Underhåll av spetälskesjuk- huset i Mora Noret, <i>för-</i> <i>slagsanslag</i> 13,800					
28	Bidrag för driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalter, <i>förslagsanslag</i> 2,400,000					
29	Resebidrag till vissa patienter vid kustsanatorierna, <i>för-</i> <i>slagsanslag</i> 15,000					
30	De genom medel ur Konung Oscar II:s jubileumsfond in- rättade folksanatorierna, <i>för-</i> <i>slagsanslag</i> , högst..... 400,000					
31	Statsbidrag till dispensärverk- samhet, <i>förslagsanslag</i> 150,000					

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
32	Behandling av medellösa lupus- patienter från landsorten, <i>förslagsanslag</i> 30,000	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
33	Resebidrag till vissa patienter vid radiumhemmet i Stock- holm, <i>förslagsanslag</i> 8,000	2,439,274	624,800		
Vanföreväsendet:					
34	Kliniker vid vanföreanstalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg, <i>förslagsan- slag</i> 179,500				
35	Polikliniker vid vanföreanstalterna i Stock- holm, Göteborg och Hälsingborg, <i>för- slagsanslag</i> 15,000				
36	Underhåll av skol- och uppfostringshem för vanföra, <i>förslagsanslag</i> 131,400				
37	Bidrag till resor för vanföra jämte vårdare, <i>förslagsanslag</i> 35,000				
38	De i Stockholm, Göteborg och Hälsing- borg inrättade undervisningsanstalterna för vanföra m. m., <i>förslagsanslag</i> 184,500	545,400		12,434,674	3,089,000
<i>Hälsovård i allmänhet.</i>					
39	Kostnader för allmän hälso- och sjukvård, <i>förslagsanslag</i>	275,000			
40	Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader, <i>förslagsanslag</i>		230,000		
41	Statsbidrag till avlöning åt distriktssköterskor, <i>för- slagsanslag</i>		¹ 350,000		
42	Statsbidrag till avlöning åt barnmorskor, <i>förslagsan- slag</i>		¹ 550,000		
43	Ortopediska institutet	8,250			
44	Skyddskoppympnigen, <i>förslagsanslag</i>	240,000			
45	Karantänsanstalten på Känsö, <i>förslagsanslag</i> , högst...	16,600			
46	Skötsel av den å karantänsanstalten på Känsö be- fintliga koloxidapparaten, <i>förslagsanslag</i> , högst.....		1,000		
47	Personligt lönetillägg åt karantänsläkaren på Känsö G. E. Hjortzberg, <i>förslagsanslag</i> , högst.....		500		
48	Svenska läkarsällskapet	3,000			
49	Resestipendier åt civila läkare	3,500			
50	Sveriges andel i kostnaderna för den internationella hälsovårdsbyrån i Paris, <i>förslagsanslag</i>	7,000		553,350	1,131,500
Säger för medicinalstaten samt hälso- och sjukvården				14,619,864	4,251,600

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
G. Sociala verk och inrättningar.					
Riksförsäkringsanstalten:					
1	Riksförsäkringsanstalten	114,100			
2	Riksförsäkringsanstaltens verksamhet, <i>förslagsanslag</i>		1,123,400		
3	Kostnader enligt 19 och 37 §§ i lagen om försäkring för olycksfall i arbete, <i>förslagsanslag</i>	50,000			
4	Ersättning åt postsparbanken för dess bestyr för riksförsäkringsanstalten, <i>förslagsanslag</i>		47,740		
5	Statens bidrag till fiskares försäkring, <i>förslagsanslag</i>	34,000		198,100	1,171,140
Försäkringsrådet:					
6	Försäkringsrådet			65,500	
7	Försäkringsrådets verksamhet, <i>förslagsanslag</i>				55,000
Socialstyrelsen:					
8	Socialstyrelsen	202,100			
9	Socialstyrelsens verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst		83,900		
10	Medling i arbetstvister, <i>förslagsanslag</i>		50,000		
11	Öffentliga arbetsförmedlingen i riket, <i>förslagsanslag</i>		140,000		
12	Medellösa arbetssökandes resor, <i>förslagsanslag</i>		30,000		
13	Mellanfolkliga arbetsamtet i Basel, <i>förslagsanslag</i> , högst		750	202,100	304,650
Arbeterskydd:					
14	Yrkesinspektionen	169,300			
15	Yrkesinspektionens verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst		1 56,900		
16	Permanent utställningen i Stockholm av skyddsanordningar mot olycksfall och ohälsa i arbetet, <i>förslagsanslag</i> , högst		4,000	169,300	60,900
Socialförsäkring:					
17	Sjukkasväsandets befrämjande, <i>förslagsanslag</i>	1,700,000			
18	Extra statsbidrag för år 1919 åt registrerade sjuk-kassor, <i>förslagsanslag</i>		1,500,000	-	
19	Sjuk-kassor, som meddela moderskapsunderstöd, <i>förslagsanslag</i>		110,000		
20	Tillsyn över understödsföreningarna, <i>förslagsanslag</i> , högst		6,000		
21	Internationella föreningen för arbetslöshetens bekämpande, <i>förslagsanslag</i> , högst		750	1,700,000	1,616,750
Nykterhetsverksamhet:					
Alkoholistvård:					
22	Avlöningar åt tjänstemän vid statens vårdanstalt å Salbohed för alkoholister m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	17,500			
23	Bidrag till driftkostnaderna i övrigt för statens vårdanstalt å Salbohed för alkoholister, <i>förslagsanslag</i>	49,225			

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
24	Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader, <i>förslagsanslag</i>	100,000			
25	Statens kostnader för farliga alkoholister m. m., <i>förslagsanslag</i>	17,000			
26	Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter, <i>reservationsanslag</i>	10,000			
27	Sakkunnigt biträde hos socialstyrelsen för ärenden rörande alkoholistvården, <i>förslagsanslag</i> , högst.....	3,600	197,325		
	Främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder:				
28 a	<i>Förslagsanslag</i> , högst.....	22,750			
28 b	<i>Reservationsanslag</i>	3,000	25,750		223,075
	Allmänna pensionsförsäkringen:				
29	Pensionsstyrelsen.....	405,900			
30	Pensionsstyrelsens verksamhet, <i>förslagsanslag</i>		465,000		
31	Försäkringsböcker för de jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring försäkrade, <i>förslagsanslag</i>		320,000		
32	Statens kostnad för pensionstillägg och understöd åt de personer, som äro därtill berättigade jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring, <i>förslagsanslag</i>		10,800,000		
33	Bidrag till understöd åt de personer, som genom lagen den 8 juni 1915 blivit delaktiga i den allmänna pensionsförsäkringen, <i>förslagsanslag</i> , högst.....		867,000		
34	Ersättning till postsparbanken för bestyret med pensionsutbetalningar m. m., <i>förslagsanslag</i>		140,000		
35	Ersättning till häradskrivarna för pensionsförteckningar, <i>förslagsanslag</i>		50,000	405,900	12,642,000
	Fattigvård:				
36	Fattigvården i Stockholm och landsorten.....	9,564			
37	Fattigvården i allmänhet, <i>förslagsanslag</i>	400,000			
38	Svenska fattigvårdsförbundet, <i>förslagsanslag</i> , högst.....		19,400		
39	Statsinspektion av fattigvården, <i>förslagsanslag</i> , högst.....		49,650	409,564	69,050
	Diverse sociala ändamål:				
40	Nationalföreningens mot emigrationen verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst.....		15,000		
41	Stiftelsen »Hemmet Fristad», <i>förslagsanslag</i> , högst.....		20,000		
42	Småbrukskolonien Emaus i Norrtälje, <i>förslagsanslag</i> , högst.....		8,000		
43	Drottning Sophias skyddshem, <i>förslagsanslag</i> , högst.....		4,000		47,000
	Säger för sociala verk och inrättningar.....			3,150,464	16,189,565

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
H. Försäkringsinspektionen.					
1	Upprätthållande av försäkringsinspektionens verksamhet, <i>reservationsanslag</i> , att av bidrag till försäkringsinspektionen direkt utgå			¹ 86,400	
I. Diverse.					
1	Skematisk förteckning och beskrivning över Sveriges vattenfall, <i>reservationsanslag</i>				52,500
2	Bestridande av utgifterna för statens biografbyrå, <i>reservationsanslag</i> , att av avgifter för granskning av biografbilder direkt utgå				35,000
3	Sveriges riksförbund av frivilliga brandkärer, <i>förslagsanslag</i> , högst				2,500
4	Regeringsrättens årsbok, <i>förslagsanslag</i>				12,000
5	Odling av frön för uppdragande av medicinalväxter m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst				3,000
6	Allmän utredning angående Sveriges inre vattenvägar, <i>reservationsanslag</i>				87,000
7	Bekämpande av arbetslösheten, <i>förslagsanslag</i> , högst			¹ 2,000,000	
8	Extra lönetillägg, <i>förslagsanslag</i>				12,000
9	Tillfällig lönereglering för vissa ordinarie befattningshavare inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>				¹ 580,000
10	Förstärkning av de till avlönande av vissa extra befattningshavare inom den civila statsförvaltningen samt till vikariatsersättningar m. m. anvisade medel, <i>förslagsanslag</i>				¹ 255,000
11	Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>			375,000	
12	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>			300,000	
13	Postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser, <i>förslagsanslag</i>			2,200,000	
14	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>förslagsanslag</i>			280,000	
15	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>			32,000	
16	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i>			550,000	
17	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>			200,022	
Säger för diverse				3,937,022	3,039,000
Summa				26,878,385	30,278,915

¹ Beräknat belopp.

Verkliga utgifter.

VII. Sjunde huvudtiteln. Finansdepartementet.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
	A. Departementet.	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
1	Departementschefen			17,000	
2	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli			133,300	
3	Biträde inom departementet vid beredning av ärenden rörande bankväsendet m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst			4,700	
4	Extra byråchef för lagärenden, <i>förslagsanslag</i> , högst				8,100
5	Fyllnadsarvode åt en särskild föredragande för ärenden rörande elektriska anläggningar m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst				1,050
6	Särskild föredragande i regeringsrätten m. m., <i>för- slagsanslag</i> , högst				15,200
	Säger för departementet			155,000	14,350
	B. De centrala ämbetsverken.				
	Kammarkollegium:				
1	Kammarkollegium	1 201,000			
2	Förstärkning av arbetskrafterna hos kammarkollegium, <i>förslagsanslag</i> , högst		1 63,150		
3	Ordnande av vissa kammarkollegii andra arkivkon- tor tillhörande handlingar, <i>förslagsanslag</i> , högst		1 1,950	201,000	65,100
	Statskontoret:				
4	Statskontoret			196,200	
5	Förstärkning av arbetskrafterna å statskontorets riks- bokslutsbyrå, <i>förslagsanslag</i> , högst				11,425
	Mynt- och justeringsverket:				
6	Bestridande av de med mynt- och justeringsverkets drift förenade kostnader, <i>reservationsanslag</i> , att av inkomst av myntning och justering direkt utgå			1,060,000	
	Kommerskollegium:				
7	Kommerskollegium	374,500			
8	Förstärkning av kommerskollegii arbetskrafter för behandling av ärenden rörande kraftledningslåne- fonden, <i>förslagsanslag</i> , högst		7,150		
9	Kommerskollegii fartygsinspektionsbyrå, <i>förslagsan- slag</i> , högst		33,750		

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
10	Förstärkning av kommerskollegii arbetskrafter för behandling av vissa ärenden rörande elektriska anläggningar, <i>förslagsanslag</i> , högst		¹ 10,000	374,500	50,900
	Kammarrätten:				
11	Kammarrätten			289,500	
12	Förstärkning av kammarrättens arbetskrafter m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst				111,526
	Statistiska centralbyrån:				
13	Avlöningsmedel	152,600			
14	Amanuenser, vikariatsersättningar och tillfälliga biträden, <i>reservationsanslag</i>	28,200			
15	Bibliotekets underhållande, <i>reservationsanslag</i>	2,000			
16	Arvoden åt personal vid valstatistik, <i>förslagsanslag</i>		6,500	182,800	6,500
	Byggnadsstyrelsen m. m.:				
17	Byggnadsstyrelsen	159,600			
18	Förstärkning av byggnadsstyrelsens arbetskrafter, <i>förslagsanslag</i> , högst		30,000		
19	Mätningar m. m. av kulturhistoriskt märkliga byggnader, <i>reservationsanslag</i>	3,000			
20	Lokal för två av byggnadsstyrelsens byråer m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		13,250		
21	Länsarkitekter, <i>förslagsanslag</i> , högst		25,000	162,600	68,250
	Patent- och registreringsverket:				
22	Upprätthållande av patent- och registreringsverkets verksamhet, <i>reservationsanslag</i> , att av patent- och varumärkes- samt registreringsavgifters medel direkt utgå			771,200	
23	Kostnader, som föranledas av överståthållarämbetets och länsstyrelsernas befattning med vissa slag av registrering, <i>förslagsanslag</i>				4,000
	Bankinspektionen:				
24	Upprätthållande av bankinspektionens verksamhet, <i>reservationsanslag</i> , att av bidrag till bankinspektionen direkt utgå			80,500	
	Statens provningsanstalt:				
25	Upprätthållande av statens provningsanstalts verksamhet, <i>reservationsanslag</i> , att i första hand av inkomster av provningsanstalten direkt utgå			¹ 243,050	
	Säger för de centrala ämbetsverken			3,561,350	317,701

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
C. De centrala ämbetsverken underlydande stater.					
Bergsstaten:					
1	Bergsstaten			86,850	
2	Arvoden åt två gruvingenjörer, <i>förslagsanslag</i> , högst				10,400
3	Sprängämnesinspektionen			7,600	
Inspektion över elektriska anläggningar för belysning eller arbetsöverföring:					
4	Inspektionen över elektriska anläggningar			20,800	
5	Arvoden åt två assistenter, <i>förslagsanslag</i> , högst				7,800
6	Förhandskontroll å fartygs sjövärdighet, <i>förslagsanslag</i> , högst				167,400
Undervisningsanstalter för sjöfart:					
7	Navigationsskolorna	178,120			
8	Navigationslärarkursen, <i>reservationsanslag</i>	2,200			
9	Ålderstillägg för personalen vid undervisningsanstalterna för sjöfart, <i>förslagsanslag</i>	11,000			
10	Tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid navigationsskolorna, <i>förslagsanslag</i>		19,700	191,320	19,700
11	Skeppsmättningskostnad, <i>förslagsanslag</i>			32,200	
Säger för de centrala ämbetsverken underlydande stater				338,770	205,300
D. Handel och sjöfart.					
1	Handelshögskolan i Stockholm, <i>förslagsanslag</i> , högst				30,000
2	Exportstipendier, <i>reservationsanslag</i>				20,000
3	Auktoriserade handelskammare i riket, <i>förslagsanslag</i> , högst				36,000
4	Svenska handelskamrarna i London och i Frankrike m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst				35,000
5	Internationell byrå i Bryssel för handelsstatistik, <i>förslagsanslag</i>				650
6	Internationella statistiska institutets permanenta byrå i Haag, <i>förslagsanslag</i> , högst				1,000
7	Ersättning till sjömanshusen, <i>förslagsanslag</i> , högst				40,000
8	Läkarundersökning av sjöfolk, <i>förslagsanslag</i>				27,000
9	Dispaschörsväsendet, <i>förslagsanslag</i> , högst				4,000
10	Stormvarningar vid rikets kuster, <i>förslagsanslag</i> , högst				48,500
11	Isbrytare å Vänern, <i>förslagsanslag</i> , högst				800,000
Säger för handel och sjöfart					1,042,150
E. Bergsbruk, industri, hantverk och slöjd.					
1	Befrämjande i allmänhet av bergsbruket			2,700	

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
	Befrämjande i allmänhet av slöjderna:				
2a	<i>Bestämt anslag</i>	28,500			
	<i>Reservationsanslag:</i>				
2b	Reseunderstöd åt idkare av hantverk och annan mindre industri	14,000			
2c	Reseunderstöd åt verkmästare och förmän inom industrien	10,000		52,500	
3	Sveriges hantverksorganisation, <i>förslagsanslag</i> , högst				4,000
4	Statsunderstöd åt hantverksidkare för utbildande av lärlingar m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst				14,250
5	Föreningen för svensk hemslöjd, <i>förslagsanslag</i> , högst				20,000
	Säger för bergsbruk, industri, hantverk och slöjd			55,200	38,250
	F. Skatteomkostnader.				
	Tullverket:				
1	Tullverket, <i>förslagsanslag</i>	7,813,100			
2	Bidrag till tullstatens enskilda pensionsinrättning, <i>förslagsanslag</i> , högst	10,000			
3	Förstärkning av arbetskrafterna hos generaltullsty- relsen, <i>förslagsanslag</i> , högst		25,600		
4	Förstärkning av arbetskrafterna vid tullverkets lokal- förvaltning, <i>förslagsanslag</i> , högst		399,600		
5	Ortstillägg åt befattningshavare å extra stat m. fl., <i>förslagsanslag</i>		43,500		
6	Tillfälliga lönetillägg till tullverkets personal, <i>för- slagsanslag</i>		631,800	7,823,100	1,100,500
	Kontrollstyrelsen:				
7	Kontrollstyrelsen	80,800			
8	Upprätthållande av verksamheten å kontrollstyrelsens avdelning för rusdrycksförsäljningsärenden, <i>för- slagsanslag</i> , högst		35,000		
9	Särskild föredragande inom kontrollstyrelsen för ärenden angående skattefri sprit m. m., <i>reserva- tionsanslag</i> , att av denatureringsavgifter direkt utgå		7,800	80,800	42,800
10	Kontroll å tillverkningsavgifter, <i>förslagsanslag</i>			800,000	
11	Stämpelomkostnader, <i>förslagsanslag</i>			420,000	
12	Kostnader för taxering till skatt å inkomst och för- mogenhet, <i>förslagsanslag</i>			1,500,000	
13	Observations- och uppbördsprocenter m. m., <i>förslags- anslag</i>			20,000	
	Säger för skatteomkostnader			10,643,900	1,143,300

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
G. Kronans publika hus.					
1	Lyshållning m. fl. utgifter för kronans publika hus i Stockholm, <i>förslagsanslag</i>			50,000	
2	Byggnader och reparationer, <i>reservationsanslag</i>			370,000	
3	Förstärkning av grunden under vissa delar av Stockholms slott, <i>reservationsanslag</i>				¹ 200,000
4	Reparations- och påbyggnadsarbeten å de i kvarteret Grönlandet norra i Stockholm befintliga byggnaderna, <i>reservationsanslag</i>				¹ 1,000,000
5	Ombyggnad av den s. k. atelierbyggnaden vid Karl XIII:s torg i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>				¹ 400,000
6	Ombyggnad av det Preisiska huset vid Drottninggatan i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>				¹ 50,000
7	Förhyrande av bostad åt landshövdingen i Västernorrlands län, <i>reservationsanslag</i>				4,500
8	Uppförande av två bostadshus för tullpersonalen i Mon, <i>reservationsanslag</i>				¹ 85,000
Säger för kronans publika hus		-----	-----	420,000	1,739,500
H. De kungl. teatrarna.					
1	Kungl. operan.....			60,000	
I. Ingenjörsvetenskapsakademien.					
1	Inrättande av en ingenjörsvetenskapsakademi.....			¹ 40,000	
J. Diverse.					
1	Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>			55,000	
2	Ersättning till städerna för mistad tolag, <i>förslagsanslag</i>			3,500,000	
Städers friheter, <i>förslagsanslag</i> :					
3a	Direkt anvisning.....	14,670			
3b	Friheter.....	30		44,700	
4	Restitutioner, <i>förslagsanslag</i>			300,000	
5	Bidrag till landsting och städer, som icke deltaga i landsting, <i>reservationsanslag</i> , att av bevillning av fast egendom samt av inkomst direkt utgå.....				3,800,000
6	Ersättning till vissa städer och köpingar för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel.....			4,672,440	

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
7	Ersättning till landsting och städer, som ej deltaga i landsting, för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel			3,100,000	
8	Vederlag för nedlagda utskänkningsrättigheter, <i>förslagsanslag</i>			100,000	
9	Inlösen av skattefrälseräntor, <i>förslagsanslag</i>				45,000
10	Ersättning för skattefrälseräntor, <i>förslagsanslag</i>				80,000
11	Avlösning av frälseeskatteräntor, <i>förslagsanslag</i>				125,000
12	Statsunderstöd åt synnerligt skattetyngda landskommuner, <i>förslagsanslag</i>				600,000
13	Vissa utskylder för det brittiska beskickningshuset i Stockholm, <i>förslagsanslag</i>				1,000
14	Bidrag till svenska stadsförbundets verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst				8,000
15	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>			75,000	
16	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i>			120,000	
17	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>			133,014	
18	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>förslagsanslag</i>			375,000	
19	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>			57,000	
20	Tillfällig löne reglering för vissa ordinarie befattningshavare inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>				¹ 272,475
21	Förstärkning av de till avlönande av vissa extra befattningshavare inom den civila statsförvaltningen samt till vikariatsersättningar m. m. anvisade medel, <i>förslagsanslag</i>				¹ 241,100
	Säger för diverse			12,532,154	5,172,575
	Summa			27,806,374	9,673,126

¹ Beräknat belopp.

Verkliga utgifter.

VIII. Åttonde huvudtiteln. Ecklesiastikdepartementet.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
A. Departementet.					
1	Departementschefen			17,000	
2	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli			224,150	
3	Övergångsstat, <i>förslagsanslag</i> , högst			16,200	
4	Extra föredragande m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst				17,200
5	Ledare av undervisningsstatistikens omorganisation, <i>förslagsanslag</i> , högst				7,800
Säger för departementet				257,350	25,000
B. Arkiv, bibliotek och museer.					
<i>Arkiv.</i>					
1	Riks- och landsarkiven	122,080			
2	Fortsatt utgivande av sådana handlingar, som äro av vikt för fäderneslandets historia, <i>reservationsanslag</i>		6,000		
3	Amannenser m. m. vid landsarkiven, <i>förslagsanslag</i> , högst		8,800		
4	Registrering av vissa rätthistoriska källor, <i>förslagsanslag</i> , högst		2,400	122,080	17,200
<i>Bibliotek.</i>					
Kungl. biblioteket:					
5	Kungl. biblioteket	153,100			
6	Inbindning av böcker i kungl. bibliotekets äldre samlingar, <i>reservationsanslag</i>				10,000
7	Katalog över ofullständigt förtecknade delar av kungl. bibliotekets äldre samlingar, <i>förslagsanslag</i> , högst				12,400
8	Sveriges offentliga biblioteks gemensamma accessionskatalogs 34:e årgång, omfattande år 1919, <i>förslagsanslag</i> , högst		4,500		
9	Arvodesökning åt bibliotekarien vid stifts- och läroverksbiblioteket i Linköping m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	153,100	26,900		
Pedagogiska biblioteket:					
10	Bidrag till uppehållande av bibliotekets verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst		10,400		

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
11	Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,500	153,100	41,400
<i>Museer.</i>					
Nationalmuseum:					
Museet:					
12 a	<i>Bestämt anslag</i> 87,545				
<i>Reservationsanslag:</i>					
12 b	Samlingarnas vård och underhåll samt expenser ... 11,000				
12 c	Målnings- och skulptursamlingarnas ökande 15,000				
12 d	Handteknings- och gravyr-samlingarnas ökande 7,500				
12 e	Ökande av samlingen av konsthantverk 10,000				
12 f	Boksamlingen 3,000				
12 g	Inlösen av levande svenska konstnärers arbeten 15,000				
13	Förstärkning av museets anslag till vikariatsersättningar m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst..... 3,920				
14	Konservering av handteknings- och gravyrsamlingar inom museet, <i>reservationsanslag</i> 5,000				
15	Ökad ersättning för sekreterargöromål vid museet, <i>förslagsanslag</i> , högst..... 500				
16	Försäkring och transport av konstföremål, <i>reservationsanslag</i> ... 2,500				
17	Montrer och piedestaler för egyptiska avdelningen m. m., <i>reservationsanslag</i> 3,900				
18	Konservering av två hautelissetapeter, <i>reservationsanslag</i> 1,000	149,045	16,820		
Livrustkammaren:					
19	Tillsyn, underhåll och vård av livrustkammarens samlingar, <i>förslagsanslag</i> , högst 6,200				
20	Iståndsättande av vissa föremål i livrustkammarens samlingar, <i>förslagsanslag</i> , högst 1,700				
21	Extra biträden samt vikariatsersättning vid livrustkammaren, <i>förslagsanslag</i> , högst 3,000				

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
22	Arvode åt ett tekniskt biträde för vård av livrustkammarens samlingar, <i>förslagsanslag</i> , högst	2,150			
23	Avskrifter av äldre inventarieförteckningar angående livrustkammarens samlingar, <i>förslagsanslag</i> , högst	1,200	14,250		
Naturhistoriska riksmuseet:					
Museet:					
24 a	<i>Bestämt anslag</i>	194,720			
24 b	<i>Reservationsanslag</i>	44,800			
25	Personligt arvodestillägg åt assistenten G. A. H. Dahlstedt, <i>förslagsanslag</i> , högst	500			
26	Anskaffande av skåp och lådor för entomologiska avdelningen, <i>förslagsanslag</i> , högst	5,000			
27	Ordnande av vissa samlingar, tillhörande paleo-botaniska avdelningen, <i>förslagsanslag</i> , högst	1,000			
28	Nordiska museet, <i>förslagsanslag</i> , högst	239,520	6,500		
29	Kulturhistoriska museet i Lund, <i>förslagsanslag</i> , högst		120,000		
30	Musikhistoriska museet, <i>förslagsanslag</i> , högst		25,000		
31	Svenska skolmuseet, <i>förslagsanslag</i> , högst		3,000		
			7,000	388,565	192,570
Säger för arkiv, bibliotek och museer				663,745	251,170
C. Kyrkliga ändamål.					
<i>Kleresistaten.</i>					
1	Kleresistaten, <i>förslagsanslag</i>	90,000			
2	Lappmarks ecklesiastikverk, kyrkliga ändamål, <i>förslagsanslag</i>	4,000			
3	Ersättning för prästerskapets tionde, <i>förslagsanslag</i>	3,068,750			
4	Ersättning för vissa prästerskapet tilldelade statsanslag	304,074			
5	Ersättning åt vissa församlingar till följd av lindring i främmande trosbekännares skattskyldighet, <i>förslagsanslag</i>	25,000			
6	Pastor vid svenska Gustafs församlingen i Köpenhamn	6,000			
7	Stipendier för utbildande vid universitet av präster, förtrogna med finska språket, <i>förslagsanslag</i> , högst		2,250		
8	Resestipendier åt prästmän, <i>förslagsanslag</i> , högst		8,000		

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
9	Religiös och social verksamhet bland svenskar i utländska hamnstäder, <i>förslagsanslag</i> , högst		34,500		
10	Pastor vid svenska Victoriaförsamlingen i Berlin, <i>förslagsanslag</i> , högst		6,000		
11	Utredning rörande ecklesiastika boställen, <i>förslagsanslag</i>		10,500	3,497,824	61,250
<i>Domkapitlens expeditioner.</i>					
12	Domkapitlens expeditioner	91,350			
13	Förstärkande av anslaget till domkapitlens expeditioner, <i>förslagsanslag</i> , högst		20,380		
14	Provisorisk lönerreglering åt tjänstemän vid de ecklesiastika konsistorierna, <i>förslagsanslag</i>		¹ 47,000	91,350	67,380
<i>Kyrkors underhåll m. m.</i>					
Kyrkors underhåll:					
15 a	Bestämt anslag				
	<i>Förslagsanslag:</i>				
15 b	Ersättningar				
16	Svenska kyrkan i Paris	170,428		174,547	
		4,119			
Säger för kyrkliga ändamål				3,763,721	128,630
<i>D. Akademier m. m.</i>					
<i>Svenska akademien.</i>					
1	Akademien			8,250	
<i>Vetenskapsakademien.</i>					
2	Diverse akademiens behov, räntegottgörelse m. m.	14,460			
3	Inlösen av en internationell, fortlöpande katalog över naturvetenskaplig litteratur, <i>reservationsanslag</i>		2,000		
4	Den för en internationell, fortlöpande katalog över naturvetenskaplig litteratur anordnade regionalbyrå för Sverige, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,600		
5	Internationella jordmätningen, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,424		
6	Internationella föreningen för tidssignalering m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		357	14,460	5,381

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
<i>Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien.</i>					
Akademien:					
7 a	Bestämt anslag	98,100			
7 b	Reservationsanslag	1,000			
8	Förstärkning av anslaget till amanuenser och vikariats- ersättning m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		9,800		
9	Ökade medel till akademiens utgifter för resekostnader för fornminnesvården, <i>förslagsanslag</i> , högst		14,000		
10	Konservering av Bohus fästningsruin, <i>reservations- anslag</i>		10,000	99,100	33,800
<i>Akademien för de fria konsterna.</i>					
Akademien:					
11 a	Bestämt anslag	69,825			
11 b	Reservationsanslag	33,100		102,925	
<i>Musikaliska akademien.</i>					
Akademien:					
12 a	Bestämt anslag	80,335			
12 b	Reservationsanslag	30,000		110,335	
Säger för akademier m. m.				335,070	39,181
E. Universiteten, den medicinska under- visningen m. m.					
<i>Universitetskanslersexpeditionen.</i>					
1	Expeditionen			¹ 18,550	
<i>Uppsala universitet.</i>					
2	Universitetsstaten	1,035,907			
3	Akademiska sjukhuset, <i>förslagsanslag</i>	10,000			
4	Lärare i symbolik, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,500		
5	Materiel m. m. för det praktisk-teologiska övnings- institutet, <i>reservationsanslag</i>		300		
6	Ny- och ombyggnad vid akademiska sjukhuset, <i>reserva- tionsanslag</i>		500,000		

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
7	Lärare vid undervisningskursen i allmän kemi för medicine studerande, <i>förslagsanslag</i> , högst		2,500		
8	Höjning av materielanslaget för institutionen för medicinsk och fysiologisk kemi, <i>reservationsanslag</i>		1,000		
9	Extra ordinarie amanuens vid anatomiska institutionen, <i>förslagsanslag</i> , högst		600		
10	Materiel m. m. för hygieniska institutionen, <i>reservationsanslag</i>		5,000		
11	Biträdande lärare i medicin, <i>förslagsanslag</i> , högst ...		3,000		
12	Biträdande lärare i fysikalisk diagnostik, <i>förslagsanslag</i> , högst		2,000		
13	Förstärkande av lärarkrafterna i kirurgi, <i>förslagsanslag</i> , högst		2,000		
14	Assistent vid akademiska sjukhusets röntgenavdelning, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,500		
15	Biträdande lärare i öron-, näs- och halssjukdomar, <i>förslagsanslag</i> , högst		3,000		
16	Materiel för kliniken för öron-, näs- och halssjukdomar, <i>förslagsanslag</i> , högst		2,000		
17	Lektorer i tyska, franska och engelska språken		¹ 16,500		
18	Infött lärarbiträde i ryska, <i>förslagsanslag</i> , högst		500		
19	Psykologiska laboratoriet, <i>reservationsanslag</i>		1,000		
20	Pedagogiska seminariet, <i>reservationsanslag</i>		7,000		
21	Statistiska seminariet, <i>reservationsanslag</i>		750		
22	Övningarna å institutionen för allmän och analytisk kemi, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,500		
23	Assistent vid meteorologiska observatoriet m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		2,000		
24	Assistent för internationella solarforskningen vid fysiska institutionen, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,500		
25	Driftkostnader vid Klubbans biologiska station, <i>reservationsanslag</i>		2,200		
26	Instrument m. m. för zoologiska institutionen, <i>reservationsanslag</i>		21,500		
27	Undervisning i bokföring, <i>förslagsanslag</i> , högst		600		
28	Bokbinderiarbeten vid universitetsbiblioteket, <i>reservationsanslag</i>		1,500		
29	Universitetsbiblioteket, <i>reservationsanslag</i>		10,000		
30	Universitetets årsskrift, <i>reservationsanslag</i>		15,000		
31	Tillfällig löneförbättring åt gymnastikläraren och biträdande gymnastikläraren, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,160		
32	Höjning av anslaget till respensionar för akademifogden, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,500	1,045,907	608,610

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
<i>Lunds universitet.</i>					
33	Universitetsstaten.....	899,416			
34	Lärare i symbolik, <i>förslagsanslag</i> , högst.....		1,500		
35	Ledaren av den civilrättsliga delen av den propedeutiska undervisningskursen inom juridiska fakulteten, <i>för- slagsanslag</i> , högst.....		750		
36	Nybyggnad för medicinskt-kemiska och farmakologiska institutionerna, <i>reservationsanslag</i>		400,000		
37	Undervisning i medicin m. m.		¹ 15,000		
38	Lärare vid undervisningskursen i allmän kemi för medicine studerande, <i>förslagsanslag</i> , högst.....		2,500		
39	Materiel för undervisningskursen i allmän kemi för medicine studerande, <i>reservationsanslag</i>		500		
40	Föreståndare för det vid universitetets kliniker inrättade röntgenlaboratoriet m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst....		2,500		
41	Föreståndare för klinik och poliklinik för öron-, näs- och halssjukdomar, <i>förslagsanslag</i> , högst.....		2,000		
42	Biträdande lärare i fysikalisk diagnostik, <i>förslagsan- slag</i> , högst.....		2,000		
43	Materiel för pediatrika klinikens laboratorium, <i>reserva- tionsanslag</i>		500		
44	Biträdande lärare vid patologisk-anatomiska institutio- nen, <i>förslagsanslag</i> , högst.....		3,000		
45	Lektorer i tyska, franska och engelska språken.....		¹ 16,500		
46	Lärare i slaviska språk.....		¹ 6,500		
47	Lärare i statistik.....		¹ 6,500		
48	Psykologiska laboratoriet, <i>reservationsanslag</i>		750		
49	Amanuens vid universitetets konstsamlingar, <i>förslags- anslag</i> , högst.....		800		
50	Höjning av materielanslaget för historiska museet, <i>re- servationsanslag</i>		6,500		
51	Mekaniska arbeten vid fysiska institutionen, <i>reserva- tionsanslag</i>		1,500		
52	Höjning av materielanslaget för geologisk-mineralogiska institutionen, <i>förslagsanslag</i> , högst.....		1,000		
53	Kurser i havsbiologi i Öresund m. m., <i>reservations- anslag</i>		1,675		
54	Materiel m. m. för geografiska institutionen, <i>reserva- tionsanslag</i>		1,600		
55	Amanuens vid institutionen för ärftlighetsforskning, <i>förslagsanslag</i> , högst.....		1,200		
56	Räknebiträden vid astronomiska observatoriet, <i>förslags- anslag</i> , högst.....		2,000		

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
57	Undervisning i bokföring, <i>förslagsanslag</i> , högst		300		
58	Materiel m. m. för universitetsbiblioteket, <i>reservations- anslag</i>		10,000		
59	Universitetets årsskrift, <i>reservationsanslag</i>		15,000		
60	Materiel för inrättningen för gymnastik och fäktkonst, <i>reservationsanslag</i>		500		
61	Idrottsplats och idrottsmateriel m. m., <i>reservations- anslag</i>		900	899,416	503,475
<i>Karolinska mediko-kirurgiska institutet.</i>					
Institutet:					
62 a	<i>Bestämt anslag</i>	308,485			
<i>Reservationsanslag:</i>					
62 b	Institutets materiel i allmänhet	22,000			
62 c	Materiel m. m. för anatomiska institutionen	3,500			
62 d	Materiel m. m. för histologiska institutionen	3,000			
62 e	Materiel m. m. för kemiska in- stitutionen	1,500			
62 f	Materiel m. m. för fysiologiska institutionen	3,500			
62 g	Materiel m. m. för patologisk- anatomiska institutionen	5,500			
62 h	Materiel m. m. för hygieniska in- stitutionen	2,600			
62 i	Materiel m. m. för farmakologiska institutionen	1,000			
62 j	Materiel m. m. för medicinska kli- niken	2,500			
62 k	Materiel m. m. för gynekologiska kliniken å Serafimerlasarettet	500			
62 l	Materiel m. m. för kirurgiska kli- niken	500			
62 m	Materiel m. m. för nervkliniken	500			
62 n	Materiel m. m. för oftalmiatriska kliniken	500			
62 o	Underhåll och förökande av bib- lioteket	10,000			
62 p	Underhåll och förökande av ana- tomiska museet	1,000			
62 q	Underhåll av djur- och operations- avdelningen	1,500			

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
62 r	Teckningar i vetenskapliga ändamål 700				
62 s	Förbättrande av arvoden å vika- rierande lärare 2,000 62,300	370,785			
63	Arbetsbiträde vid biblioteket, <i>förslagsanslag</i> , högst....		1,550		
64	Skrivbiträde åt rektor vid institutet m. m., <i>förslags- anslag</i> , högst		800		
65	Lärarbiträde vid den förberedande kursen i allmän kemi, <i>förslagsanslag</i> , högst.....		2,500		
66	Materiel vid kemiska institutionen, <i>reservationsanslag</i>		1,500		
67	Biträdande lärare i medicin och kirurgi m. m., <i>för- slagsanslag</i> , högst		6,600		
68	Förstärkning av materiellanslaget för medicinska klini- ken, <i>förslagsanslag</i> , högst		3,500		
69	Utrustning av en ny laboratorielokal vid medicinska kliniken å serafimerlasarettet, <i>reservationsanslag</i> ...		2,500		
70	Vetenskapliga arbeten å ett patologiskt-anatomiskt la- boratorium vid Sabbatsbergs sjukhus, <i>förslagsanslag</i> , högst		2,400		
71	Biträdande läkare och amanuens vid röntgeninstitutet å serafimerlasarettet, <i>förslagsanslag</i> , högst		4,500		
72	Materiel m. m. för röntgeninstitutet å serafimerlasa- rettet, <i>reservationsanslag</i>		3,000		
73	Amanuenser vid institutets klinik för öron-, näs- och halssjukdomar å Sabbatsbergs sjukhus, <i>förslagsanslag</i> , högst.....		3,000		
74	Undervisning och sjukvård vid vissa obstetriska och gynekologiska kliniker, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,500		
75	Amanuens vid institutets gynekologiska klinik å Sab- batsbergs sjukhus, <i>förslagsanslag</i> , högst		2,000		
76	Amanuens vid institutets obstetriska klinik å allmänna barnbördshuset, <i>förslagsanslag</i> , högst.....		2,000		
77	Pediatrisk klinik vid kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, <i>förslagsanslag</i> , högst.....		2,900		
78	Poliklinik för barnsjukdomar i Stockholm, <i>förslags- anslag</i> , högst		4,175		
79	Pediatrisk klinik vid allmänna barnhuset		¹ 20,000		
80	Amanuenser vid institutets syfilidologiska klinik å sjukhuset S:t Göran, <i>förslagsanslag</i> , högst		3,000	370,785	67,425
<i>Tandläkarinstitutet.</i>					
81	Institutet, <i>förslagsanslag</i> , högst.....			32,400	

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
	<i>Serafimerlasarettet.</i>	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
82	Understöd och ersättningar	120,000			
83	Inrättningen för sjukas behandling med elektricitet	750		120,750	
	<i>Gemensamma universitetsändamål.</i>				
84	Klinisk undervisning i epidemiologi åt medicino kandi- dater, <i>förslagsanslag</i> , högst		9,400		
85	Utgivande i tryck av anteckningar efter juridiska före- läsningar vid rikets universitet, <i>reservationsanslag</i> ..		4,500		
86	Kurser i skyddskoppypning, <i>reservationsanslag</i>		¹ 1,000		
87	Tryckning av doktorsavhandlingar		¹ 40,000		
88	Resestipendier åt lärare m. fl. vid universiteten och karolinska mediko-kirurgiska institutet, <i>förslagsan- slag</i> , högst		10,000		64,900
	<i>Farmaceutiska institutet.</i>				
89	Institutet			62,000	
	<i>Barnhusen.</i>				
90	Allmänna barnhuset i Stockholm	78,000			
91	Frimurarbarnhuset	2,750			
92	Barnhusen i landsorten	28,380		109,130	
	<i>Undervisningsanstalter för barnmorskor m. m.</i>				
93	Barnmorskeundervisningen och barnbördshusen	63,533			
94	Fortbildningskurser för barnmorskor, <i>förslagsanslag</i> , högst		2,800		
95	Allmänna barnbördshuset i Stockholm, <i>förslagsanslag</i> , högst		200,000	63,533	202,800
	Säger för universiteten, den medicinska undervisningen m. m.			2,722,471	1,447,210
	F. Allmänna skolväsendet.				
	<i>Skolöverstyrelsen.</i>				
	Gemensam skolöverstyrelse:				
1 a	<i>Bestämt anslag</i>	¹ 252,200			
1 b	<i>Förslagsanslag</i> , högst		¹ 66,400	252,200	66,400

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
<i>Det högre skolväsendet.</i>					
Högre lärarinneseminariet:					
2	Högre lärarinneseminariet.....	116,485			
3	Stipendier, lokalhyra m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst.....	39,950			
4	Timlärare och vikarier, <i>förslagsanslag</i> , högst.....	17,358			
5	Tillfällig löneförbättring för vaktmästaren och eldaren, <i>förslagsanslag</i> , högst.....	650			
		116,485	57,958		
Statens läroverk:					
6	Allmänna läroverken, <i>reservationsanslag</i> ¹	7,629,700			
7	Extra och vikarierande ämneslärare vid de allmänna läroverken, <i>förslagsanslag</i> , högst.....	460,000			
8	Understöd åt extra ordinarie lärare vid de allmänna läroverken under förfall på grund av sjukdom, <i>förslagsanslag</i>	5,000			
9	Undervisning i slöjd vid de allmänna läroverken, <i>förslagsanslag</i>	33,500			
10	Extra arvoden åt teckningslärare vid de allmänna läroverken, <i>förslagsanslag</i> , högst.....	63,150			
11	Ersättning åt skolläkare, <i>förslagsanslag</i>	27,000			
12	Provårskurser för blivande lärare vid de högre allmänna läroverken i Göteborg, <i>förslagsanslag</i> , högst.....	27,350			
		7,668,200	577,500		
Privatläroverk:					
Gemensamt <i>reservationsanslag</i> :					
13 a	Enskilda mellanskolor.....	55,000			
13 b	Högre flickskolor.....	450,000			
13 c	Högre goss- och samskolor.....	206,500			
13 d	Enskilda lärarinneseminarier.....	28,500			
		740,000			
14	Lönетillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, <i>förslagsanslag</i>	280,000			

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
15	Bidrag till de statsunderstödda en- skilda läroanstalternas vikariats- kassa, <i>förslagsanslag</i> 12,000				
16	Tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid privatläro- verken, <i>förslagsanslag</i> ¹ 2,060,000				
17	Nybyggnad åt fackskolan för hus- lig ekonomi i Uppsala, <i>reserva- tionsanslag</i> 5,000				
18	Utbildningskurser för lärarinnor i huslig ekonomi, <i>förslagsanslag</i> , högst 31,600				
19	Utbildande av handarbetslärarin- nor, <i>förslagsanslag</i> , högst 22,500				
20	Resestipendier åt lärarpersonalen vid enskilda läroanstalter, <i>för- slagsanslag</i> , högst 9,000				
21	Resestipendier och studieunder- stöd åt skolkökslärarinnor, <i>för- slagsanslag</i> , högst 2,000	1,032,000	2,130,100		
Kommunala mellanskolor:					
22	Understöd åt kommunala mellan- skolor, <i>förslagsanslag</i> 744,000				
23	Undervisning i slöjd vid kommunala mellanskolor, <i>förslagsanslag</i> ... 2,000				
24	Resestipendier åt lärarpersonalen vid kommunala mellanskolor, <i>förslagsanslag</i> , högst 1,200	746,000	1,200	9,562,685	2,766,758
<i>Folkundervisningen.</i>					
Folkskoleseminarier:					
Gemensamt <i>reservationsanslag</i> :					
25 a	Folkskoleseminarierna 1,522,340				
25 b	Stipendier för elever vid folkskolesemina- rier 179,025				
					1,701,365
26	Hysesbidrag till rektorerna vid vissa folkskoleseminarier, <i>för- slagsanslag</i> , högst 6,400				
27	Hysesbidrag till lärare vid folk- skoleseminarierna i Stockholm och Göteborg, <i>förslagsanslag</i> ... 12,000				

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
28	Studentkurser och parallellavdelningar vid vissa folkskoleseminarier m. m., <i>reservationsanslag</i>	251,920			
29	Förhyrande av vissa lokaler för folkskoleseminariet i Göteborg m. m., <i>reservationsanslag</i>	2,275			
30	Nybyggnads- och omändringsarbeten vid folkskoleseminariet i Luleå, <i>reservationsanslag</i>	123,540			
31	Underhåll och skötsel av trädgården vid folkskoleseminariet i Luleå, <i>förslagsanslag</i> , högst ...	1,500			
32	Inredning och möblering av nybyggnad för folkskoleseminariet i Luleå, <i>reservationsanslag</i>	65,000			
33	Nybyggnader för folkskoleseminariet i Karlstad, <i>reservationsanslag</i>	800,000			
34	Komplettering av undervisningsmateriel m. m. vid folkskoleseminariet i Uppsala, <i>reservationsanslag</i>	12,300			
35	Seminarielärares studiebesök vid folkskolor, <i>förslagsanslag</i> , högst	3,000			
36	Ateneums folkskoleseminarium och Göteborgs kvinnliga folkskoleseminarium, <i>förslagsanslag</i> , högst	30,000	1,701,365	1,307,935	
Småskoleseminarier:					
37	Understöd åt småskoleseminarier, omorganisation av småskoleseminarierna	1 500,000			
Fortbildningskurser för lärare vid egentliga folkskolor och småskolor:					
38	Fortbildningskurser i allmänhet, <i>reservationsanslag</i>	60,000			
39	Särskilda fortbildningskurser i gymnastik, <i>reservationsanslag</i>	40,000			
40	Särskilda fortbildningskurser i skolträdgårdsskötsel, <i>reservationsanslag</i>	16,800			
41	Särskilda kurser i simning och livräddning, <i>reservationsanslag</i>	4,500		121,300	
42	Resestipendier åt lärare vid folkskoleseminarier, <i>reservationsanslag</i>			2,000	
43	Resestipendier åt lärare vid högre folkskolor, <i>reservationsanslag</i>			1,200	

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
44	Resestipendier åt lärare vid folkskolor, <i>reservationsanslag</i>				
45	Resestipendier åt lärare vid småskolor m. fl., <i>reservationsanslag</i>		8,000		
	Folkskolinspektionen:		3,000		
46	Avlöning m. m. åt folkskolinspektörer, omreglering av inspektionsområdena, <i>förslagsanslag</i> ¹ 402,000				
47	Resekostnadsersättning åt folkskolinspektörer, <i>förslagsanslag</i> ¹ 300,000	702,000			
	Folk- och småskolor:				
48	Statsbidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor, <i>förslagsanslag</i> 41,343,000				
49	Befrämjande av folkundervisningen bland de i rikets nordligaste trakter bosatta finnar, <i>förslagsanslag</i> 300,000				
50	Lappmarks ecklesiastikverk, folkbildningsändamål, <i>förslagsanslag</i> 205,000				
51	Upphjälpande av skolväsendet inom vissa lappförsamlingar.. ¹ 140,000				
52	Ytterligare anslag till upphjälpande av skolväsendet inom vissa lappmarksförsamlingar, <i>förslagsanslag</i> , högst 1 90,000				
53	Upphjälpande av skolväsendet inom Hotagens och Frostvikens församlingar, <i>förslagsanslag</i> , högst 2,500				
54	Anordnande av slöjd i folkskola, mindre folkskola eller särskild slöjdskola, <i>förslagsanslag</i> 2,155,000				
55	Anordnande av undervisning i hushållsgöromål i egentlig folkskola, <i>förslagsanslag</i> 267,000				
56	Undervisningsmateriel m. m. för folkskolor, <i>reservationsanslag</i> 30,000	44,440,000	92,500		
57	Understödjande av folkskolebarns ferie- och studieresor, <i>förslagsanslag</i> 70,000				
	Fortsättningsskolor:				
58	Understöd för avlöning av lärare vid fortsättningsskola, <i>förslagsanslag</i> 1,225,000				
59	Utbildningskurser för lärare vid fortsättningsskolor, <i>reservationsanslag</i> 185,000				

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Högre folkskolor:					
60	Understöd åt högre folkskolor, <i>förslags-</i> <i>anslag</i>	455,000			
61	Anordnande av slöjd i högre folkskolor, <i>förslagsanslag</i>	14,000			
62	Sällskapets för folkundervisningens befräm- jande verksamhet i allmänhet, <i>reserva-</i> <i>tionsanslag</i>	1,500			
63	Understöd åt sällskapets för folkundervis- ningens befrämjande högre folkskola, <i>för-</i> <i>slagsanslag</i>	7,570	478,070		
Folkhögskolor:					
64	Understöd åt folkhögskolor, löne- och pensionsreglering, <i>förslags-</i> <i>anslag</i>	¹ 775,000			
65	Ökat understöd åt folkhögskolor, <i>förslagsanslag</i>	150,000			
66	Stipendier åt elever vid folkhög- skolor, <i>förslagsanslag</i>	140,000			
67	Höjda stipendier åt obemedlade och mindre bemedlade elever vid folkhögskolor, <i>förslagsanslag</i>	70,000	915,000	220,000	50,031,435
Säger för allmänna skolväsendet				59,846,320	4,774,093
G. Folkbildningsåtgärder i övrigt.					
<i>Folkbibliotek.</i>					
1	Understöd åt folkbibliotek, <i>förslagsanslag</i>			235,000	
<i>Populärvetenskapliga föreläsningar.</i>					
2	Understöd åt anstalter och föreningar, som anordna po- pulärvetenskapliga föreläsningar, <i>reservationsanslag</i>		280,000		
3	Uppehållande av arbetarnas bildningsförbunds föreläs- ningsverksamhet, <i>reservationsanslag</i>		5,000		
4	Bidrag till de från universiteten i Uppsala och Lund utom universitetsstäderna anordnade föreläsningstur- ser, <i>reservationsanslag</i>		10,000		295,000
<i>Nykterhetsundervisning.</i>					
5	Upplysnings- och undervisningsverksamhet för nykter- hetens främjande, <i>förslagsanslag</i> , högst				¹ 150,000

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
<i>Musikföreställningar för allmänheten.</i>					
6	Understöd åt föreningar, som anordna god orkester- musik för allmänheten m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst				75,500
<i>Studielån.</i>					
7	Räntefria studielån, <i>reservationsanslag</i>				100,000
	Säger för folkbildningsåtgärder i övrigt			235,000	620,500
H. Abnormundervisningen.					
1	Befrämjande av dövstumundervisningen, <i>förslagsanslag</i>			200,000	
2	Kyrklig själavård åt dövstamma, <i>förslagsanslag</i> , högst			14,000	
3	Ordbok för dövstamma, <i>reservationsanslag</i>				1,000
4	Tidning för dövstamma, <i>förslagsanslag</i> , högst				500
5	Institutet och förskolan för blindas Tomtebodas			¹ 105,850	
6	Bekostande av elevers vid institutet och förskolan för blinda å Tomteboda ävensom åtföljande vårdares re- sor å statens järnvägar, <i>förslagsanslag</i>			2,000	
7	Förskolan för blindas i Växjö			¹ 21,200	
	Hantverksskolan i Kristinehamn för blindas				
8	Hantverksskolan i Kristinehamn för blindas	¹ 28,900			
9	Förstärkande av anslaget till hantverksskolan i Kri- stinehamn för blindas		¹ 10,600		
10	Nybyggnad för hantverksskolan i Kristinehamn för blinda, <i>reservationsanslag</i>		50,000	28,900	60,600
11	Bidrag till avlönande av vikarier för lärare vid blind- undervisningsanstalter, <i>förslagsanslag</i>			1,200	
12	Tryckning av blindskrifter, <i>reservationsanslag</i>				5,000
13	Understöd åt blindlärarelever och reseunderstöd åt blind- lärare, <i>reservationsanslag</i>				1,200
14	Nedsättning för blindas yrkesutövare av biljettpiset för resa å järnväg, <i>förslagsanslag</i>				10,000
15	Understöd åt »De blindas förening», <i>förslagsanslag</i> , högst				50,000
16	Upprättande av en vårdanstalt för blindas med kompli- cerat lyte				¹ 720,000
17	Hyresbidrag åt den med drottning Sophias stiftelse förenade vårdanstalten för blindas dövstamma m. fl., <i>förslagsanslag</i> , högst				10,000

¹ Beräknat belopp.

Bih. till riksd. prot. 1919. 1 saml. 1 avd.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
18	Resestipendier åt abnormlärare, <i>reservationsanslag</i>				1,000
19	Uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn, <i>förslagsanslag</i>			184,000	
Säger för abnormundervisningen				557,150	859,300
I. Den tekniska undervisningen m. m.					
<i>Den tekniska undervisningen.</i>					
1	De tekniska läroverken.....	1,096,125			
2	Speciallärare m. m. vid tekniska högskolan, <i>förslagsanslag</i> , högst.....		23,040		
3	Samlingar och laborationer vid tekniska högskolan, <i>förslagsanslag</i> , högst		75,000		
4	Diverse utgifter för bränsle, lyshållning m. m. vid tekniska högskolan, <i>förslagsanslag</i> , högst		250,000		
5	Inköp av maskiner, apparater m. m. för utrustning av de nya laboratorierna vid tekniska högskolan, <i>reservationsanslag</i>		300,000		
6	Laboratoriebyggnad m. m. för tekniska högskolans fackskola för kemisk teknologi, <i>reservationsanslag</i>		1,233,000		
7	Förstärkning av det i staten för Chalmers tekniska institut upptagna anslaget till uppvärmning m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		40,000		
8	Utrustning av vissa laboratorier m. m. vid Chalmers tekniska institut, <i>reservationsanslag</i>		15,000		
9	Förstärkning av det i staten för Chalmers tekniska institut upptagna anslaget till bibliotek m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		14,000		
10	Omläggning av Chalmers tekniska instituts värmeledning, <i>reservationsanslag</i>		37,000		
11	Tekniska skolan i Stockholm, <i>förslagsanslag</i> , högst...		17,325		
12	Provisorisk lönereglering vid tekniska skolan i Stockholm, <i>förslagsanslag</i> , högst.....		4,600		
13	Undervisningsmateriel, böcker m. m. för en elektroteknisk fackskola i Västerås, <i>reservationsanslag</i>		25,000		
14	Laboratorieutrustning för den tekniska elementarskolan, ett tekniskt gymnasium och en maskinfackskola i Malmö, <i>reservationsanslag</i>		25,000		
15	Tekniska elementarskolan i Norrköping, <i>förslagsanslag</i> , högst		16,700		
16	Tekniska elementarskolan i Borås, <i>förslagsanslag</i> , högst		9,050		

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
17	Tekniska elementarskolan i Härnösand, <i>förslagsanslag</i> , högst		14,700		
	Bergsskolorna i Filipstad och Falun:				
18 a	<i>Förslagsanslag</i>	2,100			
18 b	<i>Förslagsanslag</i> , högst	27,000	29,100		
19	Tillfällig löneförbättring vid tekniska skolan i Eskils- tuna, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,337		
	Vävs skolan i Borås:				
20	Upprätthållande av skolan, <i>förslagsanslag</i> , högst	6,200			
21	Bidrag till avlönande av en andre lärare, <i>för- slagsanslag</i> , högst	1,750			
22	Bidrag till löneförbättring för vissa lärare, <i>förslagsanslag</i> , högst	1,650	9,600		
23	Slöjdföreningens i Göteborg skola, <i>förslagsanslag</i> , högst		46,000		
24	Understöd åt skolor för den lägre yrkesundervisningen, <i>förslagsanslag</i>	250,000			
25	Understöd åt yrkesskolor för husmodersutbildning i städer m. fl. liknande samhällen m. m., <i>förslags- anslag</i>		50,000		
26	Resestipendier åt föreståndare och facklärare vid lägre tekniska läroanstalter, <i>förslagsanslag</i> , högst		3,000	1,346,125	2,238,452
	<i>Handelsundervisningen.</i>				
27	Handelsgymnasier, <i>förslagsanslag</i> , högst			135,000	
	Säger för den tekniska undervisningen m. m.			1,481,125	2,238,452
	J. Åtgärder för fysisk utbildning.				
1	Gymnastiska centralinstitutet		72,700		
2	Extra vaktmästarebiträde vid gymnastiska centralinsti- tutet, <i>förslagsanslag</i> , högst				1,200
3	Anordnande av omklädningsrum vid gymnastiska central- institutet, <i>reservationsanslag</i>				19,000
4	Undervisning jämte läkarvård vid en med gymnastiska centralinstitutet förenad kvinnlig poliklinik, <i>förslags- anslag</i> , högst				1,000
5	Inköp av litteratur och bokbindning för gymnastiska centralinstitutets bibliotek, <i>reservationsanslag</i>				600
6	Gymnastikövningar vid gymnastiska centralinstitutet för Stockholms förenade studentkårer, <i>förslagsanslag</i> , högst				1,000

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
7	Understödjande av idrotten, <i>förslagsanslag</i> , högst.....				100,000
8	Understödjande av skididrotten bland ungdomen, <i>förslagsanslag</i> , högst.....				30,000
	Säger för åtgärder för fysisk utbildning.....			72,700	152,800
	K. Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.				
1	Svenska fornskriftsällskapet, <i>reservationsanslag</i>				2,000
2	Samfundet för utgivande av handskrifter rörande Skandinaviens historia, <i>reservationsanslag</i>				2,000
3	Svenska vitterhetssamfundet, <i>reservationsanslag</i>				4,000
4	Tidskriften »Nordiskt medicinskt arkiv», <i>förslagsanslag</i> , högst.....				6,500
5	Tidskriften »Acta mathematica», <i>förslagsanslag</i> , högst.....				3,000
6	Tidskriften »Sinx», <i>förslagsanslag</i> , högst.....				1,200
7	Tidskriften »Svenska landsmål och svenskt folkliv», <i>förslagsanslag</i> , högst.....				5,000
8	Systematisk undersökning av svenska folkmål, <i>reservationsanslag</i>				17,100
9	Systematisk undersökning av sydsvenska folkmål, <i>reservationsanslag</i>				3,000
10	Insamling, förtecknande och undersökning av svenska folkminnen, <i>reservationsanslag</i>				4,500
11	Undersökningar av ortnamn inom Hallands län, <i>reservationsanslag</i>				5,000
12	Ortnamnskommitténs sekreterare, <i>förslagsanslag</i> , högst.....				4,000
13	Bidrag till verket »Sveriges kyrkor, konsthistoriskt inventarium», <i>reservationsanslag</i>				20,000
14	Föreningen »Pietas», <i>förslagsanslag</i> , högst.....				3,000
15	Statistiska tabeller över Öresundstullen, <i>förslagsanslag</i> , högst.....				1,500
16	Forskningsarbete vid utländska biologiska stationer, <i>reservationsanslag</i>				1,800
17	Resestipendier åt journalister, <i>reservationsanslag</i>				4,000
18	Understöd åt inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst, <i>förslagsanslag</i> , högst.....				25,000
19	Rasbiologiska undersökningar, <i>förslagsanslag</i> , högst.....				9,500
20	Vetenskapligt arbete av f. d. riksantikvarien O. Montelius, <i>förslagsanslag</i> , högst.....				12,500
21	Utgivande av Linnés brev, <i>reservationsanslag</i>				5,000
22	Nusvensk ordbok, <i>förslagsanslag</i> , högst.....				5,000

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
23	Svenska naturskyddsföreningen, <i>förslagsanslag</i> , högst				4,000
24	Resestipendier samt läroböckers, tidskrifters och lärda verks utgivande, <i>reservationsanslag</i>			150,000	
	Säger för understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.			150,000	148,600
L. Diverse.					
1	Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>			150,000	
2	Extra lönetillägg, <i>förslagsanslag</i>				5,000
3	Tillfällig lönerreglering för vissa ordinarie befattnings- havare inom den civila statsförvaltningen, <i>förslags- anslag</i>				¹ 433,800
4	Förstärkning av de till avlönande av vissa extra be- fattningshavare inom den civila statsförvaltningen samt till vikariatsersättningar m. m. anvisade medel, <i>förslagsanslag</i>				¹ 125,000
5	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>			75,000	
6	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>			37,000	
7	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>för- slagsanslag</i>			180,000	
8	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslags- anslag</i> (därav till domkapitlens expeditioner högst 16,000 kronor)			175,000	
9	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i> (därav till dom- kapitlens expeditioner högst 3,500 kronor)			84,012	
	Säger för diverse			701,012	563,800
	Summa			70,785,664	11,248,736

¹ Beräknat belopp.

Verkliga utgifter.

IX. Nionde huvudtiteln. Jordbruksdepartementet.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
A. Departementet.					
1	Departementschefen			17,000	
2	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli.....			118,800	
3	Egnahemsavdelning inom jordbruksdepartementet.....				¹ 23,000
Säger för departementet				135,800	23,000
B. Lantbruksstyrelsen.					
1	Lantbruksstyrelsen			158,300	
C. Lanthushållningen.					
1	Befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanäringar.....			428,950	
	Lantbruksingenjörer och deras biträden:				
2	Lantbruksingenjörer och deras biträden			110,800	
3	Assistenter hos lantbruksingenjörer, <i>förslagsanslag</i> , högst				63,000
	Undervisningsanstalter:				
	Undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanäringar:				
	<i>Bestämt anslag:</i>				
4 a	Lantbruksinstitutet m. m.	¹ 490,650			
	<i>Förslagsanslag:</i>				
4 b	Understöd åt lantmannaskolor ¹ 400,000				
4 c	Understöd åt lanthushållsskolor.....	¹ 175,000			
4 d	Understöd åt elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter	100,000	675,000		
			1,165,650		

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
5	Bränsle m. m. vid lantbruksinstitutet vid Ultuna, <i>förslagsanslag</i> , högst		21,000		
6	Läringsbyggnad vid Ultuna, <i>reservationsanslag</i>		100,000		
7	Bränsle m. m. vid lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp, <i>förslagsanslag</i> , högst		13,500		
8	Byggnadsarbeten vid Alnarp		¹ 245,000		
9	Höjda stipendier åt elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter, <i>förslagsanslag</i>		30,000		
10	Utbildningskurser för kontrollassistenter, <i>reservationsanslag</i>		14,800		
11	Utbildningskurser för ladugårdsförmän m. fl., <i>reservationsanslag</i>		36,000		
12	Utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna, <i>reservationsanslag</i>		7,000		
13	Jordbrukskonsulenter		¹ 150,000		
14	Vandringsrättare, <i>reservationsanslag</i>		48,000		
15	Utbildningskurser i beteskultur och ängsskötsel, <i>reservationsanslag</i>		2,000		
16	Utbildande av en stipendiat i boskapsskötsel och mejerihushållning m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		1,500		
17	Statsbidrag åt lanthushållningsskolan vid Rimforsa, <i>förslagsanslag</i> , högst		11,000		
18	Statsbidrag för utbildning av lärarinnor i lanthushållning å Brogård, <i>förslagsanslag</i> , högst		8,500	1,165,650	688,300
Hästaveln:					
Hästavelns förbättrande:					
19 a	<i>Reservationsanslag</i> 388,800				
<i>Förslagsanslag</i> :					
19 b	Friheter 1,070	389,870			
20	Ökat arbetsbiträde vid stuteriöverstyrelsen, <i>förslagsanslag</i> , högst		5,600		
21	Extra personal vid Flyinge hingstdepå, <i>förslagsanslag</i> , högst		4,630		
22	Åtgärder för inhemska häststammar, <i>reservationsanslag</i>		20,000		
23	Stamboksföring rörande hästar, <i>reservationsanslag</i>		10,000	389,870	40,230
Boskapsskötsel m. m.:					
24	Förekommande och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren, <i>förslagsanslag</i>	50,000			
25	Karantänsanstalten i Haparanda för husdjur, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,500		

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
26	Avelscentra för nötboskap, <i>reservationsanslag</i>		32,000		
27	Främjande av nötboskapsaveln inom Norrbottens län, <i>förslagsanslag</i> , högst		5,000		
28	Förekommande och hämmande av tuberkelsjukdomar hos nötkreaturen, <i>reservationsanslag</i>		110,000		
29	Höjande av landets svinavel, <i>reservationsanslag</i>		65,000		
30	Fåravelns befrämjande, <i>reservationsanslag</i>		35,000		
31	Fjäderfäavelns befrämjande, <i>reservationsanslag</i>		20,000		
32	Biskötselns befrämjande, <i>reservationsanslag</i>		12,000	50,000	280,500
33	Maskin- och redskapsprovningsanstalterna vid Ultuna och Alnarp m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst				32,000
	Kemiska stationer m. m.:				
34	Kemiska stationer för jordbrukets och näringarnas behov, <i>förslagsanslag</i> , högst		64,000		
35	Kemisk-växtbiologiska anstalten inom Norrbottens län, <i>förslagsanslag</i> , högst		22,300		86,300
	Befrämjande av mossodlingar:				
36	Svenska mosskulturföreningen, <i>förslagsanslag</i> , högst		73,000		
37	Försöksgårdar å myrjord i Norrland, <i>förslagsanslag</i> , högst		52,200		125,200
38	Trädgårdsodlingens befrämjande				¹ 40,000
	Befrämjande av fröodlingen:				
39	Understöd åt frökontrollanstalter, <i>förslagsanslag</i> , högst		10,000		
40	Befordrande av inhemsk fröodling, <i>reservationsanslag</i>		5,000		
41	Sveriges utsädesförening, <i>förslagsanslag</i> , högst		133,500		148,500
42	Linodlingens främjande				¹ 34,600
	Mindre jordbruket:				
43	Höjande av det mindre jordbruket, <i>reservations-</i> <i>anslag</i>		400,000		
44	Främjande av ordnad bokföring vid mindre jordbruk, <i>förslagsanslag</i>		15,000		415,000
45	Fortgående smörprovningar m. m., <i>reservationsanslag</i>				10,000
	Vattenavtappningar m. m.:				
46	Norrländska avdikningsanslaget, <i>reservationsanslag</i>		200,000		
47	Allmänna avdikningsanslaget, <i>reservationsanslag</i>		800,000		
48	Tilläggsbidrag till vissa med bidrag från norrländska avdikningsanslaget understödda företag, <i>förslags-</i> <i>anslag</i> , högst		1,000,000		
49	Tilläggsbidrag till vissa med bidrag från allmänna avdikningsanslaget understödda företag, <i>förslags-</i> <i>anslag</i> , högst		200,000		2,200,000

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
	Torvtillgångarnas tillgodogörande:	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
50	Åtgärder för torvtillgångarnas tillgodogörande, <i>reservationsanslag</i>		100,000		
51	Torvingenjörer och torvassistenter, <i>förslagsanslag</i> , högst		55,900		
52	Upprätthållande av en torvskola, <i>förslagsanslag</i> , högst		10,400		
53	Undersökning av staten tillhöriga mossar, <i>reservationsanslag</i>		9,500		
54	Undersökningar av torvmarker i södra Sverige, <i>reservationsanslag</i>		124,000		299,800
	Husslöjden:			25,000	
55	Befrämjande av husslöjden				
56	En andre instruktör i husslöld m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst				4,500
57	Lindring av fraktkostnader vid transport å järnväg av kalk m. m. för jordbrukets behov, <i>förslagsanslag</i>				2,000,000
	Landsbygdens elektrifiering:				
58	Landsbygdens elektrifiering, <i>förslagsanslag</i> , högst		100,000		
59	Statskonsulent för landsbygdens elektrifiering m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		15,000		115,000
60	Upplysningsverksamhet angående försäljningsföreningar, <i>förslagsanslag</i> , högst				10,000
	Säger för lanthushållningen			2,170,270	6,592,930
	D. Fiskeriväsendet.				
1	Fiskerinäringens understöd			140,000	
2	Undervisningskurser i navigation för bohusslänska fiskare, <i>reservationsanslag</i>				1,550
3	Södra Sveriges fiskeriförening, <i>förslagsanslag</i> , högst				22,000
	Hydrografisk-biologiska havsundersökningar:				
4	Hydrografisk-biologiska undersökningar av de Sverige omgivande haven, <i>reservationsanslag</i>		34,100		
5	Underhålls- och driftkostnad för fartyget Skagerak, <i>reservationsanslag</i>		98,000		
6	Försäkring av fartyget Skagerak, <i>förslagsanslag</i> , högst		14,400		146,500
7	Underhålls- och driftkostnad för fartyget Eystrasalt, <i>reservationsanslag</i>				15,000
	Fiskehamnar:				
8	Utförande av vissa fiskehamnar, <i>reservationsanslag</i>		2,000,000		
9	Understödjande av mindre fiskehamnsbyggnader, <i>reservationsanslag</i>		150,000		2,150,000
	Säger för fiskeriväsendet			140,000	2,335,050

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
E. Skogsväsendet.					
Skogsundervisning m. m.:					
1	Skogshögskolan och statens skogsförsöksanstalt	1 221,450			
2	Docentstipendium vid skogshögskolan m. m.		1 5,700		
3	Personligt ålderstillägg åt extra läraren G. Grönberg, <i>förslagsanslag</i> , högst		500		
4	Diverse behov vid skogshögskolan, <i>reservationsanslag</i>		75,200		
5	Diverse behov vid statens skogsförsöksanstalt, <i>reservationsanslag</i>		28,250		
6	Specialundersökningar rörande de norrländska skogarnas förnygring, <i>reservationsanslag</i>		26,400		
7	Den lägre skogsundervisningen och skogshushållning i allmänhet	178,000			
8	Byggnadsarbeten vid statens skogsskolor, <i>reservationsanslag</i>		80,000		
9	Fortsättningsskolan vid Kloten, <i>förslagsanslag</i> , högst		27,250	399,450	243,300
Skogsvård m. m.:					
10	Tillsyn å enskildas skogar i lappmarkerna och Särna socken	500,000			
11	Tillsyn å enskildas skogar i Västerbottens och Norrbottens läns kustland	347,000			
12	Skogsvård å enskildas skogar i Västerbottens och Norrbottens län samt Särna socken, <i>reservationsanslag</i>		98,000		
13	Skogsodlingens befrämjande, <i>reservationsanslag</i>		90,000		
14	Skogsvårdsstyrelsernas verksamhet, <i>reservationsanslag</i>		67,500	847,000	255,500
15	Släckning av skogseld, <i>förslagsanslag</i>			50,000	
Säger för skogsväsendet				1,296,450	498,800
F. Lantmäteriväsendet.					
1	Lantmäteriväsendet			1 1,713,100	
2	Diverse behov för lantmäteriväsendet				1 156,800
3	Åtgärder för skifteslagsindelning i Kopparbergs län				1 80,000
Säger för lantmäteriväsendet				1 713,100	236,800

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
G. Rikets allmänna kartverk.					
Rikets allmänna kartverk:					
1 a	Bestämt anslag	210,845			
1 b	Förslagsanslag	29,455			
1 c	Reservationsanslag	201,800		442,100	
2	Diverse behov vid rikets allmänna kartverk, <i>reservationsanslag</i>				20,000
3	Namngranskning för rikets allmänna kartverks behov, <i>förslagsanslag</i> , högst				3,000
Säger för rikets allmänna kartverk				442,100	23,000
H. Geologiska samt meteorologiska och hydrografiska undersökningar.					
Sveriges geologiska undersökning:					
1	Sveriges geologiska undersökning	108,730			
2	Sveriges geologiska undersöknings fältarbeten m. m., <i>reservationsanslag</i>		92,500		
3	Expenser för Sveriges geologiska undersökning, <i>reservationsanslag</i>		25,000		
4	Inredningsarbeten m. m. i Sveriges geologiska undersöknings lokaler, <i>reservationsanslag</i>		10,000		
5	Vaktmästare vid Sveriges geologiska undersöknings museum, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,865		
6	Praktiskt-geologisk undersökning i Jämtlands och Västerbottens län, <i>reservationsanslag</i>		8,500	108,730	137,865
Meteorologiska och hydrografiska undersökningar:					
Statens meteorologisk-hydrografiska anstalt:					
<i>Bestämt anslag:</i>					
7 a	Avlöningar	99,500			
<i>Reservationsanslag:</i>					
7 b	Arvoden åt observatörer	40,000			
7 c	Expenser	8,000	48,000		
8	Diverse behov vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt, <i>reservationsanslag</i>		85,000		
9	Meteorologiska telegram från Färöarna och Island, <i>reservationsanslag</i>		4,400		
10	Undersökningar av de högre luftlagren, <i>förslagsanslag</i> , högst		720		
11	Meteorologiska iakttagelser i Abisko, <i>reservationsanslag</i>		10,000		

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
12	Meteorologiska observationer å Pårtetjåkko, <i>reservationsanslag</i>		8,750		
13	Hydrogeologiska specialundersökningar, <i>reservationsanslag</i>		5,000	147,500	113,870
	Säger för geologiska samt meteorologiska och hydrografiska undersökningar			256,230	251,735
	I. Veterinärväsendet.				
	Veterinärundervisningsanstalter:				
1	Veterinärundervisningen.....	1208,850			
2	Personliga arvodesförhöjningar för vissa befattningshavare vid veterinärhögskolan		1 4,800		
3	Diverse behov vid veterinärhögskolan.....		1 133,500	208,850	138,300
	Statens veterinärbakteriologiska anstalt:				
4	Statens veterinärbakteriologiska anstalt			1 75,500	
5	Diverse behov vid statens veterinärbakteriologiska anstalt				1 17,550
	Veterinärstaten:				
	<i>Bestämt anslag:</i>				
6 a	Länsveterinärer och veterinärstipendiater	86,500			
	<i>Förslagsanslag:</i>				
6 b	Distriktsveterinärers avlönande	146,000		232,500	
	Säger för veterinärväsendet			516,850	155,850
	J. Vägunderhållet och skjutsväsendet.				
	Vägunderhållet:				
1	Bidrag till vägunderhållet på landet, <i>förslagsanslag</i>	2,700,000			
2	Statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar, <i>förslagsanslag</i>		25,000		
3	Understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt, <i>reservationsanslag</i>		150,000		
4	Svenska vägföreningen		1 15,000	2,700,000	190,000
	Färjor och färjekarlar:				
5 a	<i>Bestämt anslag</i>	354			
	<i>Förslagsanslag:</i>				
5 b	Friheter	25		379	
6	Bidrag till skjutsentreprenader, <i>förslagsanslag</i>			400,000	
	Säger för vägunderhållet och skjutsväsendet			3,100,379	190,000

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
K. Diverse.					
1	Ålderstillägg			¹ 250,000	
2	Odlingshjälp åt innehavare av odlingslägenheter m. fl., <i>förslagsanslag</i>			25,000	
3	Belöningar för rovdjurs dödande, <i>förslagsanslag</i>			38,000	
4	Ersättning till hushållningssällskapen för till statsver- ket indragna brännvinsförsäljningsmedel			2,100,000	
5	Jordförmedlingsbyråer för eignahemsrörelsen				¹ 26,000
6	Insamlande av jordbruksstatistiska uppgifter genom lo- kalundersökningar, <i>reservationsanslag</i>				40,000
7	Befrämjande av avsättningen i främmande länder av alster av svenska lantbruket m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst				29,000
8	Internationella lantbruksinstitutet i Rom, <i>reservations- anslag</i>				5,000
9	Understöd åt föreningar för jordbrukskredit, <i>förslags- anslag</i>				35,000
10	Inventering av odlingsjord å kronomarker i Norrland och Dalarna, <i>reservationsanslag</i>				90,000
11	Kolonisation å vissa kronoparker, <i>förslagsanslag</i>				490,000
12	Berberisbuskens utrotande, <i>förslagsanslag</i> , högst				15,000
13	Åtgärder i prisreglerande syfte				¹ 5,000,000
14	Beredande av lindring i de mindre bemedlades lev- nadsvillkor				¹ 5,000,000
15	Bidrag till odlingsföretag m. m., <i>reservationsanslag</i> ...				3,600,000
16	Odlingsorganisation, <i>förslagsanslag</i>				¹ 1,150,000
17	Odlingsbidrag till vissa krononybyggare i Norrbottens län				¹ 10,000
18	Rese- och traktamentspenningar			¹ 1,000,000	
19	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslags- anslag</i>			150,000	
20	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>för- slagsanslag</i>			150,000	
21	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>			20,000	
22	Tillfällig lönereglering för vissa ordinarie befattningsha- vare inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>				¹ 300,000
23	Förstärkning av de till avlönande av vissa extra befatt- ningshavare inom den civila statsförvaltningen samt till vikariatsersättningar m. m. anvisade medel, <i>för- slagsanslag</i>				¹ 70,000
24	Extra lönetillägg, <i>förslagsanslag</i>				1,000
25	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>			32,356	
Säger för diverse				3,765,356	15,861,000
Summa				13,694,835	26,168,165

¹ Beräknat belopp.

Verkliga utgifter.

X. Tionde huvudtiteln. Pensionsväsendet.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
A. Civila pensionsväsendet.					
1	Pensionering av civila tjänstinnehavare, <i>förslagsanslag</i>			1,900,000	
2	Förvaltningsbidrag till en ny änke- och pupillkassa för civilstaten			35,000	
3	Statens andel i kostnaden för pensionering av extra provinsialläkare, <i>förslagsanslag</i>			15,000	
4	Statens andel i kostnaden för pensionering av lasarettsläkare, <i>förslagsanslag</i>			25,000	
5	Bidrag till sjuksköterskors pensionering, <i>förslagsanslag</i>			¹ 50,000	
Barnmorskornas pensionering:					
6	Bidrag till pensionering av barnmorskor, <i>förslagsanslag</i>	¹ 50,000			
7	Barnmorskornas pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i> , högst	¹ 11,000		61,000	
8	Pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader samt statens vattenfallsverks byggnadsavdelning, <i>förslagsanslag</i>			31,000	
Handelsflottans pensionsanstalt:					
9	Bidrag till handelsflottans pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i>	101,000			
10	Förbättring av pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i>		31,000		
11	Förbättring av pensioneringen inom de tre första klasserna av handelsflottans pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i> , högst		31,000	101,000	62,000
12	Bidrag till kungl. hovkapellet pensionsinrättning			3,000	
13	Bidrag till pensionering av änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m.			¹ 197,276	
14	Bidrag till pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid enskilda läroanstalter, <i>förslagsanslag</i>			68,000	

¹ Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
15	Tilläggs pensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna, <i>förslagsanslag</i>				50,000
16	Statens pensionsanstalt för folkskollärare m. fl.			18,000,000	
17	Bidrag till dövstumläraernas pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i>			35,000	
18	Tillfälliga understöd åt pensionerade kronojägare, <i>förslagsanslag</i>				1,800
19	Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete, <i>förslagsanslag</i>			15,000	
	Säger för civila pensionsväsendet			10,536,276	113,800
	B. Militära pensionsväsendet.				
	Arméns pensionskassa:				
1	Ersättning för mistade löneinnehållningar	4,640			
2	Ersättning för nådårs- och begravningshjälpsbesparingar	28,080			
3	Bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén...	137,717			
4	Förstärkande av det i 1918 och 1919 årens riksstater uppförda anslag för bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén, <i>förslagsanslag</i> , högst		8,355		
5	Upprätthållande av arméns pensionskassas egen pensionering m. m., <i>förslagsanslag</i>		3,500,000		
6	Tillfälliga understöd åt avskedade underofficerare och vederlikar vid armén, <i>förslagsanslag</i>		15,000		
7	Tillfällig pensionsförbättring för viss personal vid armén, <i>förslagsanslag</i>		1 350,000		
8	Ersättning för inkomster från Vadstena krigsmanshuskassas äldre medel	106,000		276,437	3,873,355
9	Vadstena krigsmanshuskassa			137,640	
10	Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring			1 280,000	
11	Förhöjning i gratialen åt avskedat manskap			1 106,810	
12	Tillfälligt understöd åt f. d. förrådsvaktmästare, <i>förslagsanslag</i> , högst				683
	Flottans pensionskassa:				
	Ersättning för minskade inkomster:				
13	Pensionsfonden	36,320			
14	Gratialfonden	16,650			
15	Bidrag till flottans pensionskassas gratialfond	45,000	97,970		

1 Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
16	Pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar, <i>förslagsanslag</i>	253,300			
17	Pensionering av flottans gemenskap, <i>förslagsanslag</i>	¹ 293,120			
18	Tillfälliga understöd åt f. d. stammanskap vid marinen m. fl., <i>förslagsanslag</i>		3,400		
19	Tillfälliga understöd åt f. d. daglönare vid marinen, <i>förslagsanslag</i>		15,930		
20	Tillfälliga understöd åt f. d. befattningshavare vid lotsverket, <i>förslagsanslag</i>		9,000	644,390	28,330
21	Tillfällig pensionsförbättring för viss personal vid marinen, <i>förslagsanslag</i>				¹ 70,000
22	Invalidhusfonden			60,350	
23	Bleserade över- och underofficerare, <i>reservationsanslag</i>			2,400	
	Säger för militära pensionsväsendet			2,463,027	3,972,368
	C. Allmänna indragningsstaten.				
1	Diverse föremål, <i>förslagsanslag</i>			2,315,629	
	Summa			15,314,932	4,086,168

¹ Beräknat belopp.

Verkliga utgifter.**XI. Oförutsedda utgifter.**

	Extra anslag
	Kronor
Oförutsedda utgifter, <i>förslagsanslag</i>	500,000

Verkliga utgifter.

XII. Riksdags- och revisionskostnader m. m.

		Extra anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor
1	Riksdags- och revisionskostnader samt kostnader för riksdagens hus, <i>förslagsanslag</i>		2,200,000
2	Avlöningar och pensioner m. m. vid riksgälds- och riksdagsförvalt- ningen, <i>förslagsanslag</i>		204,000
	Kostnader för riksdagens bibliotek:		
3	Avlöningar och arvoden till styrelsen och ordinarie befattnings- havare, <i>förslagsanslag</i> , högst	21,300	
4	Arvoden åt extra biträden, vikariatsersättningar och expenser, <i>för- slagsanslag</i>	5,200	
5	Kostnader för riksdagsbibliotekets komplettering och utvidgning, <i>reservationsanslag</i>	12,000	38,500
6	Kontorsexpenser, inlösningsprovisioner och andra omkostnader för stats- skulden, <i>förslagsanslag</i>		100,000
7	Avlöningar, resekostnader och expenser för justitieombudsmannen och hans expedition, <i>förslagsanslag</i>		40,000
8	Avlöningar, resekostnader och expenser för militieombudsmannen och hans expedition, <i>förslagsanslag</i>		48,000
	Summa		2,630,500

Verkliga utgifter.

XIII. Räntor å statsskulden m. m.

		Extra anslag	Extra anslag
A. De fonderade statslånen.		Kronor	Kronor
1	Å 3 ⁶ / ₁₀ % lånet, <i>förslagsanslag</i> , högst.....	3,012,840	
2	» 1880 års 3 ¹ / ₂ % lån, <i>förslagsanslag</i>	1,654,600	
3	» 1886 » 3 ¹ / ₂ % » , <i>förslagsanslag</i>	1,839,900	
4	» 1888 » 3 % » , <i>förslagsanslag</i> , högst	725,500	
5	» 1890 » 3 ¹ / ₂ % » , <i>förslagsanslag</i> , högst	766,920	
6	» 1894 » 3 % » , <i>förslagsanslag</i> , högst	506,400	
7	» 1899 » 3 ¹ / ₂ % » , <i>förslagsanslag</i> , högst	1,050,580	
8	» 1900 » 3 ¹ / ₂ % » , <i>förslagsanslag</i> , högst	1,271,200	
9	» 1904—1906 årens 3 ¹ / ₂ % lån, <i>förslagsanslag</i> , högst.....	2,766,960	
10	» 1907 års 3 ¹ / ₂ % lån, <i>förslagsanslag</i> , högst.....	1,638,000	
11	» 1908 » 3 ¹ / ₂ % » , <i>förslagsanslag</i> , högst	1,906,800	
12	» 1911 » lån å 4 % , <i>förslagsanslag</i> , högst	2,880,000	
13	» 1913 » 4 ¹ / ₂ % lån, <i>förslagsanslag</i> , högst	3,240,000	
14	» 1914 » 5 % » , <i>förslagsanslag</i> , högst	8,155,000	
15	» 1916 » 5 % » , <i>förslagsanslag</i> , högst	5,921,500	
16	» 1917 » 5 % » , <i>förslagsanslag</i> , högst	3,410,000	
17	» 1918 » 5 % » , <i>förslagsanslag</i>	2,500,000	
18	» 1918 » premieobligationslån, <i>förslagsanslag</i> , högst	3,000,000	46,246,200
B. Övrig statsskuld.			
1	Ränta å medgiven och beräknad, ännu icke verkställd upplåning, <i>förslagsanslag</i>	28,800,000	
	Ränta å följande av staten övertagna lån:		
2	Kommunlån, <i>förslagsanslag</i> , högst	5,600	
3	Örebro—Svartå järnvägsaktiebolags obligationslån, <i>förslagsanslag</i> , högst	21,040	
	Järnvägsaktiebolaget Malmö—Kontinentens obligationslån, <i>förslagsanslag</i> , högst:		
4	Av år 1898	49,560	
5	» » 1902	27,720	77,280
	Mora—Vänerens järnvägsaktiebolags obliga- tionslån, <i>förslagsanslag</i> , högst:		
6	Av 1 ⁷ / ₇ 1896	52,880	
7	» 1 ⁹ / ₉ 1896	13,280	
8	» år 1903	128,600	
9	» » 1914	49,500	244,260
10	Årsanslaget till Hans Maj:t Konungen, <i>reservationsanslag</i>	348,180	
11	Ränta å köpeskillingen för fastigheten nr 1 i kvarteret Lejonet i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>	300,000	
		90,000	
12	Ränta å konung Carl XIII:s hemgiftskapital, <i>reservationsanslag</i>	7,500	
13	Ränta å Göta kanals reparationsfond, <i>förslagsanslag</i> , högst	7,120	29,552,800
Summa			75,799,000

Verkliga utgifter.

XIV. Krigstidstillägg och krigstidshjälp.

	Extra anslag
	Kronor
Avsättning till krigstidstillägg och krigstidshjälp, <i>förslagsanslag</i> , högst	1 116,000,000

¹ Beräknat belopp.

Utgifter för kapitalökning.

XV. Statens affärsverksamhet.

		Att täckas av		Summa
		lånemedel	andra stats- inkomster	
	A. Postverket.	Kronor	Kronor	Kronor
1	Inventarier, <i>reservationsanslag</i>	300,000		
	Inköp och bebyggande av fastigheter:			
2	Ombyggnad av centralposthuset i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>	100,000		
3	Posthusbyggnad i Göteborg, <i>reservationsanslag</i>	1,500,000		
4	Om- och tillbyggnad av posthusbyggnaden i Ystad, <i>reservationsanslag</i>	43,500		
5	Posthusbyggnad i Gällivare, <i>reservationsanslag</i>	195,000		
	Säger för postverket	2,138,500		2,138,500
	B. Telegrafverket.			
	Inköp och bebyggande av fastigheter:			
1	Utvidgning av telegrafbyggnaden i Sundsvall, <i>reservationsanslag</i>	200,000		
2	Stationsbyggnad i Strömsund, <i>reservationsanslag</i>	40,000		
3	Telefonstationsbyggnad i Göteborg (Järntorgsstationen), <i>reservationsanslag</i>	200,000		
4	Arbetsarbostäder i Norrköping, <i>reservationsanslag</i>	206,000		
5	Arbetsarbostäder i Eskilstuna, <i>reservationsanslag</i>	121,000		
6	Bostadshus i Ludvika, <i>reservationsanslag</i>	60,000		
7	Anslag till inköp av fastigheter, <i>reservationsanslag</i>	200,000		
8	Fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende, <i>reservationsanslag</i>	15,000,000		
	Säger för telegrafverket	16,027,000		16,027,000
	C. Statens järnvägar.			
	Nya byggnader och anläggningar vid statens trafikerade järnvägar:			
	Bangårdar:			
	Bangårdsbyggnader:			
1	Ombyggnad av Malmö statsbangård, <i>reservationsanslag</i>	1,466,000		

		Att täckas av		Summa
		lånemedel	andra stats- inkomster	
		Kronor	Kronor	Kronor
2	Huvudrangerbangård vid Hallsberg, <i>reservationsanslag</i>	800,000		
3	Ombyggnad av bangården vid Ljusdal, <i>reservationsanslag</i>	250,000		
4	Ombyggnad av bangården vid Sundsvall, <i>reservationsanslag</i>	100,000		
5	Utvidgning av bangården vid Katrineholm, <i>reservationsanslag</i>	220,000		
6	Ny lokal godsbangård i Kristinehamn, <i>reservationsanslag</i>	100,000		
7	Ombyggnad av bangården vid Ånge, <i>reservationsanslag</i>	100,000		
8	Spåranordningar i anslutning till förefintliga spår-system, <i>reservationsanslag</i>	262,100		
	Bangårdsanordningar i övrigt:			
9	Anläggningar vid kol- och vattenstationer, <i>reservationsanslag</i>	313,000		
10	Gångbroar och gångtunnlar, <i>reservationsanslag</i>	50,000		
11	Speciella anläggningar å bangårdar, <i>reservationsanslag</i>	98,700		
	Dubbelspårsbyggnader och linjeomläggningar:			
12	Dubbelspår Norrköping—Mjölby, <i>reservationsanslag</i>	1,650,000		
13	Dubbelspår Örebro—Hallsberg—Laxå, <i>reservationsanslag</i>	1,200,000		
14	Dubbelspår Aneby—Sandsjö, <i>reservationsanslag</i>	1,000,000		
15	Omläggning av linjen Lindome—Anneberg, <i>reservationsanslag</i>	550,000		
16	Ombyggnad av Varbergs bangård, <i>reservationsanslag</i>	185,000		
	Större broanläggningar:			
17	Ombyggnad av Bohusbanans viadukt över Säveån, <i>reservationsanslag</i>	623,000		
18	Ombyggnad av bron över Norsälven å linjen Laxå—Charlottenberg, <i>reservationsanslag</i>	400,000		
	Anläggningar vid huvudverkstäder:			
19	Plåtslagarverkstad med smedja vid Notviken, <i>reservationsanslag</i>	155,000		
20	Utvidgning av lokomotivverkstaden i Örebro, <i>reservationsanslag</i>	1,009,000		
21	Anläggningar vid huvudverkstäderna i Örebro, Östersund—Bollnäs och Notviken—Boden, <i>reservationsanslag</i>	365,000		
22	Sanitära anläggningar vid huvudverkstäderna, <i>reservationsanslag</i>	100,000		

		Att täckas av		Summa
		lånemedel	andra stats- inkomster	
		Kronor	Kronor	Kronor
	Lokomotivstations- och driftverkstadsanläggningar:			
23	Tillbyggnad av och diverse anläggningar vid vissa lokomotivstationer, <i>reservationsanslag</i>	544,500		
24	Driftverkstäder, <i>reservationsanslag</i>	68,000		
25	Husbyggnader, <i>reservationsanslag</i>	3,836,100		
26	Anordningar för ökad upplagsplats för stenkol vid importhamnar m. m., <i>reservationsanslag</i>	51,000		
27	Telegraf- och sektionstelefonledningar m. m., <i>reservationsanslag</i>	660,000		
28	Växel- och signalsäkerhetsanläggningar, <i>reservationsanslag</i>	1,900,000		
29	Elektrifiering av statsbanelinjen Kiruna—Svartön, <i>reservationsanslag</i>	1,000,000		
30	Ökande av trafikkapaciteten å bandelen Kristinehamn—Mora, <i>reservationsanslag</i>	1,070,000		
31	Ordande av brandväsandet vid statens järnvägar, <i>reservationsanslag</i>	35,000		
32	Dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten, <i>reservationsanslag</i>	1,000,000		
33	Konjunkturtillägg till vissa före år 1918 beviljade anslag, <i>reservationsanslag</i>	3,657,000		
	Nya statsbanebyggnader:			
34	Statsbanan Sveg—Brunflo, <i>reservationsanslag</i>	3,000,000		
35	Markförvärv, <i>reservationsanslag</i>	500,000		
36	Rullande materiel, <i>reservationsanslag</i>	15,000,000		
37	Genomgående tryckluftsbroms, <i>reservationsanslag</i>	1,000,000		
38	Inventarier, <i>reservationsanslag</i>	3,500,000		
39	Förlag, <i>förlagsanslag</i> , högst	3,000,000		
	Säger för statens järnvägar	50,818,400		50,818,400
	D. Statens vattenfallsverk.			
	Södertälje kanalverk:			
1	Ombyggnad av Södertälje kanal, <i>reservationsanslag</i> ...	1,000,000		
	Trollhätte kraftverk:			
2	Kraftstation vid Lilla Edet, <i>reservationsanslag</i>	4.150.000		
	Porjus och Harsprångets kraftverk:			
3	Kraftstation vid Harsprånget, <i>reservationsanslag</i>	2,000,000		
4	Stora Lule älvs reglering, <i>reservationsanslag</i>	1,000,000		

		Att täckas av		Summa
		lånemedel	andra stats- inkomster	
		Kronor	Kronor	Kronor
	Älvkarleby kraftverk:			
5	Tredje utbyggnaden av Västerås ångkraftstation, <i>reservationsanslag</i>	500,000		
	Motala kraftverk:			
6	Kraftstation vid Motala, <i>reservationsanslag</i>	2,800,000		
7	Påbörjande av nya kraftstationsanläggningar och utvidgning av redan befintliga sådana, <i>reservationsanslag</i> ...	¹ 1,000,000		
8	Vänerns reglering, <i>reservationsanslag</i>	200,000		
9	Inköp av vattenfall och fastigheter samt utförande av nyanläggningar, <i>reservationsanslag</i>	1,500,000		
10	Distributionsanläggningar för statens kraftverk, <i>reservationsanslag</i>	5,000,000		
11	Inventarier, <i>reservationsanslag</i>	1,000,000		
12	Bostadshus åt statens vattenfallsverks personal m. m., <i>reservationsanslag</i>	300,000		
	Säger för statens vattenfallsverk	20,450,000		20,450,000
	E. Statens domäner.			
1	Jägmästarbostäder i vissa revir, <i>reservationsanslag</i>		426,000	426,000
	Summa	89,433,900	426,000	89,859,900

¹ Beräknat belopp.

Utgifter för kapitalökning.

XVI. Statens utlåningsfonder.

		Att täckas av		Summa
		lånemedel	andra stats- inkomster	
		Kronor	Kronor	Kronor
1	Vattenkraftslånefonden, <i>reservationsanslag</i>	2,000,000		2,000,000
2	Odlingslånefonden, <i>reservationsanslag</i>	1,000,000		1,000,000
3	Egnahemslånefonden, <i>reservationsanslag</i>	6,500,000		6,500,000
4	Fiskerilånefonden, <i>reservationsanslag</i>	350,000		350,000
5	Dräneringsfonden, <i>reservationsanslag</i> , att utgå av tillfälliga lånemedel	5,000,000		5,000,000
6	Allmänna nyodlingsfonden, <i>reservationsanslag</i>	100,000		100,000
7	Norrländska andelsmejerifonden, <i>reservationsanslag</i>	100,000		100,000
8	Kraftledningslånefonden, <i>reservationsanslag</i>	1,500,000		1,500,000
9	Gödselvärdslånefonden, <i>reservationsanslag</i>	1,000,000		1,000,000
10	Lånefonden för mindre linberedningsanstalter, <i>re- servationsanslag</i>	¹ 150,000		150,000
	Summa	17,700,000		17,700,000

¹ Beräknat belopp.

Utgifter för kapitalökning.

XVII. Avbetalning å statsskulden.

		Att täckas av		Summa
		lånemedel	andra stats- inkomster	
A. De fonderade statslånen.		Kronor	Kronor	Kronor
<i>Amortering.</i>				
1	1880 års 3½ % lån, <i>förslagsanslag</i> , högst		3,702,600	5,554,400
2	1886 » 3½ % » , <i>förslagsanslag</i> , högst		642,700	
3	1890 » 3½ % » , <i>förslagsanslag</i> , högst		736,000	
4	1899 » 3½ % » , <i>förslagsanslag</i> , högst		473,100	
B. Övertagna lån.				
1	Kommunlån, <i>förslagsanslag</i> , högst		46,000	264,000
2	Örebro—Svartå järnvägsaktiebolags obligationslån, <i>förslags- anslag</i> , högst		21,000	
Järnvägsaktiebolaget Malmö—Kontinentens obligationslån, <i>förslagsanslag</i> , högst:				
3	Av år 1898	39,000		
4	Av år 1902	19,000		
Mora—Vänerens järnvägsaktiebolags obligations- lån, <i>förslagsanslag</i> , högst:			58,000	
5	Av 1/7 1896	56,000		
6	Av 1/9 1896	14,000		
7	Av år 1903	69,000		
Summa			139,000	
				5,818,400

Utgifter för kapitalökning.

XVIII. Statsverkets fond av rusdrycksmedel.

		Att täckas av		Summa
		länemedel	andra stats- inkomster	
		Kronor	Kronor	Kronor
	Avsättning till statsverkets fond av rusdrycksmedel, <i>för-</i> <i>slagsanslag:</i>			
1	Enligt § 1 i förordningen den 18 juli 1913 angående statsverkets fond av rusdrycksmedel		5,800,000	5,800,000
2	Överskott å statsverkets fond av rusdrycksmedel		360,000	360,000
	Summa		6,160,000	6,160,000

Utgifter för kapitalökning.

XIX. Återbetalning av tillfälliga lånemedel.

	Att täckas av		Summa
	lånemedel	andra stats- inkomster	
	Kronor	Kronor	Kronor
Avbetalning å i tilläggsstaten till riksstaten för år 1918 uppförda tillfälliga lånemedel för täckande av statens järnvägars driftförlust under nämnda år, <i>förslagsanslag</i> , högst		10,000,000	10,000,000

Totalsumman av de i riksstaten förekommande utgifter uppgå till 697,230,800 kronor eller samma belopp, vartill statsverkets tillgångar för år 1920 här förut beräknats; och erhåller riksstaten följande utseende:

Inkomster:		K r o n o r
A. <i>Egentliga statsinkomster:</i>		
I. Skatter	475,441,000	
II. Uppbörd i statens verksamhet.....	6,910,300	
III. Diverse inkomster.....	2,398,650	484,749,950
B. <i>Inkomster av statens produktiva fonder:</i>		
I. Statens affärsverksamhet	89,900,000	
II. Statens aktier	7,731,250	
III. Statens utlåningsfonder (överskott)	5,469,700	
IV. Statsverkets fond av rusdrycksmedel	360,000	103,460,950
C. <i>I anspråk tagna kapitaltillgångar:</i>		
I. Uppkomna av egentliga statsinkomster	36,000	
II. Uppkomna av lånemedel.....	850,000	886,000
D. <i>Lånemedel:</i>		
I. Fast upplåning	102,133,900	
II. Tillfällig upplåning	6,000,000	108,133,900
Summa		697,230,800

för år 1920.

Utgifter:				K r o n o r
Verkliga utgifter:				
	Ordinarie anslag	Extra anslag	Summa	
I. Första huvudtiteln	1,345,000	58,000	1,403,000	
II. Andra »	8,516,860	3,607,140	12,124,000	
III. Tredje »	2,629,200	736,600	3,365,800	
IV. Fjärde »	67,108,798	17,918,502	85,027,300	
V. Femte »	27,303,077	7,604,523	34,907,600	
VI. Sjätte »	26,878,385	30,278,915	57,157,300	
VII. Sjunde »	27,806,374	9,673,126	37,479,500	
VIII. Åttonde »	70,785,664	11,248,736	82,034,400	
IX. Nionde »	13,694,835	26,168,165	39,863,000	
X. Tionde »	15,314,932	4,086,168	19,401,100	
Säger	261,383,125	111,379,875	372,763,000	
XI. Oförutsedda utgifter			500,000	
XII. Riksdags- och revisionskostnader m. m.			2,630,500	
XIII. Räntor å statsskulden m. m.			75,799,000	
XIV. Krigstidstillägg och krigstidshjälp			116,000,000	567,692,500
Utgifter för kapitalökning:				
	Att täckas av		Summa	
	länemedel	andra statsin- komster		
XV. Statens affärsverk- samhet	89,433,900	426,000	89,859,900	
XVI. Statens utlånings- fonder	17,700,000		17,700,000	
XVII. Avbetalning å stats- skulden		5,818,400	5,818,400	
XVIII. Statsverkets fond av rusdrycksmedel		6,160,000	6,160,000	
XIX. Återbetalning av tillfälliga länemedel		10,000,000	10,000,000	
Säger	107,133,900	22,404,400	129,538,300	129,538,300
			Summa	697,230,800

Specifikation av utgifter, att täckas av lånemedel.

		Att täckas genom		S u m m a Kronor
		fast upplåning	tillfällig upplåning	
<i>Verkliga utgifter:</i>				
IV.	Fjärde huvudtiteln.....		1,000,000	1,000,000
<i>Utgifter för kapitalökning:</i>				
XV.	Statens affärsverksamhet	89,433,900		89,433,900
XVI.	Statens utlåningsfonder.....	12,700,000	5,000,000	17,700,000
Summa		102,133,900	6,000,000	108,133,900

Kungl. Maj:t föreslår i sammanhang härmed, att riksdagen må medgiva, att vid statsregleringen för år 1920 de i rikets ständers skrivelse den 12 maj 1841 angivna grunder i avseende å dispositionen av besparingarna å huvudtitlarna fortfarande må bliva gällande, dock med iakttagande dels att behållningar, som å anslag till nyinrättade tjänstebefattningar uppstå, innan dessa första gången tillsättas, skola tillföras statsverkets kassafond, dels ock att hinder ej möter att även under pågående riksdag på nämnda sätt disponera besparingarna.

Samtliga de i denna proposition åberopade eller för övrigt med statsregleringen sammanhängande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas.

GUSTAF.

F. V. THORSSON.

Statsverkspropositionens justering.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 januari
1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA.
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Med åberopande av de förslag till riksdagen, varom hemställanden gjorts
av vederbörande departementschefer, enligt vad som framgår av bilagda stats-
rådsprotokoll angående

inkomsterna samt angående

utgifterna, för flera huvudtitlar gemensamma frågor, första till och med
tionde huvudtitlarna, oförutsedda utgifter, riksdags- och revisions-
kostnader m. m., räntor å statsskulden m. m., avsättning till krigs-
tidstillägg och krigstidshjälp samt utgifter för kapitalökning,

föredrog departementschefen, statsrådet Thorsson, ett i överensstämmelse med
Kungl. Maj:ts enligt samma protokoll fattade beslut uppsatt förslag till pro-
position angående statsverkets tillstånd och behov.

Departementschefen hemställde, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att godkänna de härövan berörda förslag och alltså upptaga statsverkets inkomster och utgifter på sätt bilaga till detta protokoll utvisar.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna sitt bifall; och skulle i enlighet därmed omförmälda proposition till riksdagen avlåtas.

Ur protokollet:

Sven Lidholm.

Bilaga

till

1919 års statsverksproposition:

Inkomsterna.

Inkomsterna.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 januari
1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, anhöll att få underställa Kungl. Maj:ts prövning de delar av statsregleringen vid den nu instundande riksdagen, som berörde beräkningen av statsverkets tillgångar för de behov, vilka vid ifrågavarande statsreglering borde fyllas, därvid departementschefen till en början anmälde dels en av statskontoret den 12 december nästlidet år avlåten skrivelse med inkomstberäkning för år 1920, dels ock en av fullmäktige i riksgäldskontoret till chefen för finansdepartementet avlåten skrivelse av den 4 december 1918 med förslagsberäkningar över sådana riksgäldskontorets inkomster och utgifter under år 1920, som borde upptagas i sistnämnda års riksstat.

Härefter anförde departementschefen:

*Allmänna
förutsätt-
ningar.*

Förutsättningarna för statsregleringsarbetet hava i grund förändrats under de senaste åren.

Formellt mest i ögonenfallande torde väl vara upplägget av dubbla budgeter. Från och med 1918 upptagas i en tilläggsstat sådana inkomster och utgifter för det löpande året, vilka icke innehållas i den av det föregående årets riksdag fastställda riksstaten. Genom denna uppdelning för ett och samma år i riksstat och tilläggsstat kommer visserligen inkomst- och utgiftsstaten att till det yttre framträda mindre enhetligt och överskådligt än förr. Men då med denna anordning förskottsväsendet kunnat i allt väsentligt avvecklas, så kan statsverkets verkliga ställning och behov för ett visst år härigenom vida klarare framträda. Det vid statsregleringsarbetet eftersträfvade målet, att de i staten upptagna inkomsterna och utgifterna så noga som möjligt må ansluta sig till de på samma år belöpande faktiska inkomsterna och utgifterna, nås nämligen därmed lättare och i större utsträckning.

Tekniskt bättre möjligheter att åstadkomma en verklighetstrogen stat hava sålunda skapats. Men materiellt sett ha å andra sidan förutsättningarna för att närma sig nyss antydda mål blivit sämre än tidigare. Jag åsyftar härmed det förhållandet, att svårigheterna i synnerlig grad ökats att kunna förutberäkna så väl inkomster som utgifter. Den ekonomiska omvälvning, som försiggått allt sedan krisens början, har tagit sig uttryck i dels förskjutningar inom näringslivet, vilka i grund förändrat skattedragarnas inkomstförhållanden eller på annat sätt ändrat förutsättningarna för statsverkets inkomster, dels en allmän prisstegring utan motstycke sedan hundra år, vilken förutom den inverkan den haft å de beskattningsbara inkomsterna och därmed på statsintäkterna givetvis verkat betydande rubbning i storleken av sådana statsutgifter, vilka måst bestridas oaktat de stigande priserna.

Resultatet härav är, att den fastställda riksstaten blivit ett allt mindre korrekt uttryck för de faktiska statsinkomsterna och statsutgifterna. Full kännedom härom ger först en jämförelse mellan riksstat och riksbokslut och kan således icke erhållas för senare år än år 1917.

Från och med år 1912, då budgetväsendet omlades och, bland annat, kassafonden infördes i riksräkenskaperna, till och med år 1917 utfaller en jämförelse mellan de i riksstaten uppförda och de faktiska inkomsterna respektive utgifterna på sätt nedanstående tabell utvisar. Till underlättande av jämförelsen mellan olika år angivas förutom över-

skott och brister å såväl inkomst- som utgiftstitlar jämväl slutsumman av årets riksstat och den del därav, som anvisats såsom verkliga utgifter.

	1912	1913	1914	1915	1916	1917
Riksstatens						
slutsumma	257.2	263.0	273.7	384.8	400.7	447.0
verkliga utgifter ...	195.4	202.3	214.9	273.2	336.2	350.8
Överskott:						
å inkomster	25.1	34.9	18.8	31.6	135.6	380.2
å utgifter	6.6	9.2	3.0	3.9	4.4	5.1
Brister:						
å inkomster	9.1	10.4	7.8	23.0	15.9	74.7
å utgifter	9.6	7.5	13.1	24.5	32.7	49.3
Summa avvikelser	50.4	62.0	42.7	83.0	188.6	509.3
Avvikelser i procent:						
av riksstaten	19.6	23.6	15.6	21.6	47.1	113.9
av verkliga utgifter	25.8	30.7	20.0	30.4	56.1	145.2

Det framgår härav med all tydlighet vilken allvarlig rubbning i statsregleringsarbetets säkerhet, som de allra senaste åren medfört. Ända till och med 1914 — och efter procentsiffrorna att döma till och med 1915 — hava avvikelserna hållit sig vid någorlunda samma jämförelsevis låga nivå. Men särskilt med 1916 och 1917 ha uppenbart tillkommit nya faktorer, som så grundligt omstöpt både inkomst- och utgiftsidan, att avvikelserna i form av överskott och brister för det sista bokslutsåret tillhopatagna rent av uppgå till större belopp än hela den fastställda riksstaten. För år 1918 kunna motsvarande siffror icke ännu åstadkommas. De bliva dessutom icke direkt jämförbara med de tidigare årens på grund av tilläggsstatens tillkomst. Det synes emellertid sannolikt, att summan avvikelser kommer att närma sig hela riksstatssumman för år 1918, ehuru den icke relativt torde bliva fullt så stor som under det nästföregående året.

Det framgår av de lämnade uppgifterna, att man vid statsregleringarna i stort sett både underskattat inkomsttitlarnas avkastning och utgiftsanslagens belastning. Inkomststegringen på grund av krigskonjunkturen har blivit långt större än man kunnat förutberäkna. Men verkningarna av penningvärdets fall ha även å utgiftsidan blivit för statsbudgeten långt mer ingripande än man tidigare förutsatt.

Att differensen mellan riksstater och riksboekslut blivit så betydande

beror, förutom på den osedvanliga snabbheten och omfattningen av kris-tidens ekonomiska revolution, jämväl på en sedan länge överklagad teknisk olägenhet i statsregleringsarbetet. Budgetåret har hittills sammanfallit med kalenderåret. Såsom ofta framhållits har detta ej varit ägnat att underlätta budgetens uppgörande. Att exempelvis 1917 års riksstat och rixsbokslutet för samma år betänkligt avvika i olika hänseenden är förklarligt, då det sista rixsbokslut, som kunnat tjäna till ledning för uppgörande till 1916 års riksdag av förslaget till riksstat för år 1917, var bokslutet för år 1914, vilket föga hunnit påverkas av krisen. Det numera kända rixsbokslutet för år 1917 skall nu i sin ordning tagas till utgångspunkt vid uppgörande av statförslaget för år 1920.

Ställningen försvåras ytterligare därav, att det statliga räkenskapsväsendet, trots erkännansvärda framsteg, alltjämt befinner sig i det läge, att ett första någorlunda tillförlitligt sammandrag av 1918 års räkenskaper kan föreligga först flera månader efter det förevarande statsverksproposition avlämnats.

Före krisen hava dessa olägenheter icke behövt leda till så allvarliga rubbningar i statsregleringarna, enär förändringarna inom det ekonomiska livet från det ena året till det andra varit relativt små. Helt annorlunda har det varit under de allra sista åren. Ett uttryck därför — om ock föranlett närmast av andra omständigheter — finner man jämväl däri, att såväl för 1917 som för 1918 års riksdagar i själva verket förelagts ett i vissa delar omräknat statförslag inemot tiden för riksdagsarbetets avslutande.

Numera erfares därför ett trängande behov av en reform beträffande budgetårets förläggning och i samband därmed av det statliga räkenskapsväsendet. Den vikt dessa spörsmål äga för statsregleringsarbetet har föranlett mig att i detta sammanhang beröra dem. Vid annat tillfälle torde jag få för Kungl. Maj:t anmäla frågan om igångsättande av det utredningsarbete, som må vara erforderligt för utarbetande av nödiga reformförslag på området.

Betydelsen av en ändring i nu berörda hänseende blir med all säkerhet icke mindre under de närmaste åren. Både i fråga om det allmänna konjunkturläget och beträffande prisnivån kunna högst ingripande förskjutningar vara att vänta under den period av oviss längd, inom vilken krigskonjunktorens avveckling och den allmänna återgången till fredsförhållanden skall försiggå.

Det erbjuder under sådana förhållanden givetvis stora vanskligheter att nu uppgöra statförslag för år 1920, för vilket år statsverkets inkomster

och utgifter komma att bero dels på konjunkturerna under år 1919 och 1920, dels ock på prisutvecklingen fram till 1920 års slut. För här ifrågavarande period torde man böra räkna med vikande konjunkturer i det hela och sålunda med ogynnsammare förutsättningar beträffande statsinkomsterna än under sistförflutna år. Samtidigt nödgas man räkna med möjligheten, att en hög prisnivå kan komma att även under år 1920 ogynnsamt påverka statens utgiftssida. Man kan under sådana förhållanden riskera en felslagning av budgeten åt annat håll än tidigare, då kassafonden fyllts av översvämmande inkomsttitlar. Vid statförslagets uppgörande måste denna risk tagas i beräkning.

Jag torde här böra i ett sammanhang redogöra för de allmänna dragen av såväl tilläggsstaten för år 1919 som riksstaten för år 1920. Då emellertid särskilt tilläggsstatens finansiering är i hög grad beroende av befintliga tillgångar i statsverkets kassafond, synes det lämpligast att därvid först klargöra, huru de senaste statsregleringsresultaten för åren 1918 och 1919 kunna förväntas påverka kassafondens storlek.

Enligt bokslutet för år 1917 har statsregleringen medfört ett överskott å 261.3 miljoner kronor. Kassafonden, som vid årets början hade en tillgång av 127.9 miljoner kronor, uppgick alltså vid årets slut till 389.2 miljoner kronor.

Statsregleringen 1917-

Resultatet av 1918 års statsreglering, häri inbegripet även 1918 års tilläggsstat, synes komma att tillföra kassafonden ett ännu större bokfört överskott än för det föregående året. Enligt vad jag inhämtat, efter det statskontorets härförut omförmälda skrivelse avlåtits, torde de uttaxerade beloppen av den ordinarie och den extra inkomst- och förmögenhetsskatten samt av tilläggsskatten i runda tal utgöra 132.7, 79.9 och 45.5 miljoner kronor eller sammanlagt 258.2 miljoner kronor. I riksstaten och tilläggsstaten för året beräknades tillhopa 137 miljoner kronor, varav alltså ett överskott uppstår å 121.2 miljoner kronor. Krigskonjunkturskatten, som i riksstaten uppförts med 40 miljoner kronor och i tilläggsstaten med 25 miljoner kronor, torde komma att utdebiteras med omkring 300 miljoner kronor, i vilket fall överskottet å denna titel skulle bliva ej mindre än 235 miljoner kronor. Jämväl av stämpelmedel, tobaksskatt och, bland affärsverken, av statens domäner synas betydande överskott vara att påräkna. Däremot giva tullarna blott ungefär hälften av det i staten beräknade beloppet; sockerskatt och rusdrycksmedel komma också att uppvisa avsevärda brister. Detsamma blir förhållandet

Statsregleringen 1918.

med samtliga affärsverk förutom, som nyss nämnts, statens domäner; vad angår särskilt statens järnvägar har deras drift medfört en direkt förlust, för vars täckande å 1918 års tilläggsstat redan anvisats 30 miljoner kronor att utgå av tillfälliga lånemedel. Tagas alla affärsverken under ett, synes verksamheten under år 1918 komma att medföra, fränsett den direkta förlusten å statens järnvägar, en inkomst för statsverket, som med nära 20 miljoner kronor understiger vad i riksstaten påräknats. Allra svårast är för närvarande, på grund av förut framhållna brister i vårt räkenskapsväsen, att bedöma till vilket belopp nettobristen i anslagen kommer att belöpa sig. Prisstegringen har gjort sig gällande i ett synnerligen kraftigt överskridande — större än under år 1917 — av ett flertal anslag, särskilt sådana som inrymma personal- eller byggnadskostnader. Då emellertid samtidigt avsevärda besparingar gjorts på prisreglerings- och arbetslöshetsanslagen, synes man kunna hoppas, att nettobristen i anslagen skall stanna vid omkring 50 miljoner kronor.

En sammanfattning av de viktigare faktorer, som inverka på statsregleringens resultat för år 1918 ger till resultat, att ett överskott av, såvitt nu låter bedöma sig, närmare 300 miljoner kronor kommer att tillföras kassafonden.

Emellertid är av kassafonden för behov under 1918 redan disponerat betydligt mera än det sålunda påräknade årsöverskottet. Av kassafonden har nämligen tagits i anspråk

å 1918 års riksstat	37.0	miljoner kronor	
å 1918 års tilläggsstat	391.5	»	»
å 1918 års extra tilläggsstat	33.0	»	»
			461.5 miljoner kronor.

Då kassafonden vid ingången av år 1918 utgjorde 389.2 miljoner, bör den alltså efter bestridande av de nyss nämnda utgifterna vid slutet av år 1918 bokmässigt uppgå till i runt tal 228 ($389.2 + 300.0 - 461.5$) miljoner kronor.

Statsregleringen 1919.

För år 1919 är det ojämeförlikt svårare att nu förutberäkna statsregleringsresultatet. Som säkert kan man anse, att även å innevarande års riksstat ett avsevärt överskott kommer att uppstå, vilket dock på intet sätt kan tänkas få sådana dimensioner som för det näst föregående året. Även för nu löpande statsregleringsår torde kunna förutsättas, att skatterna å inkomst, förmögenhet och rörelse komma att ge så betydande överskott, att därmed ej blott kan täckas sannolik brist å vissa inkomstitlar och å vissa utgiftsanslag, vilka senare även innevarande år säkerligen komma att med mycket stora belopp överskridas, utan därjämte även åstadkommas ett nettoöverskott. Den summa, som så-

hunda skulle av 1919 års reglering tillföras kassafonden, kan antagas uppgå till minst 50 miljoner kronor.

Storleken av detta överskott — vilket i första rummet bestämmes av krigskonjunkturskattens belopp och mycket väl kan bli avsevärt större än nyss nämnts — synes mig emellertid, på skäl som jag senare skall utveckla, icke böra få bestämma riktlinjerna för statsregleringsarbetet vid innevarande års riksdag.

Enligt här förut antagna förutsättningar skulle kassafonden efter uppgörandet av 1919 års bokslut alltså ha bringats upp till minst 278 miljoner kronor. Detta under förutsättning, att fondens medel icke bleve tagna i anspråk för uppgörande av innevarande års tilläggsstat. Emellertid lär man få, för beredande av tillgångar å densamma, i väsentlig mån lita till kassafondens resurser. Jag torde därför nu närmast böra utveckla, huru efter min mening tilläggsstatens finansiering skall åvägbringas.

Vid bifall till de förslag, som i dag skola framställas rörande anslag å tilläggsstat för år 1919, kommer utgifternas slutsumma att utgöra nära 382 miljoner kronor, vari emellertid ingår ett belopp å 20 miljoner, som av särskilda skäl, för vilka jag senare redogör, är upptaget både å inkomst- och å utgiftssidan. Hela inkomst- och utgiftsstaten för innevarande år — riksstat och tilläggsstat tillhopatagna — skulle därmed balansera på ett belopp av $(691.7 + 382.0)$ 1,073.7 miljoner kronor. De båda staternas slutsumma för år 1918 utgjorde $(675.0 + 918.5)$ 1,593.5 miljoner kronor. Vid bedömande av den minskning, som sålunda ägt rum, måste emellertid ihåggkommas, att fjolårets tilläggsstat svällde ut på grund av exceptionella omständigheter, nämligen avvecklingen av förskottsväsendet och återbetalning av svävande tillfällig skuld samt uppbringandet av rörelsemedel för kommissionsverksamheten. Enbart återbetalning av tillfälliga lånemedel och rörelsekapital för kristidskommissionerna höja nämligen tilläggsstaten för år 1918 med 492.6 miljoner kronor. Någon motsvarighet till dessa poster finnes ej å årets tilläggsstat, vars utgifter till allra största delen utgöres av anslag tillhörande »Verkliga utgifter». Beloppet av sådana utgifter (300,3 miljoner kronor) uppgår nära nog till samma storlek som å 1918 års tilläggsstat (309.6 miljoner kronor), oaktat numera vid tilläggsstatens uppgörande allenast det löpande årets egna utgifter behöva tillgodoses.

Att jämväl den tilläggsstat, som i år är avsedd att föreläggas riksdagen slutar å ett så högt belopp, beror givetvis på att kristidens verkningar allttjämt göra sig starkt gällande, ävensom därpå att statsmakterna

vid uppgörande av riksstaten för innevarande år utgått från att, beträffande vissa slag av kristidsutgifter, en definitiv reglering borde ske först å nu ifrågavarande tilläggsstat. Å densamma utgöra de å olika huvudtitlar direkt upptagna krigstidstilläggen — vilka inalles beräknas till 225 miljoner kronor — ej mindre än 116 miljoner kronor. För prisregleringsändamål och till lindrande av mindre bemedlades levnadsvillkor upptagas under sjunde och nionde huvudtitlarna 132 miljoner kronor, varjämte under sjätte huvudtiteln åskas för arbetslöshetens bekämpande och som understöd för uppförande av bostadshus med smålägenheter sammanlagt 10 miljoner kronor. Hela beloppet av de direkta kristidsanslagen å 1919 års tilläggsstat utgör ej mindre än 258 miljoner kronor. Jämväl i ett stort antal andra anslagsäskanden förmärkas mer eller mindre påtagligt verkningar av kristiden.

I detta sammanhang må nämnas att för minskande av sockerprisets höjning förslag torde komma att föreläggas riksdagen om en sockerskattesänkning liksom under föregående år, vilken då beräknades innebära en inkomstminskning för statsverket om något mer än 7 miljoner kronor.

Jag torde nu få övergå till frågan om beredande av tillgångar för tilläggsstatens utgifter.

Härvid vill jag först nämna, att utgifter till ett belopp av 66.7 miljoner kronor äro avsedda att bestridas med lånemedel. För nämnda belopp har det med hänsyn till anslagens natur befunnits i överensstämmelse med vanliga statsregleringsprinciper att anlita fast eller tillfällig upplåning. Men härutöver kan jag icke tillråda ett anlåtande av lånevägen. Dels synes det mig olämpligt med hänsyn till beskaffenheten av de ifrågavarande utgifterna, dels är lånemarknaden ändock så åtstramad, att statens upplåning bör i görligaste mån begränsas.

Av fjolårets riksdag avsattes å 1919 års riksstat för krigstidstillägg och krigstidshjälp 57 miljoner kronor. Dessa medel voro avsedda att av 1919 års riksdag fördelas å de olika huvudtitlarna, sedan grunderna för krigstidstilläggen blivit bestämda. Såsom framgår av vad jag redan utvecklat förslå dessa medel icke för bestridande av de på grund av fortsatt prisstegring höjda krigstidstilläggen, utan erfordras härför ytterligare 59 miljoner kronor. Lämpligast synes mig vara, att å utgiftssidan under de olika huvudtitlarna nu upptages hela det belopp i krigstidstillägg, som anses bära utgå under året. Härmed följer, att man på inkomstsidan lär få uppföra såsom tillgång den av föregående riksdag beslutade avsättningen.

En annan tillgång, som å tilläggsstat synes mig kunna upptagas,

är den av urtima riksdagen 1918 på Kungl. Maj:ts förslag beslutade förhöjningen av fondstämpeln. Jag förutsätter, att denna höjda stämpelavgift kommer att uttagas under hela år 1919 och jämväl under år 1920. Det synes vara i sin ordning, att detta faktiska tillskott till 1919 års inkomster får komma till synes i budgeten genom att nu uppföras å tilläggsstaten. Med ledning av den utredning statskontoret verkställt (se bil. B.) anser jag mig kunna upptaga denna inkomst till 8 miljoner kronor.

Att för hela det återstående beloppet anlita kassafonden har jag icke ansett mig kunna tillstyrka, av skäl som jag strax skall nämna. Jag har i stället utgått från att omkring 20 miljoner kronor borde uttagas i form av särskilda nya skattemedel. Tillgripande under löpande år av ny eller skärpt inkomst- eller förmögenhetsbeskattning synes mig icke böra ske utan tvingande skäl, sådana som föranledde fjolårets beslut om förhöjd krigskonjunkturskatt och särskild tilläggsskatt å inkomst. Vägledande har för mig härvid icke minst varit den synpunkten, att de möjligheter till extra beskattning av inkomst och förmögenhet, som kunna finnas, böra för det närvarande hållas i reserv.

Efter överbärande av vilka andra skattekällor, som kunde komma i fråga, har jag stannat vid att förordna uttagande av de erforderliga medlen genom spirituosaaccis, så anordnad att en förhållandevis hög avgift skulle uttagas å all utminuterad spirituosa, som försäljes utöver viss fastställd accisfri mängd. Beträffande denna frågas detaljer torde jag få yttra mig, då ärendet såsom slutberett kan ånyo anmälas. För dagen vill jag blott angiva de förutsättningar, under vilka allena jag finner mig kunna förordna förslaget.

Dessa förutsättningar äro: att tillämpningen i dess fulla utsträckning av den beslutade individuella kontrollen enligt den från årets början gällande rusdrycksförordningen ej må hindras eller slappas; och vidare att statsverkets ekonomiska frigörelse från rusdrycksinkomsterna ej må hämmas eller försenas; Skatten får sålunda varken bliva varaktig — jag påräknar den heller icke för 1920 års riksstat — eller verka höjande å det maximibelopp av hithörande inkomster, som staten framdeles kan få, enligt förordningen om statsverkets fond av rusdrycksmedel, tillgodogöra sig för vanliga statsregleringsändamål.

Härför lär det vara lämpligt, att inkomsten av spirituosaaccis lägges till nyssnämnda fond, av vilken å inkomstsidan motsvarande belopp tages i anspråk, jämlikt bestämmelserna i berörda förordning. Det synes mig icke kunna råda tvivel därom, att bland de å tilläggsstaten uppförda anslagen förekomma, till långt större sammanlagt be-

lopp än här ifrågasatta 20 miljoner kronor, utgifter till sådan sociala ändamål, för vilka fondmedlen må få tagas i bruk.

De i ärendet nödiga framställningarna skall jag göra sedermera vid anmälan av förslaget till 1919 års tilläggsstat.

Vad som ytterligare erfordras — fränsett ett mindre belopp under rubrik diverse inkomster, varom jag senare i dag skall närmare uttala mig — för att tilläggsstatens inkomster skola förslå för utgifterna föreslår jag skola bestridas av kassafonden. Denna skulle därmed förminskas med nära 210 miljoner kronor. Av den vid årets början befintliga tillgången, antagen till 228 miljoner kronor, komme härefter att allenast återstå 18 miljoner kronor, vid årets bokslut utökade med 1919 års regleringsöverskott.

Bokföringsmässigt skulle kassafonden därmed erhålla en behållning av, enligt antagna förutsättningar, minst 68 miljoner kronor. I fjol-årets finansplan angavs motsvarande belopp å bokmässig behållning vid utgången av 1918 till 63.6 miljoner kronor.

Nu bör man emellertid vid bedömande ur statsregleringssynpunkt av kassafondens bokföringsmässigt framkomna överskott icke bortse från den reella beskaffenheten av denna tillgång. Angelägenheten härav blir alltmer påfallande, i betraktande av de mycket stora överskott, som genom krigskonjunkturskatten tillföras kassafonden. Att bokförd kassafondsbehållning icke utan vidare får betraktas som verkligt disponibel tillgång är en synpunkt, som icke längre bör få undanskjutas.

Jag anser mig därför böra, innan jag ingår på frågan om 1920 års riksstat, söka något ytterligare klargöra, i vilken utsträckning det nu må kunna anses tillrädligt att disponera kassafondsmedel för statsregleringen, om någon hänsyn jämväl skall tagas till det syfte kassafonden i övrigt skall tjäna.

*Statsverkets
kassabehov.*

Då kassafonden vid 1911 års riksdag inrättades genom sammanslagning av statsverkets kassaförlagsfond och fonden för reserverade medel, åsyftades att giva åt den sammanslagna fonden en dubbel uppgift: att verka dels som kassaförlag, dels som regulator för statsregleringarnas genomförande.

I verkligheten tjänar kassafonden tämligen illa det angivna syftet att tillgodose statsverkets kassabehov. Av kassafonden är nämligen en väsentlig del placerad i icke likvida tillgångar.

Innan reformen i avseende å förskottsväsendet blev genomförd, var en mycket stor del av statsverkets förlagskapital, varav kassafonden är den egentliga kärnan, bunden i utestående förskott. Detta föranledde

ofta återkommande behov av kassaförstärkning från riksgäldskontoret. Önskan att motverka detta var ett av motiven för kassaförlagskommitténs reformförslag. Den avsedda verkan synes emellertid komma att utebliva. Enligt riksgäldskontorets förut anmälda skrivelse ha kassaförstärkningar till ett belopp av 335 miljoner kronor under år 1918 lämnats statskontoret. Ehuru kassafonden enligt riksbokslutet uppvisade en så stor behållning som 389.2 miljoner vid början av år 1918 har kassabehovet därmed uppenbarligen ej kunnat tillgodoses. Riksgäldskontoret räknar med i stort sett enahanda förhållande även under 1919 och 1920.

Kassafondens tillgångar bestå numera till mycket väsentlig del av »ej förfallen uppbörd» respektive »inkomstrester», som först under nästkommande år inflyta. Detta föranledes närmast av krigskonjunkturskattens behandling i budgeten. Denna skattetitel är nämligen uppförd i riksstaten året före det, under vilket skatten är förfallen till uppbörd. Då just denna skattetitel influerat å kassafondens storlek med synnerligen stora belopp, kan kassafonden bokföringsmässigt uppvisa en betydande behållning utan att ändock kunna tjäustgöra såsom ett verkligt kassaförråd. Att disponera över den bokföringsmässiga tillgången i kassafonden vid slutet av ett visst år innebär — i den mån krigskonjunkturskatten därå inverkar — att taga i bruk en först under loppet av det nästkommande året likvid tillgång. Det beräknade överskott å 1918 års statsreglering, som skulle tillföras kassafonden under ifrågavarande år, utgör, såsom förut nämnts, ungefär 300 miljoner kronor eller samma belopp, med vilket krigskonjunkturskatten beräknas bidraga till statsverkets inkomster. Då emellertid detta skattebelopp först under loppet av innevarande år, med inbetalning i tre terminer, den sista slutande 14 september, kommer att inflyta, är sålunda i realiteten hela 1918 års överskott en först under år 1919 disponibel tillgång.

Nu har en huvudprincip vid de senaste årens budgetreformer varit att låta varje års utgifter så vitt möjligt bestridas av samma års inkomster. Tillämpningen kan givetvis bliva helt illusorisk, därest man såsom inkomster budgetmässigt tillhörande ett visst år uppför sådana inkomster, som faktiskt tillhöra ett senare år. Man äventyrar tydligen vinsten i nu förevarande hänseende av förskottsreformen, därest man fortsättningsvis skulle se bort ifrån, att disposition av kassafondsbehållning under nuvarande förhållanden innebär anvisning å först framdeles inflytande medel.

Vad nu närmast bör iakttagas är, att för reglering av 1919 års tilläggsstat så vitt möjligt ej tagas i anspråk andra kassafondsmedel än de som verkligen, såsom under året inflytande, kunna därunder användas. I den

mån ett i år uppkommande regleringsöverskott härleder sig från 1919 års krigskonjunkturskatt, bör det i överensstämmelse med denna tankegång icke ifrågakomma att för 1919 års å tilläggsstaten framträdande statsbehov taga detsamma i anspråk. Genom 1919 års riksstat ha i själva verket redan disponerats cirka 80 miljoner kronor av först under 1920 inflytande krigskonjunkturskattemedel. Härutinnan kan man icke heller för 1920 års riksstat ifrågasätta genomförande på en gång av en helt ny ordning. Men man kan kraftigt befrämja övergången till en sundare finansiering genom att nu tillämpa den angivna principen i fråga om de stora regleringsöverskottens disponerande. Då nu för innevarande år överhuvud ej kan vara att påräkna större överskott än årets krigskonjunkturskattemedel, följer av det anförda, att jag icke kan tillstyrka ett tillgripande för tilläggsstatens räkning, till större eller mindre del, av det å 1919 års riksstat uppkommande överskottet. Endast under denna förutsättning kan man hoppas, att kassafonden skall i sinom tid bliva vad dess namn anger.

Det förbjuder sig med hänsyn härtill även att nu förfoga över 1919 års överskott för uppgörande av 1920 års riksstat. Innan detsamma disponeras, bör man avvakta en tidpunkt, då det kan bedömas, huruvida kassafonden kan under år 1920 tillgodose utöver kassabehovet även budgetbehov för sistnämnda år. Detta läter icke kunna ske förrän vid uppgörande av 1920 års tilläggsstat.

Med tillämpning av nu utvecklade grundsatser kan jag alltså som disponibla medel från kassafonden betrakta endast de i 1918 års behållning ingående tillgångar, vilka under loppet av innevarande år kunna förväntas bliva i sin helhet likvida.

Därest avsedd lättnad skall kunna inträda i riksgäldskontorets tillfälliga upplåning i kassaförstärkningssyfte, är vidare synnerligen stor försiktighet av nöden vid disposition framdeles av 1919 års beräknade kassafondsmedel.

Jag finner mig för den skull böra här uttala, att därest nya avsevärda utgifter å 1919 års tilläggsstat eller 1920 års riksstat skulle komma att beslutas, utöver de i nu föreliggande statförslag upptagna, det efter min mening måste bliva nödvändigt att — liksom skedde vid förra årets riksdag — sörja för medels uppbringande på skatteväg utan ett ytterligare anlitande av kassafonden.

Jag övergår här efter till frågan om inkomst- och utgiftsstaten för år 1920.

Det förslag till riksstat för år 1920, som jag i dag har att för Kungl. Maj:t anmäla, slutar på ej mindre än 697.2 miljoner kronor. Oaktat vid anslagskravens avväggande nödig sparsamhet synes mig ha iakttagits och ehuru särskilt betydande indragningar skett å fjärde och femte huvudtitlarna, innebär slutsumman en ökning i förhållande till senast fastställda riksstat av ungefär 75 miljoner kronor.

Härvid är att märka, att bland utgiftsanslagen upptagits såsom avsättning för krigstidstillägg ett betydligt större belopp än det i 1919 års riksstat avsatta, ävensom att medel avsatts för att möta ifrågakommande behov även under år 1920 av vissa speciella kristidsåtgärder, såsom arbetslöshets- och prisregleringsauslag. Även om fredsslut, såsom är att förvänta, kommer till stånd under innevarande år, lär man icke kunna hoppas på en så snabb återgång till normala förhållanden, att icke jämväl under nästkommande år behov kommer att finnas av statsingripanden av olika slag mot kristidens verkningar. För beredande av krigstidstillägg har jag ansett nödigt att avsätta enahanda belopp, 116 miljoner kronor, som under de olika huvudtitlarna äskas å tilläggsstat för innevarande år. Lika med vad som skedde föregående år torde dessutom nu å budgeten böra beredas någon plats för kristidsanslag till arbetslöshetens bekämpande, prisreglering och lindring i mindre bemedlades villkor för att möta behoven i början av år 1920. Inalles uppgå hit hörande belopp till 12 miljoner kronor.

Den definitiva fixeringen av sådana kristidsanslag torde få anses ankomma på 1920 års riksdag och då få utföras vid upprättandet av tilläggsstat för år 1920. Det synes mig emellertid riktigast och mest ägnat att befordra enhetlighet i budgetväsendet att icke med tanke på en kommande tilläggsstat alldeles undanskjuta från riksstaten anslagskrav, vilkas oundgänglighet redan nu kunna inses.

De krav, som sålunda komma att ställas på statskassan bliva synnerligen stora och de inkomstbelopp, som ingå i statskontorets inkomstberäkning, uppenbart otillräckliga för regleringens genomförande.

Vid inkomstförslagets uppgörande har jag använt statskontorets inkomstberäkning som lämplig vägledning. Beträffande skatterna å inkomst, förmögenhet och rörelse måste av naturliga skäl osäkerheten vara störst. Jag skulle, därest jag räknade med skatter av oförändrad beskaffenhet, närmast vara böjd att något sänka det beräknade beloppet i inkomstskatt men däremot höja stämpelmedel samt, efter det senaste årets erfarenhet, jämväl krigskonjunkturskatten. Emellertid äro vissa omläggningar av ifrågavarande skatter under övervägande. Mitt förslag tager därtill hänsyn, vadan en direkt jämförelse mellan statskontorets

inkomstberäkning och det av mig förordade förslaget icke utan vidare är möjlig.

Statskontoret har sålunda i sitt förslag icke upptagit de extra-skatter, som ingå i staterna för åren 1918 och 1919. Vad den allmänna inkomstbeskattningen angår innefattar statskontorets beräkning väl den ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatten men däremot icke vare sig 1918 års extra inkomst- och förmögenhetsskatt eller 1918 års tilläggsskatt, vilka båda tillhopatagna under detta år motsvaras av 1919 års extra inkomst- och förmögenhetsskatt. Jag måste för genomförandet av 1920 års reglering räkna med en inkomstbeskattning, som i avseende å skattebelastning ungefär innefattar såväl den hittillsvarande ordinarie som den under de bägge sista åren utgående extra beskattningen.

I avseende å utformningen av denna beskattning är jag icke nu i tillfälle att uttala mig närmare. Ärendet är nämligen för närvarande föremål för utredning. För beredning av, bland andra spørsmål, frågor om ny skatteskala och nya avdragsbestämmelser hava inom departementet tillkallats sakkunniga, vilka nyligen avlämnat vissa preliminära förslag. Andra sakkunniga äro sysselsatta med beredning av vissa bolagsbeskattningen berörande spørsmål och väntas inom kort avgiva betänkande i de åt dem hänvisade ärenden.

Förstnämnda sakkunniga hava även haft i uppdrag att undersöka möjligheten att till en enda rörlig inkomstskatt sammanföra hittillsvarande ordinarie och extra inkomstbeskattning. De ha i detta avseende kommit till den uppfattning, att övervägande skäl tala för en fristående extra inkomstskatt under nuvarande förhållanden. Ärendet föreligger icke i färdigberett skick, och jag förbehåller mig närmare prövning av frågan, huruvida nyss antydda möjlighet måste anses utesluten. Men jag anser det tillsvidare lämpligast att uppföra den extra skattens belopp under en särskild inkomstitel. Den inkomst- och förmögenhetsskatt jag nu föreslår till uppförande i budgetförslaget motsvarar närmast den nuvarande inkomstskatten jämte 1918 års tilläggsskatt. Den tillsvidare som extra inkomst- och förmögenhetsskatt rubricerade skattetiteln är åter jämförlig med den likabenämnda skatten för år 1918. Vad angår fördelningen av hela skatteintäkten mellan dessa båda inkomstitlar — därest de icke skulle komma att sammanslås — kan viss jämkning i vad jag nu förutsätter måhända visa sig erforderlig.

I överensstämmelse med gällande förordning skall även för år 1920 upptagas krigskonjunkturskatt, vilken emellertid, ifall fred inträder under innevarande år, därefter upphör. De starka anmärkningar,

som gjorts mot denna skatteform, skulle ha föranlett igångsättande av en genomgripande revision, syftande såväl till lindringar i vissa avseenden som till skärpningar i andra, därest skatten skolat i ännu måhända flera år ha utgått. Då numera synes vara tydligt, att frågan begränsar sig till 1920 års krigskonjunkturskatt, får givetvis den av mig förberedda revisionen mera karaktären av jämkningar för att råda bot på särskilt skarpt framträdande olägenheter. Ifrågasatta ändringar komma att sänka skatteintäkten, och anser jag mig därför icke kunna beräkna skattetiteln till högre belopp än statskontoret föreslagit.

Mellan inkomst- och förmögenhetsskattens samt krigskonjunkturskattens förändringar måste för övrigt finnas ett visst sammanhang. Avsevärd lättnad beträffande krigskonjunkturskatten måste givetvis föranleda ökad belastning å den allmänna beskattningen av inkomst och förmögenhet.

Slutligen vill jag nämna, att jag påräknar ökad avkastning av arvsskatten genom viss höjning av tariffen, ävensom att vissa frågor om stämpelbeskattningens utsträckande till nya områden, såsom till valutaaffärer, äro under beredning, till vilka omständigheter jag tager hänsyn vid stämpelmedlens beräkning.

Vid anmälan av fjolårets statsverksproposition hade jag tillfälle att framhålla det bekymmersamma läge, i vilket statens affärsdrivande verk befinna sig under kristiden, och den inverkan detta förhållande har på statsfinanserna. Den relativa storleken av affärsverkens tillskott till budgeten har, såsom jag då framhöll, blivit betydligt mindre än före kriget. Vad sålunda då anfördes har nu ytterligare blivit av utvecklingen bekräftat.

Ej nog med att överskotten blivit förminskade, även direkt förlust numera förekommer å statens affärsverksamhet. För statens järnvägar beräknas, som nämnt, driften under 1918 hava medfört 30 miljoner kronors förlust, och för innevarande år torde man icke kunna sätta sina förväntningar högre än att driftkostnaderna skola kunna bli betäckta. Enligt nu föreliggande beräkningar synes dessutom postverket skola medföra förlust för innevarande år, därest icke en ny taxeförhöjning genomföres. För nästkommande år skulle förlusten bli mycket avsevärd, om enahanda förutsättningar som de nu föreliggande finge fortvara även under år 1920.

Under icke alltför abnorma förhållanden bör man givetvis vidhålla kravet på att taxorna beräknas så, att ej blott driftkostnaden täckes men även skälig ränta lämnas å det i rörelsen insatta kapitalet. Ehuru

man under avvecklingen av krigskonjunkturen, och innan återgång skett till normala fredsförhållanden, måste räkna med möjligheten, att detta program måhända ej kan fullt ut upprätthållas utan att än viktigare allmänna intressen skulle kunna äventyras, har jag utgått från först anförda grundsats vid beräkningen av överskotten för år 1920. För postverkets vidkommande förutsattes härvid sådan taxeförhöjning, att ett skäligt överskott uppstår. Verkens egna beräkningar, som i allt fall svårligen kunna ersättas med bättre grundade, så osäkra som utsikterna äro, hava i det hela godtagits. Uppförandet i budgeten av vissa överskott får emellertid icke anses innebära, att de för överskottens erhallande erforderliga taxeförhöjningarna skola alldeles utan hänsyn till andra verkningar därav ovillkorligen genomföras.

Vad slutligen beträffar statens anspråk på lånemarknaden synas de, trots vidtagna starka beskrningar i utgifterna för kapitalökning, hålla sig uppe på en så hög nivå, att svårigheten för lånemedlens uppbringande ingalunda får underskattas. Det i riksstaten påräknade tillskottet av lånemedel utgör 108 miljoner kronor. Men till den i budgeten synliga upplåningen kommer dessutom, såsom jag förut haft tillfälle att frambålla, under innevarande år liksom förut en mycket betydande tillfällig upplåning för att bereda statsverket kassatillgångar i väntan på senare inflytande skattemedel.

Vid konsekvent genomförande av det program beträffande kassafonden som jag i det föregående uppställt borde en välbehövlig lättnad kunna uppnås under år 1920. Ifrågasättas kunde väl, om man ej, med hänsyn till minskat behov av nyssnämnda tillfälliga upplåning, skulle våga räkna med en mindre ränteutgift än vad riksgäldskontoret föreslagit. Då jag beträffande denna post icke föreslagit någon ändring, har detta skett framför allt med tanke på det osäkerhetsmoment, som innefattas i den snart förestående avvecklingen av kristidskommissionernas rörelse. Man torde redan nu böra bereda sig på, att denna avveckling med därmed sammanhängande förutsebara förluster kan komma att bereda statsregleringsarbetet allvarliga svårigheter.

Sammanfattning.

Huvudgrunderna för det budgetförslag jag framlägger kunna sammanfattas sålunda:

Av kassafondsmedel disponeras endast säker behållning vid 1918 års bokslut. För tilläggsstatens uppgörande kräves därför tillskott av nya skattemedel uttagna i form av spirituosaaccis. Till upptagande å 1920

års riksstat föreslås genom bland annat höjd arvsskatt ökade stämpelmedel. I övrigt förutsättes, att inkomst, förmögenhet och rörelse skall uppbära en skattebörda, närmast motsvarande skatterna under år 1918, fördelad å reviderad inkomst- och förmögenhets- samt krigskonjunkturbeskattning. Å samtliga affärsverk beräknas skäliga överskott efter erforderliga taxeförhöjningar. Låne-medel tillgripas i minsta möjliga utsträckning, vadan kapitalökningsutgifter, som ej äro särskilt trängande få anstå.

Den ledande grundsatsen har härvid varit att stärka statsverkets kassaställning och därmed dess förmåga att möta framtidens måhända mycket allvarliga påkänningar ävensom att fullfölja den budgetreform, som påbörjades 1910 och senast funnit uttryck i förskottsväsendets avveckling. Att principiellt avstå från disponerande av först framdeles likvida kassafondstillgångar är ett ytterligare steg mot målet att låta utgifterna bestridas av så vitt möjligt samtidiga inkomster. Allenast genom att med bestämdhet slå in på denna väg kan man hoppas frigöra statsverket från behovet av en till namnet tillfällig men dock beständig upplåning och undgå, att räntorna å statsskulden inom kort bliva riksstatens största huvudtitel.

Godkänna statsmakterna här utvecklade grundsatser, förbjuder det sig självt att ifrågasätta nya utgifter utöver statförslagets ram utan att samtidigt även sörja för erforderliga nya inkomster. Därest icke bruket av tilläggsstater skall, tvärtemot syftet med deras införaende, leda till ny oreda i statsfinanserna, synes det vara påkallat att, alldeles särskilt beträffande tilläggsstaten, varna mot dess belastande med andra än oundgängliga utgifter, som icke tåla uppskov.

Med hänsyn till det anförda och särskilt med tanke på stundande sannolikt större budgetsårigheter är det nödvändigt att iakttaga återhållsamhet i avseende å utgifterna och att framför allt vid budgetens uppgörande strängt fasthålla vid, att inga löpande utgifter vältas över på framtiden utan att täckning å inkomstsidan omedelbart beredes.

Härefter övergår jag till beräkningen av de olika inkomsttitlarna. Till grund för beräkningen ligger statskontorets förslag. De avvikelser därifrån, som jag funnit anledning göra, skola i det följande särskilt omnämnas.

A. **Egentliga statsinkomster.**

Inkomst- och förmögenhetsskatten upptager statskontoret med ett belopp av 109 miljoner kronor. Förutsättningarna för denna siffra äro tvenne. Statskontoret antager, att konjunkturläget under år 1919, vilket års inkomster ligga till grund för 1920 års inkomst- och förmögenhetsskatt, vore att jämställa med förhållandena år 1915. Statskontoret antager därjämte, att det på sistnämnda års förhållanden grundade skattebeloppet bör undergå en stegring motsvarande den, som prisnivån undergått från 1915 till 1919. Osäkerheten i en dylik beräkning måste givetvis bliva betydande. Då emellertid största delen av det framkomna beloppet synes mig kunna betraktas som en säker tillgång för 1920 års statsreglering, skulle jag anse mig sakna anledning att föreslå någon avsevärt ändrad beräkning, därest icke beloppet av andra grunder synes mig böra upptagas väsentligt högre. Såsom jag förut nämnt har jag för avsikt att framlägga förslag om vissa förändringar beträffande inkomst- och förmögenhetsbeskattningen till 1919 års riksdag. Därest inkomstskattebördan även för år 1920 skulle komma att fördelas på en ordinarie och en extra inkomst- och förmögenhetsskatt, skulle den ordinarie inkomstskatten komma att motsvara den nuvarande jämte den i föl utgående tilläggsskatten, vars debiterade belopp utgjorde 45 miljoner kronor. Med hänsyn härtill, och då även andra ändringar torde av mig komma att föreslås beträffande beskattningen av inkomst och förmögenhet anser jag, med stöd av nu föreliggande material och under erinran, att den av mig tilltänkta anordningen av skatten möjliggör skattesatsernas smidigare anpassning efter inkomstbehovet, att inkomsttiteln bör uppföras å riksstaten med ett belopp av 140 miljoner kronor.

Under förutsättning som jag förut nämnt påräknar jag för år 1920 en *extra inkomst- och förmögenhetsskatt*. Intäkten därav torde med iakttagande av ungefär samma proportion som år 1918 mellan den ordinarie och den extra skatten kunna upptagas till 65 miljoner kronor.

Bevillning av fast egendom samt av inkomst har av statskontoret beräknats till 3,800,000 kronor. Med anledning av kommunernas ökade skattebehov är förslag om viss skärpning av fastighetsbevillningen under övervägande. Då frågan emellertid ej är slutberedd och en eventuell höjning icke påverkar behovet av andra statsinkomster, enär inkomsttiteln hela belopp även återkommer å utgiftssidan i det å sjunde huvudtiteln anvisade extra anslaget »Bidrag till landsting och städer,

som icke deltaga i landsting» har jag icke ansett anledning nu föreligga att ändra inkomstberäkningen i fråga.

I fråga om *stämpelmedlen* synes mig den av statskontoret gjorda beräkningen kunna något höjas utan att nödig försiktighet åsidosättes. Då jag dessutom ämnar föreslå viss höjning av arvsskatten och en utsträckning av stämpelbeskattningen till vissa nya områden förberedes, anser jag mig kunna — under erinran om vad jag förut anfört rörande nu gällande fondstämpelsatsers fortsatta upprätthållande även under år 1920 — föreslå, att stämpelmedlen upptagas till 49.5 miljoner kronor.

Den intäkt statsverket kan komma att erhålla av *krigskonjunkturskatten* för år 1920 undandraget sig av väsentligen tvenne grunder varje säkrare uppskattning. Dels lär man icke nu kunna med någon bestämdhet upptaxera storleken av de merinkomster under år 1919, å vilka skatten skall utgå. Dels äro vissa jämkningar i bestämmelserna, som jag förut framhållit, ifrågasatta, vilka måhända ganska avsevärt kunna beskära skatteintäkten. Även med genomförande av sådana lindringar i skatteförfordningen och med nödig hänsyn till de med sannolikhet vikande konjunkturerna torde man kunna — under den av mig förut angivna förutsättning beträffande sambandet med den allmänna inkomst- och förmögenhetsbeskattningen — våga upptaga krigskonjunkturskatten å 1920 års stat till ungefär det av statskontoret föreslagna beloppet, vilket är mindre än tredjedelen av det belopp om 300 miljoner kronor, som sannolikt debiteras för år 1918. Jag föreslår sålunda, att inkomstiteln i fråga beräknas till 80 miljoner kronor.

Mot statskontorets beräkning av *rusdrycksmedlen* (brännvinstillverkningsskatt, brännvinsförsäljningsmedel, maltskatt och punschskatt) har jag icke någon erinran. Här uppkommer emellertid frågan huruvida, i anseende till innebörden i gällande förordning om statsverkets fond av rusdrycksmedel, hela det beräknade sammanlagda beloppet, 22,800,000 kronor bör disponeras som en verklig tillgång för 1920 års statsreglering.

I förordningen angående statsverkets fond av rusdrycksmedel stadgas i förordningens 1 §, sådan den lyder efter ändring den 10 november 1916, följande:

»Av statsverkets inkomster av brännvinstillverkningsskatt, maltskatt, punschskatt och brännvinsförsäljningsmedel skall, efter restitution för denaturerat brännvin och för malt, som vid skattepliktigt bryggeri omedelbart använts för tillverkning av svagdricka, till en särskild fond avsättas vad som för varje år överskjuter ett belopp av 41,900,000 kronor.

Skulle för tre på varandra följande år medeltalet av ovannämnda inkomster understiga 41,900,000 kronor skall därefter vad som överskjuter detta medeltalsbelopp avsättas till fonden. På enahanda sätt förfares, om därefter vid årligen verkställd uträkning befinnes, att medeltalet av ovannämnda inkomster under närmast föregående tre år ytterligare nedgått.

Till fonden skall jämväl läggas statsverkets inkomst av spirituosa-accis.»

Det i förordningen förutsatta fallet, att den hittills gällande maximisiffran 41,900,000 kronor för det belopp av rusdrycksmedel, som må för statsregleringsändamål tagas i anspråk, skall ersättas av en ny sådan maximisiffra synes komma att inträffa, då 1919 års riksbokslut föreligger, alltså under det statsregleringsår, om vilket nu är fråga.

Medan under år 1916 inkomsten av de fyra först i fondförordningen nämnda rusdrycksmedlen uppgått till ungefär 43.2 miljoner, har den för år 1917 enligt riksbokslutet utgjort 21.2 miljoner kronor. För åren 1918 och 1919 torde motsvarande belopp komma att uppgå i runda tal till: för år 1918 14.9 miljoner och för år 1919 14.8 miljoner. Sedan alltså för vart och ett av dessa tre år 1917, 1918 och 1919 inkomsten understigit beloppet 41.9 miljoner, har man att, beträffande år 1920, lägga till grund ett nytt maximibelopp, utgörande medeltalet för de tre närmast föregående åren. Det exakta bestämmandet av detta medeltal kan givetvis ej ske, förrän riksbokslutet är känt för år 1919, således ett gott stycke in på år 1920. Att till dess undanskjuta varje hänsynstagande till nu påpekade omständighet skulle uppenbarligen innebära, att man för år 1920 och sannolikt även för år 1921 komme att räkna vid statsregleringen med en tillgång, som icke får för ändamålet disponeras. Ty av det beräknade beloppet 22.8 miljoner för rusdrycksmedlen år 1920 lär — såvitt nu kan bedömas — icke mer än ungefär 17 miljoner, vilket är medeltalet för åren 1917—1919, kunna få tagas i bruk, medan överskottet, eller 5.8 miljoner bör vid 1920 års bokslut tillföras rusdrycksmedelsfonden.

Under sådana omständigheter synes det vara lämpligast, att man icke nu för ordinära statsutgifter disponerar mer av 1920 års rusdrycksmedel än förutnämnda medeltalsbeloppet 17 miljoner. Budgetmässigt synes detta böra utföras så, att å inkomstsidan visserligen uppföras de av statskontoret beräknade beloppen, tillhoppa 22.8 miljoner, men att samtidigt under utgifter för kapitalökning uppföres som förslagsanslag en avsättning till statsverkets fond av rusdrycksmedel å 5.8 miljoner kronor vid sidan av den regelbundet återkommande avsättningen av

fondens räntemedel. Skulle det exakta medeltalsbeloppet komma att avvika från det härförut antagna skulle därav, liksom därest de faktiska inkomsterna komma att avvika från de i riksstaten upptagna summorna, intet annat föranledas än att, då anslaget erhåller förslagsanslags karaktär, det verkliga överskottet över det rätta medeltalet skulle i överensstämmelse med förordningen tillföras fonden. Eventuellt kunde en del av anslaget komma att gå till kassafonden.

Framställning om nu omförmälda avsättning torde jag få göra i annat sammanhang.

Beträffande rubriken »Uppförd i statens verksamhet» får jag först hemställa om höjning av titeln »*Vattendomstolsavgifter*». Enligt vad chefen för justitiedepartementet meddelat mig kan förenämnda inkomst för år 1920 beräknas till 40,000 kronor.

Därjämte föreslår jag upptagande av tvenne nya poster: »*Inkomster av statens provningsanstalt*» och »*Denatureringsavgifter*». Rörande tillkomsten av båda dessa inkomstitlar torde jag få närmare uttala mig under sjunde huvudtiteln.

Den förra inkomstiteln torde preliminärt, i avvaktan på närmare utredning kunna beräknas till ett belopp av 204,400 kronor. Vad åter angår den senare inkomstiteln lär den böra upptagas till 7,800 kronor eller samma belopp, som jag under sjunde huvudtiteln kommer att föreslå skola anvisas för det utgiftsanslag, för vilket inkomsten i fråga torde böra reserveras.

Rörande de till rubriken uppbörd hörande inkomstitlarna vill jag i övrigt anför, att mitt förslag avviker från statskontorets för såväl *patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter* som *bidrag till bankinspektionen*. Dessa inkomstitlar äro till sin natur sådana, att de böra överensstämma till beloppet med de utgiftsanslag, för vilket de äro avsedda. Då jag under sjunde huvudtiteln ämnar föreslå, att det ordinarie reservationsanslaget till bankinspektionen uppföres med oförändrat belopp, 80,500 kronor, lär därav följ, att enahanda belopp nu bör upptagas å inkomstsidan. Vad som därutöver kan komma att inflyta skall i allt fall reserveras å utgiftsanslaget och kan sålunda ej disponeras för statsregleringen i övrigt. Av samma grund böra ej heller patentavgifterna upptagas till större belopp än 771,200 kronor i överensstämmelse med vad jag senare i dag kommer att föreslå beträffande det under sjunde huvudtiteln förekommande reservationsanslaget till upprätthållande av patentverkets verksamhet. Då statskonkoret ifrågasatt en höjning med hänsyn till de av inkomstiteln utgående krigstidstilläggen, vill jag här framhålla, att spörsmålet, huruvida dylika utgifter skola

även för sådana verk som patentverket direkt framträda i budgeten, för vilket onekligen starka skäl tala, lämpligen torde få upptagas, då storleken av utgifterna i fråga med någon större säkerhet kan beräknas. För det närvarande har jag, beträffande såväl patentverket som övriga därmed i detta hänseende jämförliga verk och institutioner avstått från att taga hänsyn vid såväl inkomst- som utgiftsberäkningen till de av respektive inkomstitlar utgående krigstidstilläggen.

Då jag i avseende å här icke särskilt nämnda inkomstitlar ej har någon annan förändring att föreslå i statskontorets inkomstberäkning än den som föranledes av att inkomstiteln »Diverse inkomster» av mig användes för jämnande av inkomsternas slutsumma, hemställer jag, beträffande egentliga statsinkomster

dels att skatterna beräknas sålunda:

1.	Mantalspenningar.....	900,000	kronor
2.	Prästerskapets till statsverket indragna tionde	1,841,000	»
3.	Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:		
	a. Inkomst- och förmögenhetsskatt, <i>bevillning</i>	140,000,000	
	b. Extra inkomst- och förmögen- hetsskatt	65,000,000	
	c. Bevillning av fast egendom samt av inkomst, <i>bevillning</i>	3,800,000	
	d. Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, <i>be- villning</i>	200,000	
	e. Stämpelmedel, <i>bevillning</i> (därav beräknad arvsskatt och skatt för gåva 15,000,000 kronor)	49,500,000	
	f. Lastpenningar, <i>bevillning</i>	800,000	
	g. Krigskonjunkturskatt, <i>bevillning</i>	80,000,000	339,300,000 kronor
4.	Tullar och acciser:		
	a. Tullmedel, <i>bevillning</i>	70,000,000	
	b. Sockerskatt, <i>bevillning</i>	15,600,000	
	c. Tobaksskatt, <i>bevillning</i>	25,000,000	
	d. Brännvinstillverkningsskatt, <i>be- villning</i>	8,000,000	
	e. Brännvinsförsälj- ningsmedel, <i>be- villning</i>	12,000,000	

f. Maltskatt, <i>bevillning</i>	1,800,000			
g. Punschskatt, <i>bevillning</i>	1,000,000	22,800,000	133,400,000	kronor
samt att alltså <i>summan av skatter</i> upptagas till			475,441,000	kronor,

dels att uppbörd i statens verksamhet beräknas på följande sätt:

1. Vattendomstolsavgifter	40,000	kronor
2. Fyr- och båkmedel	2,500,000	»
3. Lotspenningar	1,200,000	»
4. Avgifter för registrering av automobiler	10,000	»
5. Bidrag till försäkringsrådet och riks-försäkrings-anstalten	240,000	»
6. Bidrag till försäkringsinspektionen	86,400	»
7. Avgifter för granskning av biografbilder	35,000	»
8. Inkomst av myntning och justering	1,060,000	»
9. Patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter	771,200	»
10. Bidrag till bankinspektionen	80,500	»
11. Inkomster av statens provningsanstalt	204,400	»
12. Kontrollstämpelmedel	125,000	»
13. Denatureringsavgifter	7,800	»
14. Terminsavgifter från läroverken	550,000	»
och att sålunda <i>summan av sådan uppbörd</i> upptages till	6,910,300	»

samt slutligen att *diverse inkomster* beräknas till ... 2,398,650 »

De egentliga statsinkomsternas totalbelopp kommer härvid att uppgå till 484.749,950 kronor.

B. Inkomster av statens produktiva fonder.

Enligt generalpoststyrelsens beräkningar skulle *postverkets* driftkostnader för år 1920 komma att uppgå till omkring 54,700,000 kronor, medan hela inkomsten skulle, därest nu gällande avgiftsförhöjning fortfarande komme att tillämpas, uppgå till allenast 49,200,000 kronor, vadan alltså en brist om ej mindre än 5 1/2 miljoner kronor uppstode. Då det icke bör få förekomma, att ett affärsdrivande verks omkostnader till en del direkt bestridas av skatter eller andra egentliga stats-

inkomster, har av chefen för civildepartementet igångsatts en utredning angående sådan ytterligare förhöjning av postavgifterna, att postverkets inkomster måtte kunna giva åtminstone något mindre överskott, vilket jag förslagsvis beräknat till 4 miljoner kronor. Innan ett bestämt utformat förslag beträffande krigstidstilläggen föreligger är, i fråga om ej blott postverket utan samtliga affärsverk, den angivna siffran för driftkostnader att betrakta som åtskilligt osäker. Emellertid anser jag mig icke äga grundad anledning frånga verkets egen beräkning och föreslår därför, att postverkets inkomster må beräknas till 58,700,000 kronor, dess driftkostnader till 54,700,000 kronor samt att som överskott alltså i riksstaten uppföres 4,000,000 kronor.

Beträffande *telegrafverket*, *statens järnvägar* och *vattenfallsverken* har jag ingen förändring att föreslå i statskontorets inkomstberäkning. Dock vill jag beträffande statens järnvägar ha uttalat, att utsikterna att kunna med bibehållande av nuvarande taxor för år 1920 erhålla det beräknade överskottet av 44 miljoner kronor synas vara tämligen ovissa, då viktiga inverkan faktorer ej nu kunna ens tillnärmelsevis säkert bedömas. I överensstämmelse med vad statskontoret anført finner jag uppförandet av ett överskott å 44 miljoner kronor böra föranleda att å utgiftssidan anvisas ett anslag å 10,000,000 kronor för återbetalning av tillfälliga lånemedel. Skulle omständigheterna icke göra det möjligt att uttaga hela det påräknade överskottet, förutsätter jag, att denna återbetalning må kunna få anstå eller nedsättas.

Enligt vad jag från jordbruksdepartementet inhämtat torde, beträffande *statens domäner*, driftkostnaderna för år 1920 komma att, oberäknat krigstidstillägg och krigstidshjälp, uppgå till 26 miljoner kronor. Då nyssnämnda utgift för krigstidstillägg m. m. torde belöpa sig till omkring 2,700,000 kronor, upptager jag i mitt förslag som driftkostnad ett belopp av 28,700,000 kronor. Såsom överskott föreslår jag alltså, då inkomsterna beräknas till 56,800,000 kronor, att i riksstaten uppföras 28,100,000 kronor.

I avseende å inkomsterna av *statens aktier* och *statens utlåningsfonder* samt av *statsverkets fond av rusdrycksmedel* hemställer jag, att samtliga härunder inbegripna inkomstitlar må upptagas i enlighet med statskontorets förslag.

Med godkännande härav skulle inkomsterna av statens produktiva fonder komma att uppgå till 103,460,950 kronor.

C. I anspråk tagna kapitaltillgångar.

Jag hemställer, att beräknade amorteringar å lån från *allmänna byggnadslånefonden* och *allmänna järnvägslånefonden* tillföras riksstaten såsom i anspråk tagna kapitaltillgångar med respektive 36,000 kronor och 850,000 kronor. Summan av i anspråk tagna kapitaltillgångar skulle alltså utgöra 886,000 kronor.

D. Lånemedel.

För 1920 års riksstat erfordras under denna rubrik en fast upplåning för utgifter för kapitalökning till ett belopp av 102,133,900 kronor. Jag hemställer alltså, att detta belopp uppföres under rubriken »Lånemedel: I. Fast upplåning.»

Såsom »Tillfällig upplåning» föreslår jag vidare att ett belopp av 6,000,000 kronor måtte uppföras å riksstaten.

Enligt vad förste deputeranden i riksbanken meddelat mig utvisar det verkställda sammandraget av riksbankens räkenskaper för år 1918 en nettovinst av 8,186,434 kronor 34 öre, varjämte finnas odisponerade vinstmedel från föregående år till belopp av 13,670,873 kronor 5 öre.

Samtidigt har emellertid förste deputeranden meddelat, att fullmäktige med hänsyn till svårigheten att beräkna det framtida värdet av de utländska valutorna anse, att 1918 års bankovinst bör i sin helhet reserveras till riksbankens framtida disposition. Jag erinrar om att 1917 och 1918 års riksdagar av samma skäl beslutit att reservera 1916 och 1917 års bankovinster och hemställer, att någon andel i riksbankens vinst icke uppföres bland tillgångarna på 1920 års riksstat.

Vid bifall till vad jag nu föreslagit skulle inkomsterna i det föreliggande förslaget till statsreglering för år 1919 komma att uppgå till 697,230,800 kronor.

Den sedvanliga tabellen över inkomsterna ävensom statskontorets och fullmäktiges i riksgäldskontoret åberopade skrivelser torde få bifogas detta protokoll med beteckning bil. litt. A, B och C.

De av föredragande departementschefen sålunda i avseende å beräkningen av statsverkets ovan omför-

mälda tillgångar och därmed sammanhängande ämnen gjorda hemställanden och förslag, i vilka statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Sven Lidholm.

Bil. Litt. A.

Tabell rörande vissa statsverkets inkomster.

Skatter.

	Behållen inkomst enligt rikshuvud- boken Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
Mantalspenningar.		
År 1915	859,355: 92	850,000: —
» 1916	879,830: 86	850,000: —
» 1917	887,240: 17	850,000: —
» 1918	—	850,000: —
» 1919	—	850,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920..... kronor 900,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920..... » 900,000: —		
Prästerskapets till statsverket indragna tionde.		
År 1918	—	1,032,000: —
» 1919	—	1,431,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920..... kronor 1,841,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920..... » 1,841,000: —		
Inkomst- och förmögenhetsskatt.		
År 1915	42,282,509: 50	38,500,000: —
» 1916	64,670,860: 92	39,000,000: —
» 1917	110,779,891: 85	48,000,000: —
» 1918	—	70,000,000: —
» 1919	—	112,000,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920..... kronor 109,000,000: —		
Av departementschefen beräknad in- komst för år 1920..... » 140,000,000: —		
Extra inkomst- och förmögenhetsskatt.		
År 1918	—	32,000,000: —
» 1919	—	84,000,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920..... kronor 65,000,000: —		

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 1 saml.

		Behållen inkomst enligt rikshuvud- boken Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor	
Bevillning av fast egendom samt av inkomst.				
År 1915		1,756,703: 74	1,550,000: —	
» 1916		2,194,353: 27	1,550,000: —	
» 1917		3,063,358: 12	1,600,000: —	
» 1918		—	2,200,000: —	
» 1919		—	3,100,000: —	
Av statskontoret beräknad inkomst för				
år 1920	kronor 3,800,000: —			
Av departementschefen beräknad inkomst				
för år 1920	» 3,800,000: —			
Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.				
År 1915		212,620: 14	300,000: —	
» 1916		214,480: 54	300,000: —	
» 1917		176,632: 64	250,000: —	
» 1918		—	250,000: —	
» 1919		—	250,000: —	
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920		kronor 200,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920		» 200,000: —		
Stämpelmedel.	Behållen inkomst enligt riksbuvud- boken Kronor	I riksstaten beräknad inkomst		
		Arvsskatt och skatt för gåva Kronor	Övriga stämpel- medel Kronor	Summa Kronor
År 1915	16,211,787: 18	6,000,000: —	11,800,000: —	17,800,000: —
» 1916	25,106,655: 41	6,200,000: —	12,800,000: —	19,000,000: —
» 1917	52,653,656: 31	6,000,000: —	12,600,000: —	18,600,000: —
» 1918	—	7,500,000: —	19,000,000: —	26,500,000: —
» 1919	—	8,500,000: —	31,500,000: —	40,000,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 (därav arvsskatt och skatt för gåva 12,000,000 kronor)				kronor 42,300,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 (därav arvsskatt och skatt för gåva 15,000,000 kronor)				» 49,500,000: —

	Behållen inkomst enligt rikshuvud- boken Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
Lastpenningar.		
År 1915	811,624: 24	775,000: —
» 1916	788,302: 81	900,000: —
» 1917	451,875: 85	900,000: —
» 1918	—	900,000: —
» 1919	—	900,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 800,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 » 800,000: —		
Krigskonjunkturskatt.		
År 1916	85,739,011: 87	9,000,000: —
» 1917	251,025,856: 55	20,000,000: —
» 1918	—	40,000,000: —
» 1919	—	80,800,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 80,800,000: —		
Av departementschefen beräknad in- komst för år 1920 » 80,000,000: —		
Tullmedel.		
År 1915	54,850,960: 26	73,500,000: —
» 1916	60,956,019: 81	73,600,000: —
» 1917	42,535,692: 37	68,750,000: —
» 1918	—	70,000,000: —
» 1919	—	70,000,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 70,000,000: —		
Av departementschefen beräknad in- komst för år 1920 » 70,000,000: —		

Tabell rörande vissa statsverkets inkomster.

	Behållen inkomst enligt rikshuvud- boken Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
Sockerskatt.		
År 1915	23,874,026: 93	21,500,000: —
» 1916	20,314,833: 76	22,000,000: —
» 1917	10,669,012: —	24,000,000: —
» 1918	—	21,000,000: —
» 1919	—	15,600,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 15,600,000: —		
Av departementschefen beräknad in- komst för år 1920 » 15,600,000: —		
Tobaksskatt.		
År 1916	15,289,929: 38	9,600,000: —
» 1917	18,874,862: 53	14,000,000: —
» 1918	—	15,500,000: —
» 1919	—	19,500,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 25,000,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 » 25,000,000: —		
Brännvinstillverkningsskatt.		
År 1915	22,166,743: 07	20,000,000: —
» 1916	17,330,360: 57	17,000,000: —
» 1917	3,111,219: 22	14,500,000: —
» 1918	—	8,225,000: —
» 1919	—	2,800,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 8,000,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 » 8,000,000: —		

	Behållen inkomst enligt rikshuvud- boken	I riksstaten be- räknad inkomst
	Kronor	Kronor
Brännvinsförsäljningsmedel.		
Ar 1915	17,012,176: 33	18,300,000: —
» 1916	18,301,733: 26	16,500,000: —
» 1917	14,249,766: 25	15,000,000: —
» 1918	—	4,000,000: —
» 1919	—	6,000,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920.....	kronor 12,000,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920	» 12,000,000: —	
Maltskatt.		
Ar 1915	5,469,331: —	5,000,000: —
» 1916	5,843,561: 60	5,400,000: —
» 1917	3,086,185: 38	5,400,000: —
» 1918	—	3,000,000: —
» 1919	—	500,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920.....	kronor 1,800,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920	» 1,800,000: —	
Punschskatt.		
Ar 1915	2,140,299: 07	1,800,000: —
» 1916	2,146,388: 70	2,000,000: —
» 1917	932,304: 30	2,300,000: —
» 1918	—	1,200,000: —
» 1919	—	1,000,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920.....	kronor 1,000,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920	» 1,000,000: —	

Uppbörd i statens verksamhet.

	Behållen inkomst enligt rikshuvud- boken Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
Vattendomstolsavgifter.		
År 1919	—	15,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 15,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 » 40,000: —		
Fyr- och båkmedel.		
År 1915	2,638,033: 68	2,000,000: —
» 1916	2,510,046: 87	2,500,000: —
» 1917	1,889,809: 48	2,500,000: —
» 1918	—	2,500,000: —
» 1919	—	2,500,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 2,500,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 » 2,500,000: —		
Lotspenningar.		
År 1915	2,642,250: 90	1,200,000: —
» 1916	4,789,658: 53	1,200,000: —
» 1917	5,569,940: 10	1,200,000: —
» 1918	—	1,200,000: —
» 1919	—	1,200,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 1,200,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 » 1,200,000: —		
Avgifter för registrering av automobiler.		
År 1916	79,435: 75	76,000: —
» 1917	23,752: 50	15,000: —
» 1918	—	21,700: —
» 1919	—	22,500: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 10,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 » 10,000: —		
Bidrag till försäkringsrådet och riks-försäkringsanstalten.		
År 1918	—	240,000: —
» 1919	—	240,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 240,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 » 240,000: —		

	Behållen inkomst enligt rikshuvud- boken Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
Bidrag till försäkringsinspektionen.		
År 1915	88,057: 38	53,000: —
» 1916	113,512: 51	53,000: —
» 1917	151,994: 10	59,300: —
» 1918	—	59,300: —
» 1919	—	59,300: —
Av statskontoret beräknad inkomst för		
år 1920 kronor	64,300: —	
Av departementschefen beräknad inkomst		
för år 1920 »	86,400: —	
Avgifter för granskning av biografbilder.		
År 1915	32,437: 75	26,000: —
» 1916	38,012: 50	26,000: —
» 1917	37,719: 25	28,000: —
» 1918	—	30,000: —
» 1919	—	33,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för		
år 1920 kronor	35,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst		
för år 1920 »	35,000: —	
Inkomst av myntning och justering.		
År 1915	1,145,312: 78	915,000: —
» 1916	1,376,631: 78	915,000: —
» 1917	553,322: 81	915,000: —
» 1918	—	915,000: —
» 1919	—	1,060,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för		
år 1920 kronor	1,060,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst		
för år 1920 »	1,060,000: —	

Patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter.	Behållen inkomst enligt rikshuvud- boken	I riksstaten be- räknad inkomst
	Kronor	Kronor
År 1915	537,150: 03	540,600: —
» 1916	707,144: 72	540,600: —
» 1917	1,103,802: 55	540,600: —
» 1918	—	540,600: —
» 1919	—	540,600: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920	kronor 908,700: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920	» 771,200: —	
Bidrag till bankinspektionen.		
År 1915	46,050: 58	58,000: —
» 1916	60,385: 22	58,000: —
» 1917	61,829: 40	63,400: —
» 1918	—	67,000: —
» 1919	—	80,500: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920	kronor 103,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920	» 80,500: —	
Inkomster av statens provningsanstalt.		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920	kronor 204,400: —	
Kontrollstämpelmedel.		
År 1915	98,822: 97	100,000: —
» 1916	138,580: 76	100,000: —
» 1917	178,084: 96	100,000: —
» 1918	—	100,000: —
» 1919	—	100,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920	kronor 125,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920	» 125,000: —	

	Behållen inkomst enligt rikshuvud- boken Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
Denatureringsavgifter.		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 kronor 7,800: —		
Terminsavgifter från läroverken.		
År 1915	560,670: —	500,000: —
» 1916	589,440: —	500,000: —
» 1917	607,210: —	550,000: —
» 1918	—	550,000: —
» 1919	—	550,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920..... kronor 550,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 » 550,000: —		

Diverse inkomster.

	Behållen inkomst enligt rikshuvud- boken Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
År 1915	4,000,707: 46	1,500,000: —
» 1916	1,740,702: 96	1,600,000: —
» 1917	1,489,769: 78	1,500,000: —
» 1918	—	2,036,000: —
» 1919	—	1,970,740: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 2,300,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 » 2,398,650: —		
<i>Bihang till riksdagens protokoll 1919. 1 saml.</i>		

Tabell rörande vissa statsverkets inkomster.

Statens affärsverksamhet.

	I rikshuvudboken bokförda			I riksstaten beräknade		
	Inkomster Kronor	Drift- kostnader Kronor	Överskott Kronor	Inkomster Kronor	Drift- kostnader Kronor	Överskott Kronor
Postverket.						
År 1915	29,614,040: 14	24,572,257: 21	5,041,782: 93	28,690,000: —	24,690,000: —	4,000,000: —
» 1916	32,315,313: 15	25,667,890: 37	6,647,422: 78	29,186,200: —	25,021,200: —	4,165,000: —
» 1917	36,550,144: 98	27,511,449: 58	9,038,695: 40	30,240,000: —	25,540,000: —	4,700,000: —
» 1918	—	—	—	34,900,000: —	28,900,000: —	6,000,000: —
» 1919	—	—	—	47,615,000: —	43,015,000: —	4,600,000: —

Av statskontoret beräknade för år 1920:

Inkomster	kronor	49,200,000: —
Driftkostnader	»	49,200,000: —
Överskott	»	—

Av departementschefen beräknade för år 1920:

Inkomster	»	58,700,000: —
Driftkostnader	»	54,700,000: —
Överskott	»	4,000,000: —

	I rikshuvudboken bokförda			I riksstaten beräknade		
	Inkomster Kronor	Drift- kostnader Kronor	Överskott Kronor	Inkomster Kronor	Drift- kostnader Kronor	Överskott Kronor
Telegrafverket.						
År 1915	24,765,674: 41	14,057,629: 19	10,708,045: 22	19,250,000: —	12,950,000: —	6,300,000: —
» 1916	29,038,937: 94	16,714,205: 42	12,324,732: 52	20,500,000: —	13,830,000: —	6,670,000: —
» 1917	35,014,127: 01	20,517,247: 85	14,496,879: 16	24,500,000: —	15,480,000: —	9,020,000: —
» 1918	—	—	—	31,800,000: —	19,384,500: —	12,415,500: —
» 1919	—	—	—	44,900,000: —	33,716,000: —	11,184,000: —

Av statskontoret beräknade för år 1920:

Inkomster	kronor	57,500,000: —
Driftkostnader	»	51,500,000: —
Överskott	»	6,000,000: —

Av departementschefen beräknade för år 1920:

Inkomster	»	57,500,000: —
Driftkostnader	»	51,500,000: —
Överskott	»	6,000,000: —

Statens järnvägar.	I rikshuvudboken bokförda			I riksstaten beräknade		
	Inkomster Kronor	Drift- kostnader Kronor	Överskott Kronor	Inkomster Kronor	Drift- kostnader Kronor	Överskott Kronor
År 1915 ...	118,114,329: 27	90,574,654: 55	27,539,674: 72	95,000,000: —	75,250,000: —	19,750,000: —
» 1916 ...	150,174,381: 20	125,553,631: 93	24,620,749: 27	99,690,000: —	77,190,000: —	22,500,000: —
» 1917 ...	162,437,352: 39	155,179,832: 88	7,257,519: 56	110,200,000: —	88,300,000: —	21,900,000: —
» 1918 ...	—	—	—	150,727,000: —	129,227,000: —	21,500,000: —
» 1919 ...	—	—	—	298,000,000: —	298,000,000: —	—

Av statskontoret beräknade för år 1920:

Inkomster	kronor	300,000,000: —
Driftkostnader	»	256,000,000: —
Överskott	»	44,000,000: —

Av departementschefen beräknade för år 1920:

Inkomster	»	300,000,000: —
Driftkostnader	»	256,000,000: —
Överskott	»	44,000,000: —

Statens vatten- fallsverk.	I rikshuvudboken bokförda			I riksstaten beräknade		
	Inkomster Kronor	Drift- kostnader Kronor	Överskott Kronor	Inkomster Kronor	Drift- kostnader Kronor	Överskott Kronor
År 1915	4,424,141: 49	1,674,389: 14	2,749,752: 35	4,061,000: —	1,928,000: —	2,133,000: —
» 1916	6,649,412: 14	2,069,517: 08	4,579,895: 06	5,892,000: —	2,242,000: —	3,650,000: —
» 1917	8,357,135: 73	2,628,489: 02	5,728,646: 71	6,924,000: —	2,574,000: —	4,350,000: —
» 1918	—	—	—	8,357,000: —	3,207,000: —	5,150,000: —
» 1919	—	—	—	11,440,000: —	4,940,000: —	6,500,000: —

Av statskontoret beräknade för år 1920:

Inkomster	kronor	13,820,000: —
Driftkostnader	»	6,020,000: —
Överskott	»	7,800,000: —

Av departementschefen beräknade för år 1920:

Inkomster	»	13,820,000: —
Driftkostnader	»	6,020,000: —
Överskott	»	7,800,000: —

Statens domäner.	I rikshuvudboken bokförda			I riksstaten beräknade		
	Inkomster	Drift- kostnader	Överskott	Inkomster	Drift- kostnader	Överskott
	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
År 1915	24,641,394: 87	8,152,512: 98	16,488,881: 89	18,000,100: —	8,000,100: —	10,000,000: —
» 1916	31,996,254 :90	12,608,312: 21	19,387,942: 69	25,501,500: —	8,871,500: —	16,630,000: —
» 1917	60,051,411: 18	16,942,562: 77	43,108,848: 41	28,653,000: —	11,080,000: —	17,573,000: —
» 1918	—	—	—	31,730,000: —	16,730,000: —	15,000,000: —
» 1919	—	—	—	49,000,000: —	23,500,000: —	25,500,000: —

Av statskontoret beräknade för år 1920:

Inkomster	kronor	56,800,000: —
Driftkostnader	»	26,512,800: —
Överskott	»	30,287,200: —

Av departementschefen beräknade för år 1920:

Inkomster	»	56,800,000: —
Driftkostnader	»	28,700,000: —
Överskott	»	28,100,000: —

Statens aktier.

	Behållen inkomst enligt rikshuvudboken			I riksstaten beräknad inkomst			
	Enligt 1907 och 1908 årens överenskommer	Enligt 1913 års överenskommer	Summa	Enligt 1907 och 1908 årens överenskommer	Enligt 1913 års överenskommer	Enligt 1918 års överenskommer	Summa
	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Utdelning i Luossavaara — Kilrunavaara aktiebolag.							
År 1915	1,644,421: 95	—	1,644,421: 95	2,075,000: —	1,687,500: —	—	3,762,500: —
» 1916	1,456,655: 07	—	1,456,655: 07	1,100,000: —	1,200,000: —	—	2,300,000: —
» 1917	{ 1,255,677: 17 } 162,500: —	—	1,418,177: 17	{ 1,125,000: — } 150,000: —	{ 1,475,000: — }	—	2,750,000: —
» 1918	—	—	—	{ 1,275,000: — } 162,000: —	—	—	1,437,000: —
» 1919	—	—	—	{ 938,000: — } 162,000: —	—	350,000: —	1,450,000: —

Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920:

Enligt 1907 års överenskommelse	kronor 1,200,000: —
» 1908 »	» 481,250: —
» 1913 »	» —: —
» 1918 »	» 1,050,000: — 2,731,250: —

Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920:

Enligt 1907 års överenskommelse	» 1,200,000: —
» 1908 »	» 481,250: —
» 1913 »	» —: —
» 1918 »	» 1,050,000: — 2,731,250: —

Utdelning i aktiebolaget svenska tobaksmonopolet.	Behållen inkomst enligt rikshuvudboken	I riksstaten beräknad inkomst
	Kronor	Kronor
År 1916	1,080,000: —	100,000: —
» 1917	4,770,000: —	1,080,000: —
» 1918	—	4,500,000: —
» 1919	—	4,500,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920	kronor 5,000,000: —	
» departementschefen beräknad inkomst för år 1920 »	5,000,000: —	

Statens utlåningsfonder (överskott).

	Behållen inkomst enligt rikshuvud- boken Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
Allmänna järnvägslånefonden.		
År 1915	1,468,815: 82	1,575,000: —
» 1916	2,032,829: 82	1,435,000: —
» 1917	1,801,235: 43	1,400,000: —
» 1918	—	1,500,000: —
» 1919	—	1,700,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 1,725,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 » 1,725,000: —		
Allmänna byggnadslånefonden.		
År 1915	38,628: 41	31,300: —
» 1916	20,704: 07	30,000: —
» 1917	37,064: 27	29,000: —
» 1918	—	26,000: —
» 1919	—	24,500: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 23,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 » 23,000: —		
Lånefonden för bekämpande av arbetslösheten bland stenarbetare.		
År 1918	—	75,000: —
» 1919	—	50,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 60,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 » 60,000: —		

	Behållen inkomst enligt rikshuvud- boken Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
Rederilånefonden.		
År 1915	495,191: 70	570,000: —
» 1916	410,103: 27	550,000: —
» 1917	427,480: 77	580,000: —
» 1918	—	450,000: —
» 1919	—	500,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 600,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 » 600,000: —		
Hantverkslånefonden.		
År 1915	3,090: 90	3,000: —
» 1916	3,071: 57	3,600: —
» 1917	3,382: 03	4,500: —
» 1918	—	3,000: —
» 1919	—	5,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 6,700: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 » 6,700: —		
Lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby.		
År 1915	35,404: 74	30,000: —
» 1916	43,067: 01	40,000: —
» 1917	47,439: 15	40,000: —
» 1918	—	50,000: —
» 1919	—	65,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 68,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 » 68,000: —		

	Behållen inkomst enligt rikshuvud- boken Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
Odlingslånefonden.		
År 1915	371,164: 01	300,000: —
» 1916	362,620: 17	350,000: —
» 1917	553,992: 65	350,000: —
» 1918	—	350,000: —
» 1919	—	350,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 400,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 400,000: —		
Torvindustrillånefonden.		
År 1915	91,183: 68	110,000: —
» 1916	89,428: 26	110,000: —
» 1917	29,867: 57	100,000: —
» 1918	—	120,000: —
» 1919	—	130,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 200,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 » 200,000 —		
Egnahemslånefonden.		
År 1915	1,285,668: 15	1,435,000: —
» 1916	1,412,602: 12	1,410,000: —
» 1917	1,551,287: 22	1,575,000: —
» 1918	—	1,675,000: —
» 1919	—	1,880,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 2,060,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 » 2,060,000: —		

	Behållen inkomst enligt rikshuvud- boken Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
Fiskerilånefonden.		
År 1915	78,356: 98	80,000: —
» 1916	75,712: 69	75,000: —
» 1917	78,393: 94	75,000: —
» 1918	—	75,000: —
» 1919	—	74,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920	kronor 77,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920	» 77,000: —	
Norrländska nyodlingsfonden.		
År 1915	27,885: 67	29,000: —
» 1916	29,464: 06	28,000: —
» 1917	31,392: 10	28,000: —
» 1918	—	34,000: —
» 1919	—	36,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920	kronor 40,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920	» 40,000: —	
Jordförmedlingsfonden.		
År 1915	41,572: 66	75,000: —
» 1916	40,973: 24	48,000: —
» 1917	34,587: 11	50,000: —
» 1918	—	40,000: —
» 1919	—	60,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920	kronor 50,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920	» 50,000: —	

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 1 saml.

	Behållen inkomst enligt rikshuvud- boken Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
Täckdikningslånefonden.		
År 1915	3,911: 05	10,000: —
» 1916	7,511: 32	7,000: —
» 1917	10,386: 49	10,000: —
» 1918	—	12,000: —
» 1919	—	16,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 17,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 » 17,000: —		
Allmänna nyodlingsfonden.		
År 1916	1,472: 59	2,000: —
» 1917	4,075: 09	3,500: —
» 1918	—	6,000: —
» 1919	—	7,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 8,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 » 8,000: —		
Norrländska andelsmejerifonden.		
År 1919	—	5,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 5,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 » 5,0 00: —		
Kraftledningslånefonden.		
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 100,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 » 100,000: —		
Gödselvärdslånefonden.		
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 30,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 » 30,000: —		

Statsverkets fond av rusdrycksmedel.

	I rikstaten beräknad inkomst Kronor
År 1918	200,000: —
» 1919	300,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1920 kronor 360,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1920 » 360,000: —	

Bil. Litt. B.

Till Konungen.

Enligt § 2 av den för statskontoret gällande instruktion åligger det detta ämbetsverk att varje år före den 15 december till Eders Kungl. Maj:t inkomma med förslag till beräkning av statsverkets inkomster

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 1 saml.

vid nästföljande statsreglering ävensom med upplysning rörande de förhållanden i övrigt, som äro av beskaffenhet att böra bringas till Eders Kungl. Maj:ts kännedom i och för uppgörande av Eders Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående statsverkets tillstånd och behov.

Till åtlydnad härav får statskontoret anföra följande.

Statskontorets förslag till inkomstberäkning för år 1920 innefattas i bifogade tabell A. Vid upprättande härav har statskontoret fäst avseende dels därpå, huruvida de å de särskilda inkomstitlarna under de senaste åren enligt räkenskaperna influtna belopp haft stigande eller fallande tendens, i vilket hänseende åberopas här bifogade, över de senaste fem årens egentliga statsinkomster upprättade tabell B, dels ock på de vid inkomstitlarna förekommande särskilda förhållanden, för vilka statskontoret här nedan närmare redogör.

I de sifferuppgifter, som följa härafter, hava i allmänhet öretal avjämnats till närmaste krontal.

A. Egentliga statsinkomster.

Skatter.

Mantalspenningar. Å denna inkomstitel, som i riksstaterna för 1916, 1917, 1918 och 1919 är upptagen till 850,000 kronor, inflöto under år 1914 846,567 kronor, år 1915 859,356 kronor, år 1916 879,831 kronor och år 1917 887,240. Då denna inkomstitel synes hava en fast stegringstendens, torde densamma i 1920 års riksstat kunna beräknas till ett belopp av 900,000 kronor.

Prästerskapets till statsverket indragna tionde. Denna titel har i riksstaten för år 1919 upptagits till ett belopp av 1,431,000 kronor. Till grund för bestämmandet av detta inkomstbelopp låg en av kammarkollgium verkställd utredning angående den ersättning för prästerskapets tionde, som skall utgå från statsverket till kyrkofonden jämlikt 4 § i lagen om indragning till statsverket och avskrivning av prästerskapets tionde samt om ersättning därför den 9 december 1910. Enligt uppgift från kammarkollegium hava vid nu verkställd ny utredning ersättningarna för den tionde och de afgifter, som med nedannämnda ecklesiastikår indragits, upptagits till följande belopp:

1914—1915	fastställt belopp		kronor	32,584: 81
1915—1916	»	»	»	99,746: 59
1916—1917	»	»	»	353,646: 96
1917—1918	»	»	»	588,589: 97
1918—1919	»	»	»	683,957: 58
1919—1920	beräknat	»	»	630,200: —
1920—1921	»	»	»	680,000: —

Summa kronor 3,068,725: 91.

Det i riksstaten upptagna förslagsanslaget till ersättning för prästerskapets tionde torde fördenskuil böra för år 1920 upptagas till ett avrundat belopp av 3,068,750 kronor, och då enligt 5 § i nyssberörda lag vederbörande församling skall till statsverket årligen under de första tio åren efter indragningen erlægga 60 procent av den summa, kammarkollegium fastställt, har statskontoret upptagit förevarande inkomstitel till 1,841,000 kronor.

Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse. Inkomst- och förmögenhetsskatt, bevillning, som tillfört statsregleringen en behållen inkomst år 1917 av 110,779,892 kronor, har enligt från Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande inkomna uppgifter för innevarande år uttaxerats med 129,031,258 kronor.

Sammanställes sistnämnda belopp med de enligt rikshuvudböckerna för närmast föregående år debiterade skattebeloppen, finner man, att skattetiteln utvecklat sig sålunda:

år 1911		kronor	34,201,579
» 1912		»	35,795,907
» 1913		»	40,786,536
» 1914		»	44,222,488
» 1915		»	43,001,670
» 1916		»	66,234,782
» 1917		»	112,567,833
» 1918		»	129,031,258.

I vilken riktning, den framtida utvecklingen kan komma att gå, är naturligtvis svårt att avgöra. Det synes dock antagligast, att det långvariga och förödande kriget, liksom de stora krigen för något över hundra år sedan, kommer att efterföljas av lågkonjunktur. Med hänsyn härtill anser statskontoret, att man icke för år 1919, vars inkomster ligga till grund för taxeringen år 1920, får vänta sig bättre konjunktur.

4 **Statskontorets skrivelse med inkomstberäkning för år 1920.**

turer än de konjunkturer under år 1915, på grund av vilka beskattningen under år 1916 uppgick till förenämnda belopp 66,234,782 kronor.

Förutom konjunkturerna har man även att taga hänsyn till penningvärdets fall. I sistnämnda hänseende har statskontoret inhämtat, att om prisnivån i medeltal under år 1915 betecknas med siffran 145, man för månaderna januari—oktober innevarande år haft att räkna med index-siffror stigande från 299 (för januari) till 370 (för oktober). Dessa siffror innebära, att samma konjunkturer, samma omsättning inom handel och näringar, som under år 1915 betingade ett skattebelopp för år 1916 av 66,234,782 kronor, skulle enligt innevarande års januari-index motsvarat ett runt belopp av 136,580,000 kronor och enligt indexsiffran för oktober ett belopp av 169,000,000 kronor, eller rätteligen ännu högre skattebelopp på grund av den progressiva skatteskalan. Någon avsevärd nedgång i prisnivån torde icke vara att vänta för år 1919. Men då ovan anförda generalindices, till grund för vilka lära ligga primäruppgifter från Stockholms handelskammare, möjligen äro mindre goda uttryck för prisnivån i avseende på olika slag av beskattad inkomst och förmögenhet, torde försiktighet vara av nöden, och statskontoret har därför endast räknat med en debiterad inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1920 av 112,000,000 kronor, motsvarande en ökning med ungefär två tredjedelar av 1916 års skattebelopp.

Av den debiterade skatten inflyter emellertid icke hela beloppet under budgetåret. Den erfarenhet, som i detta hänseende kan hämtas ur rikshuvudböckerna, framgår av följande tabell:

	Debiterad inkomst	Behållen inkomst	% behållen inkomst
år 1913	40,786,536	39,838,756	97,676
» 1914	44,222,488	43,136,836	97,545
» 1915	43,001,670	42,282,510	98,328
» 1916	66,234,782	64,670,861	97,639
» 1917	112,567,833	110,779,892	98,412
i medeltal ...	— —	— —	98,010.

Med stöd av denna tabell synes man kunna antaga, att den behållna inkomsten skall komma att utgöra 97.5 procent av den debiterade, således för år 1920: $0.975 \times 112,000,000 = 109,200,000$ kronor eller i runt tal 109,000,000 kronor.

Med detta belopp har statskontoret upptagit skattetiteln i bil. A.
Bevillning av fast egendom samt av inkomst, bevillning, i riksstaten

för år 1919 upptagen till 3,100,000 kronor, har enligt från Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande inkomna uppgifter i taxeringslängderna för innevarande år debiterats med 3,972,848 kronor. Då avkortningarna icke torde behöva beräknas högre än till 180,000 kronor, synes ifrågasvarande titel kunna i 1920 års riksstat höjas till 3,800,000 kronor, till vilket belopp i sådant fall även det å sjunde huvudtiteln anvisade extra anslaget »Bidrag till landsting och städer, som icke deltaga i landsting» bör upptagas.

Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, bevilning. Under denna titel sammanfattas de särskilda avgifter, som enligt nåd. förordningen den 23 oktober 1908 erläggas av vissa handlande och handelsexpediter, samt för vissa offentliga föreställningar, varförutom hit även föras avgifter för rättigheter till skogsfång och kolningsfrihet på allmänningar.

De särskilda avgifter, som sålunda innefattas under ovanstående titel, hava enligt räkenskaperna uppdebiterats med:

	1915	1916	1917
För rättighet till skogsfång och kolningsfrihet på allmänningar	kronor 1,439	1,439	1,331
Av vissa handlande och handelsexpediter »	140,000	138,450	105,650
För vissa offentliga föreställningar	» 73,892	76,254	70,973
Summa kronor	215,331	216,143	177,954.

Tages hänsyn till tillfällig uppbörd samt avkortningar och balanser, visar sig den behållna inkomsten hava uppgått

år 1913 till	kronor 341,512
» 1914 »	» 275,963
» 1915 »	» 212,620
» 1916 »	» 214,481
» 1917 »	» 176,633.

Såsom synes företer skattetiteln en nedgång för de senare åren och då denna givetvis beror på världskrisen, kommer den efter all sannolikhet att framträda även i slutsiffrorna för innevarande år. Jämväl för år 1920, varom i denna beräkning är fråga, torde det kunna befaras att världskrigets efterdyningar komma att ofördelaktigt inverka på denna inkomstitel. Statskontoret anser försiktigheten bjuda att upptaga titeln.

6 **Statskontorets skrivelse med inkomstberäkning för år 1920.**

vilken i 1919 års riksstat beräknats till 250,000 kronor, med något nedsatt belopp och föreslår i sådant hänseende 200,000 kronor.

Stämpelmedel, bevillning, inberäknat arvsskatt, utgjorde:

år 1913	kronor	18,653,021
» 1914	»	17,070,845
» 1915	»	16,211,787
» 1916	»	25,106,655
» 1917	»	52,653,656

eller i medeltal för dessa fem år 25,939,193 kronor.

Till belysning av frågan, i vad mån de nu och under den senaste tiden rådande krisförhållandena utövat inverkan på denna skattetitel, meddelar statskontoret följande sammanställning av uppgifter angående influtna stämpelmedel, vilka i vad de avse åren 1913 och 1914 härröra från statskontorets egna räkenskaper men för följande år erhållits från generalpoststyrelsen:

	Influtna stämpelmedel			
	jan.—juli	aug.—okt.	nov. och dec.	Summa
År 1913	11,505,057	3,853,096	2,808,506	18,166,659
» 1914	10,724,621	3,527,688	2,425,183	16,677,492
» 1915	7,901,501	3,853,884	2,788,331	14,543,716
» 1916	13,120,706	5,856,933	5,639,629	24,617,268
» 1917	30,290,111	11,728,482	9,893,228	51,911,821
» 1918	42,316,942	19,655,752	—	61,972,694

Av denna sammanställning framgår, att uppbörden under de år, som kriget varat, i procent av uppbörden under motsvarande tid närmast före kriget utgjort:

augusti—oktober 1914	91.55	procent
november—december 1914	86.35	»
januari—juli 1915	73.68	»
augusti—oktober 1915	100.02	»
november—december 1915	99.23	»
januari—juli 1916	122.34	»
augusti—oktober 1916	152.01	»

november—december 1916	200.81	procent
januari—juli 1917	282.44	»
augusti—oktober 1917	304.39	»
november—december 1917	352.26	»
januari—juli 1918	394.58	»
augusti—oktober 1918	510.13	»

Finge man antaga stämpeluppbörden under november och december månader innevarande år komma att utgöra sist anförda procent av beloppet under de två sista månaderna av år 1913 eller 14,327,032 kronor, skulle de under hela år 1918 influtna stämpelmedlen belöpa sig till icke mindre än 76,299,726 kronor.

Enligt i statistiska centralbyrån utarbetade uppgifter för åren 1914—1917 å beloppet av de stämplat, som använts till nedannämnda handlingar, har detta belopp utgjort:

	1914	1915	1916	1917
Handlingar till lagfartsprotokollet	4,010,613	2,815,610	4,333,951	9,812,823
Handlingar till intecknings- och tomträttsprotokollen	622,659	486,841	680,702	1,028,598
Handlingar till äktenskapsförordsprotokoll	7,360	7,915	10,280	9,620
Handlingar till bouppteckningsprotokoll:				
Bouppteckningar	5,786,280	5,815,810	6,991,251	10,420,376
Testamenten, till vilka hänsyn ej tagits vid bouppteckningens stämpelbeläggning	3,829	842	596	902
Morgongåvobrev	36	5	7	35
Avhandlingar om lösöre köp	13,850	11,841	9,833	7,907
Summa	10,444,627	9,138,864	12,026,620	21,280,261

Rörande arvsskatt och skatt för gåva utfärdades den 19 november 1914 nådig förordning (Svensk författningssamling nr 381), vilken trätt i kraft den 1 januari 1915. Till dessa skatter äro av de i förestående statistik upptagna avgifter hänförliga, utom avgifterna för bouppteckningar och testamenten, även de i beloppen för rubriken »handlingar till lagfartsprotokollet» ingående stämpelavgifterna för gåvobrev och fideikommissbrev rörande fast egendom, vartill komma vissa nya avgifter för gåva av lös egendom, rörande vilka någon beräkning icke för närvarande är möjlig, men vilka icke torde kunna antagas uppgå

till något mera avsevärt belopp. Sammanlagt hava ifrågavarande skatter belöpt sig

år 1914 till	kronor	6,000,158
» 1915 »	»	5,947,762
» 1916 »	»	7,030,682
» 1917 »	»	10,842,565.

Emellertid har från och med den 1 januari 1918 skattetariffen blivit ändrad genom nådiga förordningen den 19 juni 1917 (Svensk författningssamling nr 325). Vid framläggande av förslag härom har föredragande departementschefen ansett sig kunna beräkna en ökning av arvsskattens i innevarande års riksstat till 6,000,000 kronor upptagna belopp med 1,500,000 kronor. Vid fixerandet av detta belopp har departementschefen i första hand byggt på en undersökning angående arvsskattens beräknade och verkliga avkastning under de senaste åren, och har departementschefen med avseende å utbytet av den förhöjda arvsskatten anfört följande:

»Arvsskatten har i statsverkspropositionen beräknats giva

för år 1912	kronor	6,000,000
» » 1913	»	6,000,000
» » 1914	»	7,000,000
» » 1915	»	6,000,000
» » 1916	»	6,200,000
» » 1917	»	6,000,000.

Frånsett avgifterna för gåva av lös egendom, rörande vilka någon beräkning icke för närvarande föreligger, men vilka icke torde kunna antagas uppgå till något mera avsevärt belopp, hava de avgifter, som falla under rubriken arvsskatt influtit med följande belopp:

år 1912	kronor	5,393,333
» 1913	»	6,228,794
» 1914	»	6,000,158
» 1915	»	5,947,762.

Ehuruväl de siffror, som sålunda angiva arvsskattens avkastning under tiden från och med år 1912 till och med 1915 års utgång, icke tyda på någon tendens till stegring, behöver man icke antaga, att en sådan stegring för år 1918 och framdeles är utesluten. Tvärtom tala

åtskilliga skäl för, att en ökning av arvsskattens avkastning kan vara att förvänta såsom i hög grad sannolik.

Så torde man med fullt skäl kunna antaga för visst, att genom penningvärdets påtagliga nedgång och därigenom uppkommen höjning av värdet å alla andra tillgångar behållningarna i bouppteckningarna komma att förete en avsevärd stegring redan på denna grund. Men även av andra orsaker borde man kunna beräkna en höjning av bouppteckningssummorna. De på många områden gynnsamma konjunkturen för handel och industri samt även för jordbruket hava bidragit till skapandet av nya och ökning av redan befintliga förmögenheter, och denna förmögenhetstillväxt lär, enligt vad erfarenheten synes bestyrka, hava orsakat en förskjutning med avseende å förmögenhetens fördelning i sådan riktning, att de större förmögenheterna ökats till antalet och även till sitt belopp. Då nu den föreslagna höjningen av arvsskatten är avsedd att träffa de större förmögenheterna, synes det naturligt, att den inträdda förmögenhetstillväxten i förening med skatteförhöjningen skall leda till en vida större årlig avkastning av arvsskatten än tidigare kunnat beräknas. Huru stor denna ökning kan förväntas bliva, kan naturligtvis icke exakt angivas. Många tecken, särskilt den erfarenhet som vunnits genom den senaste tidens taxeringsresultat, tyda dock på att densamma blir betydande. För min del har jag ansett, att förmögenhetstillväxten och den föreslagna skatteförhöjningen böra kunna tillsammans åstadkomma en höjning av arvsskattens i statsverkspropositionen för år 1918 till 6,000,000 kronor beräknade belopp med åtminstone 25 procent eller sålunda med minst 1,500,000 kronor.»

Med hänsyn till vad departementschefen sålunda anført ävensom därtill, att den i år försiggångna fastighetstaxeringen säkerligen kommer att i sin mån bidraga till höjning av arvskatteuppbörden, anser statskontoret, att man bör för år 1920 kunna beräkna »arvsskatt och skatt för gåva» till högre belopp än det år 1917 influtna beloppet. Statskontoret föreslår, att i riksstaten för år 1920 nämnda i stämpelavgiften ingående särskilda skattetitler upptages till 12,000,000 kronor.

Enligt nådiga förordningen den 15 augusti 1913 (Svensk författningssamling nr 191) har från och med den 1 september 1913 en ändring i gällande förordning angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper trätt i kraft, varigenom nämnda avgift vid köp av aktier och banklotter höjts med 50 procent. Försäljningsbeloppet för ifrågavarande slag av stämplat har enligt rikshuvudboken utgjort:

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 1 saml.

10 **Statskontorets skrivelse med inkomstberäkning för år 1920.**

år 1913		kronor	1,177,093
» 1914		»	590,480
» 1915		»	734,527
» 1916		»	4,264,031
» 1917		»	11,911,452.

Influtna beloppet för under januari—september innevarande år försålda överlåtelsestämplar uppgår enligt statskontoret tillhandakommen uppgift till 10,169,022 kronor, och under förutsättning att inkomsten för sista kvartalet kommer att hava en häremot proportionell storlek och således inflyta med 3,389,674 kronor, skulle årets inkomst uppgå till 13,558,696 kronor.

För att kunna använda nyss anförda statistik måste man taga hänsyn till den ändring som genom nådiga förordningarna den 30 mars 1917 (Svensk författningssamling nr 191) och den 12 mars 1918 (Svensk författningssamling nr 123) vidtagits i lydelsen av 3 § 1 mom. i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper, en ändring som innebär, att stämpelsatserna från och med den 1 april 1917 fördubblats. Sedermera hava skattesatserna ännu en gång fördubblats genom nådiga förordningen den 29 november 1918 (Svensk författningssamling nr 911), men av denna ändring äro de i det föregående anförda siffrorna icke berörda.

Reducerar man försäljningsbeloppen för åren 1917 och 1918 till vad de skulle varit, om nyssberörda förordningar icke utfärdats, och bortser man därvid från den — sannolikt obetydliga — dämpande inverkan, som stämpelsatsernas höjning kan hava utövat på omsättningen av fondpapper, får man följande statistik över försäljningsbeloppen för överlåtelsestämplar:

år 1913		kronor	1,177,093
» 1914		»	590,480
» 1915		»	734,527
» 1916		»	4,264,031
» 1917		»	6,806,544
» 1918		»	6,779,348.

Denna statistik visar en betydligt ökad livlighet på fondmarknaden under de tre sista åren. För den närmaste framtiden har man visserligen att vänta en stark åtstramning av penningmarknaden; men då å

andra sidan de nedgående konjunkturerna torde föranleda realisationer av värdepapper, anser statskontoret, att man för år 1920 bör kunna på följande sätt beräkna ifrågavarande del av stämpeluppbörden under förutsättning av:

a) återgång till 1908 års stämpelsatser.....	kronor	4,000,000,
b) 1917 års fördubblade stämpelsatser	»	8,000,000,
c) 1918 års fyrdubblade stämpelsatser	»	16,000,000.

I det följande utgår statskontoret från, att de nu gällande höga stämpelsatserna bibehållas även under 1920.

Genom att från totalbeloppet av den behållna inkomsten av stämpeluppbörden draga beloppen för arvsskatt och skatt för gåva ävensom överlåtelsestämplar samt reducera beloppet för år 1917 på sätt här nedan anges finner man för övriga stämpelmedel följande belopp:

År 1913	kronor	11,127,086
» 1914	»	10,480,207
» 1915	»	9,429,527
» 1916	»	13,811,942
» 1917	»	17,274,164.

Såsom ovan antytts, har beloppet för 1917 undergått reduktion. I det under nämnda år influtna beloppet ingick nämligen inbetalning för stämpling av aktiebrev m. m. med icke mindre än 10,975,475 kronor. Då denna inkomstpost åren 1913 och 1914 influtit med endast omkring 500,000 kronor, och då man torde få räkna med en återgång från de omständigheter, som föranlett 1917 års höga belopp, har statskontoret i ovanstående statistiska uppgift för 1917 beräknat ifrågavarande inkomstpost till allenast 500,000 kronor.

På siffran för år 1917 har inverkat den ökning av stämpelinkomsten, som under halva nämnda år uppkommit på grund av genom nådiga förordningen den 19 juni 1917 (Svensk författningssamling nr 329) vidtagen höjning av lagfartsstämpeln, aktiestämpeln och obligationsstämpeln samt införande av ränte- och lottsedelsstämplar. Även denna ökning är i ovan angivna siffra för år 1917 frändragen.

Med hänsyn till nyss anförda statistik synes man kunna för år 1920 beräkna ett belopp av 10,000,000 kronor med tillägg av 4,300,000 kronor eller den ökning, som kan förväntas på grund av ovanberörda förordning den 19 juni 1917.

12 **Statskontorets skrivelse med inkomstberäkning för år 1920.**

Stämpeluppbörden i sin helhet skulle då för år 1920 beräknas sålunda:

Arvsskatt och skatt för gåva.....	kronor	12,000,000
Överlåtelsestämplar	»	16,000,000
Övriga stämplat	»	14,300,000
Summa kronor		42,300,000.

Statskontoret föreslår således, att i riksstaten för år 1920 upptagas stämpelmedel med 42,300,000 kronor, därav beräknad arvsskatt och skatt för gåva 12,000,000 kronor.

Lastpenningar, bevillning, utgjorde enligt rikshuvudboken

år 1913	kronor	815,354
» 1914	»	761,392
» 1915	»	813,831
» 1916	»	791,161
» 1917	»	453,892.

De här ovan anförda inkomstbeloppen böra minskas med beloppet av restitutioner, vilket belopp dock för år 1917 endast uppgått till 2,017 kronor.

Då man får antaga att normala förhållanden i avseende å skeppsfarten återinträtt år 1920, har statskontoret för detta år upptagit lastpenningarna till 800,000 kronor.

Krigskonjunkturskatt, bevillning, skall enligt bestämmelserna i nämnda förordningen om krigskonjunkturskatt den 30 juni 1916 på grund av taxering under år 1916 och följande år erläggas till staten för vinst, uppkommen genom det av nuvarande krigstillstånd framkallade läget.

Taxering enligt nämnda förordning äger rum årligen till och med året efter det, under vilket genom nådig kungörelse tillkännagivits, att krigstillståndet skall anses hava upphört. I enlighet härmed läres väl taxering komma att ske även 1920, och således skatt för detta år böra beräknas. Emellertid äro förhållandena sådana, att det tydligen är omöjligt att finna några hållbara grunder för en sådan beräkning. Statskontoret har i bil. A infört skatten med oförändrat belopp 80,800,000 kronor.

Tullar och acciser.

Tullmedel, bevillning, hava, oberäknat de i det föregående nämnda lastpenningarna, influtit med:

år 1914	kronor 58,217,725
» 1915	» 54,850,960
» 1916	» 60,956,020
» 1917	» 42,535,692.

I ovanstående tabell är avdrag gjort för avkortningar och restitutioner.

I riksstaten för år 1919 äro tullmedel upptagna till ett belopp av 70,000,000 kronor.

En översikt över krigsförhållandenas inverkan på denna skattetitel lämnar nedanstående tablå över tulluppbörden under åren 1914—1918. I denna tablå äro inga avdrag gjorda.

	1914	1915	1916	1917	1918
Under januari	5,467,027	4,782,442	4,536,809	4,518,086	3,098,374
» februari	5,117,622	4,486,499	4,777,909	3,757,880	2,662,119
» mars	5,919,211	5,007,890	5,653,836	3,632,292	2,970,872
» april	5,959,304	5,516,552	4,978,212	3,062,163	3,197,319
» maj	6,447,068	5,472,225	6,223,255	3,370,333	3,412,116
» juni	5,591,168	4,309,138	5,220,413	3,403,150	2,528,810
» juli	5,309,062	4,443,099	5,595,022	4,418,172	2,850,666
» augusti	2,384,253	4,193,305	5,749,554	4,029,951	2,656,311
» september	3,422,354	4,475,820	5,729,843	2,884,414	3,821,342
» oktober	4,627,145	4,379,878	4,841,744	3,351,922	3,533,169
» november	4,851,935	4,402,306	4,748,300	3,772,320	3,129,085
» december	4,845,228	4,688,088	4,187,636	3,500,954	—
Summa	59,941,377	56,157,242	62,242,533	43,701,637	33,860,183

Jämför man talen i de senare kolumnerna av förestående tabell med motsvarande tal i den första kolumnen, finner man, att tulluppbörden under de olika månaderna av nedannämnda år i procent av

14 **Statskontorets skrivelse med inkomstberäkning för år 1920.**

samma uppbörd under motsvarande månader av år 1914 ställt sig sålunda:

	1915	1916	1917	1918
Januari	87.48 %	82.98 %	82.64 %	56.67 %
Februari	87.67 »	93.86 »	73.43 »	52.02 »
Mars	84.60 »	95.52 »	61.36 »	50.19 »
April	92.57 »	83.54 »	51.88 »	53.65 »
Maj	84.88 »	96.53 »	52.28 »	52.98 »
Juni	77.07 »	93.37 »	60.87 »	45.23 »
Juli	83.69 »	105.89 »	83.22 »	53.69 »
Augusti	175.88 »	241.15 »	169.02 »	111.41 »
September	130.78 »	167.42 »	84.28 »	111.66 »
Oktober	94.66 »	104.64 »	72.44 »	76.36 »
November	90.78 »	97.86 »	77.75 »	64.49 »
December	96.76 »	86.43 »	72.26 »	—
Medeltal	93.69 %	103.84 %	72.91 %	61.46 %

Om tulluppbörden under december 1918 kommer att uppgå till samma belopp som i medeltal under årets föregående månader eller 3,078,198 kronor, blir hela uppbörden för innevarande år 36,938,381 kronor.

Beräknar man avkortningar och restitutioner till ungefär samma belopp som år 1917 eller 1,165,945 kronor, erhåller man för den behållna inkomsten det runda beloppet 35,770,000 kronor.

Härvid är nu att märka, att spannmålstullarna varit under innevarande år suspenderade. Beloppet av dessa tullar för tiden före den 27 december 1914 och det beräknade beloppet av den uteblivna tullinkomsten efter sagda tidpunkt har enligt uppgift från generaltullstyrelsen utgjort:

	1912	kronor	11,249,000
	1913	»	12,192,000
1 januari—27 december	1914	»	7,724,000
27 december 1914—31 december	1915	»	12,441,000
1 januari—30 september	1916	»	7,699,000.

För år 1920 lär man för den händelse spannmålstullarna åter satts i kraft, kunna beräkna en uppbörd av sådana tullar å 12,200,000 kronor.

Om man för övriga tullinkomster beräknar samma inkomst som under innevarande år eller, enligt vad ovan anförts, 35,770,000 kronor, får man för år 1920 ett totalbelopp av 47,970,000 kronor.

Emellertid är tydligen ifrågavarande skattetitel en av dem, på vilka världskrisen har en synnerligt kraftig verkan. Ville man ur sina beräkningar eliminera krigets inverkan, finge man utgå från den behållna tullinkomsten under femårsperioden 1909—1913, vilken uppgått till 62,061,912 kronor i medeltal om året med en årlig ökning av i medeltal 2,769,067 kronor. Om man till nämnda

medelinkomst	kronor 62,061,912
lade den ökning som belöpte från mitten av fem-	
årsperioden 1909—1913 till år 1920 eller	» 24,921,603
erhölle man	kronor 86,983,515.

Vid förestående beräkning äro frånräknade alla avkortningar, däribland även tullverkets utgifter för beslagarandelar, tullstatens enskilda pensionsinrättnings andelar av böter samt tulltjänstemäns andelar av ersättning för vissa tjänstförrättningar. Då emellertid för dessa utgiftsposter från och med år 1915 uppförts ett anslag på tullverkets omkostnadsstat, bör till det nyss beräknade beloppet av tullmedel för år 1920 läggas ett mot nämnda utgiftsposter svarande belopp, vilket i tullverkets stat beräknats till 500,000 kronor. Man kommer då till ett belopp av i runt tal 87,500,000 kronor.

Då samma skäl, som framfördes för spannmålstullarnas uteslutande ur 1919 års riksstat, även synas kunna anföras beträffande beräkningen för år 1920, bör förenämnda summa 87,500,000 kronor, nedsättas med ett belopp, som i det närmaste motsvarar den beräknade inkomsten av spannmålstullarna eller till 75,300,000 kronor.

Det sålunda beräknade beloppet, vilket är ungefär dubbelt så stort som tulluppbörden för innevarande år, är den inkomst av tullmedel, som man haft rätt att vänta för år 1920, om en normal utveckling ägt rum utom i det hänseendet, att livsmedelsförhållandena antagits kräva spannmålstullarnas upphävande. Emellertid hava särskilt på senare tider många tecken visat sig, som varsla om hinder och inskränkningar i vår handel. Statskontoret har därför ansett säkrast att i riksstaten för år 1920 räkna med någon nedsättning av nyssnämnda belopp och föreslår, att ifrågavarande inkomsttitel beräknas till en rund summa av 70,000,000 kronor eller samma belopp, som upptagits i riksstaten för år 1919.

Statskontoret erinrar i detta sammanhang om vad statskontoret i sina skrivelser med inkomstberäkningar för åren 1918 och 1919 på-

pekat, att penningvärdets nedgång visserligen är utan inverkan på de i det föregående beräknade beloppen av tullinkomster, eftersom dessa utgå i proportion till *vikten* av de förtullade varorna, men att just därför nämnda nedgång i realiteten innebär en sänkning av tullen i förhållande till de förtullade varornas värde.

Sockerskatt, bevillning, ingår i budgeten med det debiterade beloppet efter avdrag av avkortningar. Enligt den av 1905 års lagtima riksdag antagna beskattningen av socker skulle för allt socker, som efter den 1 september 1906 inom riket tillverkades eller dit infördes, vid sockrets utlämnande till fritt bruk erläggas en skatt med 13 öre för kilogram. För socker, som till riket infördes, skulle därjämte erläggas tull enligt tulltaxan. 1908 års riksdag höjde emellertid skattesatsen för åren 1909—1911 till 15 öre, för år 1912 till 15½ öre och för tiden därefter till 16 öre för kilogram. Från denna höjning undantogs dock det socker, som tillverkades vid de redan anlagda råsockerfabrikerna i Östergötland och Västergötland samt vid den under anläggning varande råsockerfabriken på Öland, för vilket sockerskatten fortfarande intill 1913 års utgång skulle utgå med det gamla beloppet eller 13 öre per kilogram. 1913 års riksdag medgav de förenämnda råsockerfabrikerna ytterligare lindring i sockerskatten och fastställde skattebeloppet för socker från dessa fabriker för tiden intill 1918 års utgång till 12 öre för kilogram.

Enligt verkställda beräkningar utgjorde den årliga sockerkonsumtionen i riket:

år 1901—1902	råsocker	106,004	ton
» 1902—1903	»	107,681	»
» 1903—1904	»	110,824	»
» 1904—1905	»	108,530	»
» 1905—1906	»	118,494	»
» 1907	raffinad	117,525	»
» 1908	»	116,686	»
» 1909	»	99,726	»
» 1910	»	116,826	»
» 1911	»	124,592	»
» 1912	»	126,504	»
» 1913	»	130,307	»
» 1914	»	135,984	»
» 1915	»	151,719	»
» 1916	»	131,548	»
» 1917	»	105,406	»

eller för femårsperioden 1913—1917 i medeltal 130,993 ton.

Skatten var i 1913 och 1914 års riksstat uppförd med ett belopp av 20,000,000 kronor. På grund av stegring i konsumtionen, vilken i sin mån ansågs främjas av den genom nådiga kungörelsen den 12 september 1913 (Svensk författningssamling nr 216) gjorda nedsättning i tullen för socker, beslöt 1914 års senare riksdag i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts nådiga proposition skattens upptagande i 1915 års riksstat med ett till 21,500,000 kronor förhöjt belopp, vilket belopp höjdes i 1916 års riksstat till 22,000,000 kronor och i 1917 års riksstat till 24,000,000 kronor, för att i 1918 och 1919 årens riksstat nedsättas till resp. 21,000,000 kronor och 15,600,000 kronor.

Under januari—november innevarande år hava till fritt bruk utlämnats 96,259 ton. Om under innevarande månad utlämnas lika mycket som under december månad nästlidet år eller 10,774 ton, skulle sammanlagda kvantiteten av till fritt bruk under år 1918 utlämnat socker uppgå till 107,033 ton.

Den i länen debiterade skatten har, enligt meddelande från kontrollstyrelsen, intill nästlidna månads slut utgjort 8,617,292 kronor. Förutsatt att under innevarande månad skatten skulle debiteras med lika stort belopp som under samma månad nästlidet år eller 1,696,023 kronor, skulle årets uppbörd kunna beräknas till 10,313,315 kronor.

Genom tullverket har, enligt meddelande från generaltullstyrelsen, under januari—november månader innevarande år debiterats sockerskatt med 716,486 kronor. Om motsvarande uppbörd under innevarande månad blir lika stor som under december 1917 eller 176,452 kronor, kommer den genom tullverket debiterade sockerskatten för hela året att uppgå till 892,938 kronor. Lägges detta belopp till det ovan anförda, finner man, att totaluppbörden å ifrågavarande skattetitel kan för innevarande år beräknas till 11,206,253 kronor.

I en P. M. den 7 innevarande december rörande den sockerskatt, som kan beräknas för vartdera av åren 1918, 1919 och 1920 har kontrollstyrelsen anfört:

»Under tiden 1 januari—30 november 1918
uppgår den debiterade skatten till kronor 8,617,292: 17

Om utlämningen till fritt bruk under december 1918 blir densamma som under december 1917,
kommer för denna månad att debiteras » 1,696,022: 80

Summa under 1918 debiterad skatt..... kronor 10,313,314: 97.

För 1919 gäller samma beräkning som i P. M. den 21 maj, enligt vilken skatten för 1919 beräknas till 15.6 miljoner kronor.

18 **Statskontorets skrivelse med inkomstberäkning för år 1920.**

Då skattesatserna kunna beräknas bliva oförändrade under 1920, och då för närvarande inga antaganden kunna göras om betodlingens ökning eller minskning, torde man för 1920 ej böra beräkna större skatteinkomst än för 1919 eller 15—16 miljoner kronor.»

I enlighet med kontrollstyrelsens uttalande har statskontoret i förslagstabellen bil. A upptagit titeln med oförändrat belopp 15,600,000 kronor.

Tobaksskatt, bevillning, är i 1919 års riksstat upptagen till 19,500,000 kronor.

För månaderna januari—oktober innevarande år har nu ifråga-
varande skatt influtit med ett belopp av 23,691,033 kronor, fördelat på
olika varor på sätt som följer:

	Försålda tobaksvaror	Inporterade tobaksvaror för vilka licens erlagts	Summa
Januari	1,447,563	340,780	1,788,343
Februari	1,619,820	313,545	1,933,365
Mars	1,814,774	302,189	2,116,963
April	1,801,424	458,784	2,260,208
Maj	1,706,347	826,977	2,533,324
Juni	1,691,328	628,024	2,319,352
Juli	2,027,513	494,742	2,522,255
Augusti	2,130,722	536,930	2,667,652
September	2,134,402	634,945	2,769,347
Oktober	2,150,243	629,981	2,780,224
Säger	18,524,136	5,166,897	23,691,033

De försålda tobaksvarorna (första kolumnen härövan) fördela sig på följande sätt:

	Cigarrer och cigarr- cigarretter	Cigarretter	Karvad tobak	Spinn-, press- och rulltobak	Snus	Summa
Januari	251,979	731,818	75,081	41,149	347,536	1,447,563
Februari	279,821	767,069	98,012	53,300	421,618	1,619,820
Mars	284,616	850,325	97,217	55,624	526,992	1,814,774
April	295,203	852,735	104,134	58,373	490,979	1,801,424
Maj	297,468	782,915	110,389	57,626	457,949	1,706,347
Juni	352,491	725,648	121,901	57,282	434,006	1,691,328
Juli	359,275	1,084,067	123,954	54,685	405,532	2,027,513
Augusti	375,586	1,121,296	124,307	58,124	451,409	2,130,722
September	372,756	1,116,665	132,675	57,063	455,243	2,134,402
Oktober	357,139	1,112,083	133,588	55,563	491,870	2,150,243
Säger	3,226,334	9,144,621	1,121,258	548,789	4,483,134	18,524,136

De importerade tobaksvaror, för vilka licens erlagts (andra kolumnen i den första tabellen), fördela sig på följande sätt:

	Cigarrer och cigarr- cigarretter	Cigarretter	Karvad tobak	Snus	Summa
Januari	253,355	87,398	27	— —	340,780
Februari	280,618	31,440	1,487	— —	313,545
Mars	132,657	146,559	22,973	— —	302,189
April	353,357	85,084	20,343	— —	458,784
Maj	589,064	184,065	53,848	— —	826,977
Juni	341,173	260,059	26,777	15	628,024
Juli	276,822	187,637	30,283	— —	494,742
Augusti	442,063	94,373	494	— —	536,930
September	289,814	14,948	330,183	— —	634,945
Oktober	449,483	56,908	123,590	— —	629,981
Säger	3,408,406	1,148,471	610,005	15	5,166,897

Från aktiebolaget svenska tobaksmonopolet har statskontoret erhållit en promemoria rörande statens inkomst av tobaksmonopolet för år 1920, i vilken det heter:

Tull för oarbetad tobak.....	kronor	4,500,000: —
» » arbetad »	»	1,000,000: —
	kronor	5,500,000: —

varförutom en mindre inkomst bör inflyta i tull å tobaksvaror, importerade av resande.»

I enlighet med förestående uppskattning har statskontoret i förslagstabellen upptagit tobaksskatten till 25,000,000 kronor.

Brännvinstillverkningsskatt, bevillning.

Brännvinstillverkningen i riket har utgjort:

år 1913	liter	45,244,045
» 1914	»	38,791,008
» 1915	»	26,997,834
» 1916	»	28,820,574
» 1917	»	9,417,993

eller i medeltal för dessa fem år 29,854,291 liter.

Tillverkningen under innevarande år intill den 1 december har, enligt meddelande från kontrollstyrelsen, uppgått till 10,857,951,3 liter. Om tillverkningen under december månad bleve proportionsvis lika stor eller 987,104.7 liter, skulle detta års tillverkning bliva 11,845,056.0 liter.

Beträffande tillverkningsskatten enligt rikshuvudboken får statskontoret meddela följande översikt för femårsperioden 1913—1917:

	Influten skatt	Avkortningar och restitutioner	Statsverket behållet
år 1913	23,791,111	1,501,654	22,289,457
» 1914	22,203,575	1,468,781	20,734,794
» 1915	23,563,565	1,396,822	22,166,743
» 1916	18,804,589	1,474,228	17,330,361
» 1917	4,285,551	1,174,332	3,111,219

Under innevarande år intill den 1 december är dylik skatt, enligt uppgift från kontrollstyrelsen, inbetald med 3,576,398 kronor, och under förutsättning att inkomsten för innevarande månad kommer att utgöra ett lika stort belopp, som under december månad nästlidet år eller 598,649 kronor, skulle årets inkomst uppgå till 4,175,047 kronor. Om därifrån avdrages vad under innevarande år blivit eller än vidare kan varda restituerat, här förslagsvis beräknat till 1,200,000 kronor, skulle återstå 2,975,047 kronor.

Enligt en statskontoret tillbandakommen promemoria har kontrollstyrelsen beräknat brännvinstillverkningsskatten sålunda:

$\frac{1}{1} - \frac{1}{10}$	1919: endast jästbrännvinstillverkning	kronor	2,100,000
$\frac{1}{10} - \frac{31}{12}$	» » » » »	»	700,000
		kronor	2,800,000
$\frac{1}{1} - \frac{1}{10}$	1920: $\frac{1}{3}$ av normal tillverkning	kronor	4,000,000
$\frac{1}{10} - \frac{31}{12}$	» » » » »	»	4,000,000
		kronor	8,000,000.

Statskontoret har med sist angivna belopp infört denna skattitel i förslagstabellen.

Brännvinsförsäljningsmedel, bevilning, som enligt den lydelse 25 § i gällande förordning angående försäljning av brännvin erhållit genom nådiga förordningen den 18 juli 1913 (Svensk författningssamling nr 197), numera tillfalla statsverket, ha med ett belopp av 6,000,000 kronor upptagits i 1919 års riksstat bland »egentliga statsinkomster», under avdelningen »tullar och acciser».

De hava för nedannämnda år uppgått till följande belopp:

år 1910		kronor	16,831,708
» 1911		»	19,051,380
» 1912		»	19,426,838
» 1913		»	19,379,662

eller i medeltal för dessa fyra år 18,672,397 kronor.

Åren 1915, 1916 och 1917 utgjorde den behållna inkomsten av denna titel respektive 17,012,176, 18,301,733 och 14,249,766 kronor.

I en P. M. den 7 dennes angående beräkning av brännvinsförsäljningsmedlen i 1920 års riksstat har kontrollstyrelsen anförde:

»Uti 1918 års riksstat beräknades brännvinsförsäljningsmedlen till 4,000,000 kronor och i 1919 års riksstat beräknades samma medel till 6,000,000 kronor.

Ehuru verksamheten under år 1917 av flera omständigheter var inskränkt och brännvinsförsäljningsbolagen ej hunno att i tid vidtaga erforderliga åtgärder för att möta de förändringar, som inskränkningarna i försäljningen medförde, inlevererade bolagen i början av år 1918 såsom vinst av 1917 års rörelse omkring 7,930,000 kronor, sålunda nära dubbelt mot den beräknade vinsten.

Huru avkastningen av rörelsen under år 1918 kan komma att

utfalla, är ännu icke med visshet känt, men har bolagen anmodats att snarast möjligt under denna månad inkomma med preliminära beräkningar beträffande nettovinsten. Att döma av uppgifter, som lämnats av olika bolag under hand, synes emellertid avkastningen hos dessa bolag genomgående bliva betydligt större än under år 1917. Anledningen härtill är huvudsakligen, att bolagen under år 1918 genom högre pris uppvägt den betydande minskning, som försäljningen undergått på grund av varuknappheten.

Det är sannolikt, att samma förhållande kommer att äga rum under år 1919. Vinstresultatet kommer att röna inflytande jämväl därav, att all rusdryckshandel från och med 1919 års ingång kommer att utövas av bolagen.

Under förutsättning att spritdrycks- och vinhandeln ej kommer att inskränkas under år 1919, torde man kunna räkna med uppkomsten av en vinst å minst 12,000,000 kronor av rörelsen under 1919.

På grund härav synes rusdrycksförsäljningsmedlen i 1920 års riksstat böra beräknas till 12,000,000 kronor.»

I överensstämmelse med vad kontrollstyrelsen sålunda föreslagit har statskontoret i bil. A upptagit detta belopp.

Maltskatt, bevillning. Under de sista fem åren har statsverket av denna skattetitel haft följande behållna inkomst:

år 1913	kronor 5,236,867
» 1914	» 5,473,469
» 1915	» 5,469,331
» 1916	» 5,843,562
» 1917	» 3,086,185.

Under januari—november innevarande år har maltskatten blivit debiterad med 923,535 kronor, och om skatten komme att under december månad debiteras med enahanda belopp som under samma månad 1917 eller 114,598 kronor, skulle årets uppbörd kunna beräknas komma att utgöra 1,038,133 kronor.

Det enligt 8 § 1 mom. i Eders Kungl. Maj:ts nådiga förordning angående tillverkning och beskattning av maltdrycker den 7 augusti 1907, sådan samma paragraf lyder enligt nådiga förordningen den 20 augusti 1909, restituerade skattebeloppet kan enligt erfarenheten från föregående år antagas uppgå till omkring 12 procent. Om i enlighet härmed från ovannämnda 1,038,133 kronor drages restitutionssumman 124,576 kronor, uppkommer det belopp av 913,557 kronor, vartill maltskatten kan beräknas uppgå för år 1918.

Kontrollstyrelsen har sålunda beräknat inkomsten av denna skatt:

$\frac{1}{1} - \frac{1}{10}$	1919: enligt antagliga ransoneringen av		
	malt för året	kronor	750,000
$\frac{1}{10} - \frac{31}{12}$	» enligt antagliga ransoneringen av		
	malt för året	»	250,000
		kronor	1,000,000
$\frac{1}{1} - \frac{1}{10}$	1920: $\frac{1}{3}$ av normal avverkning	kronor	1,350,000
$\frac{1}{10} - \frac{31}{12}$	» » » » »	»	450,000
		kronor	1,800,000.

I bil. A har statskontoret infört sist angivna belopp.

Punschskatt, bevillning, vilken utgår med 60 öre för varje liter punsch, som utlämnas till försäljning, uppfördes i 1904—1906 årens riksstaten med 1,300,000 kronor. Efter det vid 1906 års riksdag en särskild stämpelavgift till enahanda belopp som för punsch stadgats även för arrak och rom, höjdes beräkningen för år 1907 till 1,500,000 kronor, med vilket belopp titeln sedermera varit i 1909—1912 årens riksstaten uppförd. På grund av inkomstitelns jämna stegring föreslog statskontoret i sina underdåniga utlåtanden angående inkomstberäkning för åren 1913, 1914, 1915 och 1916, att titeln måtte upptagas med förhöjda belopp, nämligen för 1913 med 1,700,000 kronor, för 1914 med 1,800,000 kronor, för 1915 likaledes med 1,800,000 kronor och för 1916 med 2,000,000 kronor, vilka förslag blevo av Eders Kungl. Maj:t och riksdagen bifallna. För år 1917 var skatten upptagen i förslaget till riksstat med oförändrat belopp, men då inkomsten syntes vara i stigande höjdes beräkningen av riksdagen till 2,300,000 kronor. På grund av en av kontrollstyrelsen gjord beräkning är skattetiteln i riksstaten för år 1918 upptagen med ett till 1,200,000 kronor sänkt belopp, vilket belopp i riksstaten för år 1919 ytterligare sänkts till 1,000,000 kronor.

Skatten inflöt

år 1913 med	kronor	1,956,992
» 1914 »	»	2,239,522
» 1915 »	»	2,140,299
» 1916 »	»	2,146,389
» 1917 »	»	932,304.

Under tiden januari—oktober innevarande år har, enligt meddelande från generalpoststyrelsen, punschstämpelavgift influtit med 845,742 kronor. Under förutsättning, att under återstående delen av

innevarande år skulle inflyta dylik avgift till lika belopp som under samma tid näst föregående år eller 159,304 kronor, skulle årets punschstämpeluppbörd kunna beräknas till 1,005,046 kronor.

I en P. M. den 9 dennes angående beräkning av punschskatten för 1920 års riksstat har kontrollstyrelsen anfört:

»Uti 1918 års riksstat är punschskatten beräknad till 1,200,000 kronor och i 1919 års riksstat till 1,000,000 kronor.

Punschtillverkningen är i hög grad beroende på tillgången av socker, arrak och sprit. På grund av rådande sockerbrist är tilldelningen av socker för punschfabrikation synnerligen inskränkt. Tillgången på arrak är på grund av bristande införsel jämväl mycket ringa. Då det är omöjligt, att för närvarande avgöra i vad mån tilldelningen av socker för nyssnämnda ändamål framdeles kan komma att bli större och arrak genom import tillföras landet, torde försiktigheten bjuda, att punschskatten i 1920 års riksstat icke upptages till högre belopp än i 1919 års riksstat eller 1,000,000 kronor.»

För år 1920 föreslår statskontoret i likhet med kontrollstyrelsen, att skatten upptages med samma belopp som i riksstaten för år 1919 eller 1,000,000 kronor.

Uppbörd i statens verksamhet.

Vattendomstolsavgifter. I vattenlagen den 28 juni 1918 stadgas i 11 kap. 85 §:

»Lämnas jämlikt denna lag medgivande till byggande i vatten för vattnets tillgodogörande såsom drivkraft eller till vattenreglering, eller meddelas i syfte att vinna ökad möjlighet att utnyttja vattenkraft ändrade bestämmelser rörande hushållningen med vattnet, åligge sökanden att, innan medgivet arbete må påbörjas, eller, där fråga är om ändrade hushållningsbestämmelser, dessa må tillämpas, erlagga viss avgift såsom bidrag till kostnaden för vattendomstolarnas organisation och verksamhet.

Avgift, som nu nämnts, skall beträffande byggnad för vattnets tillgodogörande såsom drivkraft bestämmas i förhållande till den förut icke tillgodogjorda vattenkraft, som beräknas kunna vid lågvatten uttagas vid byggnaden, dock med avdrag för den vattenkraft, för vilken i samband med regleringsföretag avgift förut erlagts. Där med vattenreglering eller med ändrade hushållningsbestämmelser åsyftas ökning i uttagbar vattenkraft, skall avgiften bestämmas i förhållande till ökningen i den

vattenkraft, som vid lågvatten kan uttagas i sökandens eller, då fråga är om vattenreglering enligt 3 kap. 1 §, samtliga till regleringssamfälligheten hörande strömfäll. Avses att möjliggöra utnyttjande av förut uttagbar vattenkraft på fördelaktigare sätt, varde avgiften bestämd i förhållande till den ökning i vattenkraftens värde, som genom företaget eller genom de ändrade hushållningsbestämmelserna beredes. Där till grund för avgiften skall läggas storleken av viss vattenkraft, skall den utgå med en krona för varje hästkraft till och med 5,000, femtio öre för varje hästkraft över 5,000 till och med 10,000 samt tjugufem öre för varje hästkraft utöver 10,000, men må ej, utom då fråga är om vattenreglering, överstiga 20,000 kronor. Skall avgiften beräknas efter ökningen i värde å vattenkraft, varde den erlagd med en för tusen av värdeökningen.

Avgift, som efter ovan nämnd beräkning skulle uppgå till mindre belopp än tio kronor, skall icke erläggas.»

Statskontoret, som saknar möjlighet att beräkna den uppbörd, som kan vara att förvänta å nu ifrågakvarande inkomsttitel, har i tabellen bil. A. uppfört densamma med det belopp, var till den på Eders Kungl. Maj:ts förslag blivit upptagen i riksstaten för år 1919, eller 15,000 kronor.

Fyr- och båkmedel hava enligt rikshuvudboken influtit med

år 1913	kronor 2,256,795
» 1914	» 2,271,705
» 1915	» 2,638,034
» 1916	» 2,510,047
» 1917	» 1,889,809

eller i medeltal 2,313,278 kronor. Såsom synes företer titeln en ej obetydlig nedgång för de två sista åren, och då denna givetvis beror på världskrisen, kommer den efter all sannolikhet att framträda även i slutsiffrorna för år 1918. Men för år 1920 anser statskontoret, att man bör kunna upptaga titeln med samma belopp som i riksstaten för år 1919 eller 2,500,000 kronor.

Lotspenningarna, vilka före år 1915 behållits å den plats, där uppbörden skett, såsom avlöning åt därstädes anställda lotsar och icke upptagits såsom inkomst vare sig i riksstaten eller hos lotsstyrelsen, hava i riksstaterna för åren 1915—1919 uppförts med ett belopp av 1,200,000 kronor. De inflöto år 1916 med 4,789,659 kronor, år 1917 med 5,569,940 kronor och hava enligt meddelande från lotsstyrelsen under år 1918 till och med september månad uppgått till 2,734,645 kronor. Då emeller-

tid statskontoret från lotsstyrelsen erhållit underrättelse, att lotspenningeinkomsterna under de tre sista månaderna av innevarande år synas komma att nedgå väsentligt mot under motsvarande tid 1917, varför sammanlagda inkomsten å titeln under innevarande år säkerligen kommer att betydligt understiga inkomsterna under år 1917, och således inkomsterna å denna titel åter synas vara i sjunkande, och då, enligt meddelande från lotsstyrelsen, den ökning i lotspenninginkomsten, som under hittills varande undantagsförhållanden ägt rum, icke torde i och för sig utgöra tillräckligt skäl att höja det belopp, vartill lotspennin-garna i staten för år 1919 beräknats, eller 1,200,000 kronor, har statskontoret icke ansett sig kunna föreslå någon ändring av sistnämnda belopp.

Avgifter för registrering av automobiler. I fråga om denna inkomstitels uppförande i 1920 års riksstat har statskontoret inhämtat, att beräkningen, huru många automobiler och motorcyklar kunna komma att registreras i riket under år 1920, är mycket vanskelig samt beror på hur importen och industrien kan komma att utveckla sig efter krigets slut.

Enligt uttalande från sakkunnigt håll måste man härvidlag lägga årets registrering till grund. Under januari—oktober innevarande år hava i riket registrerats 251 automobiler och 390 motorcyklar, och det beräknas, att under november och december ytterligare omkring 54 automobiler och omkring 74 motorcyklar komma att registreras, vadan hela antalet under året registrerade automobiler skulle bli va omkring 305 och motorcyklar omkring 464.

Under månaderna januari—oktober hava 73 automobiler och 116 motorcyklar övergått till nya ägare, och det beräknas, att under november och december ytterligare omkring 14 automobiler och omkring 24 motorcyklar komma att övergå till nya ägare, vadan hela summan »övergångna» automobiler skulle bli va omkring 87 och motorcyklar omkring 140.

Under de tio första månaderna hava 77 automobiler och 55 motorcyklar avförts ur registret och det beräknas, att under november och december ytterligare omkring 10 automobiler och omkring 12 motorcyklar komma att avföras ur registret, vadan hela antalet avförda automobiler skulle bli va omkring 87 och motorcyklar omkring 67.

I enlighet härmed och med stöd av bestämmelserna i § 3 av nådiga kungörelsen om automobilregisters förande har statskontoret beräknat inkomstiteln i avrundat tal till 10,000 kronor.

Bidrag till försäkringsrådet och riksförsäkringsanstalten. Under

denna titel upptagas de bidrag till bestridande av omkostnaderna för försäkringsrådets och riks försäkringsanstaltens verksamhet, som enligt 16 § i lagen om försäkring för olycksfall i arbete den 17 juni 1916 skola till statsverket erläggas för varje försäkring i riks försäkringsanstalten ävensom av sådant försäkringsbolag, vari enligt 4 § av nämnda lag försäkring för olycksfall må äga rum. Ifrågavarande bidrag äro i 1918 och 1919 års riksstater beräknade till 240,000 kronor, och statskontoret saknar anledning att häri föreslå ändring.

Bidrag till försäkringsinspektionen. Denna inkomsttitel och det däremot svarande utgiftsanslaget (VI H. 1) »Upprätthållande av försäkringsinspektionens verksamhet» avvägas mot varandra och upptagas i riksstaten med samma belopp. Därest överskott uppstår, reserveras detta å utgiftsanslaget för de med anslaget förenade ändamål.

Då försäkringsinspektionen meddelat, att en av inspektionen gjord framställning om förändrad utgiftsstat enligt uppgift kommer att framläggas för 1919 års riksdag endast i vad angår höjning av anvisningen till vikariatsersättningar m. m. med 5,000 kronor, har statskontoret i förslagstabellen, bil. A., upptagit inkomsttiteln med ett från 59,300 kronor till 64,300 kronor förhöjt belopp.

Avgifter för granskning av biografbilder hava i riksstaten för år 1919 beräknats till 33,000 kronor. I enlighet med från statens biografbyrå erhållet meddelande föreslår statskontoret, att denna titel för år 1920 upptages till 35,000 kronor.

Inkomst av myntning och justering hänföres till samma inkomsttyp som de två närmast föregående och beräknas alltså inflyta med ett belopp motsvarande omkostnader för året, för vilka på riksstatens utgiftsida uppföres ett reservationsanslag, omfattande samtliga utgifter för mynt- och justeringsverkets drift, och komma i följd härav de å inkomsttiteln uppkomna överskott att användas för de med anslaget avsedda ändamål. Inkomsttiteln och motsvarande anslag äro i riksstaten för år 1919 upptagna till 1,060,000 kronor. I skrivelse den 20 nästlidne november har mynt- och justeringsverket hemställt, att vid beräkningen av statsverkets inkomster för år 1920 inkomst av myntning och justering måtte upptagas till 1,060,000 kronor eller med samma belopp som för år 1919. Statskontoret har i sin förslagstabell uppfört titeln med nämnda belopp.

Patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter behandlas på samma sätt som bidrag till försäkringsinspektionen. Då patent- och registreringsverket innevarande år gjort framställning om förhöjning av den från och med år 1915 tills vidare fastställda utgiftsstaten för äm-

betsverket med 223,100 kronor, samt utöver de i stat beräknade utgifterna möjligen torde komma utgifter för krigstidstillägg, vilka för innevarande år — oavsett vad urtima riksdagen härom beslutat — kunna beräknas uppgå till omkring 145,000 kronor, bör den för år 1919 till 540,600 kronor beräknade inkomsten av ovannämnda avgifter för år 1920 ökas med nu angivna belopp, och alltså beräknas till 908,700 kronor.

Bidrag till bankinspektionen. Under denna titel upptagas i statsverkets räkenskaper de bidrag till bestridande av kostnaden för bankinspektionens organisation och verksamhet, som det enligt 239 § i lagen om bankrörelse den 22 juni 1911 åligger bankbolag att årligen erlægga, och vilka för närvarande, jämligt nådiga kungörelsen den 29 oktober 1915, för varje år och varje bolag uppgå till nio tusendels procent av bolagets egna fonder vid utgången av nästföregående kalenderår. Enligt från bankinspektionen erhållet meddelande torde, under förutsättning att, i enlighet med vad statskontoret i underdånigt utlåtande den 26 nästlidne november tillstyrkt, en av bankinspektionen gjord underdånig framställning om höjning av bankernas bidragsskyldighet vinner nådigt bifall, bankbidragen för år 1920 komma att uppgå till något över 103,000 kronor. På grund härav har statskontoret i bil. A. uppfört inkomsttiteln med ett till 103,000 kronor förhöjt belopp.

Kontrollstämpelmedel, som i 1912—1914 årens riksstater upptagits med 95,000 kronor, hava i 1915—1919 årens riksstater uppförts med ett till 100,000 kronor förhöjt belopp. Å denna inkomsttitel inflöto:

år 1916.....	kronor 138,581
» 1917.....	» 178,085
» 1918 för tre kvartal.....	» 147,191

I enlighet med av myntdirektören framställt förslag hemställer statskontoret, att dessa medel i 1920 års rikstat upptagas med ett till 125,000 kronor förhöjt belopp.

Terminsavgifter från läroverken. Å denna inkomsttitel inflöto:

år 1913.....	kronor 552,345
» 1914.....	» 565,585
» 1915.....	» 560,670
» 1916.....	» 589,440
» 1917.....	» 607,210

eller i medeltal för femårsperioden 575,050 kronor.

Statskontoret föreslår, att denna inkomstpost upptages till oförändrat belopp, 550,000 kronor.

Diverse inkomster.

Under denna titel sammanfattas från och med år 1912 dels vad som förut i allmänhet bokförts under benämning »Extra uppbörd», dels bötesmedel, dels ock ränteinkomsten å riksgäldskontorets tillsvidare förräntade medel.

Vad sistnämnda inkomst beträffar, har statskontoret från riksgäldskontoret erhållit meddelande, att densamma för år 1920 beräknas uppgå till 750,000 kronor. Häri äro inräknade alla inflytande räntor å riksgäldskontorets förräntade medel samt beräknade kursvinster utöver kursförluster. Förräntningen av riksgäldskontorets fonder är beräknad att utgå av anslaget till ränta å medgiven och beräknad ännu icke verkställd upplåning.

Beloppet av övrig till titeln »diverse inkomster» hörande uppbörd har enligt rikshuvudböckerna för de senaste åren utgjort:

år 1913.....	kronor 1,065,226
» 1914.....	» 1,616,717
» 1915.....	» 1,366,439
» 1916.....	» 1,350,648
» 1917.....	» 1,409,280

då härvid frånräknats sådan uppbörd, som år 1920 kommer att motsvaras av inkomster under andra titlar, nämligen brännvinsförsäljningsmedel och prästerskapets tionde för år 1914, tobaksskatt och tobaksstämpelmedel för år 1915 samt spirituosaaccis och tobaksstämpelmedel för år 1916. Medeltalet för femårsperioden har således uppgått till 1,361,662 kronor. Härtill kommer den ökning av statsverkets inkomster under denna titel som föranledes av fögderiförvaltningens omorganisation. I statskontorets skrivelse den 13 december 1917 med inkomstberäkning för år 1919 ansåg sig statskontoret med stöd av infordrade uppgifter angående kronofogdarnas sportelinkomster under år 1916 kunna beräkna denna inkomstökning till ungefär 200,000 kronor, och statskontoret saknar skäl att häruti föreslå någon ändring.

På grund av det nu anförda hemställer statskontoret om ifrågasvarande inkomstitels upptagande till ett förhöjt belopp av 2,300,000 kronor.

B. Inkomster av statens produktiva fonder.

Statens affärsverksamhet.

Postverket. I underdånig skrivelse med förslag till beräkning av postverkets inkomster för år 1920 anför generalpoststyrelsen:

»Postverkets inkomster kunna sammanföras under följande tre huvudgrupper:

inrikes rörelsen,
utrikes » och
stämpel »

av vilka man kan säga, att de i den första gruppen äro nästan ensamma avgörande vid beräkning av postverkets inkomster.

Under vanliga förhållanden torde man på den inrikes rörelsen kunna beräkna en inkomststegring från år till år av 4 à 5 procent.

Emellertid har den inrikes rörelsen under de senaste åren fått ett starkt inslag av alldeles tillfällig natur, vilket gör, att för närvarande ifrågavarande grund icke låter sig utan vidare användas ens vid en mycket summarisk beräkning, den enda, om vilket det under nu rådande osäkra förhållanden överhuvud kan vara fråga. Generalpoststyrelsen syftar här på den mycket stora ökningen av tjänsteförsändelserna, här rörande från de för reglering under nuvarande kristid av skilda orsaker inrättade kommissionerna. Uppbörderna för tjänsteförsändelser var år 1913 omkring 1,200,000 kronor och hade under år 1917 stigit till cirka 3,000,000 kronor, motsvarande en ökning av 150 procent. Endast från 1916 till 1917 uppgick ökningen till omkring 67 procent. För år 1918 anses å tjänsteförsändelser belöpande postavgifter komma att uppgå till omkring 5 miljoner kronor. Med utgång från ovan angivna tjänstefrankoteckensuppbörd för år 1913 skulle under normal ökning tjänstefrankoteckensuppbörden för år 1918 kunnat beräknas till inemot 2,000,000 kronor.

Den alldeles tillfälliga inkomsten av tjänsteförsändelser för år 1918 kan sålunda uppskattas till omkring 3,000,000 kronor. Att räkna med en fortsatt stegring av denna tillfälliga uppbörd torde icke vara tillrådligt. Fastmer torde försiktigheten bjuda att räkna med, att ovanberörda kommissioners verksamhet nu nått sin högsta höjd, och att under år 1919 en tillbakagång vore att emotse, en tillbakagång, som komme att ökas under år 1920.

Vid de följande beräkningarna vill generalpoststyrelsen fördenskull föra denna tillfälliga inkomst från kristidskommissionerna för sig.

Vidare är vid dessa beräkningar att taga hänsyn därtill, att den portoförhöjning, som trädde i tillämpning den 1 juni innevarande år, icke gäller längre än till och med utgången av år 1919. Av sådan anledning kommer också den på sagda portoförhöjning belöpande tillfälliga inkomsten att föras för sig.

Vid beräkningarna komma således inkomsterna att här uppdelas i följande ordning:

A: inkomster av den inrikes rörelsen:

1) av normaltrafiken,
2) av den tillfälliga tjänstebrevstrafiken på grund av kristidskommissionerna med beräkning efter det porto, som gällde före den 1 juni 1918,

3) av de tillfälliga portoförhöjningarna, beräknade såväl å den normala trafiken som å kristidskommissionernas brevväxling.

B: inkomster av utrikesrörelsen.

C: inkomster av stämpelväsendet.

För första halvåret 1918 hava postverkets inkomster av den inrikes rörelsen uppgått till i runt tal 20,700,000 kronor. Då hade portoförhöjningarna ännu ej varit i tillämpning mer än en månad.

Sagda inkomster för årets första fem månader — 17,548,700 kronor — överstego inkomsterna under samma månader 1917 — 14,892,900 kronor — med i det närmaste 18 procent (17.03 procent). För juni månad sprang ökningen upp till 45.5 procent, för juli var den 33,6 procent och för augusti 32.8 procent. Dessa siffror antyda, att under juni månad särskilda omständigheter bidragit till den under denna månad anmärkningsvärt höga ökningsprocenten. I sådant hänseende är det bland annat tämligen säkert, att utsläppandet i samband med portoförhöjningarna av nya frimärkesvalörer föranlett betydande tillfälliga frankoteckensinköp i filatelistiskt syfte.

Huruvida dessa särskilda omständigheter kunna antagas hava förorsakat en sådan stegring av frankoteckensuppbörden, att den motsvarar 12 procent — d. v. s. skillnaden mellan ovan angivna ökningsprocent för juni och juli månader — av juniuppbörden 1917, som var 2,200,000 kronor, kan vara ovisst. De torde dock kunna uppskattas till ett belopp av ungefär 200,000 kronor. Den från portoförhöjningen härrörande inkomstökningen för juni månad 1918 kan beräknas till 500,000 kronor i runt tal.

Efter fråndragande av nu nämnda belopp av tillhoppa 700,000

kronor från den ovan angivna halvårsuppbörden av 20,700,000 kronor skulle således återstå 20,000,000 kronor, motsvarande för hela året 40,000,000 kronor. Som tidigare sagts, beräknas för hela år 1918 omkring 3,000,000 kronor såsom extra uppbörd för tjänsteförsändelser från kristidskommissionerna (rubr. A. 2.), vadan den så att säga normala inrikes trafiken för år 1918 (A. 1.) kan beräknas komma att inbringa i runt tal 37,000,000 kronor.

Inkomstökningen av portoförhöjningarna kan såsom nyss sagts beräknas till i runt tal 500,000 kronor för månad. Detta gör för de sju månader av året, under vilka de tillämpas, 3,500,000 kronor, vartill komma ovannämnda av särskilda omständigheter föranledda inkomstbelopp av 200,000 kronor. Slutsumman under denna rubrik (A. 3.) blir alltså 3,700,000 kronor.

Av de 3,000,000 kronor, som, enligt vad ovan beräknats, uppkomma av tillfällig tjänstefrankoteckensuppbörd, är emellertid en del redan inräknad i närmast förut angivna inkomst av portohöjningarna. Åtminstone 10 procent, eller 300,000 kronor, torde böra här frånräknas. Merinkomsten av tjänsteförsändelser, beräknad enligt de portoavgifter, som gällt före den 1 juni 1918, komma då att uppgå till 2,700,000 kronor.

I fråga om postverkets inkomster av *utrikes rörelsen* ansåg generalpoststyrelsen vid avgivande i slutet av september 1917 av sitt förslag till inkomstberäkning för år 1919, att för såväl år 1918 som år 1919 borde kunna beräknas att i ersättning för brev, som i transit genom Sverige försänts till och från främmande länder, komme att inflyta ett belopp av omkring 1,800,000 kronor per år.

Sedermåra hade emellertid vid beräkningen av postverkets inkomster för år 1919 bortsetts från denna fordran av utlandet, vilken ansetts oviss.

Generalpoststyrelsen anmälde vid avgivande av inkomstberäkningen för år 1919, hurusom transittersättningarna rörande brevpostförsändelser för såväl en del av år 1914 som hela åren 1915 och 1916 till största delen voro oreglerade. Rörande grunderna för transitberäkningarna hava olika åsikter förekommit och någon överenskommelse har icke hittills kunnat träffas i detta hänseende. Av denna orsak hava icke heller hittills någon del av dessa affärer kunnat regleras. Under sådana förhållanden har generalpoststyrelsen icke ansett sig böra för vare sig år 1919 eller 1920 räkna med någon inkomst av brevtransiten.

Befordringsavgifterna för värdeförsändelser — till största delen paket från utlandet — till vilka även räknas i transit befordrade sådana,

och avgiftsandelarna för postanvisningar från utlandet hava enligt postverkets huvudbok för år 1917 utgjort kronor 1,421,300.

Utgifterna till utlandet för dylika försändelser uppgi-
ngi till » 1,194,600

Postverkets inkomst i detta hänseende har således
utgjort kronor 226,700

Motsvarande inkomst för de närmast föregående åren var:

år 1914 kronor 542,600

» 1915 » 1,078,300

» 1916 » 745,700.

Visserligen har således en minskning inträtt för år 1917 med icke mindre än 519,000 kronor, men däremot visar första kvartalet 1918 en ökning. Under det att för första kvartalet 1917 denna inkomst netto utgjorde endast 13,600, har den för första kvartalet 1918 uppgått till omkring 94,000 kronor.

På grund härav och med hänsyn till den inträdda ökningen i postanvisningsutväxlingen med utlandet anser generalpoststyrelsen sig för ifrågavarande del av utrikes rörelsen för hela året 1918 nu kunna beräkna en inkomst av 450,000 kronor, vilket i förhållande till samma inkomst 1917 skulle innefatta en ökning av 223,300 kronor.

Det belopp av postverkets allmänna driftkostnader, som beräknas falla på stämpelväsendets handhavande, och som ersättes postverket av det å sjunde huvudtiteln uppförda förslagsanslag till stämpelkostnader, har för år 1918 upptagits till 100,000 kronor.

Postverkets inkomster för år 1918, fördelade under senast här ovan angivna rubriker, kunna sålunda nu beräknas till

A) inkomster av den inrikes rörelsen:

1) av normaltrafiken kronor 37,000,000

2) » den tillfälliga tjänstebrevstrafiken » 2,700,000

3) » den tillfälliga portoförhöjningen » 3,700,000

B) inkomster av utrikesrörelsen » 450,000

C) » » stämpelväsendet » 100,000

kronor 43,950,000

eller i runt tal 44,000,000 kronor.

För år 1919 kan en sedvanlig ökning av den här s. k. normala inrikes rörelsen vara att påräkna. Som ovan sagts, torde denna ökning kunna uppskattas till omkring 5 procent. Av den normala inrikesrörelsen blir inkomsten då 38,850,000 kronor för år 1919.

Den extra inkomsten för tjänsteförsändelser synes, som ovan sagts, böra räknas något lägre än för år 1918, eller förslagsvis till 2,200,000 kronor.

Minskningen i antalet tjänsteförsändelser av detta slag återverkar, såsom också här ovan påpekats, på inkomsten av portoförhöjningen. Sistnämnda inkomst anses fördenskull ej böra upptagas till högre belopp än 500,000 kronor i månaden, d. v. s. 6,000,000 kronor för hela året.

Hur den utrikes rörelsen kommer att gestalta sig under 1919, undandraget sig varje bedömande. Någon särskild anledning antaga, att inkomsterna därav för år 1919 skola komma att överstiga dem för år 1918 finnes icke. De anses för den skull böra upptagas till oförändrat belopp, eller 450,000 kronor.

Inkomsten av stämpelförsäljningen är upptagen till 100,000 kronor.

För år 1919 bliva inkomsterna sålunda

A) inkomster av den inrikes rörelsen:

1) av normaltrafiken kronor 38,850,000

2) » den tillfälliga tjänstebrevstrafiken » 2,200,000

3) » de tillfälliga portoförhöjningarna » 6,000,000

B) inkomster av utrikesrörelsen » 450,000

C) » » stämpelväsendet » 100,000

tillhopa kronor 47,600,000.

Ungefärligen samma belopp, eller 47,615,000 kronor, är upptaget såsom postverkets bruttointkomst i 1919 års statsreglering.

För år 1920 bortfaller inkomsten under A) 3 och inkomsten under A) 2 torde böra ytterligare nedsättas, förslagsvis till 1,700,000 kronor.

Inkomsterna under A) 1 kunna i vanlig ordning höjas med 5 procent från nästföregående år, eller till ett avrundat belopp av 40,700,000 kronor.

Vidkommande utrikes rörelsen äro beräkningarna beträffande den inkomst, svenska postverket kan få av densamma givetvis än ovissare än för föregående år. Huruvida, i vilken mån och i vilken ordning man kan påräkna tillbakagång av den valutaförsämring, som kriget föranlett i alla länder, samt framför allt i de krigförande, är omöjligt att förutse, likasom ock huru snart den utrikes posttrafiken över huvud taget skall återgå till former och omfattning, som någorlunda motsvara förhållandena före kriget. I vart fall torde man böra räkna med att den kursvinst, som svenska postverket under de senaste åren haft tack vare den gradvis hastigare och större valutaförsämringen i de krigförande länderna, efter hand skall upphöra, kanske rent av förbytas i

kursförlust. För år 1920 anses på sådana grunder utrikes rörelsen icke böra beräknas tillföra postverket större inkomst än som har räknats för åren 1918 och 1919, eller 450,000 kronor.

I betraktande av den inträdda högst betydande stegringen i stämpeluppbörden och det därav föranledda ökade arbetet för postverket samt den väsentliga förhöjning såväl i avlöning till personalen som beträffande omkostnader i övrigt, vilken postverket får vidkännas, anser generalpoststyrelsen, att ersättningsbeloppet för stämpelväsendets handhavande bör höjas till 200,000 kronor.

För år 1920 skulle inkomsterna alltså beräknas sålunda:

A) inkomster av den inrikes rörelsen	
1) av normaltrafiken	kronor 40,700,000
2) » den tillfälliga tjänstebrevstrafiken	» 1,700,000
(3) bortfaller)	
B) inkomster av utrikesrörelsen	» 450,000
C) » » stämpelväsendet	» 200,000
tillhopa kronor 43,050,000.	

Därest nu gällande avgiftsförhöjning skulle fortfara att tillämpas jämväl under år 1920, kunde inkomsten av densamma med hänsyn tagen till den uppkommande minskningen av den tillfälliga tjänstefrimärksuppbörden, icke beräknas till stort mer än 6,000,000 kronor. Upptoges den förslagsvis till 6,150,000 kronor, bleve hela inkomsten år 1920 sålunda omkring 49,200,000 kronor.

I det underdåniga förslag till driftkostnadsstat för år 1920, som generalpoststyrelsen kommer att avgiva, beräknas utgifterna för samma år komma att, oberäknat krigstidstillägg och krigstidshjälp, uppgå till sammanlagt omkring 40,000,000 kronor. Därvid äro avlöningarna beräknade enligt den för år 1919 gällande avlöningsstaten. Beräknas krigstidstillägg och krigstidshjälp utgå i samma utsträckning, som torde kunna förutses för år 1919, och antages att pågående kommittéutredning skulle komma att resultera i bland annat ytterligare löneförhöjning åt postverkets tjänstemän, torde man få räkna med ett utgiftsbelopp av omkring 54,700,000 kronor.

Skulle nu gällande, för tiden till och med 1919 års utgång beslutade portoförhöjningar fortfara att tillämpas jämväl under 1920, uppkomme sålunda icke desto mindre en brist av över 5,000,000 kronor; skulle portoavgifterna återgå till de belopp, som gällde före den nu tillämpade provisoriska höjningen, bleve bristen över 11,000,000 kronor.

Men även för åren 1918 och 1919 torde postverkets ekonomiska resultat, trots portoförhöjningarna, bliva mindre tillfredsställande.

Då ej mindre än inemot två tredjedelar av postverkets utgifter utgöras av avlöningar och utgifter av avlönings karaktär och då dessutom andra betydande utgiftsposter såsom omkostnaderna för poststationerna, för postföring å landsväg m. m. i högsta grad påverkas av gällande priser å arbetsmarknaden, torde det vara uppenbart, att synnerligen kraftiga stegringar av postverkets utgifter föranledas av nu rådande särskilda förhållanden.

Med hänsyn till i främsta rummet de opåräknat stora utgifterna för krigstidstillägg åt personalen men även andra av prisförhållanden föranledda öknningar av samtliga slag av omkostnader kan det befaras, att utgifterna för år 1918, som i staten upptagits till 28,900,000 kronor, komma att stiga ända till bortemot 43,000,000 kronor. Då inkomsterna för sistnämnda år som ovan sagts kunna beräknas uppgå till 44,000,000 kronor, skulle överskottet sålunda kunna komma att reduceras till omkring 1,000,000 kronor.

Enligt verkställt överslag kunna utgifterna för år 1919 komma att stiga till cirka 50,800,000 kronor. Då inkomsterna här ovan beräknats bliva endast 47,600,000 kronor, skulle, oaktat portoförhöjningen, en brist av omkring 3,200,000 kronor kunna komma att uppstå för år 1919.»

Med hänsyn till vad generalpoststyrelsen sålunda anfört, har statskontoret icke ansett sig kunna i tab. A uppföra något överskott från postverket, men beräknat såväl inkomsterna till det av generalpoststyrelsen för 1920 angivna beloppet, 49,200,000 kronor, samt driftkostnaderna i enahanda belopp.

Telegrafverket. I underdånig skrivelse den 29 november 1918 har telegrafstyrelsen anfört:

»Inkomsterna av telefonrörelsen hava utgjort:

under år 1912		kronor	14,574,354
» » 1913		»	15,586,330
» » 1914		»	16,859,193
» » 1915		»	18,625,699
» » 1916		»	22,043,753
» » 1917		»	26,662,604.

Såvitt räkenskaperna för de tre första kvartalen år 1918 giva vid handen, skulle telefoninkomsten under sistnämnda år stiga till omkring

36,450,000 kronor. Härav belöper sig till följd av telefontaxans höjning den 1 juli 1918 ett belopp av 4,400,000 kronor. Från det sistnämnda dag övertagna enskilda telefonnätet i Stockholm torde telegrafverket dessutom kunna för halvåret 1918 påräkna en inkomst av 2,700,000 kronor.

Sammanlagt skulle således telegrafverkets inkomst av telefonrörelsen för år 1918 uppgå till omkring 39,150,000 kronor. Motsvarande inkomst kan beräknas för år 1919 uppgå till 48,200,000 kronor. Under förutsättning att nu gällande telefontaxa bibehålles synes med hänsyn till de senaste årens resultat att döma för år 1920 en ökning av berörda inkomst med omkring 2,500,000 kronor eller till 50,700,000 kronor kunna påräknas.

Inkomsterna av telegrafrörelsen hava utgjort:

under år 1912		kronor	2,692,651
» » 1913		»	2,771,675
» » 1914		»	4,004,378
» » 1915		»	6,139,975
» » 1916		»	6,995,185
» » 1917		»	8,351,523.

För år 1918 torde telegrafinkomsterna att döma av de tre första kvartalens räkenskaper komma att stiga till 9,300,000 kronor.

Genom nådigt brev den 15 november 1918 har Eders Kungl. Maj:t upphävt vissa av de under kriget rådande inskränkningarna i den inländska telegraf- och telefontrafiken. Härigenom hava föreskrifterna om telegrams ovillkorliga avfattning på klart språk upphört att gälla vad beträffar inländska telegram, och finnes anledning förmoda att inom närmaste tiden samma blir förhållandet med utländska telegram. En följd härav blir att code-telegram i stor utsträckning komma till användning, vilka draga betydligt lägre avgifter än telegram, avfattade på klart språk. Stor försiktighet synes därför böra iakttagas vid beräkning av telegraminkomsten för en tidrymd, som ligger så långt fram som år 1920. Till högre belopp än 6,800,000 kronor torde därför telegrafinkomsten för sagda år icke böra anslås.

Sammanlagt skulle alltså telegrafverkets inkomster under år 1920 böra beräknas till 57,500,000 kronor, utgörande 12,600,000 kronor högre belopp än det, till vilket samma inkomster äro i riksstaten för år 1919 upptagna.

Genom nådigt brev den 28 juni 1918 har Eders Kungl. Maj:t

uppdragit åt kommunikationsverkens lönekommitté att verkställa utredning beträffande löne- och organisationsförhållandena vid bland annat telegrafverket. I avvaktan på avgivande av kommitténs utlåtande och förslag har telegrafstyrelsen med vederbörande departementschefs medgivande uppskjutit upprättandet av det i instruktionen för styrelsen föreskrivna förslaget till stat för telegrafverkets driftkostnader under år 1920. För att emellertid nu kunna lämna ledning till beräkning av det överskott av telegrafverkets rörelse, som kan påräknas för år 1920, har styrelsen uppgjort approximativ beräkning över driftkostnaderna under nämnda år, därvid styrelsen räknat med erforderlig höjning i personalens avlöningsförmåner samt att krigstidstillägg och krigstidshjälp under år 1920 komma att utgå efter ungefär enahanda grunder, som under sista halvåret 1918. Enligt den approximativa beräkningen av driftkostnaderna för år 1920 skulle desamma komma att sluta å ett belopp av omkring 51,500,000 kronor eller 17,784,000 kronor högre belopp än för år 1919 upptagits i telegrafverkets stat för driftkostnader.

I anledning härav hemställer telegrafstyrelsen i underdånighet, att i det förslag till riksstat, som kommer att av Eders Kungl. Maj:t avgivas till 1919 års riksdag, telegrafverket må upptagas sålunda:

Inkomster.....	kronor 57,500,000
Driftkostnader.....	» 51,500,000
Överskott.....	kronor 6,000,000.»

I tabellen bil. A har statskontoret uppfört nu omförmälda belopp.

Statens järnvägar. I underdånig skrivelse den 28 nästlidne november med förslag till beräkning av den behållna inkomst av statens järnvägar, som må upptagas i riksstaten för år 1920, anför järnvägsstyrelsen:

»I den beräkning rörande den behållna inkomsten för år 1919, som styrelsen avgav den 28 november 1917, beräknades för sagda år

bruttoinkomsten till	kronor 241,500,000
driftkostnaden »	» 212,500,000
nettobehållningen »	» 29,000,000.

Vid angivande av nyssnämnda nettoinkomst utgick styrelsen från den förutsättningen, att tarifferna under år 1919 skulle så regleras, att en behållen inkomst erhöles, som ungefär svarade mot förräntningen enligt gällande räntefot å i järnvägarna bundna statslån av det för

statsbanorna s. k. räntebärande bandelar disponerade statskapitalet. Driftkostnaden avgavs i enlighet med det i underdånigt förslag till kostnadsstat för år 1918 upptagna beloppet och bruttoinkomsten till summan av utgifter och beräknad behållning.

I en P. M. från styrelsen av den 6 juni 1918 beräknades senare 1919 års utgifter med hänsyn till inträdda driftkostnadsstegringar komma att belöpa sig till 298,000,000 kronor. Under förutsättning att taxorna komme att regleras i enlighet med de krav, som driftkostnadernas och den beräknade behållningens sammanlagda storlek uppställde, finge för sagda år bruttoinkomsten beräknas till 327,000,000 kronor och behållningen till 29,000,000 kronor. Till protokoll över finansärenden den 6 juni 1918 anförde emellertid vederbörande statsråd, att då något verkligt överskott icke syntes vara att för 1919 års statsreglering påräkna från statens järnvägar, han ansåge det lämpligast, att inkomsterna i riksstaten uppfördes med samma belopp, 298,000,000 kronor, som driftkostnaderna. I enlighet härmed upptar 1919 års riksstat icke någon behållning från statens järnvägar.

Rörande 1918 års driftresultat ber styrelsen få erinra, att, oaktat de taxeförhöjningar, som genomförts att tillämpas från 1 januari resp. 15 juni, någon behållning icke är att påräkna. I protokoll över finansärenden den 6 juni 1918 anger statsrådet och chefen för finansdepartementet den beräkningsbara förlusten till 30,000,000 kronor under förutsättning, att höjda tilläggsavgifter bliva tillämpade från den 1 juli 1918. För täckande av denna driftförlust jämte den förlust, som kunde uppkomma under år 1919, torde enligt statsrådets uttalande tillfällig upplåning böra anlitas, varvid det upptagna lånet avsåges att amorteras genom att taxeförhöjningen bibehålles under erforderlig tid.

Till täckande av driftförlusten under år 1918 har i enlighet med kungl. proposition i tilläggsstaten för år 1918 uppförts å särskild rubrik å utgiftssidan ett belopp av 30,000,000 kronor, varemot å inkomstsidan titeln tillfälliga lånemedel höjts med motsvarande belopp.

Innan styrelsen framlägger någon beräkning av 1920 års driftresultat, ber styrelsen få anföra, hur en reviderad approximativ beräkning av 1919 års driftresultat utfaller.

Vad då först bruttoinkomsterna angår utgår styrelsen från att samma provisoriska taxeförhöjningar, som tillämpats från den 15 juni 1918, bliva gällande under hela år 1919. Beträffande trafikens omfattning är det synnerligen vanskligt att med anspråk på större tillförlitlighet göra något uttalande. Man synes emellertid böra förutsätta såsom möjligt, att trafiken av lapplandsmalm kan komma att upptagas enligt de

fastställda transportplanerna, i vilket fall bruttoinkomsten härav får beräknas belöpa sig till 22,500,000 kronor. Härvidlag är emellertid att bemärka att om malmtrafiken i viss utsträckning uteblir till viss motvikt bortfalla därför beräknade omkostnader. Antages övrig trafik bliva proportionell mot denna trafik, som uppträtt under månaderna juli—september 1918, alltså efter det senaste taxeförhöjning genomförts, får inkomsten härav beräknas belöpa sig till 252,800,000 kronor. Antages åter trafikens omfattning bliva lika stor som under perioden oktober 1917 till september 1918, får motsvarande inkomst beräknas till 281,300,000 kronor. Inför ovissheten av varje närmare beräkning får styrelsen beräkna 1919 års bruttoinkomst till ungefär medeltalet mellan anförda belopp inklusive inkomst av malmtrafik eller till 290,000,000 kronor.

Till denna siffra anser dock styrelsen skäligt lägga vissa merinkomster. Under de gångna krisåren hava statens järnvägar i mycket betydande utsträckning fått bära ekonomiska bördor, som vid en riktigare bokföring bort påvila andra verk eller huvudtitlar. Om ock de väsentligaste orsakerna till detta för statens järnvägars ekonomiska resultat missgynnande förhållande efter hand torde bortfalla i och med ett kommande fredsslut — styrelsen tänker härvid främst på det förhållandet, att bränsle fått inköpas till väsentligt högre pris än som betingats av det gynnsammaste marknadsläget — kvarstå dock oegentligheter i berörda hänseende, som synas böra korrigeras. Styrelsen förutsätter alltså, att den ersättning, som postverket har att lämna för postvagnarnas framdragande och underhåll samt för posttjänstens besörjande vid stationerna, kommer att jämte militärtaxan revideras. Vidare anser sig styrelsen kunna påräkna ersättning från Luossavaara—Kiiruna-vaara aktiebolag för minskad behållning från riksgränsbanan i enlighet med gällande kontrakt. Även i övrigt torde smärre inkomstökningar kunna erhållas t. ex. i samband med det successiva fastställandet av nya förvaltningsbidrag m. m. från de enskilda järnvägarna. Den sammanlagda summan av dessa inkomstökningar får styrelsen upptaga till 8,000,000 kronor, varvid alltså 1919 års totala bruttoinkomst beräknas till 298,000,000 kronor eller det i riksstaten för året upptagna beloppet.

Utgifterna för år 1919 beräknas enligt till Eders Kungl. Maj:t ingivet förslag till kostnadsstat till 270,129,000 kronor. Förslaget upptager personalkostnaderna med de belopp, som framkomma, om det antages, att personalen kommer att åtnjuta de avlöningsförmåner av ordinarie löner, krigstidstillägg därpå och krigstidshjälp, som beslutats av 1918 års riksdag att tillämpas från 1919 års ingång. Skulle någon

förhöjning av dessa förmåner komma att beviljas av 1919 års riksdag, till exempel vad krigstidstilläggen beträffar i samma omfattning, som för det senare halvåret av år 1918 beslutats av 1918 års urtima riksdag, så inträder en driftkostnadsstegring med beräknade ungefär 29,000,000 kronor, varvid hela driftkostnaden beräknas stiga till i runt tal 300,000,000 kronor. Sannolikast synes alltså, att för år 1919 icke någon behållen inkomst kommer att erhållas, men att icke heller någon direkt driftförlust av större betydelse behöver förutses.

Enligt approximativa beräkningar får det kapital, som under år 1920 disponeras av statens järnvägar, härunder inbegripet jämväl erhållen försträckning för täckande av statens järnvägars driftförlust, uppskattas till omkring 960,000,000 kronor, varav omkring 750,000,000 kronor beräknas bliva disponerade för s. k. räntebärande bandelar och för driftförlusts täckande. Efter en approximativt beräknad räntefot av 4.5 procent uppgår räntan å ovanstående båda belopp till 43,200,000 respektive 33,800,000 kronor.

Enligt av järnvägsstyrelsen i flera föregående skrivelser hävdad uppfattning böra tarifferna så anpassas, att som behållen inkomst erhålles åtminstone det senare av de nyss anförda beloppen. Därutöver är önskligt, att medel erhålles för täckande av åtminstone en avsevärd del av förberörda försträckning till täckande av 1918 års brist, förslagsvis 10,000,000 kronor. Den minsta behållning, som för år 1920 skulle behöva erhållas, uppgår enligt denna beräkning sålunda till 43,800,000 kronor.

Huruvida de ekonomiska konjunkturerna kunna bliva sådana, att de möjliggöra erhållandet av anförda som önskvärd betecknade behållning, är givetvis icke möjligt att för närvarande avgöra. Under förutsättning å ena sidan, att kostnaderna för drivkraften kunde nedbringas till belopp, som något mera närma sig tidigare belopp per arbetsenhet, att levnadskostnaderna nedgår så, att lönerna ej alltför mycket komma att skilja sig från de för år 1919 redan beslutade eller att åtgärder beträffande personalens tjänstgörings- och löneförmåner icke vidtagas, som alltför mycket inverka höjande på personalkostnaderna, samt å andra sidan att den nu utgående provisoriska taxeförhöjningen i erforderlig utsträckning bibehålles även under år 1920, samt att trafikens utveckling kommer att förlöpa efter någorlunda normala linjer, synes emellertid det ovan angivna beloppet kunna erhållas som behållning för år 1920.

Då för närvarande icke synas föreligga sådana omständigheter,

som i det hela göra uppfyllandet av dessa förutsättningar osannolikt, får styrelsen i underdånighet föreslå

att den behållna inkomsten av statens järnvägar upptages i riksstaten för år 1920 sålunda:

Statens järnvägar:

Inkomster	kronor 300,000,000
Utgifter	» 256,000,000
Avbetalning av 1918 års driftförlust	» 10,000,000
Nettobehållning	» 34,000,000.»

Till täckande av statens järnvägars driftförlust under år 1918 är å tilläggsstat till riksstaten för samma år anvisat ett förslagsanslag (XIII) å 30,000,000 kronor att utgå av tillfälliga lånemedel. Den avbetalning å från detta anslag utbetalta medel, som anses kunna göras under år 1920, torde i riksstaten för sistnämnda år böra uppföras icke såsom avdrag å statens järnvägars inkomster utan, i enlighet med anslagstiteln XVI i tilläggsstaten till riksstaten för innevarande år, såsom »återbetalning av tillfälliga lånemedel».

Med återopande i övrigt av järnvägsstyrelsens beräkning föreslår statskontoret, att i riksstaten för år 1920 för statens järnvägar uppföres:

Inkomster	kronor 300,000,000
Driftkostnader	» 256,000,000
Överskott	kronor 44,000,000.

Statens vattenfallsverk. I underdånig skrivelse den 6 innevarande december anför vattenfallsstyrelsen:

»Vattenfallsstyrelsen får härmed i underdånighet avgiva förslag till beräkning av den nettoinkomst från statens vattenfallsverk, som må upptagas i riksstaten för år 1920. För detta ändamål har styrelsen beräknat de särskilda avdelningarnas bruttoinkomster, driftkostnader och överskott för nämnda år på nedan angivna sätt.

	Inkomster.	Driftkostnader.	Överskott.
Trollhätte kanalverk	1,050,000	750,000	300,000
Södertälje »	120,000	110,000	10,000
Trollhätte kraftverk	5,500,000	2,000,000	3,500,000
Porjus »	1,660,000	660,000	1,000,000
Älvkarleby »	5,250,000	2,400,000	2,850,000
Statens vattenfallsverks fastighetsförvaltning	240,000	100,000	140,000
Säger för statens vattenfallsverk	13,820,000	6,020,000	7,800,000.

Vattenfallsstyrelsen tillåter sig i detta sammanhang erinra därom, att styrelsen i underdånig skrivelse den 31 sistlidne oktober hemställt, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreskriva bl. a.,

att de konton, som i rikshuvudboken upplagts för statens vattenfallsverks särskilda underavdelningar, skola utgå ur rikshuvudboken, och att i densamma i stället skall uppläggas ett enda konto för statens vattenfallsverk,

samt att vattenfallsstyrelsen skall föra särskilda räkenskaper för vart och ett av de till statens vattenfallsverk hörande kanal- och kraftverken ävensom för statens vattenfallsverks fastighetsförvaltning och statens vattenfallsverks centralförråd.

Detta sistnämnda innebär ett sammanförande till en enda avdelning, benämnd »statens vattenfallsverks fastighetsförvaltning», av de hittillsvarande fyra avdelningarna Trollhätte fastighetsförvaltning, diverse vattenfall och fastigheter inom Älvsborgs samt Göteborgs och Bohus län, vattenfall och fastigheter, inköpta för elektrisk drift vid statens järnvägar, samt diverse vattenfall och fastigheter.

I en samtidigt härmed avlåten underdånig skrivelse föreslår vattenfallsstyrelsen, att taxorna för Trollhätte och Södertälje kanaler skola för år 1919 höjas med 50 procent. Vattenfallsstyrelsen förutsätter, att nämnda kanaltaxor jämväl för år 1920 komma att höjas med lämplig procentsats, för att driftöverskotten från Trollhätte och Södertälje kanalverk skola uppgå till minst de belopp, som ovan angivits.

Driftöverskotten för Trollhätte, Porjus och Älvkarleby kraftverk hava beräknats med hänsyn till det i kraftverkens driftfärdiga anläggningar nedlagda kapitalet. Storleken av dessa driftöverskott regleras genom avsättningar till de i riksdagens skrivelse den 11 juni 1917, nr 339, omförmälda regleringsfonder.»

I underdånigt utlåtande den 26 nästlidne november har statskontoret tillstyrkt vattenfallsstyrelsens förberörda framställning angående vissa ändringar i avseende på behandlingen av vattenfallsverkets underavdelningar. I detta utlåtande har statskontoret även såsom sin åsikt framhållit, att för förslagets genomförande riksdagens medgivande torde böra utverkas, ehuru riksstatens uppställning är sådan, att ingen principiel ändring i densamma erfordras.

I överensstämmelse med vattenfallsstyrelsens beräkning har statskontoret i bil. A upptagit denna inkomstitel till 7,800,000 kronor.

Statens domäner. Enligt vad statskontoret inhämtat, beräknar domänstyrelsen inkomsterna för år 1920 sålunda:

Bruttoavkastningen av kronans skogar	kronor 55,000,000
Avkastningen av kronans utarrenderade jordbruks-	
domäner	» 1,800,000
	kronor 56,800,000.
Driftkostnader, inberäknat krigstidstillägg	» 26,512,800
	Således överskott kronor 30,287,200

I överensstämmelse härmed har statskontoret infört denna inkomstpost i förslagstabellen.

Statens aktier.

Utdelning i Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag. Enligt vad statskontoret erfarit, kan 1918 års brytning och utfraktning beräknas till cirka 2,000,000 ton malm från Kiruna och cirka 800,000 ton från Gällivare.

Statens utdelning å preferensaktier i bolaget, att lyftas under år 1919, komme då att belöpa sig till:

för cirka 1,000,000 ton Kirunamalm à	
1 krona per ton cirka	kr. 1,000,000
för cirka 400,000 ton Gällivarealm à	
0.50 kronor per ton cirka	» 200,000 c:a kr. 1,200,000
var till komme royalty:	
enligt 1908 års kontrakt	
å 162,500 ton Kirunamalm à 2 kr.	
per ton	kr. 325,000
å 62,500 ton Gällivare-	
malm à 2.50 kr per	
ton	» 156,250 kr. 481,250
enligt 1918 års överenskommelse	» 350,000 » » 831,250
	C:a kr. 2,031,250.

Vad angår 1919 års rörelse är det under nu rådande osäkra förhållanden icke möjligt att verkställa någon beräkning över brytningen

och utfraktningen. Enligt uppgift kommer i varje fall statens på 1907 och 1908 års överenskommelser grundade inkomst av preferensaktier år 1920 under inga förhållanden att bli större men väl mindre än vad här ovan angivits såsom förfallande till betalning år 1919.

Av det sagda framgår jämväl, att man för närvarande ej kan förvänta, att någon brytning av malm å 1913 års kontrakt kan ifrågakomma under år 1919, och att i följd därav någon avgäld till staten på grund av samma kontrakt, att erläggas den 31 december nämnda år, ej heller torde kunna komma i fråga.

För brytning enligt 1918 års överenskommelse lär kunna för år 1920 påräknas:

Avgäld för 350,000 ton à 2 kr. per ton	kronor	700,000
Royalty i förskott för år 1921	»	350,000
Summa kronor		1,050,000.

Statskontoret har i förslagstabellen uppfört:

Utdelning i Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag:

a) enligt 1907 års överenskommelse	kronor	1,200,000
b) » 1908 » »	»	481,250
c) » 1918 » »	»	1,050,000
Summa kronor		2,731,250.

Utdelning i aktiebolaget svenska tobaksmonopolet. I den P. M. rörande statens inkomst av tobaksmonopolet för år 1920, vilken statskontoret här ovan under rubriken »tobaksskatt» återopat, har bolaget beräknat utdelningen å statens aktier i bolaget till 5,000,000 kronor, med vilket belopp statskontoret infört denna titel i förslagstabellen bil. A.

Statens utlåningsfonder (överskott).

Med stöd av härstädes verkställda beräkningar (bil. C) och med antagande av förvaltningsbidrag, utgående från egnahemslånefonden med 300,000 kronor och från hantverkslånefonden med 300 kronor, samt gottgörelse för liden förlust, utgående från fiskerilånefonden med 3,000 kronor, har statskontoret i förslagstabellen upptagit:

Lånefonden för bekämpande av arbetslösheten bland stenarbetare	kronor	60,000
Rederilånefonden.....	»	600,000
Hantverkslånefonden	»	6,700
Lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby.....	»	68,000
Odlingsslånefonden	»	400,000
Torvindustrilånefonden	»	200,000
Egnahemsslånefonden	»	2,060,000
Fiskerilånefonden	»	77,000
Norrländska nyodlingsfonden	»	40,000
Jordförmedlingsfonden	»	50,000
Täckdikningslånefonden	»	17,000
Allmänna nyodlingsfonden	»	8,000
Norrländska andelsmejerifonden	»	5,000
Kraftledningslånefonden	»	100,000
Gödselvärdslånefonden	»	30,000.

Från riksgäldskontoret har statskontoret inhämtat, att ränteavkastningen för år 1920 av allmänna järnvägslånefondens medel beräknats till 1,725,000 kronor och av allmänna byggnadslånefondens medel till 23,000 kronor, vilka belopp upptagits i statskontorets förslagstabell.

Statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Avkastningen av denna fond har statskontoret, i överensstämmelse med beräkningen i bil. C, upptagit till 360,000 kronor.

Stockholm den 12 december 1918.

Underdånigst

PER SÖDERMARK.

C. A:SON LEIJONHUFVUD.

K. BECKMAN,
Föredragande.

G. THORSTENSON.

N. J. Bagge

Bil. A.

Statsverkets inkomster.

A. Egentliga statsinkomster.				Kronor.
I. Skatter:				
1. Mantalspenningar		900,000		
2. Prästerskapets till statsverket indragna tionde		1,841,000		
3. Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:				
a. Inkomst- och förmögenhetsskatt, <i>bevillning</i>	109,000,000			
b. Bevillning av fast egendom samt av inkomst, <i>bevillning</i>	3,800,000			
c. Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, <i>bevillning</i>	200,000			
d. Stämpelmedel, <i>bevillning</i> (därav beräknad arvsskatt och skatt för gåva 12,000,000 kronor)	42,300,000			
e. Lastpenningar, <i>bevillning</i>	800,000			
f. Krigskonjunkturskatt, <i>bevillning</i>	80,800,000	236,900,000		
4. Tullar och acciser:				
a. Tullmedel, <i>bevillning</i>	70,000,000			
b. Sockerskatt, <i>bevillning</i>	15,600,000			
c. Tobaksskatt, <i>bevillning</i>	25,000,000			
d. Brännvinstillverkningsskatt, <i>bevillning</i>	8,000,000			
e. Brännvinsförsäljningsmedel, <i>bevillning</i>	12,000,000			
f. Maltskatt, <i>bevillning</i>	1,800,000			
g. Punschskatt, <i>bevillning</i>	1,000,000	22,800,000	133,400,000	373,041,000
II. Uppbörd i statens verksamhet:				
1. Vattendomstolsavgifter		15,000		
2. Fyr- och båkmedel		2,500,000		
3. Lotspenningar		1,200,000		
4. Avgifter för registrering av automobiler		10,000		
5. Bidrag till försäkringsrådet och riksförsäkringsanstalten		240,000		
6. Bidrag till försäkringsinspektionen		64,300		
7. Avgifter för granskning av biografbilder		35,000		
8. Inkomst av myntning och justering		1,060,000		
9. Patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter		908,700		
10. Bidrag till bankinspektionen		103,000		
11. Kontrollstämpelmedel		125,000		
12. Terminsavgifter från läroverken		550,000		6,811,000
III. Diverse inkomster				2,300,000
			Transport	382,152,000

			Kronor.
Transport			382,152,000
B. Inkomster av statens produktiva fonder.			
I. Statens affärsverksamhet:			
1. Postverket:	inkomster, <i>bevillning</i>	49,200,000	
	driftkostnader	49,200,000	
	överskott		
2. Telegrafverket:	inkomster	57,500,000	
	driftkostnader	51,500,000	
	överskott		6,000,000
3. Statens järnvägar:	inkomster	300,000,000	
	driftkostnader	256,000,000	
	överskott		44,000,000
4. Statens vattenfallsverk:			
a. Trollhätte kanalverk:			
	inkomster	1,050,000	
	driftkostnader	750,000	
	överskott		300,000
b. Södertälje kanalverk:			
	inkomster	120,000	
	driftkostnader	110,000	
	överskott		10,000
c. Trollhätte kraftverk:			
	inkomster	5,500,000	
	driftkostnader	2,000,000	
	överskott		3,500,000
d. Porjus kraftverk:			
	inkomster	1,660,000	
	driftkostnader	660,000	
	överskott		1,000,000
e. Älvkarleby kraftverk:			
	inkomster	5,250,000	
	driftkostnader	2,400,000	
	överskott		2,850,000
f. Statens vattenfallsverks fastighetsförvaltning:			
	inkomster	240,000	
	driftkostnader	100,000	
	överskott		140,000
Transport			50,000,000
			382,152,000

			Kronor.
	Transport	50,000,000	382,152,000
<i>Säger för statens vattenfallsverk:</i>			
	inkomster	13,820,000	
	driftkostnader	6,020,000	
	överskott	7,800,000	
5. Statens domäner:			
	inkomster	56,800,000	
	driftkostnader	26,512,800	
	överskott	30,287,200	88,087,200
II. Statens aktier:			
1. Utdelning i Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag:			
a. Enligt 1907 års överenskommelse	1,200,000		
b. Enligt 1908 års överenskommelse	481,250		
c. Enligt 1918 års överenskommelse	1,050,000	2,731,250	
2. Utdelning i aktiebolaget svenska tobaksmonopolet	5,000,000	5,000,000	7,731,250
III. Statens utlåningsfonder (överskott):			
1. Allmänna järnväglånefonden	1,725,000		
2. Allmänna byggnadslånefonden	23,000		
3. Lånefonden för bekämpande av arbetslösheten bland stenarbetare	60,000		
4. Rederilånefonden	600,000		
5. Hantverkslånefonden	6,700		
6. Lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby	68,000		
7. Odlingsslånefonden	400,000		
8. Torvindustrilånefonden	200,000		
9. Egnahemslånefonden	2,060,000		
10. Fiskerilånefonden	77,000		
11. Norrländska nyodlingsfonden	40,000		
12. Jordförmedlingsfonden	50,000		
13. Täckdikningslånefonden	17,000		
14. Allmänna nyodlingsfonden	8,000		
15. Norrländska andelsmejerifonden	5,000		
16. Kraftledningslånefonden	100,000		
17. Gödselvärdslånefonden	30,000		5,469,700
IV. Statsverkets fond av rusdrycksmedel			360,000
Summa			483,800,150

		Enligt	
		För år 1913.	För år 1914.
A. Egentliga statsinkomster.			
I. Skatter:			
1. Mantalspenningar		853,809	846,567
2. Prästerskapets till statsverket indragna tionde		—	—
3. Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:			
a. Inkomst- och förmögenhetsskatt, <i>bevillning</i>		39,838,756	43,136,836
b. Extra inkomst- och förmögenhetsskatt, <i>bevillning</i>		—	—
c. Bevillning av fast egendom samt av inkomst, <i>bevillning</i>		1,637,414	1,724,751
d. Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, <i>bevillning</i>		341,512	275,963
e. Stämpelmedel, <i>bevillning</i> (därav beräknad arvsskatt och skatt för gåva 8,500,000 kronor)		18,653,021	17,070,845
f. Lastpenningar, <i>bevillning</i>		—	760,678
g. Krigskonjunkturskatt, <i>bevillning</i>		—	—
4. Tullar och acciser:			
a. Tullmedel, <i>bevillning</i>		69,718,043	58,217,725
b. Sockerskatt, <i>bevillning</i>		20,893,455	21,619,004
c. Tobaksskatt, <i>bevillning</i>		—	—
d. Brännvinstillverkningsskatt, <i>bevillning</i>		22,289,457	20,734,794
e. Brännvinsförsäljningsmedel, <i>bevillning</i>		—	—
f. Maltskatt, <i>bevillning</i>		5,236,867	5,473,469
g. Punschskatt, <i>bevillning</i>		1,956,992	2,239,522
	Säger	181,419,326	172,100,154
II. Uppbörd i statens verksamhet:			
1. Vattendomstolsavgifter		—	—
2. Fyr- och båkmedel		2,256,795	2,271,705
3. Lotspenningar		—	—
4. Avgifter för registrering av automobiler		—	—
5. Bidrag till försäkringsrådet och riksförsäkringsanstalten		—	—
6. Bidrag till försäkringsinspektionen		76,529	81,361
7. Avgifter för granskning av biografbilder		19,595	20,122
8. Inkomst av myntning och justering		638,179	1,316,691
9. Patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter		570,343	530,647
10. Bidrag till bankinspektionen		49,419	45,648
11. Kontrollstämpelmedel		110,879	89,342
12. Terminsavgifter från läroverken		552,345	565,585
	Säger	4,274,084	4,921,101
III. Diverse inkomster			
		1,984,947	2,112,460
	Summa	187,678,357	179,133,715

räkenskaperna.						Beräknade i riksstaten för år 1919.
För år 1915.	För år 1916.	För år 1917.	Medium.	Årlig ökning i medeltal.	Årlig minskning i medeltal.	
859,356	879,831	887,240	865,361	8,358	—	850,000
—	—	—	—	—	—	1,431,000
42,282,510	64,670,861	110,779,892	60,141,771	17,735,284	—	112,000,000
—	—	—	—	—	—	84,000,000
1,756,704	2,194,353	3,063,358	2,075,316	356,486	—	3,100,000
212,620	214,481	176,633	244,242	—	41,220	250,000
16,211,787	25,106,655	52,653,656	25,939,193	8,500,159	—	40,000,000
811,624	788,303	451,876	703,120	—	102,934	900,000
—	85,739,012	251,025,857	168,382,435	165,286,845	—	80,800,000
54,850,960	60,956,020	42,535,692	57,255,688	—	6,795,588	70,000,000
23,874,027	20,314,834	10,669,012	19,474,066	—	2,556,111	15,600,000
—	15,289,929	18,874,863	17,082,396	3,584,934	—	19,500,000
22,166,743	17,330,361	3,111,219	17,126,515	—	4,794,560	2,800,000
17,012,176	18,301,733	14,249,766	16,521,225	—	1,381,205	6,000,000
5,469,331	5,843,562	3,086,185	5,021,883	—	537,671	500,000
2,140,299	2,146,389	932,304	1,883,101	—	256,172	1,000,000
187,648,137	319,776,324	512,497,553	—	—	—	438,731,000
—	—	—	—	—	—	15,000
2,638,034	2,510,047	1,889,809	2,313,278	—	91,747	2,500,000
2,642,251	4,789,659	5,569,940	4,333,950	1,463,845	—	1,200,000
—	79,436	23,753	51,595	—	55,683	22,500
—	—	—	—	—	—	240,000
88,057	113,513	151,994	102,291	18,866	—	59,300
32,438	38,013	37,719	29,577	4,531	—	33,000
1,145,313	1,376,632	553,323	1,006,028	—	21,214	1,060,000
537,150	707,145	1,103,803	689,818	133,367	—	540,600
46,051	60,385	61,829	52,666	3,103	—	80,560
98,823	138,581	178,085	123,142	16,802	—	100,000
560,670	589,440	607,210	575,050	13,716	—	550,000
7,788,787	10,402,851	10,177,465	—	—	—	6,400,900
4,000,707	1,740,703	1,489,770	2,265,717	—	123,794	1,970,740
199,437,631	331,919,878	524,164,788	—	—	—	447,102,640

Bil. C.

P. M.

För år 1920 hava de *räntor, som skola debiteras* å lån från nedannämnda fonder, beräknats till följande belopp:

Odlingslånefonden: för amorteringstiden belöpande räntor å vissa lån	kronor	400,000: —
Torvindustrilånefonden	»	200,000: —
Rederilånefonden	»	600,000: —
Egnahemslånefonden	»	2,360,000: —
Fiskerilånefonden	»	80,000: —
Norrländska nyodlingsfonden	»	40,000: —
Jordförmedlingsfonden	»	50,000: —
Hantverksslånefonden	»	7,000: —
Lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby	»	68,000: —
Täckdikningslånefonden	»	17,000: —
Allmänna nyodlingsfonden	»	8,000: —
Norrländska andelsmejerifonden	»	5,000: —
Statsverkets fond av rusdrycksmedel	»	360,000: —
Lånefonden för bekämpande av arbetslösheten bland stenarbetare	»	60,000: —
Gödselvärdslånefonden	»	30,000: —
Kraftledningslånefonden	»	100,000: —

Å *värnskattefonden* lär ingen ränta kunna påräknas för år 1920.

Det synnerligen ringa räntebelopp, som kan ifrågakomma att tillföras statsmedlen från *lånefonden för inköp av renar*, torde ej varda uppfört i riksstaten och har under sådant antagande jämväl här ovan utelämnats.

En halv procent *förvaltningsbidrag* från *egnahemslånefonden* synes för år 1920 komma att uppgå till 300,000 kronor.

Förvaltningsbidrag skall från *hantverksslånefonden* utgå med 300 kronor.

Från *fiskerilånefonden* kan komma att utgå *gottgörelse för liden förlust*.

Stockholm och kungl. statskontorets fondbyrå den 30 november 1918.

Arvid Vide.

Bil. Litt. C.

Till herr statsrådet och chefen för kungl. finansdepartementet.

Fullmäktige i riksgäldskontoret hava äran härmed överlämna förslagsvis uppgjorda beräkningar över sådana riksgäldskontorets inkomster och utgifter under år 1920, som böra upptagas i riksstaten för samma år.

Stockholm den 4 december 1918.

G. LAGERBJELKE.

GUSTAF KOBBERG.

John Hägglund.

**Förslagsberäkning över sådana riksgäldskontorets inkomster
och utgifter under år 1920, som böra upptagas i nämnda
års riksstat.**

INKOMSTER.

A. Egentliga statsinkomster.

III. Diverse inkomster.

Räntor å riksgäldskontorets förräntade medel samt kursvinster utöver kursförluster, m. m. kr. 750,000: —
Detta belopp utgör det beräknade bruttobeloppet av de till riksgäldskontoret inflytande räntorna å riksgäldskontorets tills vidare förräntade medel. De för förräntningen av fonden för statsskuldens amortering och riksgäldskontorets pensionsfond erforderliga beloppen, som förut bestritts direkt av förestående inflytande räntor, beräknas utgå från utgiftsanslaget XIII B. 1: ränta å medgiven och beräknad ännu icke verkställd upplåning.

B. Inkomster av statens produktiva fonder.

III. Statens utlåningsfonder, överskott.

1. Allmänna järnväglånefonden.

Av till betalning förfallna räntor å lån till enskilda järnvägsanläggningar tillfördes statsverket

Fullmäktiges i riksgäldskontoret yttrande ang. riksgäldsk. ställning. 3

under år 1915 ett överskott av ...	kr. 1,468,815: 82
» » 1916 » » » ... »	2,032,835: 22
» » 1917 » » » ... »	1,801,235: 43
och beräknas samma överskott för	
år 1918 uppgå till.....	» 1,900,000: —
I 1919 års riksstat har fondens	
överskott upptagits till.....	» 1,700,000: —
och torde för år 1920 kunna beräknas till ett belopp	
av	kr. 1,725,000: —

2. Allmänna byggnadslånefonden.

Av till inbetalning förfallna räntor å lån, tillhörande allmänna byggnadslånefonden, tillfördes statsverket ett överskott

under år 1915 av.....	kr. 38,628: 41
» » 1916 »	» 20,704: 07
» » 1917 »	» 37,064: 27

och beräknas för år 1918 överskottet

uppgå till	» 31,000: —
------------------	-------------

I 1919 års riksstat har fondens

överskott upptagits till	kr. 24,500: —
--------------------------------	---------------

och torde för år 1920, i anledning av lånens fortskridande amortering, beräknas minskat till

kr. 23,000: —

D. I anspråk tagna kapitaltillgångar.

I. Uppkomna av egentliga statsinkomster.

2. Återbetalningar till statens utlåningsfonder.

a. Allmänna byggnadslånefonden.

Av till betalning förfallna kapital å lån tillhörande allmänna byggnadslånefonden tillfördes statsverket

under år 1915 ett belopp av.....	kr. 33,176: 91
» » 1916 » » »	» 25,741: 59

4 Fullmäktiges i riksgäldskontoret yttrande ang. riksgäldsk. ställning.

under år 1917 ett belopp av..... kr. 52,418: 44

och beräknas inflyta under år 1918 » 44,000: —

I 1919 års riksstat har beräk-
nats inflyta..... » 37,554: —

Under år 1920 kan väntas inflyta kr. 36,000: —

II. Uppkomna av lånemedel.

1. Återbetalning till statens utlåningsfonder.

a. Allmänna järnvägslånefonden.

Av till inbetalning förfallna kapital å lån till
enskilda järnvägsanläggningar tillfördes statsverket
under år 1915 ett belopp av kr. 521,932: 47

» » 1916 » » » 756,813: 72

» » 1917 » » » 1,626,459: 44

samt beräknas inflyta under år 1918 » 750,000: —

I 1919 års riksstat har be-
räknats » 7,704,300: —

därav kr. 6,929,300 i anledning av det vid 1918
års riksdag beslutade förvärvet av järnvägen Orsa
—Sveg.

Under år 1920 kan beräknas inflyta kr. 850,000: —

UTGIFTER.

Verkliga utgifter.

XII. Riksdags- och revisionskostnader m. m.

1. Riksdags- och revisionskostnader samt kost- nader för riksdagens hus, förslagsanslag.

Utgifterna å denna titel motsvarande anslag
hava uppgått till

år 1915 kr. 1,436,564: 57

» 1916 » 1,494,394: 45

Fullmäktiges i riksgäldskontoret yttrande ang. riksgäldsk. ställning. 5

år 1917	»	1,839,861: 43	
och beräknas år 1918 uppgå till	»	3,325,000: —	
I 1919 års riksstat har beräknats	»	2,270,500: —	
I 1920 års riksstat torde anslaget böra upp- tagas till		kr.	2,200,000: —

2. Avlöningar och pensioner m. m. vid riksgälds- och riksdagsförvaltningen, förslagsanslag.

Utgifterna å denna titel, första gången uppförd i 1918 års riksstat till kr. 196,000: —,
beräknas samma år uppgå till » 325,000: —.

I 1919 års riksstat har beräknats » 204,000: —.

Då någon minskning i 1920 års kostnader för riksgäldsförvaltningen icke lär kunna förväntas, torde anslaget för sagda år beräknas till samma belopp eller » 204,000: —

3—5. Kostnader för riksdagens bibliotek.

I samband med omorganisationen av riksdagens bibliotek anvisades av 1918 års riksdag å 1919 års riksstat sammanlagt kr. 38,500: —.

Samma anslag torde även uppföras i 1920 års stat enligt följande fördelning:

3. Avlöningar och arvoden till styrelsen och ordinarie befattningshavare, förslagsanslag, högst kr. 21,300: —
4. Arvoden åt extra biträden, vikariatsersättningar och expenser, förslagsanslag » 5,200: —
5. Kostnader för riksdagsbibliotekets komplettering och utvidgning, reservationsanslag » 12,000: — » 38,500: —
6. Kontorsexpenser, inlösningsprovisioner och andra omkostnader för statsskulden, förslagsanslag...

Utgifterna å denna titel, första gången uppförd i 1918 års riksstat

6 Fullmäktiges i riksgäldskontoret yttrande ang. riksgäldsk. ställning.

med kr. 90,000, beräknas för samma

år uppgå till kr. 140,000: —

I 1919 års stat har beräknats » 90,000: —

Med hänsyn till ökade låneomkostnader, särskilt i anledning av de med premieobligationslånets förvaltning förenade kostnader, torde ifrågavarande anslag å 1920 års riksstat böra uppföras med..... kr.

100,000: —

7. *Avlöningar, resekostnader och expenser för justitieombudsmannen och hans expedition, förslagsanslag.*

Utgifterna å detta anslag hava utgjort

år 1915..... kr. 37,253: 73

» 1916..... » 39,505: 70

» 1917..... » 36,271: 20

samt beräknas för år 1918 uppgå till

omkring » 38,000: —

I 1919 års riksstat har anvisats ett

förslagsanslag å » 40,000: —

För år 1920 torde beräknas samma anslag eller..... »

40,000: —

8. *Avlöningar, resekostnader och expenser för militieombudsmannen och hans expedition, förslagsanslag.*

Utgifterna å detta anslag hava uppgått till

år 1916..... kr. 38,195: 08

» 1917..... » 41,812: 02

och beräknas för år 1918 uppgå till

omkring » 44,000: —

I 1919 års riksstat har beräknats..... » 48,000: —

För år 1920 torde beräknas samma belopp eller..... »

48,000: —

XIII. Räntor å statsskulden m. m.

A. Å de fonderade statslånen.

Nedan föreslagna ränteutgifter för år 1920 äro beräknade under den förutsättning, att riksgälds-

kontoret icke inom utgången av sagda år begagnar sig av den rätt, som detsamma enligt kontrakt för respektive lån eventuellt kan äga att öka amorteringen av eller i sin helhet återbetala statslån, löpande med 3, 3 1/2 och 3.6 % räntefot.

1. 3 6/10 % statslånet, förslagsanslag, högst.

Av detta lån äro för närvarande utelöpande obligationer till ett nom. belopp av kr. 83,689,360 och åtgår för dessas förräntning under år 1920 kr. 3,012,816: 96 eller avrundat

kr. 3,012,840: —

2. 1880 års 3 1/2 % statslån, förslagsanslag.

Under den förutsättning att den utelöpande andelen av lånet amorteras med de belopp, som i 1919 års riksstat beräknats för år 1919, och här nedan beräknats för år 1920, bör såsom *förslagsanslag* för täckande av ränteutgiften å detta lån för sistnämnda år i riksstaten uppföras ett belopp av...

» 1,654,600: —

3. 1886 års 3 1/2 % statslån, förslagsanslag.

Under samma förutsättning, som ovan angivits med avseende å 1880 års 3 1/2 % lån, bör för år 1920 uppföras ett *förslagsanslag* till räntor å 1886 års lån av

» 1,839,900: —

4. 1888 års 3 % statslån, förslagsanslag, högst.

Räntan för år 1920 å den 31 december 1918 utelöpande obligationer, kr. 24,183,111: 11 utgör kr. 725,493: 33 och utjämnas till

» 725,500: —

5. 1890 års 3 1/2 % statslån, förslagsanslag, högst.

Under förutsättning att lånet t. o. m. år 1920 amorteras enligt amorteringsplanen, bör för år 1920 såsom förslagsanslag, högst, beräknas en ränteutgift av

» 766,920: —

6. 1894 års 3 % statslån, förslagsanslag, högst.

Ränteutgiften år 1920 för återstående skuld, kr. 16,878,600 utgör kr. 506,358 och bör upptagas likaledes såsom förslagsanslag, högst, till

» 506,400: —

8 Fullmäktiges i riksgäldskontoret yttrande ang. riksgäldsk. ställning.

7. 1899 års $3\frac{1}{2}\%$ statslån, förslagsanslag,
högst.

Under förutsättning att lånet t. o. m. år 1920
amorteras enligt amorteringsplanen, bör för år 1920
såsom förslagsanslag, högst, beräknas en ränteut-
gift av kr. 1,050,537:60 som här utjämnas till kr. 1,050,580:—

8. 1900 års $3\frac{1}{2}\%$ statslån, förslagsanslag,
högst.

Ränta à $3\frac{1}{2}\%$ å kr. 36,320,000 » 1,271,200:—

9. 1904—1906 års $3\frac{1}{2}\%$ statslån, förslags-
anslag, högst.

Ränta à $3\frac{1}{2}\%$ å kr. 79,056,000 » 2,766,960:—

10. 1907 års $3\frac{1}{2}\%$ statslån, förslagsanslag,
högst.

Ränta à $3\frac{1}{2}\%$ å kr. 46,800,000 » 1,638,000:—

11. 1908 års $3\frac{1}{2}\%$ statslån, förslagsanslag,
högst.

Ränta à $3\frac{1}{2}\%$ å kr. 54,480,000:— » 1,906,800:—

12. 1911 års $3\frac{1}{2}\%$ statslån, förslags-
anslag, högst.

Ränta à 4 % å kr. 72,000,000 » 2,880,000:—

13. 1913 års $4\frac{1}{2}\%$ statslån, förslagsanslag,
högst.

Ränta à $4\frac{1}{2}\%$ å kr. 72,000,000 » 3,240,000:—

14. 1914 års 5 % statslån, förslagsanslag, högst.

Ränta à 5 % å kr. 163,100,000 » 8,155,000:—

15. 1916 års 5 % statslån, förslagsanslag, högst.

Ränta à 5 % å kr. 118,430,000 » 5,921,500:—

16. 1917 års 5 % statslån, förslagsanslag, högst.

Ränta à 5 % å kr. 68,200,000 » 3,410,000:—

17. 1918 års 5 % statslån, förslagsanslag.

För år 1920 beräknas anslag för förräntning
av ett kapital å omkring 50,000,000 kr. eller kr. 2,500,000: —

Då lånet icke är avslutat, torde ifrågavarande
anslag uppföras såsom förslagsanslag.

18. 1918 års premieobligationslån, förslags-
anslag, högst.

Till den årliga vinstdragningen å detta lån å
100,000,000 kr. erfordras för år 1920 ett anslag av » 3,000,000: —

B. Å övrig statsskuld.

1. Ränta å medgiven och beräknad upplåning,
förslagsanslag.

Å anslagen till utgifter för kapitalökning av
lånemedel återstår att utbetala

å 1917 och tidigare års anslag kr. 6,900,000: —

å anslag å 1918 års riksstat » 7,900,000: —

å anslag å 1918 års tilläggsstat:

för statens produktiva fonder » 23,500,000: —

» täckande av vissa kostnader,

förskjutna av lantförsvarsdeparte-
mentet (XVII:e huvudtiteln) » 19,400,000: —

för anslag av lånemedel å

4:e och 9:e huvudtitlarna » 20,600,000: —

eller tillsammans kr. 63,500,000: —¹

å anslag å extra tilläggsstaten

för år 1918:

för lån till statens järn-

vägar kr. 19,000,000: —

Summa återstående utgifter = kr. 97,300,000: —

Härför torde behöva upplånas:

inom utgången av år 1919

omkring » 82,000,000: —

¹ Det av statskontoret förskotterade men av riksgäldskontoret ännu icke ersatta anslaget
å 30,000,000 kr. (tillfällig försträckning till statens järnvägar) är ej inberäknat häri.

10 Fullmäktiges i riksgäldskontoret yttrande ang. riksgäldsk. ställning.

Å anslagen å 1919 års riksstat att täckas genom fast upplåning 94,400,000 kr. beräknas utgå under år 1919 omkring 80,000,000 kr. och å anslag att täckas genom tillfälliga lån å kr. 8,200,000: — beräknas utgå » 5,000,000: — kr. 85,000,000: —

För utgifter för kapitalökning enligt 1919 års tilläggsstat beräknas här en upplåning medelst fasta lån av kr. 40,000,000: — medelst tillfälliga lån av » 10,000,000: — » 50,000,000: —

Den nuvarande tillfälliga skulden för anskaffande av rörelsekapital åt kristidskommissionerna, utgörande omkring 398,000,000 kr., kan beräknas bli i viss mån minskad genom återbetalning av rörelsekapitalet. I vilken utsträckning sådan återbetalning under de närmaste åren kan ske, torde nu svårigen kunna bedömas.

Ej återbetalt rörelsekapital torde emellertid efter respektive kommissions upphörande komma att avskrivas, men lär komma att draga ränta å riksstatsanslagen, tills anslag av verkliga statsinkomster anvisats å riksstaten till kapitalförlustens täckande. För år 1920 torde böra beräknas förräntning från titel: XIII B. 1. av en tillfällig upplåning av sistnämnda art å omkring » 100,000,000: —

Övrig redan verkställd tillfällig upplåning utgör omkring 238,900,000 kr. För år 1920

torde böra beräknas förräntning	
av åtminstone	kr. 200,000,000: —
	= kr. 517,000,000: —

Hos statskontoret äger riksgäldskontoret en fordran för kassaförstärkningar å sammanlagt 335,000,000 kr. Någon minskning av kassaförstärkningarna under åren 1919 och 1920 har icke beräknats äga rum.

Härtill bör läggas jämväl upplåning för anslagen av låne-medel till utgifter för kapitalökning enligt 1920 års stat och enligt samma års tilläggsstat, vilka här upptagas till sammanlagt 100,000,000 kr. Ränta å härför erforderlig upplåning beräknas utgå endast under hälften av år 1920, motsvarande ett medelkapital för år av omkring.....	» 50,000,000: —
	= kr. 567,000,000: —

Detta belopp bör dock minskas med beloppet av 1918 års lån mot premieobligationer, ovan upptaget under särskild titel XIII A. 18... kr. 100,000,000: — samt med av statens järnvägar beräknad avbetalning under år 1920 på lånen till täckande av 1918 års driftförlust, 10,000,000 kr., varigenom en minskning å

12 Fullmäktiges i riksgäldskontoret yttrande ang. riksgäldsk. ställning.

det under året
förräntade ka-
pitalet kan be-

räknas å kr. 5,000,000: — kr. 105,000,000: —

Ränta bör alltså beräknas
för år 1920 under titeln »ränta å
medgiven och beräknad upplå-
ning» å ett kapital av omkring... » 462,000,000: —

6 % ränta härå för år 1920
utgör omkring » 27,700,000: —

Tillkommer ränta å 5 % för
år 1920 å fondens för statsskul-
dens amortering behållning vid
1919 års slut, beräknad till om-
kring 22,800,000 kr. samt å riks-
gäldskontorets pensionsfonds be-
räknade behållning, omkring 30,000
kr. utgörande i runt tal » 1,100,000: —

Å utgiftstiteln XII B. 1. bör alltså beräknas en
ränteutgift för år 1920 av kr. 28,800,000: —

2—13. Ränta å följande av staten övertagna lån:

2. Kommunlån, förslagsanslag, högst	kr.	5,600: —
3. Örebro—Svartå järnvägsaktiebolags obligations- lån, förslagsanslag, högst	»	21,040: —
Järnvägsaktiebolaget Malmö—Kontinentens obliga- tionslån, förslagsanslag, högst:		
4. av år 1898	»	49,560: —
5. » » 1902	»	27,720: —
Mora—Vänerns järnvägsaktiebolags obligationslån, förslagsanslag, högst		
6. av $\frac{1}{7}$ 1896 å 4 %	»	52,880: —
7. » $\frac{1}{9}$ 1896 å 4 %	»	13,280: —
8. » år 1903 å $4\frac{1}{2}$ %	»	128,600: —
9. » » 1914 å $5\frac{1}{2}$ %	»	49,500: —
10. Årsanslaget till Hans Maj:t Konungen, reserva- tionsanslag	»	300,000: —

11.	Ränta å köpeskillingen för fastigheten nr 1 i kvarteret Lejonet i Stockholm, reservationsanslag.....	kr.	90,000: —
12.	Ränta å Konung Karl XIII:s hemgiftskapital, reservationsanslag	»	7,500: —
13.	Ränta å Göta kanals reparationsfond, förslagsanslag, högst.....	»	7,120: —

Utgifter för kapitalökning.

XV. Statens utlåningsfonder.

1. Allmänna järnvägslånefonden.

I enlighet med beslut vid 1916 års riksdag bör för avsättning under år 1920 till allmänna järnvägslånefonden i riksstaten uppföras ett belopp av » 1,500,000: —

2. Fonden för bibanor inom vissa delar av riket.

Till denna fond hava av lånemedel för åren 1912—1915 avsatts sammanlagt 6,000,000 kr.

Enligt beslut vid 1911 och 1913 års riksdagar skulle för år 1916 hava avsatts ytterligare 2,000,000 kr.

1914 års riksdag beslutade, att fonden skulle ökas till 12,000,000 kr. på det sätt att under vartdera av åren 1917 och 1918 avsattes 2,000,000 kr.

1915 års riksdag beslutade, att de avsättningar, som skulle ske under åren 1916, 1917 och 1918, eller 2,000,000 kr. per år, skola äga rum i stället åren 1917, 1918 och 1919.

Under år 1916 ägde alltså ingen avsättning rum.

1916 års riksdag beslutade en avsättning för år 1917 av allenast 1,000,000 kr. samt att återstoden, kr. 1,000,000, av det för år 1917 anvisade beloppet, skall avsättas för år 1920.

14 Fullmäktiges i riksgäldskontoret yttrande ang. riksgäldsk. ställning.

För vart och ett av åren 1918 och 1919 hava enligt 1915 års riksdags beslut, till fonden avsatts av lånemedel 2,000,000 kr.

I 1920 års riksstat bör alltså uppföras ett anslag av kr. 1,000,000: —

XVIII. Avbetalning å statsskulden.

A. Å de fonderade lånen.

Amortering.

1. 1880 års 3½ % statslån, förslagsanslag, högst.

I 1920 års riksstat torde uppföras såsom förslagsanslag, högst, hela amorteringsbeloppet enligt utlottningsplanen kr. 3,702,600: —

2. 1886 års 3½ % statslån, förslagsanslag, högst.

I 1920 års riksstat torde uppföras såsom förslagsanslag, högst, hela amorteringsbeloppet enligt utlottningsplanen kr. 642,666: 67 utjämnat till » 642,700: —

3. 1890 års 3½ % statslån, förslagsanslag, högst.

Amorteringen för år 1920 utgör enligt amorteringsplanen kr. 736,000: —, vilket belopp torde uppföras i 1920 års riksstat såsom förslagsanslag, högst » 736,000: —

4. 1899 års 3½ % statslån, förslagsanslag, högst.

Amorteringen för år 1920 utgör enligt amorteringsplanen kr. 473,040: —, vilket belopp torde uppföras i 1920 års riksstat såsom förslagsanslag, högst, utjämnat till » 473,100: —

Avsättning till fonden för statsskuldens amortering.

I likhet med vad fallet varit beträffande riksstaten för år 1919 har ingen avsättning till denna fond beräknats skola äga rum i 1920 års riksstat.

B. Å övertagna lån.

1. Kommunlån, förslagsanslag, högst	kr.	46,000: —
2. Örebro—Svartå järnvägsaktiebolags obligationslån à 4 %, förslagsanslag, högst	»	21,000: —
Järnvägsaktiebolaget Malmö—Kontinentens obligationslån à 4 %, förslagsanslag, högst:		
3. Av år 1898	»	39,000: —
4. » » 1902	»	19,000: —
5. Mora—Vänerns järnvägsaktiebolags obligationslån, förslagsanslag, högst:		
Av $\frac{1}{7}$ 1896 à 4 %	»	56,000: —
» $\frac{1}{9}$ 1896 à 4 %	»	14,000: —
» år 1903 à 4 $\frac{1}{2}$ %	»	69,000: —

S a m m a n d r a g.

Förslagsberäkning över sådana riksgäldskontorets inkomster och utgifter under år 1920, som böra upptagas i sistnämnda års riksstat.

	Kronor.
INKOMSTER.	
A. Egentliga statsinkomster.	
III. Diverse inkomster.	
Räntor å riksgäldskontorets tillfälligt förräntade medel m. m.	750,000 —
B. Inkomster av statens produktiva fonder.	
III. Statens utlåningsfonder (överskott):	
1. <i>Allmänna järnväglånefonden.</i>	
Ränteinbetalningar	1,725,000 —
2. <i>Allmänna byggnadslånefonden.</i>	
Ränteinbetalningar	23,000 —
D. I anspråk tagna kapitaltillgångar.	
I. Uppkomna av egentliga statsinkomster.	
Av allmänna byggnadslånefonden	36,000 —
II. Uppkomna av lånemedel.	
Av allmänna järnväglånefonden	850,000 —
Summa	3,384,000 —

UTGIFTER.

Verkliga utgifter.

XII. Riksdags- och revisionskostnader m. m.

	Kronor.
1. Riksdags- och revisionskostnader samt kostnader för riksdagens hus, förslagsanslag	2,200,000
2. Avlöningar och pensioner m. m. vid riksgälds- och riksdagsförvaltningen, förslagsanslag	204,000
Kostnader för riksdagens bibliotek:	—
3. Avlöningar och arvoden till styrelsen och ordinarie befattningshavare, förslagsanslag, högst 21,300: —	—
4. Arvoden åt extra biträden, vikariatserättningar och expenser, förslagsanslag 5,200: —	—
5. Kostnader för riksdagsbibliotekets komplettering och utvidgning, reservationsanslag	12,000: —
	38,500
6. Kontorsexpenser, inlösningsprovisioner och andra omkostnader för statsskulden, förslagsanslag	100,000
7. Avlöningar, resekostnader och expenser för justitieombudsmannen och hans expedition, förslagsanslag	40,000
8. Avlöning, resekostnader och expenser för militieombudsmannen och hans expedition, förslagsanslag	48,000
Summa	2,630,500

XIII. Räntor å statsskulden m. m.

A. De fonderade statslånen.	Kronor.	Kronor.
1. Å 3 $\frac{9}{10}$ % lånet, förslagsanslag, högst	3,012,840	—
2. » 1880 års 3 $\frac{1}{2}$ % lån, förslagsanslag	1,654,600	—
3. » 1886 » 3 $\frac{1}{2}$ % »	1,839,900	—
4. » 1888 » 3 % »	725,500	—
5. » 1890 » 3 $\frac{1}{2}$ % »	766,920	—
Transport	7,999,760	—

18 Fullmäktiges i riksgäldskontoret yttrande ang. riksgäldsk. ställning.

	Kronor.	Kronor.
Transport	7,999,760	—
6. Å 1894 års 3 % lån, förslagsanslag, högst	506,400	—
7. » 1899 » 3 1/2 % » » »	1,050,580	—
8. » 1900 » 3 1/2 % » » »	1,271,200	—
9. » 1904 — 1906 årens 3 1/2 % lån, förslagsanslag, högst	2,766,960	—
10. » 1907 års 3 1/2 % lån, förslagsanslag, högst	1,638,000	—
11. » 1908 » 3 1/2 % » » »	1,906,800	—
12. » 1911 » 4 % » » »	2,880,000	—
13. » 1913 » 4 1/2 % » » »	3,240,000	—
14. » 1914 » 5 % » » »	8,155,000	—
15. » 1916 » 5 % » » »	5,921,500	—
16. » 1917 » 5 % » » »	3,410,000	—
17. » 1918 » 5 % » » »	2,500,000	—
18. » 1918 » premieobligationslån, förslagsanslag, högst	3,000,000	— 46,246,200 —
<i>B. Övrig statsskuld.</i>		
1. Ränta å medgiven och beräknad, ännu icke verkställd upplåning, förslagsanslag	28,800,000	—
Ränta å följande av staten övertagna lån:		
2. Kommunlån, förslagsanslag, högst	5,600: —	
3. Örebro—Svartå järnvägsaktiebolags obligationslån, förslagsanslag, högst	21,040: —	
Järnvägsaktiebolaget Malmö—Kontinentens obligationslån å 4 %, förslagsanslag, högst:		
4. av år 1898	49,560: —	
5. » » 1902	27,720: —	
Transport	77,280: —	
	28,800,000	— 46,246,200 —

		Kronor.	Kronor.
Transport		28,800,000	— 46,246,200 —
Mora—Vänerns järnvägs- aktiebolags obligations- lån, förslagsanslag, högst:			
6.	av $\frac{1}{7}$ 1896 å 4 % 52,880: —		
7.	av $\frac{1}{9}$ 1896 å 4 % 13,280: —		
8.	av år 1903 å 4 $\frac{1}{2}$ % 128,600: —		
9.	av år 1914 å 5 $\frac{1}{2}$ % 49,500: —		
244,260: —		348,180	—
10.	Årsanslaget till Hans Maj:t Konungen, reservationsanslag	300,000	—
11.	Ränta å köpeskillingen för fastig- heten nr 1 i kvarteret Lejonet i Stockholm, reservationsanslag	90,000	—
12.	Ränta å konung Karl XIII:s hemgifts- kapital, reservationsanslag	7,500	—
13.	Ränta å Göta kanals reparationsfond, förslagsanslag, högst	7,120	— 29,552,800 —
Summa		—	— 75,799,000 —

Utgifter för kapitalökning.**XV. Statens utlåningsfonder.**

	Att täckas av länemedel. Kronor.
1. Allmänna järnvägslånefonden, reservationsanslag	1,500,000 —
2. Fonden för bibanor inom vissa delar av riket, reser- vationsanslag	1,000,000 —
Summa	2,500,000 —

XVII. Avbetalning å statsskulden.

		Att täckas av andra statsinkomster.	
		Kronor.	Kronor.
<i>A. Å de fonderade statslånen.</i>			
1. 1880 års 3½% lån, förslagsanslag, högst	3,702,600	—	
2. 1886 » 3½% » » »	642,700	—	
3. 1890 » 3½% » » »	736,000	—	
4. 1899 » 3½% » » »	473,100	—	5,554,400 —
<i>- B. Å övertagna lån.</i>			
1. Kommunlån, förslagsanslag, högst	46,000	—	
2. Örebro—Svartå järnvägsaktiebolags obligationslån, förslagsanslag, högst	21,000	—	
Järnvägsaktiebolaget Malmö—Kontinentens obligationslån, förslagsanslag, högst:			
3. av år 1898	39,000: —		
4. » » 1902	19,000: —	58,000 —	
Mora—Vänerns järnvägsaktiebolags obligationslån, förslagsanslag, högst:			
5. Av 1/7 1896	56,000: —		
6. » 1/9 1896	14,000: —		
7. » år 1903	69,000: —	139,000 —	264,000 —
Summa	—	—	5,818,400 —

Utgifterna.

För flera huvudtitlar gemensamma frågor.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 januari
1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER.
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson föredrog vidare följande, för flera huvudtitlar gemensamma ärenden:

1. Extra lönetillägg till vissa tjänstemän och betjänte.

Sedan Kungl. Maj:t år 1917 av riksdagen äskat beviljande av extra lönetillägg för samma år åt vissa statens tjänstemän och betjänte, anmälde riksdagen i särskilda skrivelser, att, i enlighet med vad Kungl. Maj:t under andra, fjärde, femte, sjätte, sjunde, åttonde och nionde

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 1 saml.

huvudtitlarna föreslagit i fråga om beviljande av anslag för beredande av extra lönetillägg för år 1917 åt en del tjänstemän och betjante i de till de olika departementen hörande ämbetsverk, kårer och stater, riksdagen under nedannämnda huvudtitlar på extra stat för år 1918 anvisat särskilda förslagsanslag att enligt vissa angivna grunder utgå med följande belopp, nämligen:

Under andra huvudtiteln	kronor	2,500
» fjärde »	»	205
» femte »	»	500
» sjätte »	»	12,000
» sjunde »	»	500
» åttonde »	»	5,000
» nionde »	»	2,000
eller sålunda tillsammans		kronor 22,705

Efter av Kungl. Maj:t därom gjord framställning anvisade vidare 1918 års lagtima riksdag för ifrågavarande ändamål medel dels för år 1918 å samma års tilläggsstat, dels ock för år 1919 å extra stat för sistnämnda år. För vartdera av dessa år minskades emellertid anslagsbeloppet dels med hela det under sjunde huvudtiteln förut uppförda anslag å 500 kronor, dels ock med 1,000 kronor av anslaget under nionde huvudtiteln.

Den 22 juli 1918 utfärdade Kungl. Maj:t kungörelser angående extra lönetillägg för åren 1918 och 1919 (nr 610 och 611).

Vad beträffar frågan om anslag för ifrågavarande ändamål jämväl för år 1920, tillåter jag mig framhålla, att även för detta år beträffande ett mindre antal tjänstemän, vilka ännu kvarstå å äldre stater utan att komma i åtnjutande av s. k. provisorisk avlöningsförhöjning, de omständigheter, vilka föranlett beviljande av extra lönetillägg för åren 1917—1919, i fullt samma grad göra sig gällande. Anslag för ändamålet synas mig sålunda böra beredas jämväl för år 1920, och då med samma belopp som för vartdera av åren 1918 och 1919. Framställningar härom komma att av vederbörande departementschefer vid behandlingen av frågorna rörande riksstaten för år 1920 göras under de särskilda huvudtitlarna.

Beträffande de grunder, enligt vilka de extra lönetilläggen hittills utgått, tillåter jag mig hänvisa till ovannämnda kungörelser den 22 juli 1918.

Vad nu angår dessa grunder, har fråga uppkommit därom, huruvida för år 1918 utgående krigstidstillägg och krigstidshjälp åt befattningshavare i statens tjänst skulle inräknas i de avlöningsförmåner och den inkomst av arbete, som enligt 3 mom. a) och b) i meranämnda kungörelser äro bestämmande för avkortning i vissa fall av det extra lönetilläggets maximibelopp. Enligt mitt förmenande bör någon tvekan icke råda därom, att krigstidstillägg och krigstidshjälp icke böra inräknas i nämnda avlöningsförmåner och nämnda inkomst. För undvikande av allt missförstånd torde detta böra direkt utsägas. I övrigt torde vad beträffar det extra lönetillägget för år 1920, icke erfordras annan ändring i nuvarande bestämmelser än som föranledes därav, att det extra lönetillägget avser annat år.

De grunder, efter vilka de extra lönetilläggen för år 1920 borde utgå, skulle alltså bli följande:

1:o) Extra lönetillägg utgår, där ej sådant fall är för handen, som under 2:o) sägs, till tjänsteman, vilkens tjänstgöring är förlagd till huvudstaden, med 15 procent å kontant avlöning, dock icke i något fall med högre belopp än 700 kronor, och

till tjänsteman, vilkens tjänstgöring är förlagd till annan ort, med 12 procent å kontant avlöning, dock icke i något fall till högre belopp än 500 kronor, samt,

i vad angår betjänte, med 25 procent å kontant avlöning, om tjänstgöringen är förlagd till huvudstaden, men eljest med 20 procent å sådan avlöning.

2:o) Ingår i avlöningen bostads- eller boställsförmån in natura, skall det enligt nästföregående moment beräknade lönetillägget minskas med ett belopp, motsvarande 10 procent av de kontanta avlöningsförmåner, varå tillägget beräknats.

3:o) Från åtnjutande av extra lönetillägg undantagas, förutom häradshövdingarna och de tjänstemän, åt vilka beretts tillfällig löneförbättring för år 1920,

a) de tjänstemän, vilkas avlöningsförmåner av statstjänst, krigstidstillägg och krigstidshjälp oberäknade, för innevarande år uppgå till högre belopp än 7,700 kronor eller, om deras tjänstgöring är förlagd till annan ort än Stockholm, 7,500 kronor; skollande, ifall nämnda avlöningsförmåner överstiga 7,000 kronor, det extra lönetillägget i intet fall utgå med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan 7,700 kronor eller, om tjänstemannen har sin tjänstgöring förlagd till landsorten, 7,500 kronor, å ena, samt förenämnda avlöningsförmåners belopp, å andra sidan,

b) de tjänstemän, vilkas inkomst av arbete, det extra lönetillägget samt krigstidstillägg och krigstidshjälp oberäknade, under år 1919 av vederbörande taxeringsmyndigheter uppskattats till högre belopp än 7,700 kronor eller, om deras tjänstgöring är förlagd till annan ort än Stockholm, 7,500 kronor; skolande, ifall nämnda inkomster överstiga 7,000 kronor, det extra lönetillägget i intet fall utgå med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan 7,700 kronor eller, om tjänstemannen har sin tjänstgöring förlagd till landsorten, 7,500 kronor, å ena, samt förenämnda inkomsters belopp å andra sidan,

c) de tjänstinnehavare, vilkas avlöningsförmåner vid riksdagarna åren 1901—1919 ny- eller omreglerats efter andra grunder än dem, som följts vid de äldre staternas fastställande.

4:o) Extra lönetillägg må allenast tilläggas tjänstemän och be-
tjante, vilkas avlöning blivit av Konung och riksdag till siffran bestämd eller eljest utgår efter av riksdagen prövade grunder.

5:o) Extra lönetillägg beräknas endast å avlöningsförmåner, vilka utgå av statsmedel. Där avlöning bestrides dels av statsmedel dels ock av andra medel, beräknas extra lönetillägg endast å den del därav, som utgår av statsmedel, dock att åt lärare och tjänstemän vid universiteten extra lönetillägg må beräknas å hela det belopp, vartill avlöningen blivit, på sätt i nästföregående moment sägs, bestämd att minst uppgå, utan avseende därå att till bestridande av universitetens utgifter användas jämväl andra medel än statsmedel.

6:o) Extra lönetillägg beräknas å följande slag av avlöningsförmåner:
lön;

tjänstgöringspenningar;

kontant bostads- och inkvarteringsersättning;

arvode;

med lön likställt lönetillägg; samt

dagavlöning vid flottan.

7:o) Extra lönetillägg till den, som av statens medel åtnjuter lön eller arvode för två eller flera befattningar, utgår endast för en av dessa, nämligen för den, som medför högsta avlöningen, eller, därest denna på mer än ett ställe är lika, för den av dem, till vilken han först blivit befordrad.

8:o) Extra lönetillägget anses tillhöra lönen.

2. Reglering av de inom statsförvaltningen — med undantag av kommunikationsverken och postsparbanken — anställda kvinnliga biträdenas avlöningsförmåner m. m.

Bland de för flera huvudtitlar gemensamma utgiftsfrågorna är att märka uppkommen fråga om reglering av de inom statsförvaltningen anställda kvinnliga biträdenas — såväl de ordinaries som de extras — avlöningsförmåner m. m. Denna fråga har varit föremål för gemensam beredning av cheferna för samtliga statsdepartementen. Då frågan ehuru berörande även de andra departementens verksamhetsområden, lämpligen torde böra behandlas i ett sammanhang, ber jag att nu få anmäla den i dess helhet. Härvid gör jag dock undantag för kommunikationsverken — statens järnvägar samt post-, telegraf-, och vattenfallsverken — ävensom postsparbanken. De kvinnliga biträdestjänsterna inom nämnda verk, vilka befattningar genom beslut av 1918 års lagtima riksdag blevo föremål för en tillfällig löne reglering, torde nämligen, särskilt vad angår biträdestjänsterna vid kommunikationsverken, i sinom tid, efter det utredning förebragts och yttrande avgivits av den s. k. kommunikationsverkens lönekommitté, bliva föremål för definitiv reglering i annat sammanhang.

Ordinarie befattningar för kvinnliga biträden äro något förhållandevis nytt inom administrationen. Först år 1910 uppförde nämligen riksdagen några biträdesbefattningar på fängvårdsstyrelsens och generaltullstyrelsens stater. Därefter har emellertid inom olika ämbetsverk inrättats ett jämförelsevis stort antal dylika beställningar. De ordinarie biträdesbefattningarna i statsförvaltningen — undantagandes kommunikationsverken och postsparbanken — uppgå för närvarande till ett antal av 556 och tillhöra tre olika typer eller grader. Efter det att befattningarna från början varit av en och samma typ, numera kallad första graden, tillkommo nämligen vid 1912 års riksdag en ny typ, andra graden, och vid 1914 års förra riksdag ännu en typ, tredje graden. Av nämnda a stat nu uppförda ordinarie biträdesbefattningar, vilkas benämningar variera, tillhöra 332 första eller lägsta, 174 andra eller mellersta samt 50 tredje

Löne-
reglering för
de ordinarie
kvinnliga
biträdena.

eller högsta graden. Avlöningarna vid befattningarna äro, sedan på sin tid viss jämkning däri skett, för närvarande:

vid biträdesbefattning av tredje graden 2,000 kronor, därav 1,100 kronor lön, 750 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg,

dock att avlöningen vid hospital och asylor är 1,850 kronor, därav 1,100 kronor lön och 750 kronor tjänstgöringspenningar, vartill komma vissa naturaförmåner;

vid biträdesbefattning av andra graden 1,600 kronor, därav 900 kronor lön, 550 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg,

dock att avlöningen vid hospital och asylor samt Uppsala universitet är 1,450 kronor, därav 900 kronor lön och 550 kronor tjänstgöringspenningar, vartill vid hospital och asylor komma vissa naturaförmåner; samt

vid biträdesbefattning av första graden

i Stockholm 1,200 kronor, därav 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg,

i Östersund, Umeå och Luleå 1,125 kronor, därav 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar och 75 kronor ortstillägg, och

i landsorten i övrigt 1,050 kronor, därav 700 kronor lön och 350 kronor tjänstgöringspenningar;

kunnande till lönen *vid samtliga befattningarna* komma två ålders- tillägg, vardera å 200 kronor efter 5 respektive 10 år.

I detta sammanhang vill jag erinra, att, med ovan angivna undantag, samtliga biträdesbefattningar av tredje och andra graden äro inrättade vid ämbetsverk i Stockholm.

För de ordinarie biträdesbefattningarna gälla vissa allmänna villkor och bestämmelser, som återfinnas dels i avlöningsreglementen och andra föreskrifter för åtnjutande av de å vederbörande ämbetsverks och myndigheters stater uppförda avlöningarna m. m., dels ock i särskilda författningar, nämligen Kungl. Maj:ts kungörelser den 10 juni 1912 (Svensk författningssamling nr 151), den 2 april 1914 (Svensk författningssamling nr 92), den 25 september 1914 (Svensk författningssamling nr 420), den 9 oktober 1914 (Svensk författningssamling nr 364) och den 18 juni 1915 (Svensk författningssamling nr 305), m. fl.

Vad i övrigt angår uppkomsten och utvecklingen i allmänhet av de ordinarie kvinnliga biträdesbefattningarna inom statsförvaltningen tillåter jag mig att hänvisa till lönerogleringskommitténs den 11 november 1918 avgivna, såsom nr LVIII tryckta betänkande ävensom kom-

mitténs däri åberopade tidigare betänkanden rörande kvinnliga biträdesbefattningar nr VII, XXIX och XL. I förstnämnda betänkande finnas intagna särskilt utarbetade översikter angående de inom statsförvaltningens olika grenar — med undantag av kommunikationsverken och postsparbanken — för närvarande å ordinarie stat uppförda biträdesbefattningar, ordnade dels efter grader (sid. 27) och dels efter huvudtitlar (sid. 55).

I skrivelse nr 373 (i anledning av propositionen nr 230 angående reglering av löneförhållanden m. m. vid statsdepartementen) har 1917 års riksdag uttalat, att avlöningsförmåner för skrivbiträden av första lönegraden synts riksdagen vara så knappt tillmätta, att någon förhöjning av dem vore påkallad, men att, då frågan härom borde behandlas i ett sammanhang för statsförvaltningen i dess helhet, riksdagen dock ansett sig icke böra för det dåvarande vidtaga ändring i Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Sedermera hava från kvinnliga biträden inom två av statsdepartementen ingivits skrivelser med anhållan, att åtgärder måtte vidtagas till förbättrande av de kvinnliga biträdenas avlöningsförhållanden.

Framställningar om löneförbättring.

I syfte att förslag måtte kunna föreläggas 1919 års riksdag, hemställde jag i statsrådet den 1 juli 1918, att Kungl. Maj:t måtte uppdraga åt löneregleringskommittén att verkställa utredning och avgiva förslag angående reglering av de inom statsförvaltningen anställda ordinarie kvinnliga biträdenas avlöningsförmåner ävensom därmed tilläventyrs sammanhängande spörsmål. Därvid uttalade jag min anslutning till riksdagens nyssberörda yttrande om behovet av en löneförbättring för ifrågavarande befattningshavare. Lika med riksdagen fann jag det erforderligt, att frågan behandlades i ett sammanhang för statsförvaltningen i dess helhet. Då i riksdagens uttalande emellertid blott nämnts kvinnliga biträden av första lönegraden, ansåg jag mig böra framhålla, att en förbättring av deras löneförmåner jämväl syntes föranleda ändrade avlöningsbelopp för kvinnliga befattningshavare av högre grad. Vad vidare anginge den kvinnliga extrapersonalen syntes mig frågan om dess avlöningsförmåner böra upptagas i sinom tid, efter det ny reglering skett för de ordinarie befattningshavarna.

Utredningsuppdrag åt löneregleringskommittén.

I enlighet med min hemställan meddelade Kungl. Maj:t berörda den 1 juli 1918 uppdrag i ämnet åt löneregleringskommittén.

*Ytterligare
framställ-
ningar om
löneförbät-
ring*

Härefter hava, i likhet med kvinnliga biträden i nyssberörda departement, jämväl biträden i de övriga statsdepartementen utom utrikesdepartementet i särskilda till vederbörande departementschefer ställda skrivelser gjort framställning om förbättrade avlöningsförhållanden.

I de framställningar, som sålunda gjorts av kvinnliga biträden i statsdepartementen, anhålles, att åtgärder måtte vidtagas till förbättrande av sökandenas avlöningsförhållanden.

Det erinras i flertalet skrivelser, hurusom för smärre löntagare utan annan inkomst än arbetsförtjänsten den rådande dyrtiden med dess alltjämt fortgående prisstegring på alla förnödenhetsartiklar vore i särskilt hög grad betungande.

De avlöningsförmåner, staten bestode sina tjänare, finge väl anses vara avsedda att utgöra en visserligen knapp, men dock tillräcklig bärgning. Det syntes sökandena då vara endast en åtgärd av rättvisa, att dem bereddes sådan gottgörelse för deras arbete, att de kunde på drägligt sätt försörja sig, utan att respektive hem betungades. Att för dem av sökandena, som vore självförsörjande, de nuvarande förhållandena erbjöde snart sagt oöverstigliga svårigheter, låge i öppen dag.

Behovet av löneförbättring för kvinnlig ordinarie och extra biträdespersonal framginge — fortsätta sökandena — med full tydlighet av den omständigheten, att statens kristidskommissioner i konkurrens med den enskilda arbetsmarknaden måste betala med sökandena jämförliga befattningshavare en avlöning, som redan från anställningens början eller i allt fall efter kort tids tjänstgöring uppginge till vida högre belopp än vad ett ordinarie skrivbiträde efter mångårigt arbete kunde ernå, även med inräknande av krigstidstillägg enligt gällande förordning.

Sökandena framhålla vidare, att den möjligheten naturligtvis stode dem öppen att söka sin utkomst på annat håll, där deras arbete betalades bättre, men att det vore att beklaga, om de för att under nuvarande förhållanden vinna existensmöjligheter skulle nödgas uppoffra de fördelar i övrigt, anställning i statens tjänst erbjöde.

Helt naturligt undandroge det sig — säga sökandena — deras bedömande, huru löneförbättringen borde anordnas, men det erinrades, att, så länge krigstidstillägg huvudsakligen utmättes i procentuellt förhållande till den ordinarie avlöningen, det vore av största betydelse, att denna vore efter normala förhållanden tillräcklig. Och att så icke vore fallet med de kvinnliga befattningshavarnas i statens tjänst, därom syntes berättigat tvivel icke kunna råda.

Slutligen betonas, att, vilka utvägar statsmakterna än kunde vilja anlita, det viktigaste vore, att den hjälp, som begärdes, lämnades snarast möjligt och fullt effektivt.

I en av ifrågavarande skrivelser erinras, att, enligt vad statistiken utvisade, prisen å livsmedel, lyse och bränsle från juli 1914 till februari 1918 stigit med 127 procent. Levnadskostnaderna i sin helhet — alltså med hänsyn tagen även till prisförändringarna i fråga om hyra, skatter, kläder m. m. — beräknades för tiden till januari 1918 hava stigit med 92 procent. Otvivelaktigt hade ökningen i levnadskostnaderna — heter det vidare i skrивelsen — ännu icke nått sin höjdpunkt, utan

syntes man ännu hava att vänta prisstegringar på så gott som alla områden. Sökandena ansågo sålunda, att grundlönen ej under nu rådande kristid kunde ens tillnärmelsevis förslå att täcka de dagliga nödvändiga utgifterna för uppehållet. I avslutning här till anhållles om utverkande av en förhöjning av sökandenas grundlön med 100 procent, och framhålles därjämte nödvändigheten av, att detta måtte komma dem till del såsom en omedelbar och kraftig hjälp i deras betryckta ställning.

Vidare har styrelsen för föreningen kvinnor i statens tjänst gjort framställning i fråga om avlöningsförhållandena för kvinnliga biträden.

Efter erinran om nuvarande avlöningsförmåner för dessa biträden framhålles däri, hurusom vid upprepade tillfällen, med eller utan fog, en sammanställning ägt rum mellan kvinnliga biträden och ämbetsverkens vaktmästare såväl i avlöningshänseende som beträffande andra tjänsten berörande förhållanden. Den dittills rådande likheten i avlöningshänseende vore emellertid, erinras det, numera bruten till vaktmästarnas förmån, enär dessa genom statsmakternas beslut från och med år 1919 tillerkänts en begynnelseavlöning, som med 400 kronor överstege begynnelseavlöningen till biträde av första graden. Även om — vilket dock ingalunda alltid vore fallet — åt dessa biträden anförtroddes allenast renskrivning, för hand eller maskin, från ofta synnerligen svårtydda koncept eller andra så kallade enklare göromål, syntes dock icke kunna förnekas, att detta arbete på sina utöfvere ställde långt större fordringar i fråga om teoretiska kunskaper, rutin och omdöme än som erfordrades för fullgörandet av en vaktmästare åliggande sysslor.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att begynnelseavlöningen för kvinnliga biträden i samtliga avlöningsgrader måtte höjas till belopp, motsvarande den stegring i levnadskostnader, som, även bortsett från verkningarna av pågående världskrig, inträffat efter fastställande av nu utgående avlöningar;

att nämnda biträden måtte tillerkännas ytterligare ett ålderstillägg;

att pension till kvinnliga befattningshavare måtte utgå enligt samma grunder, som vore eller bleve fastställda för manliga tjänstemän; samt

att ifrågavarande befattningshavare, oaktat lönebeloppens höjning, måtte bliva delaktiga av det krigstidstillägg och den krigstidshjälp, som kunde varda statstjänare i allmänhet tillerkänd.

Slutligen bör i detta sammanhang omnämnas, att särskilda framställningar om avlöningsförbättring gjorts dels av tre manliga skrivbiträden vid Göta hovrätt och hovrätten över Skåne och Blekinge, dels ock av tre manliga skrivbiträden hos länsstyrelsen i Kristianstads län, vilken sistnämnda framställning — innefattande begäran att få komma i åtnjutande av den avlöningsförbättring av varaktig art, som Kungl. Maj:ts kunde finna skälig — med skrivelse den 9 oktober 1918 av Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet överlämnats och till bifall förordats.

Framställningar från vissa manliga biträden

*Departements-
chefen.*

Beträffande de i dessa framställningar avsedda biträdesbefattningar vill jag erinra, att befattningarna inom hovrätterna äro avsedda att kunna beklädas av såväl manliga som kvinnliga innehavare samt att, vad befattningarna vid nämnda länsstyrelse angår, 1912 års riksdag, vid inrättandet av skrivbiträdestjänster vid länsstyrelserna, förklarade, att till dessa tjänster skulle antagas kvinnor, dock att vid första tillsättningen av dylik tjänst jämväl man, som oavbrutet åtminstone från 1912 års ingång vid länsstyrelsen innehaft stadig anställning för utförande av huvudsakligen renskrivningsgöromål, finge befordras till skrivbiträde vid samma länsstyrelse.

Med anledning av ifrågavarande två framställningar anser jag mig vidare böra redan i detta sammanhang framhålla, att vid nu förevarande reglering av avlöningsförmåner m. m. vid biträdesbefattningar inom statsförvaltningen särskild hänsyn ej torde böra tagas till den omständigheten, att vissa av befattningarna för närvarande kunna innehavas av män.

Samtliga av mig nu omnämnda framställningar om avlöningsförbättring hava överlämnats till löneregleringskommittén.

Denna kommitté har med avlämnandet av sitt förut nämnda betänkande den 11 november 1918 (LVIII) fullgjort det kommittén den 1 juli 1918 lämnade uppdraget att verkställa utredning och avgiva förslag angående reglering av de inom statsförvaltningen anställda ordinarie kvinnliga biträdenas avlöningsförmåner m. m. Ifrågavarande betänkande innefattar även yttrande över förenämnda framställningar utom den av tre manliga biträden vid Göta och skånska hovrätterna gjorda, vilken kommittén tillkännagivit sig hava för avsikt att i särskild ordning besvara.

*Löne-
reglerings-
kommittén.*

I sitt ifrågavarande betänkande framhåller löneregleringskommittén inledningsvis, att i de förut omförmälda skrivelser, vari 1917 års riksdag framhållit otillräckligheten av nu utgående avlöningsförmåner för kvinnliga biträden, visserligen närmast avsetts skrivbiträden med avlöning efter den s. k. första eller lägsta graden, men att dock en reglering av avlöningsförhållandena för biträden av denna grad borde föranleda lönereglering jämväl för biträdesbefattningar av övriga grader, allra helst vid beaktande av huru avlöningsförhållandena för de tre graderna nu sammanlöppte med varandra.

Till behandling har kommittén först upptagit frågan om *begynnelseavlöningarna* vid de kvinnliga biträdesbefattningarna.

Härvid utgår kommittén från befattningarna av första graden, som egentligen givit anledningen till nu ifrågasatta lönerereglering, samt erinrar om det förhållandet, att på sin tid vid uppförandet av kvinnliga biträden å postverkets avlöningsstat (1912 års riksdag) avlöningen till dessa biträden satts i nära överensstämmelse med vad som blivit fastställt för skrivbiträden av lägsta graden i centrala ämbetsverk med de avvikelser, som betingades dels av den längre dagliga tjänstgöringstiden, vilken för den ordinarie personalen hos generalpoststyrelsen och underlydande förvaltningar i allmänhet uppginge till minst 7 timmar, dels ock av strävan att vinna anslutning, såvitt möjligt, till postverkets avlöningssystem.

»Begynneavlöningen till ett kvinnligt biträde i generalpoststyrelsen anför kommittén här efter — utgjorde sålunda, inberäknat ortstillägg, 1,400 kronor, och slutavlöningen (efter 6 år) 1,800 kronor. Nu kommer emellertid på grund av beslut vid 1918 års riksdag begynneavlöningen för sådant biträde att från och med år 1919 höjas till sammanlagt 1,925 kronor (däri inberäknat 225 kronor i ortstillägg) och slutavlöningen (efter 6 år) till 2,325 kronor (jämför Svensk författningssamling 1918 nr 484). I procent uträknat innebär alltså höjningen av begynneavlöningen en höjning med 37.5 procent och höjningen av slutavlöningen en höjning med 29.2 procent. Den procentuella höjningen utgör följaktligen i medeltal 33.3 procent.

Lägges nu sistnämnda medeltalsprocent till grund för den höjning, som synes böra ifrågakomma beträffande begynneavlöningen för första gradens kvinnliga skrivbiträden inom centrala ämbetsverk, kommer man till en begynneavlöning av 1,600 kronor. Med bibehållande av den skillnad, som för närvarande råder mellan begynneavlöningarna för kvinnliga biträden av olika grader, skulle följaktligen begynneavlöningen för ett biträde av andra graden böra sättas till 2,000 kronor och för ett biträde av tredje graden till 2,400 kronor. I samtliga dessa belopp skulle, på sätt i det följande närmare förnäles, såsom ortstillägg i Stockholm ingå 200 kronor.

Detta förslag skulle alltså innebära, att begynneavlöningen för en var av dessa tre grader komme att höjas med 400 kronor.

Till jämförelse vill kommittén erinra, hurusom på grund av beslut vid 1918 års riksdag begynneavlöningen, inräknat ortstillägg 225 kronor, blivit för exempelvis kvinnlig postexpeditör i Stockholm och kvinnlig kontorsskrivare i postsparbanken höjd från 1,725 kronor till 2,125 kronor eller alltså med 400 kronor.

Med hänsyn såväl till vad nu sagts som ock till övriga på frågan inverkan omständigheter har kommittén funnit billigt, att begynneavlöningen bestämmes för kvinnligt biträde av första graden inom centralt ämbetsverk till 1,600 kronor, för kvinnligt biträde av andra graden till 2,000 kronor och för kvinnligt biträde av tredje graden till 2,400 kronor.»

I fråga om *ålderstilläggen* vid de kvinnliga biträdesbefattningarna anför kommittén följande:

»Såsom förut erinrats, hade, då frågan första gången förelag om uppförande å stat av kvinnliga skrivbiträden av första graden, Kungl. Maj:t föreslagit vartdera ålderstilläggets belopp till 150 kronor. Riksdagen höjde emellertid detta belopp till 200 kronor, vilket belopp jämväl bestämdes för ålderstillägg till avlöningarna

åt de senare beslutade graderna av kvinnliga biträden. Kommittén anser sig sakna anledning att nu ifrågasätta någon ändring med avseende å beloppet av det eller de ålderstillägg, som böra kunna tillkomma nu ifrågavarande befattningshavare.

Beträffande antalet ålderstillägg må erinras, hurusom i den till kommittén remitterade framställningen från styrelsen för föreningen kvinnor i statens tjänst föreslagits, att antalet ålderstillägg måtte bestämmas till tre. Det torde i detta sammanhang jämväl förtjäna att bringas i erinran, hurusom dels numera efter 1918 års riksdags i ämnet fattade beslut tre ålderstillägg kunna tillkomma vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare, om vilka förmåles i riksdagens skrivelse den 15 juni 1918 nr 415, dels ock samma antal ålderstillägg kunna åtnjutas av såväl tjänstemän med avlöning efter den s. k. första (lägsta) normalgraden vid centrala ämbetsverk som åtskilliga befattningshavare med avlöning understigande den, som tillkommer första gradens tjänstemän, t. ex. manliga ritare och gravörer vid sjökarteverket och rikets allmänna kartverk (jämlikt beslut vid 1918 års riksdag), landskanslistor och landskontorister vid länsstyrelserna m. fl.

I betraktande av vad nu anförts anser sig kommittén böra förorda, att för nu ifrågavarande biträden ålderstilläggens antal måtte i stället för nuvarande två bestämmas till tre.

Vid bifall här till skulle alltså slutavlöningen för ett kvinnligt biträde av första graden kunna uppgå till 2,200 kronor, för ett kvinnligt biträde av andra graden till 2,600 kronor och för ett kvinnligt biträde av tredje graden till 3,000 kronor, vilket följaktligen innebär för en var av samtliga grader en höjning av slutavlöningen i förhållande till dess nuvarande belopp med 600 kronor.

För närvarande utgå ålderstilläggen till kvinnliga biträden, liksom till tjänstemän inom de centrala verken med avlöning enligt de s. k. normalgraderna, efter femårsperioder. Så var ock förut förhållandet beträffande ålderstilläggen för ovan nämnda vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare; för dessa har emellertid 1918 års riksdag godtagit en avlöningsgrund, som innebär, att ålderstilläggen, liksom hittills i regel inom kommunikationsverken och postsparbanken, skola utgå efter treårsperioder.

Det skulle nu kunna ifrågasättas, huruvida ej den sistnämnda beräkningsgrunden jämväl borde komma i tillämpning i avseende å kvinnliga biträden; kommittén har emellertid ansett likställighet i förevarande avseende mellan kvinnliga biträden och tjänstemän med avlöning efter normalgrad böra bibehållas och förty funnit sig icke, vad de kvinnliga biträdena angår, böra för närvarande förorda en övergång till systemet med treårsperioder.

Enligt kommitténs mening böra alltså till den för kvinnligt biträde ovan förordade begynnelseavlöningen kunna komma tre ålderstillägg, var och ett å 200 kronor, att utgå efter respektive 5, 10 och 15 år.»

Frågan om *avlöningens fördelning i lön, tjänstgöringspenningar och eventuellt ortstillägg* har härnäst gjorts till föremål för kommitténs behandling.

»Vidkommande först ortstillägget — anför salunda kommittén må erinras, hurusom detsamma för närvarande är för samtliga tre grader kvinnliga biträden i Stockholm satt till 150 kronor. För tjänstemän vid centrala ämbetsverk

med avlöning efter andra och första normalgraderna utgår ortstillägg med respektive 400 och 300 kronor. Kommittén anser, att ortstillägget i Stockholm för kvinnligt biträde av såväl första som andra och tredje graden bör höjas till 200 kronor.

Vad beträffar ortstillägget till vissa befattningshavare vid länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, utgår för närvarande detsamma med belopp, utgörande hälften av vad i samma avseende utgår till motsvarande befattningshavare i Stockholm. Med tillämpning av denna grund, beträffande vilken kommittén icke anser sig nu böra föreslå någon förändring, skulle alltså ortstillägget till skrivbiträde vid länsstyrelse i sistnämnda norrländska län utgöra 100 kronor.

I övrigt skulle, såsom för närvarande, ortstillägg ej utgå till biträden i landsorten.

I avseende å avlöningens fördelning i lön och tjänstgöringspenningar må erinras om vad härutinnan är stadgat i fråga om avlöningar åt befattningshavare vid kommunikationsverken.

I Kungl. Maj:ts förnyade avlöningsreglemente för tjänstemän vid statens järnvägar den 28 juni 1918 (Svensk författningssamling nr 482) föreskrives, att arvode, med undantag av det till generaldirektören, till överdirektör, till överingenjör, till järnvägsfullmäktig och till överrevisor utgående, som överstiger 3,900 kronor, fördelas till två tredjedelar i lön och en tredjedel i tjänstgöringspenningar. Av arvode till belopp av 3,900 kronor och därunder intill 2,100 kronor utgöra tre fjärdedelar lön och en fjärdedel tjänstgöringspenningar samt av arvode å 2,100 kronor och därunder fyra femtedelar lön och en femtedel tjänstgöringspenningar.

På sätt framgår av kungl. kungörelsen den 28 juni 1918 angående ändrad lydelse av vissa paragrafer i avlöningsreglementet för tjänstemän vid postverket den 20 juni 1913 (Svensk författningssamling 1918 nr 484), utgöra, för manliga tjänstemän av postexpeditörs eller högre grad samt kvinnliga tjänstemän, av avlöning å 3,100 kronor och därunder tre fjärdedelar lön och en fjärdedel tjänstgöringspenningar. För tjänstinnehavare med avlöning över 3,100 kronor ökas successivt beloppet av tjänstgöringspenningarna i deras förhållande till avlöningens slutsumma.

Beträffande telegrafverket framgår av kungl. kungörelsen den 28 juni 1918 angående vissa ändringar i avlöningsreglementet för tjänstemän vid telegrafverket den 11 oktober 1907 (Svensk författningssamling 1918 nr 490), att av de lägsta avlöningarna ungefär tre fjärdedelar utgöra lön och en fjärdedel tjänstgöringspenningar, varefter, vad angår tjänstgöringspenningarna, en glidande skala uppåt vidtager, så att av en avlöning av 3,100 kronor ungefär två tredjedelar utgöra lön och en tredjedel tjänstgöringspenningar.

En motsvarande grundsats i fråga om fördelning av lön och tjänstgöringspenningar anser kommittén böra tillämpas å den avlöning, som kommittén tänkt sig för de kvinnliga biträdena i de centrala ämbetsverken.

Tager man emellertid i betraktande de för ifrågakvarande biträden nu gällande pensionsförhållanden, finner man, att högsta pensionsunderlaget för ett kvinnligt biträde av första graden utgör 1,100 kronor, för ett kvinnligt biträde av andra graden 1,300 kronor och för ett kvinnligt biträde av tredje graden 1,500 kronor.

Därest nu den för närvarande gällande grundsatsen, att ålderstilläggen skola

anses tillhöra lönen, allt fortfarande skulle beträffande ifrågavarande befattningshavare äga tillämplighet, komme man, i all synnerhet vid ett bifall till kommitténs förslag om tre ålderstillägg, att erhålla så väsentligt höjda pensionsunderlag, att höjningen ej stode i lämplig proportion till den ökning av själva avlöningen, som kommittén förordat. Desslikes torde man böra aktgiva på en önskvärd överensstämmelse med de pensionsunderlag, som äro gällande för motsvarande befattningshavare inom kommunikationsverken. I detta avseende må erinras, hurusom t. ex., enligt ovanberörda kungörelse den 28 juni 1918, nr 484, för kvinnlig postexpeditör pensionsunderlaget utgör 1.750 kronor och för kvinnligt biträde i postverket 1,550 kronor.

Med hänsyn till nu anförda förhållanden och då det ej synts kommittén lämpligt att för de kvinnliga biträdena inom de centrala verken förorda särskilda i vederbörande stater uppförda pensionsunderlag, har kommittén velat tillstyrka, att för nu ifrågavarande biträden ålderstilläggen, likasom för befattningshavare vid kommunikationsverken, fördelas i belopp, motsvarande lön och tjänstgöringspenningar, och har det i detta hänseende synts kommittén skäligt, att av ålderstillägget hälften skall anses motsvara lön och hälften tjänstgöringspenningar.

Med aktgivande å vad kommittén nu senast anført och förordat i avseende å avlöningens fördelning i lön, tjänstgöringspenningar och ortstillägg skulle de olika avlöningsskalorna för kvinnliga biträden i Stockholm i regel ställa sig på följande sätt:

<i>Kvinnligt biträde av tredje graden:</i>				
lön	1,500	1,600	1,700	1,800
tjänstgöringspenningar	700	800	900	1,000
ortstillägg	200	200	200	200
Summa	2,400	2,600	2,800	3,000
<i>Kvinnligt biträde av andra graden:</i>				
lön	1,300	1,400	1,500	1,600
tjänstgöringspenningar	500	600	700	800
ortstillägg	200	200	200	200
Summa	2,000	2,200	2,400	2,600
<i>Kvinnligt biträde av första graden:</i>				
lön	1,100	1,200	1,300	1,400
tjänstgöringspenningar	300	400	500	600
ortstillägg	200	200	200	200
Summa	1,600	1,800	2,000	2,200

Högsta pensionsunderlaget skulle utgöra för biträde av första graden 1,400, för biträde av andra graden 1,600 och för biträde av tredje graden 1,800 kronor.

I avseende å avlöningsförmånerna för kvinnliga biträden vill kommittén slutligen framhålla, att vid utarbetande av sitt löneregleringsförslag kommittén bortsett från verkningarna av världskriget och med hänsyn därtill förutsatt, att ifrågavarande befattningshavare, även om deras avlöning regleras på sätt kommittén nu föreslår, skola bli delaktiga av det krigstidstillägg och den krigstidshjälp, som må vara statstjänare i allmänhet tillerkänd.

Vidare vill kommittén hava erinrat, att, enligt kommitténs mening, den omständigheten, att de kvinnliga biträdenas avlöningsförmåner må vara reglerade i enlighet med kommitténs förslag, ingalunda synes böra utgöra hinder för att sagda biträdens avlöningsförmåner må komma under förnyat skärskådande vid den allmänna lönereglering, som inom en nära framtid eventuellt kan komma att beslutas för befattningshavare i centrala ämbetsverk och därmed jämförliga tjänstinnehavare.»

I fråga om *avlöningen* vid de ordinarie biträdesbefattningarna inom statsförvaltningen utom kommunikationsverken och postsparbanken har kommittén i anslutning till det anförda *hemställt*, att avlöningen måtte bestämmas till följande belopp, nämligen:

i Stockholm:

för biträde av första graden 1,600 kronor, därav 1,100 kronor lön, 300 kronor tjänstgöringspenningar och 200 kronor ortstillägg, vartill kunna efter respektive 5, 10 och 15 år komma tre ålderstillägg, vart och ett å 200 kronor; skolande av varje ålderstillägg 100 kronor tillhöra lön och 100 kronor tjänstgöringspenningar;

för biträde av andra graden, undantagandes skrivbiträde vid Stockholms hospital, 2,000 kronor, därav 1,300 kronor lön, 500 kronor tjänstgöringspenningar och 200 kronor ortstillägg, vartill kunna efter respektive 5, 10 och 15 år komma tre ålderstillägg, vart och ett å 200 kronor; skolande av varje ålderstillägg 100 kronor tillhöra lön och 100 kronor tjänstgöringspenningar;

för skrivbiträde vid Stockholms hospital 1,800 kronor, därav 1,300 kronor lön och 500 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna efter respektive 5, 10 och 15 år komma tre ålderstillägg, vart och ett å 200 kronor; skolande av varje ålderstillägg 100 kronor tillhöra lön och 100 kronor tjänstgöringspenningar;

för biträde av tredje graden, undantagandes kassörska vid Stockholms hospital, 2,400 kronor, därav 1,500 kronor lön, 700 kronor tjänstgöringspenningar och 200 kronor ortstillägg, vartill kunna efter respektive 5, 10 och 15 år komma tre ålderstillägg, vart och ett å 200 kronor; skolande av varje ålderstillägg 100 kronor tillhöra lön och 100 kronor tjänstgöringspenningar;

för kassörska vid Stockholms hospital 2,200 kronor, därav 1,500 kronor lön och 700 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna efter

respektive 5, 10 och 15 år komma tre ålderstillägg, vart och ett å 200 kronor; skolande av varje ålderstillägg 100 kronor tillhöra lön och 100 kronor tjänstgöringspenningar;

i landsorten:

för biträde av första graden, med undantag av biträden vid länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, 1,400 kronor, därav 1,100 kronor lön och 300 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna efter respektive 5, 10 och 15 år komma tre ålderstillägg, vart och ett å 200 kronor; skolande av varje ålderstillägg 100 kronor tillhöra lön och 100 kronor tjänstgöringspenningar;

för biträde av första graden vid länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län 1,500 kronor, därav 1,100 kronor lön, 300 kronor tjänstgöringspenningar och 100 kronor ortstillägg, vartill kunna efter respektive 5, 10 och 15 år komma tre ålderstillägg, vart och ett å 200 kronor; skolande av varje ålderstillägg 100 kronor tillhöra lön och 100 kronor tjänstgöringspenningar;

för biträde av andra graden (vartill även räknas skrivbiträden och bokhållare av andra [lägre] grad vid hospital och asyler) 1,800 kronor, därav 1,300 kronor lön och 500 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna efter respektive 5, 10 och 15 år komma tre ålderstillägg, vart och ett å 200 kronor; skolande av varje ålderstillägg 100 kronor tillhöra lön och 100 kronor tjänstgöringspenningar;

för biträde av tredje graden (vartill även räknas kassörskor vid hospital och asyler) 2,200 kronor, därav 1,500 kronor lön och 700 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna efter respektive 5, 10 och 15 år komma tre ålderstillägg, vart och ett å 200 kronor; skolande av varje ålderstillägg 100 kronor tillhöra lön och 100 kronor tjänstgöringspenningar.

Med frågan om avlöningens belopp sammanhänger på det närmaste spörsmålet om den inbördes verkan, avlöning och *naturaförmån*, där sådan åtnjutes, böra öva å varandra. Härutinnan har kommittén gjort vissa uttalanden.

Sälunda har kommittén framhållit, att vad kommittén hemställt beträffande avlöningen vid nu ifrågavarande befattningar icke vore avsett att för kassörskor, bokhållare av andra grad och skrivbiträden vid hospital och asyler föranleda någon ändring i de naturaförmåner, som skulle tillkomma dem enligt medgivande av 1918 års riksdag (skrivelse nr 414 sid. 10).

Lika litet — framhåller kommittén i detta sammanhang — vore någon rubbning avsedd i fråga om det eller de fall, då biträde enligt särskilda bestämmelser kunde hava fått sig tillerkända misräknings- eller felräkningspenningar.

Vidare har kommittén med anledning av stadgat avdrag å avlöningen vid vissa biträdesbefattningar å karolinska mediko-kirurgiska institutets stat för förmån av fri bostad m. m. anfört:

»Enligt stat för karolinska mediko-kirurgiska institutet är för kvinnligt tekniskt biträde vid serafimerlasarettets kliniska laboratorium att iakttaga, att, därest biträdet i sådan egenskap åtnjuter fri bostad och bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg (150 kronor) ej utgå till henne ävensom å lönen avdragas 100 kronor årligen. Avdraget utgör sålunda 250 kronor.

Enahanda föreskrift skall gälla beträffande det ytterligare kvinnliga tekniska biträde vid samma laboratorium, för vilket biträde anslag å institutets ordinarie stat beviljats av 1918 års riksdag (skrivelse nr 8 sid. 55).

Dylik föreskrift finnes i institutets stat för preparator och vaktmästare samt maskinist och eldare. I stället för denna föreskrift skall emellertid, enligt riksdagens skrivelse den 15 juni 1918 (nr 415 sid. 70 och 71) i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående reglering av löneförhållanden m. m. för vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare jämte i ärendet väckta motioner, gälla följande:

Därest *bostad med bränsle, eventuellt med bränsle och lyse*, anvisas åt någon av ifrågavarande befattningshavare i Stockholm, som icke enligt stat åtnjuter fria sådana förmåner, skall av lönen avstås för bostad med bränsle 300 kronor för år samt för lyse 25 kronor om året.

I de fall då befattningshavare åtnjuter enbart bostad eller bostad med värme men icke i övrigt erforderligt bränsle, ävensom då bostadsförmån är av sådan beskaffenhet, att den icke kan anses hava ovan sagda värde, skall det ankomma på Kungl. Maj:t att efter omständigheterna bestämma det lägre löneavdrag, som för dylik förmån skall äga rum.

Förmån av lyse, vare sig mot eller utan avdrag av lön, innebär i fråga om förbrukning av elektrisk ström allenast rätt till en årlig maximiförbrukning av 100 kw-timmar.

Den, som åtnjuter lyse, skall själv bekosta armatur och lampor.

Förändrad föreskrift i detta ämne torde i sammanhang med den föreslagna förbättringen i avlöningsförmåner för kvinnliga biträden böra komma till stånd för de kvinnliga biträdena vid nämnda laboratorium, i anslutning till åberopade bestämmelser i sistnämnda riksdagsskrivelse.»

Såsom förut nämnts gälla för *åtnjutande av avlöningsförmåner* vid de ordinarie biträdesbefattningarna vissa *allmänna villkor och bestämmelser*, som finnas intagna i olika författningar. I vad sålunda gäller ifrågasätter löne regleringskommittén icke någon ändring i huvudsak. Däremot föreslår kommittén vissa i främsta rummet utav avlöningsförändringarna betingade jämkningar. Kommittén anför i ämnet följande:

»Genom kungl. kungörelsen den 10 juni 1912 meddelades allmänna villkor och bestämmelser att gälla för å vissa domstolars, ämbetsverks och myndigheters stater uppförda biträdesbefattningar. Dessa villkor och bestämmelser avsågo då medgivna biträdesbefattningar, d. v. s. befattningar av nuvarande första och andra graderna.

Efter tillkomsten av tredje gradens biträdesbefattningar meddelades, beträffande dessa, allmänna villkor och bestämmelser genom kungl. kungörelsen den 2 april 1914. Sedermera hava, såsom i det föregående erinrats, genom särskilda kungl. kungörelser ytterligare föreskrifter meddelats i förevarande ämne.

Vad för närvarande i berörda avseenden gäller anser kommittén fortfarande böra i huvudsak äga giltighet. Vissa ändringar och tillägg har kommittén dock funnit av omständigheterna påkallade. liksom det ock synes kommittén lämpligt, att på ett ställe sammanföres vad i förevarande hänseende är avsett att bliva gällande såsom allmänna villkor och bestämmelser.

I ovanberörda kungörelse den 10 juni 1912 föreskrevs, bland annat, att, där biträde med avlöning efter lägre grad befordrades till biträdesbefattning, för vilken avlöning utginge efter högre grad, biträde, som redan intjänat sista ålderstillägget i den lägre graden, kunde för erhållande av första ålderstillägget i den högre graden få tillgodoräkna sig högst fem år av den tid, som förflutit från det biträdet tillträdde det sista ålderstillägget i den lägre graden.

Genom kungl. kungörelse den 2 april 1914 stadgades emellertid, att biträde av andra graden, som efter intjänande av sista ålderstillägget befordras till biträdesbefattning av tredje graden, är berättigat att omedelbart komma i åtnjutande av ett ålderstillägg i sistnämnda grad; och genom kungl. kungörelse den 18 juni 1915 blev, med ändring av bestämmelse i förenämnda kungörelse den 10 juni 1912, enahanda nya föreskrift meddelad i vad anginge biträde, som befordras från första till andra graden.

Vad nu i berörda hänseende är stadgat torde vid bifall till det avlönings-system, som kommittén nu förordar, böra utbytas mot andra regler i avseende å ålderstilläggsberäkning.

Med hänsyn till det av kommittén förordade avlöningssystemet torde böra i förevarande avseende föreskrivas, att, där biträde med avlöning efter lägre grad (första resp. andra) befordras till biträdesbefattning, för vilken avlöning utgår efter närmast högre grad (andra eller tredje), biträde, som redan intjänat sista ålderstillägget i den lägre graden, är berättigat att omedelbart komma i åtnjutande av första ålderstillägget i den närmast högre graden, och skall, därest biträde vid befordran till närmast högre grad icke erhåller högre avlöning än den biträdet uppburit i den lägre graden, för avlöningsförhöjning i den högre graden tillgodoräknas biträdet den tid, varunder biträdet innehaft befattningen i den lägre graden, efter det biträdet i sistnämnda befattning senast kom i åtnjutande av ålderstillägg.

Om alltså — för att taga exempel i anslutning till nu förordade avlönings-system — biträde av första graden, som intjänat det tredje ålderstillägget och följaktligen har en avlöning av 2,200 kronor, befordras till andra graden, vars begynnelseavlöning är 2,000 kronor, är biträdet berättigat att omedelbart komma i åtnjutande av första ålderstillägget, 200 kronor, i den högre graden.

Om emellertid biträdet i den lägre graden redan kommit vare sig till 2,000 eller 2,200 kronor, och, vid befordran till den närmast högre graden, erhåller endast 2,000 resp. 2,200 kronor, skulle biträdet för avlöningsförhöjning i den högre graden få tillgodoräknas den tid, varunder biträdet innehaft befattningen i den lägre graden, efter det biträdet i denna grad fick 2,000 respektive 2,200 kronor. Om således denna tid varit exempelvis två år, skulle biträdet — därest ålderstilläggsperioden vore fem år — efter tre år kunna vinna avlöningsförhöjning i den högre graden.

I övrigt böra för tillträde till nu föreslagna tredje ålderstillägg gälla ena-

handa villkor, som för vederbörande verk äro stadgade för tillträde till redan medgivna sådana avlöningsförhöjningar.

Det av kommittén förordade avlöningssystemet torde påkalla ändrade regler i fråga om avlöningsförhållandena i anledning av vikariat för befattningshavare, som åtnjuter semester eller tjänstledighet för sjukdom. I sådant hänseende torde böra föreskrivas, att biträde av lägre grad, som på grund av förordnande bestrider högre biträdesbefattning, skall därunder åtnjuta, om förordnandet erfordras i följd av sjukdomsförfall, utöver egen avlöning skillnaden mellan lägsta tjänstgöringspenningarna för, å ena sidan, den högre befattning, som uppehålles, och, å andra sidan, den vikarierandes egen befattning, men, då förordnandet erfordras för beredande av semester, allenast den biträdet eljest tillkommande avlöning.»

Kommittén har i anslutning till det anförda *förordat* följande allmänna villkor och bestämmelser att, där ej annorlunda för särskilda verk och myndigheter är eller varder stadgat, gälla beträffande de biträdesbefattningar, om vilka kommittén haft att i föreliggande ärende yttra sig:

att, då vid uppförande i stat av sådan befattning till innehavare av densamma befordras person, som omedelbart före sin befordran inom vederbörande verk utfört samma arbete som det till befattningen hörande mot fast arvode under föregående år till belopp, överstigande vad enligt staten skall utgå till befattningens innehavare, verket skall äga bereda fyllnad i avlöningen för dess uppbringande till nämnda arvodes belopp; dock att biträdet genom dylik avlöningsfyllnad ej må i något fall tillgodoföras avlöning till högre belopp än som motsvarar beloppet av den med befattningen i fråga förenade slutavlöningen, tjänstgöringspenningar och ortstillägg däri inräknade;

att för biträde av första och andra graderna arbetstiden å tjänsterummet skall, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter prövning medgivas, vara sex timmar varje söckendag, men i verk, där nämnda arbetstid är för tjänstemännen bestämd till sju timmar, denna tid, samt att i förstnämnda fall biträdet skall vara pliktigt att vid särskilda tillfällen, när arbetets behöriga gång det kräver, kvarstanna i arbetet å tjänsterummet intill ytterligare en timme;

att biträde av tredje graden skall, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter prövning medgivas, vara å tjänsterummet tillstädes minst sex timmar varje söckendag;

att biträde, där ej annat är stadgat i vederbörande avlöningsstat, må åtnjuta semester under en månad om året, när sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång;

att, där biträde med avlöning efter lägre grad befordras till biträdesbefattning, för vilken avlöning utgår efter närmast högre grad, biträde, som redan intjänat sista ålderstillägget i den lägre graden, är

berättigat att omedelbart komma i åtnjutande av första ålderstillägget i den högre graden; skolande, därest biträde vid befordran till närmast högre grad icke erhåller högre avlöning än den biträdet uppburit i den lägre graden, för avlöningsförhöjning i den högre graden tillgodoräknas biträdet den tid, varunder biträdet innehaft befattningen i den lägre graden, efter det biträdet i sistnämnda befattning senast kom i åtnjutande av ålderstillägg;

att, där inom ett verk äro anställda biträden av flera grader, biträde av lägre grad skall vid sjukdomsförfall, eller när det erfordras för beredande av semester, vara skyldigt att, om det förordnas såsom biträde av högre grad hos verket, bestrida befattningen som sådant, dock ej längre än sammanlagt tre månader under ett och samma kalenderår; ägande sålunda förordnat biträde av lägre grad att därunder åtnjuta, om förordnandet erfordras i följd av sjukdomsförfall, utöver egen avlöning skillnaden mellan lägsta tjänstgöringspenningarna för, å ena sidan, den högre befattning, som uppehålls, och, å andra sidan, den vikarierandes egen befattning, men, då förordnandet erfordras för beredande av semester, allenast den biträdet eljest tillkommande avlöning;

att gift kvinna må till biträdesbefattning befordras allenast efter av Kungl. Maj:t på framställning i varje särskilt fall lämnat medgivande;

att, där kvinnlig innehavare av biträdesbefattning ingår äktenskap, hon icke skall vara skyldig att av sådan anledning avgå från befattningen, därest icke vederbörande överordnade myndighet med hänsyn till befattningens behöriga upprätthållande finner det nödigt;

att biträdesbefattning skall av vederbörande verk tillsättas medelst konstitutorial efter befattningens ledigförklarande genom kungörelse;

att rörande tillsättningen i övrigt, kompetensfordringar, ordningen för meddelande av tjänstledighet och avsked samt för åtal och disciplinär bestraffning och dylikt skola gälla de närmare stadganden, som må vara eller varda av Kungl. Maj:t bestämda; samt

att eljest de för vederbörande verk stadgade villkor och bestämmelser för avlöningsförmånernas åtnjutande skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse, i den mån de icke stå i strid mot vad ovan i förenämnda avseenden blivit föreskrivet; skolande för biträdes tillträde till tredje ålderstillägget gälla enahanda villkor, som för vederbörande verk äro stadgade för tillträde till redan medgivna sådana avlöningsförhöjningar.

Vidare har kommittén, beträffande *rätt att kvarstå å gammal stat*, uttalat, att förutvarande innehavare av nu ifrågavarande befattningar, vilka icke före viss angiven tidpunkt anmälde, att de ville övergå till

den förändrade avlöningsstaten samt underkasta sig de för åtnjutande av avlöning enligt densamma stadgade villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunde därtill förbindas, borde få bibehållas vid dem enligt dittills gällande ordinarie stat tillkommande avlöningsförmåner ävensom, i den mån ej annat föranleddes av bestämmelserna i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem.

I fråga om *vikariatsersättning* vid förordnande å ordinarie biträdesbefattning har kommittén anfört:

»Såsom av de ovan föreslagna avlöningsvillkoren framgår, skulle fortfarande gälla, att inom vederbörande verk ordinarie biträde av lägre grad är skyldigt att åtaga sig under viss maximitid om året vikariat å biträdesbefattning av högre grad såväl vid sjukdomsförfall som ock för beredandet av semester. För dessa fall skulle i avseende å avlöningsförhållandena förfaras på sätt i det föregående är föreslaget.

Man måste emellertid tänka sig, huru i fråga om vikariatsersättningar skall förfaras i sådana fall, då till vikarie ej kunnat förordnas ordinarie innehavare av biträdesbefattning utav lägre lönegrad.

Enär för dessa fall ej ansetts under alla omständigheter möjligt eller ens tänkbart att kunna avlöna vikarie med allenast tillgängliga tjänstgöringspenningar eller motsvarande belopp, har vid uppgörande av erforderliga anslagsberäkningar pläгат följas den regeln, att vikariatsersättning vid semester eller sjukdomsförfall (i sistnämnda fall med inberäknande av tillgängliga tjänstgöringspenningar) skulle kunna utgå i fråga om biträdesbefattning av första graden intill och med 75 kronor per månad. i fråga om biträdesbefattning av andra graden intill och med 100 kronor per månad och i fråga om biträdesbefattning av tredje graden med högst 125 kronor per månad.

Därest det lönerегleringsförslag, som kommittén nu framlägger, godkännes, torde beloppen skäligen böra beräknas till respektive 125, 150 och 175 kronor per månad.»

I ännu ett, avlöningsförhållandena för kvinnliga biträden rörande avseende har lönerегleringskommittén uttalat sig, nämligen i fråga om särskilt medgivna *personliga avlöningstillägg*. Kommittén anför härutinnan:

»För närvarande gäller och skulle, enligt kommitténs förslag, fortfarande gälla, att, då vid uppförande i stat av biträdesbefattning till innehavare av densamma befordras person, som omedelbart före sin befordran inom vederbörande verk utfört samma arbete som det till befattningen hörande mot fast arvode under föregående år till belopp, överstigande vad enligt staten skall utgå till befattningens innehavare, verket skall äga bereda fyllnad i avlöningen för dess uppbringande till nämnda arvodes belopp; dock att biträdet genom dylik avlöningsfyllnad ej må i något fall tillgodoföras avlöning till högre belopp än som motsvarar beloppet av den med befattningen i fråga förenade slutavlöningen, tjänstgöringspenningar och ortstillägg däri inräknade.

Enär vid bifall till kommitténs förslag i förevarande ärende slutavlöningen i de särskilda biträdesgraderna bleve väsentligt förhöjd, torde i förekommande undantagsfall, då av omförmälda anledning personligt avlöningstillägg utöver nuvarande slutavlöning i graden må hava efter riksdagens hörande medgivits biträde, sådant avlöningstillägg, om det uppgår till högst skillnaden mellan nuvarande och föresla-

gen slutavlöning i graden, böra indragas och, om det överstiger skillnadsbeloppet, förminskas med motsvarande belopp.

Härom torde i sammanhang med allmänna bestämmelser i förevarande ämne särskild föreskrift böra meddelas, med förståndigande för vederbörande verk och myndigheter att, därest i något fall må anses skäligen böra annorledes förfaras, därom göra framställning hos Kungl. Maj:t, för att, om så finnes böra ske, dragas under riksdagens prövning.»

Slutligen har lönerегleringskommittén verkställt en *beräkning av de ökade kostnader*, den ifrågasatta lönerегleringen skulle medföra. Härutinnan i övrigt hänvisande till kommitténs betänkande vill jag endast meddela, att kostnadsökningen, i vad den belöper på de ordinarie fasta anslagen, för de olika titlarna av kommittén beräknats sålunda:

Andra huvudtiteln		kronor	15,050
Tredje	»	»	4,800
Fjärde	»	»	12,000
Femte	»	»	4,400
Sjätte	»	»	92,000
Sjunde	»	»	48,400
Ättonde	»	»	17,550
Nionde	»	»	16,400
Tionde	»	»	1,200
Statens affärsverksamhet		»	6,400
			kronor 218,200,

varav 217,000 kronor skulle utgöra merkostnad för statsverket, enär den för tionde huvudtiteln beräknade kostnadsökningen avsåge befattningshavare vid folkskollärarnas pensionsinrättning.

Departements-
chefen.

Vid utarbetandet av sitt ifrågavarande lönerегleringsförslag har lönerегleringskommittén, enligt vad kommittén uttryckligen framhållit, bortsett från verkningarna av världskriget. De föreslagna avlöningarna äro alltså avsedda att svara emot den så att säga normala behovsökningen och ej att i någon mån täcka det behov av höjd avlöning, som är att direkt hänföra till den tillfälliga dyrtiden. I sistnämnda avseende skulle därför ifrågavarande befattningshavare fortfarande, liksom övriga statstjänare i allmänhet, tillgodoses genom krigstidstillägg och krigstidshjälp eller andra dylika extra ordinära åtgärder.

Denna grundsats för lönerегleringen i fråga finner jag fullt riktig.

Det föreliggande förslaget — vilket, såsom jag förut angivit, avser de ordinarie kvinnliga biträdena inom statsförvaltningen *utom* kommunikationsverken och postsparbanken — innebär ökning av *begynnelseavlöningen*

med för kvinnligt biträde i Stockholm undantagandes skrivbiträde och kassörska vid Stockholms hospital 400 kronor, för nämnda befattningshavare vid sagda hospital och för kvinnligt biträde i landsorten utom vid länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län 350 kronor samt för kvinnligt biträde vid berörda länsstyrelser 375 kronor, och av *slutavlöningen* med ytterligare 200 kronor, då till de nuvarande två ålderstilläggen å 200 kronor skulle komma ett tredje å samma belopp. Som av ifrågakvarande kvinnliga biträden de i Stockholm utgöra drygt fem sjättedelar, kan man väl säga, att den föreslagna löneregleringen karakteriseras av, att nuvarande begynnelseavlöning höjts med 400 kronor och slutavlöning med 600 kronor, eller procentuellt sett med, för biträde av första (lägsta) graden 33.33 procent respektive 37.5 procent, för biträde av andra (mellersta) graden 25 procent respektive 30 procent och för biträde av tredje (högsta) graden 20 procent respektive 25 procent. Højningen skulle alltså bliva förhållandevis störst i första lönegraden och minst i den tredje. Då behovet av löneförbättring givetvis är kännbarare i en lägre grad än i en högre och riksdagen, att döma av uttalandet i dess förut omförmälda skrivelse angående löneförhållanden m. m. vid statsdepartementen (1917 nr 373), särskilt ömmat för befattningshavarna av första graden, har jag för min del intet att erinra emot den förändring i det inbördes förhållandet mellan avlönningarna i de olika graderna, som det föreliggande löneregleringsförslaget innebär.

Den förbättring av de ordinarie kvinnliga biträdenas villkor, som föreslagits av löneregleringskommittén, har jag funnit väl avvägd och lämpad efter de behov, vilka, såsom jag förut framhållit, avsetts att med regleringen tillgodoses. Jag har därför i huvudsak icke någon ändring att ifrågasätta i vad kommittén hemställt beträffande avlöningen vid biträdesbefattningarna, vare sig i fråga om begynnelseavlönningarna i de olika graderna eller ålderstilläggen eller avlöningsfördelningen. Denna sistnämnda innebär visserligen genom ålderstilläggens uppdelning å lön och tjänstgöringspenningar en avvikelse från det lönesystem, som tillämpas vid de verk och myndigheter, vilka beröras av förevarande lönereglering, men torde vara att tillråda för vinnande av lämpliga pensionsunderlag.

Å en särskild punkt torde dock, med hänsyn till ett annat löneregleringsförslag, som jämväl denna dag kommer att anmälas för Kungl. Maj:t, en jämkning i kommitténs förslag vara påkallad.

Enligt vad som meddelats mig från civildepartementet kommer nämligen förslag att framläggas därom, att, bland andra, befattningshavarna vid

länsstyrelsen i Västernorrlands län, vilka nu icke åtnjuta ortstillägg, skulle i sådant avseende likställas med befattningshavarna vid länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, där ortstillägg åtnjutes. I överensstämmelse härmed bör vid nu ifrågavarande lönereglering skrivbiträdena vid länsstyrelsen i Västernorrlands län likställas med skrivbiträdena vid länsstyrelserna i de andra norrländska länen, som nyss nämnts, och ej, såsom kommittén föreslagit, med skrivbiträdena i de övriga länen utom Stockholms län.

Jag tillstyrker alltså vad löneregleringskommittén hemställt i fråga om avlöningen vid de ordinarie biträdesbefattningarna inom statsförvaltningen utom kommunikationsverken och postsparbanken med den ändring, att avlöningen för biträde av första graden vid länsstyrelsen i Västernorrlands län bestämmes till 1,500 kronor, därav 1,100 kronor lön, 300 kronor tjänstgöringspenningar och 100 kronor ortstillägg, vartill kunna efter respektive 5, 10 och 15 år komma tre ålderstillägg, vart och ett å 200 kronor; skolande av varje ålderstillägg 100 kronor tillhöra lön och 100 kronor tjänstgöringspenningar.

I löneregleringskommitténs anförande beträffande naturaförmåner m. m., som i vissa fall tillgodokomma innehavare av kvinnlig biträdesbefattning, instämmer jag, dock att i fråga om bostadsavdraget för de å Karolinska mediko-kirurgiska institutets stat uppförda kvinnliga biträdena vid serafimerlasarettets kliniska laboratorium — i avseende å vilket avdrag kommittén ifrågasatt huvudsakligen enahanda bestämmelser, som numera i ämnet gälla för preparator och vaktmästare m. fl. jämförliga befattningshavare vid nämnda institut — den jämkning torde böra vidtagas i vad kommittén i förevarande betänkande ifrågasatt, att, i likhet med vad kommittén i ett par andra utlåtanden föreslagit, eventuell förmån av lyse må avse endast elektriskt ljus. För övrigt vill jag i detta sammanhang endast erinra, att, enligt Kungl. Maj:ts kungörelse den 1 november 1918 (Svensk författningssamling nr 836), för sistnämnda befattningshavare gäller, utöver vad kommittén angivit, att därest åt vaktmästare eller med sådan jämförlig befattningshavare mot avdrag å avlöning enligt stat anvisas bostad i samband med ämbetslokalen, bostaden skall av befattningshavaren beöas med skyldighet för honom att utöva tillsyn och andra bestyr med avseende å ämbetslokalen samt att bostadsinnehavaren skall vara pliktig att själv verkställa eller bekosta sågning, huggning och uppbärning av det för bostaden avsedda bränslet. Vad sålunda stadgats för vaktmästare m. fl. torde emellertid icke böra få motsvarande tillämplighet på ifrågavarande kvinnliga biträdesbefattningar vid berörda laboratorium.

De av löneregleringskommittén förordade allmänna villkor och bestämmelser att, där ej annorlunda för särskilda verk och myndigheter är eller varder stadgat, gälla beträffande ifrågavarande biträdesbefattningar tillstyrker jag.

Likaså har jag icke något att erinra emot vad kommittén ifrågasatt om rätt för förutvarande befattningshavare att kvarstå å gammal stat och om ersättning för vikariat i fall, då avlöningsvillkoren ej äro därutinnan tillämpliga. Såsom tidpunkt, före vilken anmälan om övergång till den förändrade avlöningsstaten skall ske, torde böra bestämmas den 1 december 1919.

Vidkommande slutligen löneregleringskommitténs uttalande i fråga om indragning eller förminskning av vissa personliga avlöningstillägg delar jag även härutinnan kommitténs uppfattning.

På grund av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bestämma avlöningarna vid de inom statsförvaltningen med undantag av kommunikationsverken samt postsparbanken nu befintliga ordinarie kvinnliga biträdesbefattningarna — däri inbegripet jämväl de biträdesbefattningar, som för närvarande kunna innehavas även av män — från och med år 1920 i enlighet med vad jag därutinnan tillstyrkt;

dels besluta de ändringar i vederbörande ämbetsverks och myndigheters stater, som härav betingas och ej i annat sammanhang föreslås;

dels besluta att, beträffande Karolinska medikokirurgiska institutets stat, för kvinnligt tekniskt biträde vid serafimerlasarettets kliniska laboratorium skall, i stället för nuvarande föreskrift om minskning av avlöningen vid åtnjutande av fri bostad och bränsle, från och med år 1920 gälla: att därest bostad med bränsle, eventuellt med bränsle och elektriskt ljus, anvisas dylikt biträde i sådan egenskap, av lönen skall avstås för bostad med bränsle 300 kronor för år samt för lyse 25 kronor om året; att i fall biträde åtnjuter enbart bostad eller bostad med värme men icke i övrigt erforderligt bränsle, ävensom då bostadsförmån är av

Utgifterna.

sådan beskaffenhet, att den icke kan anses hava ovan sagda värde, det skall ankomma på Kungl. Maj:t att efter omständigheterna bestämma det lägre löneavdrag, som för dylik förmån skall äga rum; att förmån av lyse innebär allenast rätt till en årlig maximiförbrukning av elektrisk ström intill 100 kw-timmar; samt att biträde skall själv bekosta armatur och lampor;

dels förklara, att för åtnjutande av avlöningsförmånerna enligt de förändrade staterna skola, där ej annorlunda för särskilda verk och myndigheter är eller varder stadgat, gälla de av mig tillstyrkta allmänna villkor och bestämmelser;

dels föreskriva att, i förekommande fall då personligt avlöningstillägg utöver nuvarande slutavlöning i graden må hava efter riksdagens hörande medgivits biträde, såsom villkor för tillträdandet av de nya avlöningsförmånerna skall iakttagas, att avlöningstillägg, som nyss sagts, om det uppgår till högst skillnaden mellan biträdets nuvarande och från och med år 1920 gällande slutavlöning i graden, indrages och, om det överstiger skillnadsbeloppet, förminskas med motsvarande belopp;

dels ock förklara att de förutvarande innehavare av nu ifrågavarande befattningar, vilka icke före den 1 december 1919 anmäla, att de vilja övergå till den förändrade avlöningsstaten samt underkasta sig de för åtnjutande av avlöning enligt densamma stadgade villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola bibehållas vid dem enligt dittills gällande ordinarie stat tillkommande avlöningsförmåner ävensom, i den mån ej annat föranledes av bestämmelserna i lagen angående civila tjänstinnehavares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem.

Den inverkan, ett bifall till vad sålunda må föreslås skulle hava å de särskilda anslagen, kommer sedermera under dagens lopp att i vederbörliga sammanhang närmare angivas av de olika departementscheferna.

Varder den ifrågasatta löneregleringen för de ordinarie kvinnliga biträdena genomförd, torde därav böra följa, att jämväl de extra kvinnliga biträdena komma i åtnjutande av löneförbättring i motsvarande mån.

Extra kvinnliga biträdens avlöning.

Därvid torde den vanliga regeln för bestämmande av gottgörelse vid extra tjänst böra tillämpas, nämligen att såsom ersättning bestämmas begynnelseavlöningen vid motsvarande ordinarie tjänst, minskad med beloppet av den ordinarie befattningshavaren enligt 10 § i pensionslagen åliggande pensionsavgift, vederbörligen avrundat, eller således med 50 kronor för alla tre graderna av kvinnliga biträdesbefattningar.

Av sålunda bestämd avlöning vid extra kvinnlig biträdesbefattning torde i första graden 300 kronor, i andra graden 500 kronor och i tredje graden 700 kronor böra anses såsom tjänstgöringspenningar.

I fråga om de förslag till riksdagen, som härav kunna föräledas, torde vederbörande departementschefer sedermera komma att göra framställning.

3. Tillfällig lönereglering för vissa ordinarie befattningshavare inom den civila statsförvaltningen.

Sedan tillfälliga löneregleringar år 1918 genomförts för statens järnvägar, telegrafverket, postverket, vattenfallsverken och postsparbanken att gälla från och med år 1919, uppdrog Kungl. Maj:t den 16 september 1918 åt löneregleringskommittén att verkställa utredning beträffande tillfällig lönereglering för befattningshavare vid statsdepartementen, centrala ämbetsverk, hovrätterna och andra grenar av den civila statsförvaltningen samt att skyndsamt inkomma med det förslag, som av utredningen föräledades. Vid anmälan för Kungl. Maj:t av ifrågavarande ärende framhöll jag, att det, med hänsyn såväl till att den provisoriska löneregleringen för kommunikationsverken trädde i tillämpning redan den 1 januari 1919 som ock särskilt till levnads-kostnadernas höjd, måste anses önskvärt, att de statstjänare, varom i uppdraget till löneregleringskommittén vore fråga, komme i åtnjutande av löneförbättring redan från innevarande års början.

Till fullgörande av ovannämnda uppdrag har löneregleringskommittén, efter verkställd utredning, den 20 november 1918 avgivit det infordrade förslaget till tillfällig lönereglering för ifrågavarande befattningshavare. Ärendet har emellertid icke ännu slutbehandlats, vadan proposition i ämnet först senare kan föreläggas årets riksdag.

I avvaktan å sagda proposition torde de för ändamålet erforderliga medlen såväl i riksstatsförslaget för år 1920 som i förslaget till tilläggsstat för år 1919 få — under iakttagande, beträffande tilläggsstaten, att beloppen jämväl må tjäna till avrundande av de olika huvudtitlarnas slutsummor — beräknas under de särskilda huvudtitlarna. Framställningar härom komma att göras av vederbörande departementschefer vid anmälan av de olika huvudtitlarnas anslagsbehov.

4. Förstärkning av de till avlönande av vissa extra befattningshavare inom den civila statsförvaltningen samt till vikariatsersättning m. m. anvisade medel.

Såsom jag under nästföregående punkt omnämnt, har lönereglerngskommittén den 20 november 1918 avgivit infortrat förslag till tillfällig lönereglerng för befattningshavare vid statsdepartementen, centrala ämbetsverk, hovrätterna och andra grenar av den civila statsförvaltningen.

Genomförandet av en tillfällig löneförbättring för den ordinarie personalen inom ifrågavarande grenar av statsförvaltningen torde emellertid böra föranleda någon höjning jämväl i de ersättningar, som tillkomma den inom samma förvaltningsgrenar anställda extra personalen, vare sig dessa ersättningar utgå av å riksstaten uppförda extra anslag eller av vissa ordinarie anslag. Dessutom böra givetvis i samband med en löneförbättring erforderliga ökningar av vikariatsersättningarna beträffande såväl ordinarie som extra personal vidtagas. Dessa frågor äro föremål för utredning inom finansdepartementet; och har jag för avsikt att anmäla ärendet för Kungl. Maj:t å sådan tid, att proposition i ämnet hinner avlätas till innevarende års riksdag. Då den ifrågasatta tillfälliga lönereglerngen för den ordinarie personalen, enligt vad jag förut framhållit, är avsedd att gälla för båda åren 1919 och 1920, torde förstärkningen av de till avlönande av ifrågavarande extra befattningshavare samt till vikariatsersättning m. m. anvisade medel böra avse samma två år.

I avvaktan på den proposition i ämnet, som torde komma att till riksdagen avlätas, torde emellertid de för ändamålet erforderliga medlen såväl i riksstatsförslaget för år 1920 som i förslaget till tilläggsstat för år 1919 få beräknas under de särskilda huvudtitlarna. Framställningar härom komma att göras av vederbörande departementschefer vid anmälan av de olika huvudtitlarnas anslagsbehov.

5. Disposition av besparingar å huvudtitlarna.

I sammanhang med framläggande för riksdagen av förslag till riksstat torde riksdagens medgivande böra äskas därtill, att vid statsregleringen för år 1920 de i rikets ständers skrivelse den 12 maj 1841 angivna grunder i avseende å dispositionen av besparingar å huvudtitlarna forfarande må bliva gällande, dock med iakttagande dels att behållningar, som å anslag till nyinrättade tjänstebefattningar uppstå, innan dessa första gången tillsättas, skola tillföras statsverkets kassafond, dels ock att hinder ej möter att även under pågående riksdag på nämnda sätt disponera besparingarna.

Vad föredragande departementschefen sålunda anfört, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen godkänna; och skulle utdrag av detta protokoll, i vad det avsåge extra lönetillägg, reglering av de inom statsförvaltningen — med undantag av kommunikationsverken och postsparbanken — anställda kvinnliga biträdenas avlöningsförmåner m. m., tillfällig lönereglering för vissa ordinarie befattningshavare inom den civila statsförvaltningen samt förstärkning av de till avlönande av vissa extra befattningshavare inom den civila statsförvaltningen samt till vikariatersättningar m. m. anvisade medel tillställas de övriga departementen för behörigt iakttagande vid uppgörande av förslag till reglering av utgifterna under vederbörande huvudtitlar i rikstaten.

Ur protokollet:

Sven Lidholm.

Första huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 januari
1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson anhöll här-
efter att få underställa Kungl. Maj:ts prövning frågan om regleringen
av riksstatens första huvudtitel för år 1920 och yttrade därvid:

A. Kungl. hovstaten.

1. Kungl. Maj:ts hovhållning, *oförändrat ordinarie*
anslag kronor 800,000.
Bihang till riksdagens protokoll 1919. 1 saml. 1

2. Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning och handpenningar för Hennes Kungl. Höghet Kronprinsessan, *oförändrat ordinarie anslag* kronor 192,000.
3. Hans Kungl. Höghet Hertigen av Västergötland, *oförändrat ordinarie anslag* kronor 26,000.
4. Hans Kungl. Höghet Hertigen av Närke, *oförändrat ordinarie anslag* kronor 26,000.
5. Ved och kol för de kungl. hoven, *oförändrat ordinarie anslag* kronor 50,000.
6. För underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten, *oförändrat ordinarie anslag* kronor 56,400.
7. Kungl. hovstallets utfodring, *oförändrat ordinarie anslag* kronor 45,000.

B. Kungl. slottsstaten.

1. Reparationer å Stockholms slott med flera för de kungl. hoven upplåtna byggnader.

[1.]
*Reparationer
 å Stockholms
 slott med flera
 för de kungl.
 hoven upplåtna byggnader.
 (ordinarie
 anslag.)*

I skrivelse den 6 december 1918 har riksmarskalksämberet gjort framställning om vissa höjningar i de ordinarie anslagen till reparationer å Stockholms slott med flera för de kungl. hoven upplåtna byggnader, till Drottningholms, Gripsholms och Ulriksdals slott, Haga lustslott och park samt Strömsholms slott; och torde jag under denna punkt i ett sammanhang få redogöra för vad härutinnan förekommit.

Sedan riksmarskalksämberet i skrivelse till byggnadsstyrelsen, med bifogande av upprättade förslag till de arbeten, som år 1918 vore avsedda att utföras å Stockholms, Drottningholms, Gripsholms, Strömsholms och Rosersbergs samt Ulriksdals och Haga slott, anhållit om bestämda styrelses uttalande rörande lämpligheten av de sålunda föreslagna reparations- och underhållsarbetena vid de olika slotten, avgav nämnda styrelse i skrivelse till riksmarskalksämberet den 15 maj 1918 det begärda utlåtandet.

I samband därmed uttalade sig byggnadsstyrelsen i vissa, omnämnda slott berörande synnerligen viktiga frågor, vilka vid skilda tillfällen under de gångna åren varit föremål för riksmarskalksämbetets handläggning i olika avseenden, och inom vilka omfattande utredningar verkställts, men vilka riksmarskalksämbetet dittills icke haft anledning att i sin helhet framlägga inför Kungl. Maj:t.

Byggnadsstyrelsen framhöll nämligen nödvändigheten av att statsanslagen till slottens underhåll höjdes, såsom under kristiden skett med de flesta andra underhållsanslag. De för slottens underhåll avsedda medlen syntes vara alldeles för knappa, varför det näppeligen vore förenligt vare sig med god ekonomi eller med statens värdighet, att landets värdefullaste byggnader i brist på tillräckliga medel icke kunde ägnas erforderlig omvårdnad. Med hänsyn till de betydliga stegringarna i arbets- och materialpriser ansåge byggnadsstyrelsen, att anslagen under kristiden genomgående borde höjas med åtminstone 100 procent, varjämte något anslag till arvoden åt slottsarkitekter borde beredas.

Vidare gjorde byggnadsstyrelsen ett särskilt uttalande uti ifrågasvarande hänseende beträffande ett av ovannämnda slott, nämligen Strömsholms slott, därvid styrelsen anförde i huvudsak följande. Då slottet till största delen vore upplåtet till bostad åt ridskolans elever, förekomme ofta, att reparationer å slottsrummen vore nödvändiga. De underhållskostnader, som nödvändiggjordes till följd av slottets användning, vore dock allt för betungande för det rätt knappa anslaget för slottets underhåll. I Kungl. Maj:ts brev den 8 januari 1867, varigenom en del av slottet upplåts för nuvarande ändamål, föreskrevs, att det ålåg »slottsförvaltningen att de upplåtna rummens underhållande i behörigt skick sedermera tillsvidare med slottsanslaget bestrida». Men dels vore då ej så många rum upplåtna till ridskolan, och dels vore underhållskostnaderna med då tillgängliga anslag lättare att genomföra än nu, då kostnader för materialier och arbetslöner vore så mycket högre. Genom förtänksamt användande av de små underhållsmedlen hade man dock dittills lyckats verkställa nödiga reparationer. Inom de närmaste åren komme dock utan tvivel stora utgifter för vissa reparationer att erfordras. Det förefölle därför byggnadsstyrelsen i hög grad önskvärt, att antingen anslaget ökades eller att ridskolan hädanefter bidroge till underhållet av de lokaler av slottet, som vore till skolan upplåtna.

Med föranledande av dessa byggnadsstyrelsens uttalanden infordrade riksmarskalksämbetet yttranden från ståthållarämbetena på de olika slotten.

[1.]
Ståthållar-
ämbete! å
Stockholms
slott.

Vad då till en början angår *Stockholms slott*, har ståthållarämbetet på nämnda slott överlämnat en av slottsbyggmästaren därstädes uppgjord tablå över slottsbyggnadens inkomster och utgifter dels under tioårsperioden 1905—1914 och dels under åren 1915—1917, av vilken tablå framgår, bland annat, att inkomsterna i medeltal för år under nämnda tioårsperiod uppgått till 77,714 kronor 87 öre, under det utgifterna, likaledes i medeltal för år, stigit till 82,025 kronor 78 öre — däri inräknat dels utgifter, som i första hand måste bestridas, såsom löner med mera 13,314 kronor 44 öre, och dels utgifter för reparationer och underhåll å slottet med tillhörande byggnader 68,711 kronor 34 öre — vadan utgifterna, oaktat ett årligt tillskott från hovförvaltningen av i medeltal 13,925 kronor för år, överstigit inkomsterna med i medeltal för år 4,310 kronor 91 öre. Härtill komma beräknade kostnader för sådana reparationsarbeten, vilka, ehuru behövliga, dock på grund av otillräckliga medel måst tills vidare anstå; dessa kostnader uppgå för tioårsperioden i medeltal till 8,835 kronor 51 öre, vadan bristen i själva verket uppgår till i medeltal 13,146 kronor 42 öre för år.

Av nämnda tablå framgår vidare, att förhållandet mellan inkomster och utgifter ställer sig gynnsammare under de tre senaste åren, varemot kostnaderna för sådana reparations- och underhållsarbeten, som ansetts behövliga, men på grund av bristande medel måst uppskjutas, stigit till i medeltal för år 43,680 kronor 3 öre.

Vid överlämnandet till ståthållarämbetet å Stockholms slott av berörda beräkning har slottsbyggmästaren anfört följande:

»Reparation, renovering samt målningsarbeten äro erforderliga uti rikssalen, ordenssalarna, stora gästvåningen, vita havet, tambur och drabantrummet med flera av de förnämre rummen. Västra trappuppgången, runda trappan, hovkontors-trappan och trappuppgången i nordöstra flygeln; i samtliga här nämnda lokaler och trappor hava reparationer länge varit behövliga men måst uppskjutas år efter år på grund av att reparationsanslaget varit otillräckligt.

Mera nödvändigt ansedda reparationer hava under åren verkställts i ett stort antal rum, trappor och valv, varvid i regel iakttagits att de på knapp dragna elektriska ljusledningarna blivit indragna i s. k. Bergmansrör inbilade under putsen, och bör samma förfarande med ledningarna även iakttagas vid i fortsättningen förekommande reparationer. De härigenom ökade kostnaderna torde mer än väl uppvägas av fördelen att få ledningarna osynliga.

För reparationer i förnämre rum med konstnärlig inredning och målning kräves mer yrkesskickliga och konstnärligt bildade arbetare, vilka betinga högre arvoden, varför kostnaderna för sådana arbeten ställa sig betydligt högre än för reparation i rum med enklare inredning.

Beloppet å det för lång tid tillbaka fastställda reparationsanslaget har länge visat sig alltför lågt för att därmed på ett tillfredsställande sätt kunna bestrida

kostnaderna för slottets reparation och underhåll. Vid den tid då anslaget fastställdes, torde detta varit tillräckligt, men under de senare 30 åren har såväl arbetslöner som materialpriser väsentligt ökats; så har arbetslönerna, som år 1888 i medeltal utgjorde 33 öre per arbetstimma stigit till cirka 58 öre vid 1915 års början och under åren 1915—1918 ökats till i medeltal 1.55 kronor per arbetstimme.

Materialpriserna hava under samma tid stigit i proportion med arbetslönerna. så att materialerna nu stå mellan 3 à 4 gånger högre i pris än år 1890 varför, även om reparationskostnaderna efter krisåren komma att till stor del nedbringas, det likväl kan antagas att kostnaderna icke närmelsevis nedgå till det belopp de förr varit, utan komma att hålla sig betydligt högre, varför jag anser, att om slottets reparation och underhåll skall kunna utföras på ett tillfredsställande sätt, bör anslaget höjas med omkring 200 procent.»

I skrivelse den 14 oktober 1918 till riksmarskalksämberet har stathållarämbetet å Stockholms slott i ämnet anfört följande:

»Att årliga statsanslaget till reparationer å Stockholms slott m. fl. för de kungl. hoven upplåtna byggnader — nämligen hovstalletablissemnet, nya hovhållningsbyggnaden samt det så kallade f. d. Oxenstiernska huset med däri inrymda tvättinrättningen — vilket anslag, efter att hava under tidsperioden 1857—1896 utgått med 60,000 kronor, av 1896 års riksdag höjdes till nuvarande belopp. 63,000 kronor, städse visat sig alldeles otillräckligt för med detsamma avsett ändamål, är ett av stathållarämbetet vid många tillfällen påpekat förhållande, som vållat ämbetet stora svårigheter samt, oaktat låneförskott ävensom årliga inlevereringar till slottsbyggnadskassan från H. M. Konungens Hovförvaltning erhållits, de sistnämnda numera utgörande över $\frac{1}{3}$ av hela årsanslaget, ofta omöjliggjort för ämbetet att ägna dessa dyrbara byggnader och främst det kungliga slottet all den omvårdnad, som ämbetet ansett sig förpliktadt att utöva.

Det således redan under normala förhållanden före världskrigets utbrott knappa anslaget har icke ökats, under det att samtliga material- och arbetspriser under krisåren stigit till den grad, att en genomsnittlig förhöjning av 150—200 procent på byggnadsarbeten torde kunna beräknas. Då, såsom förut nämnts, anslaget under denna tid icke höjts, har dess effektivitet sjunkit till hälften eller därunder av vad den var före 1914. Redan av detta skäl är sålunda en höjning oundgängligen nödvändig. Men därtill komma också skäl av annan och mera ideell natur. Stockholms slott, Nicodemus Tessins världsberömda konstskapelse, ställer givetvis krav på en omvårdnad av allra yppersta slag. Det kan emellertid icke sägas, att sådan alltid kunnat ägnas denna byggnad. Omgestaltningar hava under föregående tider mången gång gjorts på ett sätt, som varit mindre lyckligt, och vissa delar av slottet hava icke kunnat bringas i fullgod överensstämmelse med byggnadens karaktär. emedan knappheten på medel framtvingat användande av materialier och anordningar, som icke bort höra hemma i denna förnäma byggnad. På grund härav ligga mångenstädes stora skönhetsvärden dolda och outnyttjade. Det måste emellertid anses såsom ett nationellt intresse av högsta art, att en konstskapelse som Stockholms slott försattes i sådant skick, att alla dess skönhetsmöjligheter kunna utnyttjas. För att detta skall kunna ske, måste successiva omgestaltnings- och istandsättningsarbeten kunna utföras efter väl förberedda och av sakkunnigaste krafter utarbetade planer. Detta åter är möjligt, endast om fullt tillräckliga medel

[1.]

under en följd av år finnas till förfogande. Det är sålunda enligt ståthållarämbetets mening icke nog att byggnadsanslaget höjes så att det uppnår samma effektivitet som före kristiden. Det behöver därutöver en väsentlig höjning för att möjliggöra den mera ingående, slottets inneboende skönhetsmöjligheter tillgodogörande verksamhet, varom här ovan lämnats antydningar.

Ståthållarämbetet har ansett det vara en oavvislig plikt att fästa uppmärksamheten på detta förhållande, ty berättigade anmärkningar skulle annars kunna göras däremot, att Stockholms slott icke av sina värdare åtnjöt tillräckligt förstående intresse.

På grund av vad ståthållarämbetet sålunda anför, anser ämbetet, att årliga anslaget till underhåll av Stockholms slott m. fl. byggnader borde höjas med 200 procent, vilken höjning dock, under förutsättning att hittills från H. M. Konungens hovförvaltning årligen utanordnat tillskott fortfarande kommer slottet till del, torde kunna nedsättas till 150 procent, och anser sig ämbetet böra framhålla, att den nu föreslagna höjningen även efter kristiden bör bibehållas under en längre tidsföljd för att möjliggöra utförandet av här ovan antydda omgestaltnings- och istandsättningsarbeten.

Vad slutligen angår den av byggnadsstyrelsen väckta frågan om arvoden åt slottsarkitekter, har ståthållarämbetet så mycket mindre något att erinra mot att en sådan tjänsteman med den konstnärliga kompetens, varom i styrelsens skrivelse finnes omförmålt, vid Stockholms slott anställas, som tillföre en motsvarande befattning varit under rubrik »Slottsintendent» a ståthållarämbetets stat uppförd. ehuru väl densamma efter senaste innehavarens fränfalle tillsvidare lämnats obesatt.

Något förslag i avseende på arvodesbeloppets storlek är emellertid ämbetet givetvis icke i tillfälle att kunna framlägga. Upplysningsvis må dock nämnas, att med slottsintendentsbefattningen var förenad en avlöning av allenast 2,000 kronor för år, därav hälften utgick såsom hyresersättning.»

Ståthållar-
ämbetet a
Drottning-
holms slott.

Vidkommande därefter *Drottningholms slott* har ståthållarämbetet å nämnda slott i skrivelse den 15 oktober 1918 framhållit i huvudsak följande. Under år 1914 tillkallade sakkunniga, vilka hade att verkställa utredning i vad mån det för underhåll av Drottningholms slott med tillhörande byggnader och park avsedda, årligen beviljade statsanslag kunde anses motsvara behovet, hade i avgivet yttrande på anförda skäl förklarat, att det årliga statsanslaget borde höjas från nuvarande beloppet 24,600 kronor till 48,300 kronor, eller med 23,700 kronor. Under de följande åren hade bidrag erhållits från Djurgårdskassan till upprepning av parkdammarna samt till omändring och utvidgning av slottets elektriska anläggning, men i övrigt hade statsanslaget utgått med samma belopp som före kristiden eller samma anslag, som beviljades vid 1850—51 års riksdag, vilket belopp vore endast 600 kronor högre än det anslag, som dessförinnan årligen sedan 1809—11 års riksdag utgått. Ståthållarämbetet måste därför fästa uppmärksamheten på nödvändigheten av, att detta anslag väsentligen höjdes.

[1.]

För att endast hålla underhållsarbetena uppe vid den nivå, de ägde före kristiden, fordrades en höjning motsvarande penningvärdets fall under samma tid, eller en höjning av anslaget med 100 till 150 procent. Därtill komme, att förutvarande årsanslag varit synnerligen knappa i förhållande till de värdefulla byggnader, för vilkas underhåll de varit avsedda. För att försätta Drottningholms slott med tillhörande byggnader och park i ett ur alla synpunkter fullt tillfredsställande skick erfordrades betydande istandsättningsarbeten, och för att på ett sakkunnigt sätt, i högre grad än dittills, kunna tillvarataga där befintliga konst- och kulturvärden, borde kontinuerliga förbättringsarbeten kunna planläggas, utan risk att desamma behövde avbrytas; men därför erfordrades väsentligt högre årliga underhållsanslag, enär nödvändiga löpande utgifter slukade de knappa anslagen. Under åberopande av det anförda, hemställde ståthållarämbetet, att det årliga anslaget måtte höjas från nuvarande 24,600 kronor till 60,000 kronor.

I fråga vidare om *Ulriksdals och Haga slott* har ståthållarämbetet i skrivelse den 4 september 1918 anført. Årliga statsanslaget till *Ulriksdals slott och kungsgård*, 8,250 kronor, jämte inflytande arrende-, hyres- och tomtöresmedel samt övriga inkomster hade icke varit tillräckliga för erforderliga utgifter. Felande belopp hade täckts genom från Djurgårdskassan anvisade medel. För år 1918 hade sålunda från nämnda kassa anvisats 12,000 kronor, vilket belopp även beräknats för innevarande år. Någon avsevärd ökning vore enligt ståthållarämbetets förmenande icke att påräkna vare sig uti ovanberörda till slottskassan inflytande arrendemed flera medel eller genom ökad grus- och timmerförsäljning, och då för närvarande arbetslönerna måste avsevärt höjas och priserna på materialier och furage så betydligt stigit, bleve slottskassans tillgångar helt säkert icke tillräckliga att under år 1919, även med det beräknade anslaget av 12,000 kronor från Djurgårdskassan, bestrida de oundgängligaste underhållsarbetena och anskaffningarna. Ståthållarämbetet hemställde därför, att det till Ulriksdals slott utgående statsanslaget, 8,250 kronor, måtte höjas med 150 procent.

Ståthållar-
ämbetet å
Ulriksdals och
Haga slott.

Av en utav ståthållarämbetet upprättad tablå över Ulriksdals slottskassas inkomster och utgifter dels under tioårsperioden 1905—1914 och dels under åren 1915—1917 framgår, att under förstnämnda period inkomsterna i medeltal — inberäknat statsanslaget — uppgått till 26,117 kronor 53 öre, under det utgifterna i medeltal stigit till 35,725 kronor 20 öre, och att således en årlig brist uppstått av 9,607 kronor 67 öre, vilken täckts genom anvisade belopp av Djurgårdskassans överskottsmedel.

- [1.] Under treårsperioden 1915—1917 har den årliga bristen stigit till 13,536 kronor 42 öre; även för täckande härav hade anvisats medel från Djurgårdskassan.

Ståthållarämbetet framhöll därjämte, att den årliga bristen under sistnämnda treårsperiod kunnat begränsas till nyssnämnda belopp däri-genom att, med hänsyn till rådande materialbrist och ytterligt stegrade arbets- och materialpriser, endast de oundgängligaste reparations- och underhållsarbetena å hus och byggnader blivit utförda.

Beträffande *Haga slott och kungsgård* meddelade ståthållarämbetet, att för dess underhåll årligen ett statsanslag av 8,000 kronor utgått, men att därjämte under senare år vissa belopp av Djurgårdskassans överskott anvisats till olika ändamål såsom till underhåll av växthus och kaster i trädgården, till Hagaparkens vård och underhåll ävensom till sådana särskilda arbeten som grundförstärkning och renovering av Haga slott med mera. Sedan Haga trädgård numera utarrenderats samt vårdn av Hagaparken därvid övertagits av trädgårdens arren-dator, erfordrades icke längre några extra medel till växthus och kaster eller till parkens underhåll, men däremot behövde numera högre an-slagsbelopp beräknas för det årliga underhållet och vårdn av själva slottet med tillhörande ekonomibyggnader med mera samt Gustaf III:s paviljong; och borde enligt ståthållarämbetets förmenande det till Haga slott utgående statsanslaget, 8,000 kronor, höjas med 100 procent.

Uti en särskild tablå har ståthållarämbetet lämnat en översikt av Haga slotts inkomster och utgifter dels under tioårsperioden 1905—1914 och dels under åren 1915—1917, av vilken tablå inhämtas, bland annat, att årliga inkomsterna i medeltal under sagda tioårsperiod uppgått till 29,058 kronor 52 öre och utgifterna i medeltal för år under samma tid till 29,171 kronor 10 öre eller ungefär samma belopp som inkomsterna, därvid dock bör anmärkas, att bland dessa inkomster inräknats sam-manlagda beloppet 29,497 kronor 98 öre av de ersättningar, som till och med år 1911 influtit för från Haga norra grustag försålda kvanti-teter sand och grus; från och med år 1912 hava emellertid, på grund av därom meddelade föreskrifter, dylika försäljningsmedel in-levererats till statsverket för att hos statskontoret fonderas. Under treårsperioden 1915—1917 hava slottskassans inkomster med 7,971 kronor 87 öre överstigit utgifterna, beroende dels därpå att slotts-kassan under denna tid erhållit årliga bidrag såväl från Djurgårds-kassan med 14,000 kronor som även från Stockholms stad till Haga-parkens vård och underhåll med 6,000 kronor, dels ock därpå att, med

hänsyn till de ytterligt stegrade material- och arbetspriserna, endast de allra oundgängligaste reparations- och underhållsarbeten å hus och byggnader utförts.

[1.]

Ståthållarämbetet framhåller slutligen följande. Åtskilliga omfattande och kostsamma reparationsarbeten, som hittills uppskjutits, behövde dock med det snaraste utföras, såsom utvändig reparation av Gustav III:s paviljong, iståndsättande av ekonomibyggnaden m. m. Av den verkställda utredningen framginge, att det till Haga slott utgående årliga statsanslaget jämte inflytande arrende-, hyres- och tomtöresmedel samt extra inkomster — om därifrån undantoges sandförsäljningsmedlen, vilka icke numera finge av slottskassan disponeras — redan före kristiden varit otillräckligt för erforderliga reparations- och underhållsarbeten, för vilkas utförande medel måst anvisas från Djurgårdskassan. Med hänsyn till de oerhört stegrade prisen å arbetskraft och materialier vore de tillgängliga medlen numera i än högre grad otillräckliga och vore därför en ökning av underhållsanslaget för Haga slott av behovet påkallad.

Ståthållarämbetet på *Gripsholms slott* har i föreliggande ärende i skrivelse till riksmarskalksämbetet den 14 oktober 1918 meddelat, bland annat, att slottskassans inkomster under tioårsperioden 1905—1914 i medeltal för år uppginge till 20,366 kronor 16 öre, däri inräknat det årliga statsanslaget 6,000 kronor, under det att de utgifter, som i första hand borde bestridas, nämligen löner och övriga kostnader för Gripsholms slotts och kungsgårds drift under samma tidsperiod belöpte sig till i medeltal för år 17,402 kronor 84 öre, vadan således årligen ett belopp av 2,963 kronor 32 öre stått till ståthållarämbetets förfogande för slottets och därtill hörande byggnaders underhåll. Då detta underhåll emellertid under nämnda tidsperiod i medeltal för år dragit en kostnad av 2,383 kronor 38 öre, vore det tydligt, att nuvarande anslag jämte övriga tillgångar, som före kristiden varit nätt och jämt tillräckliga för nödiga reparationer, måste anses alldeles otillräckliga under nuvarande kristid med dess i så hög grad stegrade arbets- och materialpriser. Ståthållarämbetet ville därför betona nödvändigheten av statsanslagets höjande med minst 100 procent.

Ståthållar-
ämbetet å
Gripsholms
slott.

Beträffande därefter *Strömsholms slott* har ståthållarämbetet på detta slott meddelat, att slottets årsinkomster utgöras av statsanslag 3,000 kronor samt arrende- och hyresmedel 1,080 kronor, eller tillhopa 4,080 kronor. Av dessa medel skulle i första hand bestridas utgifterna för löner, bränsle, sjukvård, sotning och renhållning med mera till ett sammanlagt

Ståthållar-
ämbetet å
Strömsholms
slott.

- [1.] belopp av 2,500 kronor, vadan endast ett belopp av 1,580 kronor återstode till bestridande av kostnaderna för underhåll av slottet med tillhörande byggnader. Dessa underhålls- och reparationsarbeten hade under tioårsperioden 1905—1914 dragit en kostnad av i medeltal för år 1,471 kronor 59 öre. Då statsanslaget jämte övriga inkomster före kristiden varit nätt och jämnt tillräckliga för nödiga reparationer, måste sagda tillgångar numera, med de under kristiden oerhört stegrade material- och arbetspriserna, anses alldeles otillräckliga. Dessutom förestode vissa kostbara reparationsarbeten såsom strykning av yttertak med mera. Ståthållarämbetet ville betona nödvändigheten av att statsanslaget höjdes med 100 procent för möjliggörandet av att på ett med god ekonomi förenligt sätt underhålla Strömsholms slott med tillhörande byggnader.

*Ståthållar-
ämbetet å
Rosersbergs
slott.*

I fråga slutligen om *Rosersbergs slott* meddelade ståthållarämbetet därstädes, att ämbetet med dittills tillgängliga medel kunnat till det yttre fullt tillfredsställande underhålla slottet med tillhörande byggnader, varemot slottet med flyglar och paviljonger till det inre vore i behov av en genomgående och dyrbar reparation. Då emellertid frågan om Rosersbergs slotts framtida användning ännu icke vore avgjord, borde den inre reparationen endast delvis utföras, var till behövliga medel funnes. På grund härav ansåge sig ståthållarämbetet icke böra ifrågasätta någon höjning av statsanslaget för nämnda slott.

*Riksmars-
skalksäm-
betet.*

Med överlämnande av ovan av mig återgivna yttranden från byggnadsstyrelsen och de olika ståthållarämbetena, har riksmarskalksämbetet, sedan ämbetet redogjort för vad i ämnet förekommit, i sin förenämnda skrivelse den 6 december 1918 anförte följande:

»För egen del vill riksmarskalksämbetet på det kraftigaste understryka den av byggnadsstyrelsen framhållna nödvändigheten av att statsanslagen till de olika slotten höjas, såsom under kristiden skett med de flesta andra underhållsanslag; och riksmarskalksämbetet instämmer till fullo i de av bemälda styrelse härför anförda skäl. Likaså kan riksmarskalksämbetet vitsorda de av de olika ståthållarämbetena på slotten lämnade uppgifter rörande slottens inkomster och utgifter samt oavvisliga behov av ökade medel för förestående, delvis rätt omfattande underhållsarbeten.

Riksmarskalksämbetet tillåter sig även i detta sammanhang i underdånighet erinra om, vad ämbetet uti underdånig skrivelse den 24 mars 1916 anförde i samband med hemställan om nådig fastställelse av

inkomst- och utgiftsstater för slotten för år 1916. Beträffande det förhållande att Ulriksdals slotts inkomster under tidernas lopp avsevärt minskats, utan att slottets utgifter kunnat i motsvarande grad nedbringas, meddelade då riksmarskalksämberet följande.

Till Ulriksdals slottskassa ingick förr viss del av ränteinkomsten för den år 1885 försålda egendom Haga—Frescati. Jämlikt nådigt beslut fick räntan av sagda köpeskilling dock endast disponeras under Hans Maj:t Konung Oscar II:s livstid. Slottskassans andel i samma ränta utgjorde 5,500 kronor om året. Efter Hans Maj:t Konung Oscar II:s frånfälle upphörde alltså denna inkomst, utan att Ulriksdal därvid erhöll något vederlag i form av ökat statsanslag eller eljest. Vidare ingick förr till samma slottskassa arrendeavgiften från de Ulriksdals kungsgård underlydande lägenheterna Svaludden samt Kungsängslotterna nr 1 och 2 med ett sammanlagt belopp, som år 1913 utgjorde 1,760 kronor, men som under vissa förutsättningar från och med år 1920 skulle hava ökats till ett belopp av 3,790 kronor. Jämlikt nådigt beslut hava dessa lägenheter avståtts till det närbelägna militära övningsfältet, därvid tillika bestämdes, att gottgörelse till slottskassan endast skulle utgå, så länge Hennes Maj:t Änkedrottning Sophie såsom änkesäte innehade Ulriksdals slott. Efter Hennes Maj:t Änkedrottningens frånfälle år 1913 har slottskassan gått miste jämväl om dessa inkomster. Slottskassans inkomster hava sålunda minskats med tillhoppa 7,260 kronor, utan att något som helst vederlag blivit slottskassan berett.

Även ur en annan synpunkt finner riksmarskalksämberet det vara av största behov, att de årliga anslagen till slotten höjas, och då denna synpunkt endast delvis berörts av ståthållarämbetena i deras ovan omnämnda yttranden, torde det tillåtas riksmarskalksämberet här något utförligare redogöra för densamma.

I särskilda nådiga kungörelser av den 22 mars 1918 har bestämts, att krigstidstillägg och krigtidshjälp skall för år 1918 utgå till befattningshavare och före detta befattningshavare i statens tjänst enligt närmare i förordningarna angivna grunder.

Enligt kungörelserna skall krigstidstillägg och krigtidshjälp utgå dels till befattningshavare och före detta befattningshavare, vilkas avlöning blivit av Konung och riksdag till siffran bestämd, dels ock till andra befattningshavare, vilkas avlöning till siffran bestämts av Eders Kungl. Maj:t. Utgiften för detta krigstidstillägg och denna krigtidshjälp skall avföras av vissa verk å deras driftskostnader (respektive utgifter för kapitalökning) för år 1918 och av andra av de medel, varifrån vid dessa verk övriga omkostnader bestridas, samt för övriga verk

[1.] och myndigheter å de på tilläggsstat för år 1918 under 2—9 huvudtitlarna för beredande under år 1918 av krigstidstillägg och krigstidshjälp åt befattningshavare i statens tjänst anvisade förslagsanslag.

Vidare har jämlikt nådig kungörelse den 3 innevarande december bestämts, att extra krigstidstillägg och extra krigstidshjälp för tiden från och med den 1 juli till och med den 31 december 1918 skall utgå till sådana befattningshavare, som avses i berörda kungörelse den 22 mars 1918, under vissa i förstnämnda nådiga kungörelse angivna villkor.

Samtliga i det föregående omförmälda slott, Stockholms, Drottningholms, Ulriksdals, Haga, Gripsholms, Strömsholms och Rosersbergs samt dessa slott tillhörande fastigheter förvaltas, såsom av det ovan anförda framgår, för statens räkning av särskilda ståthållarämbeten under riksmarskalksämbetets överinseende; och till slotten utgå vissa statsanslag å första huvudtiteln, varjämte till slottens utgifter disponeras slottens egna inkomster. Vid dessa slott och därtill hörande fastigheter äro anställda vissa tjänstemän och arbetare, vilka personer icke kunna anses tillhöra de vid Eders Maj:ts hov anställda utan lära vara att hänföra till befattningshavare i statens tjänst. Då det hittills varit ifråga att tilldela dessa befattningshavare erforderliga krigstidstillägg, har sådant kunnat tilldelas dem av de för slotten förefintliga inkomster. Härvid har det ansetts riktigt att för ifrågavarande statsfunktionärer tillämpa samma grunder som vid lämnande av krigstidstillägg till de vid hovet anställda funktionärer, enär det skulle vara synnerligen olämpligt att uppställa olika normer för krigstidstilläggen för funktionärer, som sortera under samma myndighet, och vilka själva helt naturligt icke hava någon förnimmelse av att deras anställning är av olika art. Riksmarskalksämbetet kan emellertid vitsorda, att de löneförmåner, som sålunda tilldelats här ifrågavarande statsfunktionärer, även med krigstidstilläggen snarare understiga än överstiga förmåner, som tillkomma innehavare av andra befattningar i statens tjänst, vilka kunna anses jämställda med ifrågavarande.

Det krigstidstillägg, som för tiden den 1 juli 1917 till den 30 juni 1918 varit bestämt, och som utgjort etthundrafemtio (150) kronor per år för varje befattningshavare med tillägg av etthundra (100) kronor för hustru och femtio (50) kronor för varje barn under 18 år, har emellertid visat sig vara absolut otillräckligt, varför detsamma måst höjas, så att det för tiden från och med den 1 juli 1918 har utgått med fyrahundra (400) kronor för år för varje befattningshavare med tillägg av tvåhundra (200) kronor för hustru och sjuttiofem (75) kronor

för varje barn under 18 år; slutligen har dessutom för innevarande års sista kvartal beviljats ett extra dyrtidstillägg, beräknat efter niohundra (900) kronor för helt år för var och en av ifrågavarande befattningshavare.

För bestridande av de krigstidstillägg, som sålunda utgått och skola utgå till här ifrågavarande statsfunktionärer, finnas emellertid icke några medel tillgängliga hos vederbörande ståthållarämbeten, än mindre hos riksmarskalksämbetet. Icke ens de dyrtidstillägg, som hittills utgått, hava kunnat bestridas, utan att därigenom övriga nödiga utgifter för slotten måst till en del undanskjutas.

Då nu här avsedda befattningshavare och före detta befattningshavare i statens tjänst uppenbarligen icke kunna inrangeras under någon av de kategorier, som omförmälas i ovan åberopade nådiga kungörelser av den 22 mars 1918 och den 3 innevarande december, finner riksmarskalksämbetet det ur denna synpunkt oundgängligen nödvändigt, antingen att särskilda erforderliga anslag anvisas för beredande av krigstidstillägg till nämnda befattningshavare för tiden från och med den 1 januari 1919 och under följande år, så länge krigstidstillägg till statens befattningshavare utgår, eller ock att de hittills till de olika slotten utgående årliga anslagen, från vilka ifrågavarande befattningshavare uppbära löner och under de närmast gångna åren även uppburit dem tillerkända dyrtidstillägg, i sådan grad höjas, att dessa årliga anslag lämna tillgång ej blott till fyllande av de utav byggnadsstyrelsen påpekade behov utan även till utbetalande av de dyrtidstillägg till här ifrågavarande statsfunktionärer, som kunna varda dessa tillerkända, och vilka, såsom nämnts, lära böra bestämmas efter de normer, som äro eller kunna bliva bestämda för befattningshavare vid hovet, givetvis under förutsättning att dessa sistberörda normer, såsom nu är fallet, icke komma att föranleda högre dyrtidstillägg än vad nu eller framdeles gällande grunder för beräkning av krigstidstillägg och krigstidshjälp till andra befattningshavare i statens tjänst medgiva.

Av det ovan anförda torde således med all tydlighet framgå, att en höjning av de årliga anslagen till slotten är ur olika synpunkter synnerligen av behovet påkallad.

Beträffande storleken av en sådan höjning har byggnadsstyrelsen, såsom ovan nämnts, ansett, att nämnda anslag genomgående borde höjas med åtminstone 100 procent, varjämte anslag till arkitektarvoden borde beredas. De olika ståthållarämbetena hava på angivna grunder ansett, att anslagen borde höjas vid vissa slott med 100 procent och vid andra med 150 à 200 procent.

[1.]

I likhet med byggnadsstyrelsen anser riksmarskalksämbetet det icke vara förenligt med vare sig god ekonomi eller landets värdighet, att ifrågavarande slott med därtill hörande byggnader icke skulle kunna, i brist på tillräckliga medel, ägnas erforderlig omvårdnad, och finner riksmarskalksämbetet det högeligen önskvärt, att den av bemälda styrelse antydda och av ståthållarämbetena jämväl framhållna planen på anordnande av ett kontinuerligt underhålls- och istandsättningsarbete vid slotten, planlagt genom därtill fullt kompetenta, konstnärliga och sakkunniga krafter, måtte komma till stånd.

Visserligen hava hittills med tillgängliga medel och med tillskott i vissa fall av medel från Djurgårdskassan de oundgängliga och nödvändiga underhålls- och istandsättningsarbetena kunnat vid de olika slotten bestridas; och den tanken har nog icke varit helt och hållet utesluten, att bidrag till fortsatt utförande av dylika arbeten möjligen skulle kunna till någon del erhållas från Djurgårdskassans överskottsmedel även under kommande år. Att något sådant dock numera icke låter sig göras, torde med visshet kunna förutsägas efter det, på underdåniga framställningar i varje fall av riksmarskalksämbetet, Eders Kungl. Maj:t och riksdagen jämlikt särskilda nådiga beslut den 30 juni 1916 och den 8 juni 1917 medgivit, att av nämnda kassas överskottsmedel årligen, under en längre följd av år, må utgå särskilda belopp, sammanlagt uppgående till 48,000 kronor, avsedda dels till återgäldande av upplånade medel ej mindre för Ulriksdals slotts fullständiga restaurering än även för elektrifiering av åtskilliga av slotten med tillhörande byggnader, och dels till underhåll av Hagaparken; då härtill kommer, att riksmarskalksämbetet dessutom ser sig nödsakat att fortfarande årligen hos Eders Kungl. Maj:t anhålla att få av Djurgårdskassan använda, i likhet med vad under en följd av år ägt rum, ett belopp av minst 12,000 kronor till säkerställande av Ulriksdals kungsgårds drift, lärar Djurgårdskassans tillgångar för närvarande och för en följd av år framåt vara så hårt tagna i anspråk, att några avsevärdare bidrag därur, utöver redan beslutade, icke lär kunna bli tillgängliga. Man torde även kunna utgå därifrån, att Djurgårdskassan på grund av nu rådande förhållanden icke kommer att, åtminstone under närmaste åren, sedan Djurgårdens egna behov blivit tillgodosedda, lämna så stora överskott av medel som under normala förhållanden. Med hänsyn härtill samt till ovan omförmälda befintliga ytterligare behov av medel för slottens räkning ävensom till de under senare åren i så avsevärd grad ökade priserna på materialier och arbetskraft, och då dessutom, såsom ovan framhållits, vid flera slott, särskilt Stockholms, betydande underhålls-

[1.]

arbeten av brist på medel måst år från år uppskjutas, ett förhållande, som icke längre torde böra fortgå, håller även riksmarskalksämberet före, att de årliga anslagen av statsmedel till slotten lämpligen borde, om möjligt, ökas med omkring 100 procent. Men då riksmarskalksämberet trott sig finna, att statsverket under nuvarande ekonomiska förhållanden torde böra i möjligaste mån besparas ökade utgifter, anser sig riksmarskalksämberet, under förutsättning att i viss mån höjda statsanslag till de olika slotten kunna erhållas redan från och med nästkommande år, icke nu böra ifrågasätta, att de årliga anslagen av statsmedel till slotten böra höjas med mera än i genomsnitt 50 procent, dock med undantag möjligen beträffande Strömsholms slott, ifråga om vilket slott byggnadsstyrelsen framhållit önskvärdheten av, att antingen anslaget ökades eller den därstädes inrymda ridskolan bidroge till underhåll av de lokaler av slottet, som äro till skolan upplåtna. Härvid tillåter sig riksmarskalksämberet i underdånighet erinra, hurusom, sedan ämbetet i underdånig skrivelse den 24 oktober 1916 av angivna skäl anhållit, bland annat, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreskriva, att det skulle åligga ridskolan att från och med ingången av år 1917 bestrida underhållet av åt ridskolan inom Strömsholms slott upplåtna rum och övriga lokaler med till desamma hörande eldstäder, fann Eders Kungl. Maj:t, jämlikt nådigt beslut den 2 februari 1917, denna riksmarskalksämberets framställning icke kunna bifallas. Då sålunda något bidrag från ridskolan icke torde kunna erhållas, lärer det hittills utgående årliga statsanslaget för Strömsholms slott, 3,000 kronor — med hänsyn till de ökade kostnader för reparationer och underhåll av till ridskolan upplåtna lokaler, samt därtill att vissa större underhållsarbeten å slottet, hittills uppskjutna på grund av bristande medel, med det snaraste måste utföras — säkerligen behöva höjas med åtminstone 100 procent för att lämna tillgång till bestridande av de nödvändigaste underhållsarbetena.

I likhet med ståthållarämbetet på Rosersbergs slott och på de av detta ämbete anförda skäl finner riksmarskalksämberet icke anledning att för närvarande ifrågasätta en höjning av det till Rosersbergs slott hittills utgående statsanslaget.

Vad slutligen angår den av byggnadsstyrelsen väckta frågan om anslag till avlönande av slottsarkitekter delar riksmarskalksämberet förvisso byggnadsstyrelsens åsikt därom, att anslag böra beredas till arvoden åt slottsarkitekter; och torde dylika anslag även lämpligen böra upptagas i de årliga utgiftsstaterna för slotten; men riksmarskalksämberet anser sig icke kompetent att föreslå beloppen för sådana anslag, utan håller

- [1.] ämbetet före, att det bör tillkomma byggnadsstyrelsen, under vilken ifrågavarande slottsarkitekter sortera, att härutiinnan avgiva förslag.

Under åberopande av vad sålunda anförts, får riksmarskalksäm-
betet i underdånighet hemställa, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå
riksdagen medgiva,

dels att följande under riksstatens första huvud-
titel hittills upptagna ordinarie anslag för slotten måtte
från och med år 1920 utgå med sålunda förhöjda
belopp, nämligen:

1. Reparationer å Stockholms slott med flera för hoven
upplåtna byggnader från kr. 63,000 till kr. 94,500,
4. Drottningholms slott... » » 24,600 » » 36,900,
5. Gripsholms » ... » » 6,000 » » 9,000,
6. Ulriksdals » ... » » 8,250 » » 12,375,
7. Haga lustslott och park » » 8,000 » » 12,000,
8. Strömsholms slott » » 3,000 » » 6,000;

dels ock att å tilläggsstat för år 1919 måtte under
riksstatens första huvudtitel för nedannämnda slott
anvisas följande anslagsbelopp, nämligen:

- för reparationer å Stockholms slott med flera för hoven
upplåtna byggnader kronor 31,500,
» Drottningholms slott	» 12,300,
» Gripsholms slott	» 3,000,
» Ulriksdals slott	» 4,125,
» Haga lustslott och park	» 4,000,
» Strömsholms slott	» 3,000.»

*Departement-
schefen.*

Den motivering, som sålunda av ståthållarämbetena å de olika
kungl. slotten samt riksmarskalksämbetet anförts för ökade anslag till
nu ifrågavarande ändamål, finner jag vara värd beaktande.

I fråga om det ordinarie anslaget till reparationer å Stockholms
slott med flera för de kungl. hoven upplåtna byggnader, varom i denna
punkt närmast är fråga, tillåter jag mig till en början erinra, att be-
rörda anslag fastställdes av 1856—1858 års riksdag till 63,000 kronor
och har sedermera årligen utgått med oförändrat belopp.

Vad därefter de ordinarie anslagen till övriga nu ifrågavarande
kungl. slott beträffar, får jag erinra, att dessa anslag, varmed i regel
kostnaderna för betjäningens avlönande, planteringarnas underhållande,
byggnader och reparationer samt ved för orangerierna och eldning för

rummens konservering m. m. skola bestridas, sist fastställdes å följande tider, nämligen för Drottningholms och Rosersbergs slott vid 1850—1851 års riksdag, för Ulriksdals slott vid 1834—1835 års riksdag, för Haga lustslott och park vid 1863—1864 års riksdag samt för Gripsholms slott till sin huvudsakliga del vid samma riksdag, varjämte 1901 års riksdag anvisade ett anslag å 1,000 kronor för beredande av gottgörelse åt ståthållaren vid nämnda slott för den minskning i löneinkomster, som tillskyndades honom genom indragning till statsverket av den honom på lön anslagna del av Östra kungsladugården i Helgona socken och Rönö härad av Södermanlands län.

Samtliga de av riksdagen anvisade anslagen hava alltså, med undantag av det nyss av mig omnämnda anslaget å 1,000 kronor till Gripsholms slott, fastställts omkring mitten av förra århundradet. Att sedan dess och i all synnerhet under de senaste åren material- och arbetspriser stigit i en utomordentlig grad, torde vara så allmänligen käut, att därom från min sida vidare ordande torde få anses överflödigt. Jag ber endast i detta sammanhang få erinra om de nyss av mig refererade uppgifter, vilka slottsbyggmästaren vid Stockholms slott i dylikt hänseende meddelat.

Såsom ovan antytts, bestridas med anslagen till Drottningholms, Gripsholms och Ulriksdals slott samt Haga lustslott och park ävensom Strömsholms slott icke blott kostnaderna för underhåll och reparationer utan även, bland annat, betjäningens löner. Då uppenbarligen krigstidstillägg måste utgå till vederbörande, bliva nu nämnda anslag än ytterligare belastade.

Emellertid måste det tillses, att de olika byggnadernas vård och underhåll icke genom anslagens knapphet äventyras. Det torde redan förhålla sig så, att reparationer, vilka äro att beteckna såsom nödvändiga, måst eftersättas. Jag vill i detta avseende påminna om det bristfälliga tillstånd, i vilket exempelvis den så kallade ekopaviljongen i Hagaparken befinner sig. Enligt min mening är det oundgängligen nödvändigt att anskaffa ökade medel för nu ifrågavarande ändamål.

Därid synes mig i första hand böra tagas under övervägande, huruvida Djurgårdskassans överskottsmedel kunna anvisas till bristens täckande. Då emellertid av skäl, varom riksmarskalksämberet erinrat, några avsevärdare bidrag för åtminstone de närmaste åren icke kunna påräknas ur nämnda kassa, lär erfordrliga medel böra begäras av riksdagen.

Mot storleken av de av riksmarskalksämberet föreslagna förhöjningarna i anslagsbeloppen har jag ej något annat att erinra än att anslaget till Ulriksdals slott må få upptagas till ett för avrundande av

- [1.] huvudtitelns slutsumma något höjt belopp, eller till 4,200 kronor. Däremot kan jag ej biträda ämbetets förslag, att medlen skola anvisas genom förhöjningar å de ordinarie anslagen. Dels möta svårigheter över huvudtaget att under nuvarande förhållanden fastslå, i vilken grad en förhöjning av anslagen för framtiden blir erforderlig, dels torde i varje fall, innan en mera permanent förhöjning av ifrågavarande anslag beslutas, böra tillses, huruvida ej de ökade kostnaderna kunna till någon del motvägas av besparingar genom förenklade förvaltningsmetoder. Jag anser därför, att de av riksmarskalksämvetet begärda medlen böra, åtminstone tillsvidare, anvisas å extra stat.

Då även jag anser, att höjningarna av anslagen böra snarast möjligt komma till stånd, finner jag mig böra tillstyrka ämbetets förslag om uppförande av erforderliga anslag för ändamålet jämväl i tilläggsstaten för innevarande år. Till denna fråga får jag senare i dag tillfälle att återkomma.

Vad slutligen angår frågan om beredande av arvoden till vissa slottsarkitekter så är jag, med hänsyn till det outredda skick, vari denna fråga befinner sig, för dagen icke beredd att taga ståndpunkt till densamma.

På grund av vad jag sålunda anför, får jag, som kommer att efter anmälan av respektive ordinarie anslag framställa förslag om anslag å extra stat för samma ändamål, under förevarande punkt hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att det *ordinarie* anslaget till reparationer å Stockholms slott med flera för de kungl. hoven upplåtna byggnader måtte uppföras med oförändrat belopp, kronor 63,000.

2. Förstärkning av anslaget till reparationer å Stockholms slott med flera för de kungliga hoven upplåtna byggnader.

- [2.] Under åberopande av vad jag under nästföregående punkt anför, hemställer jag, att Kungl Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Förstärkning
av anslaget till
reparationer å
Stockholms
slott med flera
för de kung-
liga hoven
upplåtna
byggnader.*

att till förstärkning av anslaget till reparationer å Stockholms slott med flera för de kungliga hoven upplåtna byggnader å *extra* stat för år 1920 bevilja ett förslagsanslag, högst kronor 31,500.

(extra anslag.)

3. Polis-, lys- och renhållning vid Stockholms slott, *oförändrat ordinarie anslag* kronor 22,500.

4. Brandväsendet och yttre lyshållningen vid Stockholms slott, *oförändrat ordinarie anslag* kronor 11,250.

5. Drottningholms slott, *oförändrat ordinarie anslag* kronor 24,600.

6. Förstärkning av anslaget till Drottningholms slott.

Under åberopande av vad jag vid behandlingen av frågan om anslag till reparationer å Stockholms slott med flera för de kungl. hoven upplåtna byggnader förut anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[3.]
Förstärkning
av anslaget
till Drott-
ningholms
slott.

att till förstärkning av anslaget till Drottningholms slott å *extra* stat för år 1920 bevilja ett förslagsanslag, högst kronor 12,300. (extra anslag.)

7. Gripsholms slott, *oförändrat ordinarie anslag* ... kronor 6,000.

8. Förstärkning av anslaget till Gripsholms slott.

Under åberopande av vad jag vid behandlingen av frågan om anslag till reparationer å Stockholms slott med flera för de kungl. hoven upplåtna byggnader förut anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[4.]
Förstärkning
av anslaget
till Grips-
holms slott.

att till förstärkning av anslaget till Gripsholms slott å *extra* stat för år 1920 bevilja ett förslagsanslag, högst kronor 3,000. (extra anslag.)

9. Ulriksdals slott, *oförändrat ordinarie anslag* kronor 8,250.

10. Förstärkning av anslaget till Ulriksdals slott.

Under åberopande av vad jag vid behandlingen av frågan om anslag till reparationer å Stockholms slott med flera för de kungl. hoven upplåtna byggnader förut anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[5.]
Förstärkning
av anslaget
till Ulriksdals
slott.

(extra anslag.)

Första huvudtiteln.

att till förstärkning av anslaget till Ulriksdals slott å *extra* stat för år 1920 bevilja ett förslagsanslag, högst kronor 4,200.

11. Haga lustslott och park, *oförändrat ordinarie*.
anslag kronor 8,000.

12. Förstärkning av anslaget till Haga lustslott och park.

[6.] Under åberopande av vad jag vid behandlingen av frågan om
Förstärkning av anslaget till Haga lustslott och park. anslag till reparationer å Stockholms slott med flera för de kungl. hoven upplåtna byggnader förut anført, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
 (extra anslag.) att till förstärkning av anslaget till Haga lustslott och park å *extra* stat för år 1920 bevilja ett förslagsanslag, högst kronor 4,000.

13. Strömsholms slott, *oförändrat ordinarie anslag* ... kronor 3,000.

14. Förstärkning av anslaget till Strömsholms slott.

[7.] Under åberopande av vad jag vid behandlingen av frågan om
Förstärkning av anslaget till Strömsholms slott. anslag till reparationer å Stockholms slott med flera för de kungl. hoven upplåtna byggnader förut anført, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
 (extra anslag.) att till förstärkning av anslaget till Strömsholms slott å *extra* stat för år 1920 bevilja ett förslagsanslag, högst kronor 3,000.

15. Rosersbergs slott, *oförändrat ordinarie anslag* ... kronor 3,000.

Sammanlagda beloppet för de under första huvudtiteln uppförda *ordinarie* anslagen skulle alltså uppgå till oförändrat belopp eller 1,345,000 kronor. Enär för år 1920 å denna huvudtitel kräves anslag å *extra* stat till belopp av 58,000 kronor, skulle huvudtitelns slutsumma sålunda komma att för sistnämnda år uppgå till ett belopp av kronor 1,403,000.

Vad föredragande departementschefen sålunda,
med instämmande av statsrådets övriga ledamöter,
yttrat och hemställt behagade Hans Maj:t Konungen
bifalla.

Ur protokollet:
Sven Lidholm.

Sammandrag och register

till

Första huvudtiteln för år 1920.

Punkt	Sid. Nr			Ordinarie	Extra	Ordinarie	Extra
				anslag	anslag	anslag	anslag
				Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
A. Kungl. hovstaten.							
	1	1	Kungl. Maj:ts hovhållning			800,000	
	2	2	Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning och handpenningar för hennes Kungl. Höghet Kron- prinsessan			192,000	
	2	3	Hans Kungl. Höghet Hertigen av Västergötland			26,000	
	2	4	Hans Kungl. Höghet Hertigen av Närke			26,000	
	2	5	Ved och kol för de kungl. hoven			50,000	
	2	6	För underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten			56,400	
	2	7	Kungl. hovstallets utfodring			45,000	
Säger för kungl. hovstaten						1,195,400	
B. Kungl. slottsstaten.							
Stockholms slott:							
1	2	1	Reparationer å Stockholms slott m. fl. för de kungl. hoven upplåtna byggnader	63,000			
2	18	2	Förstärkning av anslaget till reparationer å Stock- holms slott etc.		31,500		
	18	3	Polis-, lys- och renhållning	22,500			
	19	4	Brandväsendet och yttre lyshållningen	11,250		96,750	31,500
Övriga kungl. slott:							
	19	5	Drottningholms slott	24,600			
3	19	6	Förstärkning av anslaget till Drottningholms slott		12,300		
	19	7	Gripsholms slott	6,000			
4	19	8	Förstärkning av anslaget till Gripsholms slott		3,000		
	19	9	Ulriksdals slott	8,250			
5	19	10	Förstärkning av anslaget till Ulriksdals slott		4,200		
	20	11	Haga lustslott och park	8,000			
6	20	12	Förstärkning av anslaget till Haga lustslott och park		4,000		
	20	13	Strömsholms slott	3,000			
7	20	14	Förstärkning av anslaget till Strömsholms slott ...		3,000		
	20	15	Rosersbergs slott	3,000		52,850	26,500
Säger för kungl. slottsstaten						149,600	58,000
Summa						1,345,000	58,000

Andra huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
9 januari 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Löfgren anmälde:

1:o)

de frågor, som tillhöra regleringen för år 1920 av riksstatens andra huvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet.

Härvid anförde föredraganden:

På sätt ägt rum redan vid anmälan av de frågor, som tillhörde regleringen för de senaste åren från och med år 1914 av riksstatens andra huvudtitel, torde jag, jämlikt det beslut angående ändrad gruppering av riksstatens utgifter, som den 14 januari 1913 fattades av Kungl. Maj:t, böra även nu upptaga anslagen under ifrågavarande huvudtitel i samma ordning, vari de böra förekomma i den blivande riksstaten, och därvid jämväl angiva de ordinarie anslag, beträffande vilka jag ej har att föreslå någon förändring.

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 1 saml.

I enlighet med de principer rörande de extra anslagens beteckning, som riksdagen tillämpat vid fastställandet av 1918 och 1919 års riksstater, komma de extra anslagen att allt efter sin natur betecknas som »reservationsanslag», »förslagsanslag» eller »förslagsanslag, högst».

A. Departementet.

Sedan numera handläggningen av ärenden angående regering och riksdag överflyttats från civildepartementet till justitiedepartementet, torde de hittills under sjätte huvudtiteln, rubriken »Departementet», uppförda ordinarie anslagen till lönefyllnad åt statsministern samt för avlöning åt statsråden utan departement ävensom extra anslaget till en handsekreterare åt statsministern böra hädanefter upptagas under andra huvudtiteln. Likaledes bör till andra huvudtiteln överflyttas kostnaden för två hittills å civildepartementets stat upptagna statsråds-vaktmästare, till vilken fråga jag strax får tillfälle att återkomma.

1. Statsministern, lönefyllnad, *oförändrat ordinarie förslagsanslag*,
högst kronor 6,500.

2. Statsråden utan departement, tre à 15,000
kronor, *oförändrat ordinarie anslag* » 45,000.

3. Departementschefen, *oförändrat ordinarie an-
slag* » 17,000.

4. Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli.

[1.] Förutnämnda överflyttning från civildepartementet till justitie-
departementet av de två statsråds-vaktmästarna föranleder ett tillägg till
justitiedepartementets avlöningsstat av dessa befattningshavare.
Det ordinarie anslaget till justitiedepartementets avdelning av

Departemen-
te's avdelning
av Kungl.
Maj:ts kansli.

(Ordinarie
anslag.)

Kungl. Maj:ts kansli är i innevarande års riksstat upptaget till 88,100 kronor. Höjning av detta belopp påkallas av dels nyssberörda överflyttning till justitiedepartementets avlöningsstat av statsråds-vaktmästarna, dels de av 1918 års lagtima riksdag i samband med löneregleringen för vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare beslutade tilläggen till justitiedepartementets och, såvitt angår nyssnämnda två statsråds-vaktmästare, civildepartementets avlöningsstater, dels ock det av

chefen för finansdepartementet förut denna dag framlagda förslaget till reglering av de kvinnliga biträdenas avlöningsförmåner.

[1.]

Då den en var av statsrådsvaktmästarna tillkommande avlöningen, med hänsyn tagen jämväl till nyss omförmälda av 1918 års lagtima riksdag beslutade avlöningstillägg, uppgår till 1,900 kronor, medför dessa befattningshavares överflyttning till justitiedepartementet en ökning av förevarande anslag med 3,800 kronor. Så vitt angår departementets egen vaktmästarpersonal, bestående av en förste vaktmästare och två vaktmästare, föranleder åter ifrågakarande avlöningstillägg en ökning med 900 kronor. Vad slutligen angår regleringen av de kvinnliga biträdenas avlöningsförmåner, skulle dennas genomförande innefatta en höjning med 400 kronor för vart och ett av de i departementet anställda tre skrivbiträdena, av vilka ett biträde är av andra och de båda övriga av första lönegraden, samt sålunda nödvändiggöra en ökning av anslaget med 1,200 kronor. Det belopp, varmed förevarande anslag skulle behöva höjas, belöper sig följaktligen till sammanlagt 5,900 kronor.

Under återopande av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna sådant tillägg från och med år 1920 till avlöningsstaten för justitiedepartementet, att däri för tjänstgöring såsom statsrådsvaktmästare uppföras två förste vaktmästare, en var med följande avlöning, nämligen 1,100 kronor lön, 650 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, jämte tre ålderstillägg till lönen, vardera å 100 kronor, efter tre, sex och nio års tjänstgöring,

dels ock från och med år 1920 höja det ordinarie anslaget till departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli från dess nuvarande be-

lopp	kronor 88,100
med 5,900 kronor till	» 94,000.

5. Departementschefens ombud för tillsyn å tryckta skrifter allmängörande.

Till bestridande av arvoden åt departementschefens ombud för tillsyn å tryckta skrifter allmängörande är i riksstaten uppfört ett ordinarie förslagsanslag å 10,000 kronor. Allt intill nästförflutna år har anslaget varit fullt tillräckligt för sitt ändamål. På grund av de nya krav å

[2.]

Departements-
chefens ombud
för tillsyn å
tryckta skrif-

[2.]
 ters allmän-
 görande.
 (Ordinarie
 anslag.)

detsamma, som under senaste tiden uppstått eller äro att förvänta inom den närmaste framtiden, torde en höjning av anslagets belopp numera vara påkallad.

Bland dessa nya krav märkes främst det arvode å 600 kronor åt departementschefens ombud i Stockholm, som från och med år 1918 bestrides från förevarande anslag. I sammanhang med den lönereglering för statsdepartementen, som genomfördes med ingången av sistnämnda år, upphörde nämligen det hittills rådande förhållandet, att befattningen som justitieministerns ombud i Stockholm ålåg registratorn i justitiedepartementet som ett tjänsteåliggande. Vidare hava ombuden å en del orter på grund av ökat arbete fått sina arvoden något höjda och tid efter annan måste på grund av tillkomsten av tryckerier å orter, som hittills saknat sådana, nya ombudsbefattningar inrättas.

Härtill kommer, att enligt min mening riksdagens medgivande bör utverkas till att från förevarande anslag må bestridas visst slag av utgifter, som nu utgå av andra medel. De utgifter, jag härvid avser, äro de arvoden, som enligt beslut av Kungl. Maj:t från andra huvudtiteln anslag till extra utgifter under senaste åren utanordnats till de personer, som förordnats att biträda departementschefens ombud i Stockholm vid tillsynen å skrifter, som tryckas å vissa främmande språk, nämligen ryska, finska och jiddisch. Då det synes antagligt, såväl att även andra ombud än det i Stockholm kunna bliva i behov av sådant biträde, som ock att biträde kan erfordras för tillsyn å skrifter, tryckta å andra främmande språk än nu sagts, torde åt det medgivande, som bör i detta avseende äskas av riksdagen, givas en mera allmänt hållen lydelse.

Det belopp, varmed anslaget av nu nämnda anledningar bör höjas, torde lämpligen bestämmas till 4,000 kronor.

Med stöd av vad jag sålunda anfört tillåter jag mig hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

dels medgiva, att från det under andra huvudtiteln å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till chefens för justitiedepartementet ombud för tillsyn å tryckta skrifter allmängörande må, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, utbetalas skäliga arvoden till de biträden, varav ifrågavarande ombud kunna vara i behov vid utövandet av tillsynen å sådana skrifter, som äro tryckta å främmande språk,

dels ock höja nyssnämnda ordinarie anslag från dess nuvarande belopp kronor 10,000
 med 4,000 kronor till » 14,000.

6. Handsekreterare åt statsministern.

Till en handsekreterare åt statsministern har riksdagen sedan ett antal år tillbaka på extra stat under sjätte huvudtiteln årligen anvisat ett anslag å 3,000 kronor. [3.]
Handsekreterare åt statsministern.

Ett anslag för detta ändamål torde böra med enahanda belopp utgå jämväl för år 1920. På sätt redan förut nämnts torde detsamma dock numera böra äskas under andra huvudtiteln; och får jag därför hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen (Extra anslag.)

att till en handsekreterare åt statsministern på extra stat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst kronor 3,000.

B. Lagberedningen m. m.

1. Lagberedningen.

Till lagberedningen har för varje år från och med år 1903 å extra stat beviljats ett belopp av 50,000 kronor. För år 1920 torde anslaget till beredningen böra sättas till ett något högre belopp. Anledningen härtill framgår av följande beräkning.

Lägger man de till beredningens ledamöter för närvarande utgående avlöningarna samt sedvanliga expenser till grund för en uppskattning av beredningens årliga utgifter, kommer man till det resultat, att dessa kunna för närvarande beräknas belöpa sig till omkring 53,500 kronor. I denna summa ingå resekostnader till Danmark eller Norge med cirka 7,000 kronor. Emellertid har från beredningens sida anmärkts, dels att under de år, då förutom viss resa, förenad med långvarigare uppehåll för beredningens ledamöter i Danmark eller Norge, förekomme ännu en eller flera mera kortvariga resor dit, posten resekostnader måste beräknas höjd med ytterligare 5,000 kronor, dels ock att, därest, såsom ju vore ifrågasatt, hovrätternas och nedre justitierevisionens ledamöter inom den närmaste framtiden bereddes viss avlöningsförbättring, en motsvarande höjning av de beredningens ledamöter tillkommande arvodena borde äga rum. Med behörig hänsyn tagen till berörda förhållanden torde enligt lagberedningens beräkning omkostnaderna för beredningens verksamhet under ett vart av åren 1919 och 1920 komma att belöpa sig till i medeltal omkring 60,000 kronor.

[4.]
Lagberedningen.

- [4.] Enligt vad jag inhämtat uppgingo vid nästlidna årsskifte besparingarna å de till beredningen anvisade medlen till omkring 13,500 kronor. Då anslaget till beredningen för år 1919, som nämnt, är satt till allenast 50,000 kronor, torde man kunna antaga, att med särskild hänsyn till nyssberörda merutgifter för resor och höjda avlöningar större delen av dessa besparingar skola åtgå till bestridande av 1919 års utgifter för beredningens verksamhet. Anslaget för år 1920 lärer därför böra äskas med hela det belopp, vartill utgifterna för beredningen antagits komma att under samma år uppgå, eller således till 60,000 kronor. Vid denna beräkning har jag utgått ifrån, att kostnaden för tryckning av de betänkanden, som beredningen kan komma att avlämna under åren 1919 och 1920, kommer att, i likhet med vad fallet varit med det betänkande beredningen avlämnat under år 1918 ävensom med vissa av de av beredningen dessförinnan avgivna betänkandena, bestridas från andra huvudtiteln's allmänna anslag till tryckningskostnader. Någon höjning av sist berörda anslag, som är av förslagsanslags natur och under de senaste år, för vilka föreligga avslutade räkenskaper, haft att uppvisa avsevärda besparingar, torde ej härav påkallas.

Med stöd av vad jag sålunda under denna punkt anfört tillåter jag mig hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen.

att för fortsatt uppehållande av lagberedningens verksamhet å *extra stat* för år 1920 anvisa ett reservationsanslag av kronor 60,000.

För sin verksamhet under år 1918 har lagberedningen avgivit en redogörelse. Denna torde för att komma till riksdagens kännedom få, såsom hittills plägat ske, som bilaga (I) åtfölja statsrådsprotokollet.

2. Förberedande utredning angående en rättegångsreform.

- [5.] För den förberedande utredning angående en rättegångsreform, varmed processkommissionen är sysselsatt, har riksdagen för vart och ett av åren 1912—1917 samt för år 1919 beviljat ett anslag av 40,000 kronor. För år 1918 blev åter detta anslag med hänsyn till beloppet av de då å föregående anslagen besparade medel bestämt till allenast 25,000 kronor.

Förberedande
utredning an-
gående en
rättegångs-
reform.
(Extra anslag.)

Enligt vad jag inhämtat erfordras för processkommissionens verksamhet under år 1920 ett anslag å sedvanligt belopp, 40,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till fortsatt bestridande av kostnaderna för en förberedande utredning angående en rättegångsreform å *extra stat* för år 1920 bevilja ett reservationsanslag av kronor 40,000. [5.]

Uppdraget att verkställa ifrågavarande utredning har, som bekant, varit överlämnat åt f. d. justitierådet, numera ministern för utrikes ärendena J. Hellner, vilken till sitt biträde haft ett flertal andra personer. Sedan Hellner blivit kallad till medlem av statsrådet, har f. d. regeringsrådet H. Falk av Kungl. Maj:t förordnats att under den tid, Hellner är statsråd, i dennes ställe verkställa utredningen. För det arbete som under år 1918 utförts av processkommissionen, har Falk avgivit en redogörelse, vilken torde böra såsom bilaga (II) fogas vid statsrådsprotokollet.

C. Justitiekanslersämbetet.

1. Justitiekanslersexpeditionen.

Med hänsyn till det tillägg till avlöningsstaten för justitiekanslersexpeditionen, som 1918 års lagtima riksdag i samband med löneregleringen för vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare beslutat, torde det ordinarie anslaget till denna expedition, för närvarande 30,700 kronor, böra höjas med 400 kronor; och får jag alltså hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[6.]
Justitiekanslersexpeditionen.
(Ordinarie anslag.)

att från och med år 1920 höja det *ordinarie anslaget* till justitiekanslersexpeditionen från dess nuvarande belopp kronor 30,700 med 400 kronor till » 31,100.

D. Rättsskipningen.

Högsta domstolen.

1. Högsta domstolen.

Jämväl till avlöningsstaten för högsta domstolen beslöt 1918 års lagtima riksdag ett tillägg i samband med löneregleringen för vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare. På grund härav torde

[7.]
Högsta domstolen.
(Ordinarie anslag.)

- [7.] det ordinarie anslaget till högsta domstolen, för närvarande 315,900 kronor, böra höjas med 1,200 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att från och med år 1920 höja det *ordinarie* anslaget till högsta domstolen från dess nuvarande belopp kronor 315,900 med 1,200 kronor till » 317,100.

2. Extra vaktmästare.

[8.]

Extra vaktmästare vid högsta domstolen.

(Extra anslag.)

Den vid högsta domstolen anställda ordinarie vaktmästarpersonalen utgöres för närvarande av en förste vaktmästare och två vaktmästare. Denna sammansättning erhöll personalen redan år 1860, då det bestämdes, att domstolen skulle bestå av sexton ledamöter, arbetande å två avdelningar.

Genom lagen den 26 mars 1897 utökades antalet justitieråd till aderton. I sammanhang därmed vidtogs den förändring i domstolens arbetssätt, att det bestämdes, att densamma skulle tidvis arbeta på tre avdelningar. Genom lagen den 26 maj 1909 höjdes antalet justitieråd ytterligare, nämligen till tjugufyra, av vilka dock tre tjänstgöra i lagrådet. Efter det sistnämnda lag trätt i kraft, arbetade högsta domstolen åtta veckor om året på en avdelning, sjutton veckor om året på tre avdelningar och den övriga delen av året — utom jul- och påskferierna — på två avdelningar.

Genom nu gällande lag av den 14 maj 1915, som trädde i kraft den 1 oktober samma år, har den tid, under vilken domstolen arbetar på tre avdelningar, utökats med tolv veckor. Domstolen arbetar således numera på tre avdelningar under ej mindre än tjugunio veckor eller nära sju månader av året. Härtill kommer den särskilda tjänstgöring å särskild avdelning, som föranledes av de genom 1915 års lagstiftning på hithörande område nytillkomna dispensärendenas handläggning i högsta domstolen.

Oaktat den utökning av justitierådens antal och av arbetet i högsta domstolen, som sålunda tid efter annan ägt rum och som naturligtvis varit ägnad att avsevärt öka vaktmästarnas arbetsmängd, har någon förstärkning i vaktmästarnas arbetskrafter dock ej skett på annat sätt, än att sedan februari 1916 under viss del av året mot växlande avlöning varit vid högsta domstolen anställd en extra vaktmästare med ganska

begränsad tjänstgöringsskyldighet. Enligt nu gällande bestämmelser skall denne extra vaktmästare tjänstgöra två dagar i veckan under fyrtiotvå av årets veckor. Den till honom utgående avlöningen har bestritts från andra huvudtiteln's anslag till extra utgifter.

[8.]

Emellertid har nu såväl från ledamotshåll i högsta domstolen som ock från vaktmästarnas sida därstädes gjorts gällande, att den förstärkning i arbetskrafterna, som sålunda tillförts vaktmästarpersonalen, icke varit tillräcklig för att motsvara det ökade arbete för vaktmästarna, som av olika anledningar tillkommit under de senaste åren. Önskan har därför framställts därom, att vid högsta domstolen måtte anställas en extra vaktmästare med vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet än den nuvarande. Till stöd för denna framställning har anförts i huvudsak följande. Genom utökningen av domstolsledamöternas antal samt förlängningen av den tid, varunder domstolen skulle tjänstgöra på tre avdelningar, hade vaktmästaråliggandena väsentligen tilltagit i omfång. Detta gällde ej blott budskickningar för inhämtande av upplysningar under målens föredragning, utan även transporterandet av handlingar till och från domstolsledamöternas, merendels i vitt skilda delar av staden belägna hem. Då hemtransporterna stundom kunde på en och samma dag uppgå till ett antal av 15 à 20, hände det ej sällan, att handlingarna ej komme vederbörande justitieråd tillhanda å den tid, han behövde tillgång till dem för sitt hemarbete. Ett ingalunda obetydligt besvär för vaktmästarna förorsakade vidare — särskilt under den tid riksdagen vore samlad — sorterandet och hembärandet till justitieråden av riksdagstryck, kommittébetänkanden m. m. Den tillsyn, domstolens lokaler erfordrade, hade genom dessas successiva utvidgning under årens lopp blivit allt mera krävande. Detta gällde framför allt det under de senare åren så gott som nyskapade biblioteket, vilket numera vunnit en ausenlig omfattning och flitigt anlätades av domstolsledamöterna. Vaktmästarsysslan å detta bibliotek vilade till stor del på förste vaktmästaren, vilken på grund härav ej finge tillfälle att lämna lokalerna förr än ofta ett par timmar eller längre tid efter den egentliga tjänstgöringens slut. Detta för förste vaktmästaren nyttikomna åliggande hade gjort, att denne numera endast sällan finge tillfälle att deltaga i arbetet med handlingars transporterande till justitierådens bostäder. Sant vore visserligen, att någon extra vaktmästarhjälp ej vore erforderlig under jul- och påskferierna samt de åtta veckor under sommaren, under vilka domstolen tjänstgjorde på allenast en avdelning, ej heller under övriga delar av året på lördagarna, vilken veckodag domstolen i regel ej sammanträdde, men då det av naturliga

- [8.] skäl säkerligen skulle möta svårigheter att mot lägre avlöning än sedvanlig årsavlöning få som extra vaktmästare med tjänstgöring under viss längre del av året anställd fullt tillförlitlig och lämplig person, anhölles, att den extra vaktmästare, varav domstolen vore i behov, bleve anställd för helt år, liksom fallet vore i vissa andra ämbetsverk.

Departementschefen.

Av vad sålunda anförts torde framgå, att det arbete, som åligger vaktmästarna vid högsta domstolen, med årens lopp vuxit i en omfattning, som fullt motiverar anställandet där av ännu en vaktmästare utöver det antal av tre, som bestämdes år 1860. Då emellertid den utökning av tiden för högsta domstolens tjänstgöring på tre avdelningar, som genomfördes under år 1915, skedde för beredandet av ökad möjlighet för avarbetandet av högsta domstolens arbetsbalans samt sålunda — även om någon återgång till den förut gällande arbetsordningen ej är att vänta på ännu några år — likväl får betraktas som av mera övergående natur, samt det torde få anses som ovisst, om den förstärkning av vaktmästarnas arbetskrafter, varav högsta domstolen nu är i behov, blir erforderlig även sedan domstolens tjänstgöring åter inskränkts till sin föregående omfattning, torde denna förstärkning nu icke böra tillföras högsta domstolen genom tillskapandet av en ny ordinarie vaktmästarbefattning därstädes. Att den extra vaktmästaren ej nödvändigtvis erfordras under viss del av året torde på förut framhållna skäl ej hindra hans anställande för helt år mot sedvanlig avlöning. För utnyttjande i största möjliga utsträckning av hans arbetskraft kan lämpligen lämnas föreskrift därom, att han skall om lördagarna, då vaktmästargöromålen i domstolen äro mera obetydliga, men motsvarande arbete i nedre justitierevisionen åter är särskilt betungande, tjänstgöra vid sistnämnda ämbetsverk i stället för vid högsta domstolen.

Avlöningen torde, såsom redan antytts, böra sättas till den för extra vaktmästare sedvanliga eller således, med hänsyn tagen till den förhöjning i sådant avseende, som 1918 års lagtima riksdag beslöt, till 1,570 kronor för år.

Att, såsom skett med avseende å avlöningen till den hittillsvarande mera tillfälliga extra vaktmästaren i högsta domstolen, bestrida den nu ifrågavarande utgiften från andra huvudtiteln's anslag till extra utgifter, torde ej lämpligen böra ifrågasättas, utan torde medel för ändamålet böra äskas av riksdagen.

Jag får alltså hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till avlönande av en extra vaktmästare vid högsta domstolen å *extra stat* för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst kronor 1,570.

[8.]

Nedre justitierevisionen.

3. Avlöningar, arvoden m. m.

Till avlöningar, arvoden m. m. i nedre justitierevisionen är för närvarande i riksstaten upptaget ett ordinarie anslag å 294,000 kronor. En höjning av detta anslag från och med år 1920 torde påkallas dels av det av 1918 års lagtima riksdag i samband med löneregleringen för vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare beslutade tillägget till nedre justitierevisionens avlöningsstat, dels av det av chefen för finansdepartementet förut denna dag framlagda förslaget till reglering av de kvinnliga biträdenas avlöningsförmåner, dels ock av ifrågasatt avlöningsförbättring för revisionens befattningshavare i övrigt. Sistnämnda spörsmål, som framförts av nedre revisionen i en till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse och delvis sammanhänger med den omreglering av hovrätternas avlöningsförhållanden, som står på dagordningen, har i sammanhang med sistnämnda omregleringsfråga remitterats till 1902 års löneregleringskommitté. Dennas utlåtande har ännu ej inkommit, men är med säkerhet att förvänta i så god tid, att proposition i ämnet kan avlåtas till årets riksdag. Att närmare angiva den höjning av anslaget, som en avlöningsförbättring i angiven riktning kan väntas föranleda, låter sig icke göra på frågans nuvarande stadium. Enligt en preliminär beräkning skulle emellertid den ökning i anslaget, som påkallas av samtliga förutnämnda anledningar, kunna beräknas till sammanlagt omkring 36,000 kronor.

Anmärkas må, att i den framställning, som nedre revisionen ingivit i löneregleringsfrågan, bland annat yrkats, att den extra vaktmästare, till vars avlönande under senare åren beviljats särskilt anslag av riksdagen, måtte uppföras på ordinarie stat samt att hänsyn härtill tagits vid nyss nämnda beräkning av nu förevarande ordinarie anslag.

Med stöd av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, i det å *ordinarie* stat uppförda anslaget till avlöningar,

[9.]

Avlöningar.
arvoden m. m.
(Ordinarie
anslag.)

[9.]

arvoden m. m. i nedre justitierevisionen måtte beräknas en förhöjning från dess nuvarande
 belopp kronor 294,000
 med 36,000 kronor till » 330,000.

4. Tillfällig förstärkning av nedre revisionens arbetskrafter.

[10.]
 Tillfällig förstärkning av
 nedre justitierevisionens
 arbetskrafter.
 (Extra anslag.)

Efter framställning av Kungl. Maj:t har riksdagen å extra stat för ett vart av åren 1916—1919 beviljat 41,050 kronor för tillfällig förstärkning av nedre revisionens arbetskrafter med fyra tillförordnade revisionssekreterare, en tillförordnad protokollssekreterare, två amanuenser och två tillförordnade skrivbiträden. Förstärkningen har föranletts av den utökning av högsta domstolens arbetstid, som infördes genom lagen den 14 maj 1915 angående högsta domstolens tjänstgöring på avdelningar. Då utökningen av arbetstiden är avsedd att äga bestånd, intill dess arbetsbalansen i domstolen nedbragts till normalt omfång, samt härför beräknats åtgå sju å åtta år, erfordras ifrågasvarande förstärkning av arbetskrafterna i nedre justitierevisionen jämväl för år 1920.

Till vilket belopp anslaget bör sättas för nämnda år kan emellertid ej nu bestämt angivas. Detta spörsmål är nämligen beroende av, huruvida den vid närmast föregående punkt omhandlade löneregleringen beträffande nedre revisionen kommer till stånd eller icke. Få de i revisionens ordinarie stat upptagna befattningshavarna sina avlöningar höjda, torde motsvarande löneförbättringar böra komma de från nu förevarande anslag avlönade befattningshavarna till del. Den höjning av anslaget, som av nu nämnd anledning bör ske, torde emellertid kunna preliminärt uppskattas till omkring 6,000 kronor. Anslagets belopp skulle i enlighet härmed kunna beräknas till i runt tal 47,000 kronor.

Under åberopande av vad jag sålunda anført får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, för tillfällig förstärkning av nedre justitierevisionens arbetskrafter på *extra stat* för år 1920 såsom förslagsanslag, högst, beräkna ett belopp
 av kronor 47,000.

Svea hovrätt.

5. Hovrätten med därunder lydande justitiestat.

Det ordinarie anslaget till Svea hovrätt med därunder lydande justitiestat är i innevarande års riksstat uppfört med 831,687 kronor.

[11.]
Svea hovrätt
med därunder
lydande
justitiestat.
(Ordinarie
anslag.)

Enligt vad redan förut antytts har emellertid fråga uppstått om en lönereglering för hovrätterna. Ett betänkande angående vissa ändringar i hovrätternas arbetssätt och löneförhållanden m. m. har avgivits av särskilt tillkallade sakkunniga. På sätt jag under punkt [9] omnämnt, är detta betänkande, i vad detsamma rör löneförhållandena och vad därmed äger samband, för närvarande remitterat till 1902 års löneregleringskommitté, vars utlåtande häröver torde vara att förvänta inom den närmaste tiden. Så snart detta inkommit, är min avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att avlåta proposition i ämnet till innevarande års riksdag med de framställningar, som av den förebragta utredningen må föranledas. I avvaktan härpå torde emellertid böra i statsverkspropositionen beräknas erforderlig förhöjning i nu förevarande anslag. Denna förhöjning läser approximativt kunna uppskattas till 120,000 kronor, därvid dock inräknats de förhöjningar, som skulle bli följden av ett par av Svea hovrätt gjorda, jämväl till löneregleringskommittén remitterade särskilda framställningar dels därom, att en extra ledamotsbefattning i hovrätten, till vilken riksdagen de senaste åren beviljat särskildt anslag, måtte förvandlas till ett ordinarie hovrättsrådsämbete, dels ock därom, att den nuvarande amanuensbefattningen å hovrättens krigshovrättsavdelning, till vilken riksdagen jämväl anslagit särskilda medel, måtte utbytas mot en sekreterarbefattning på ordinarie stat.

Som nämnt hava nyss omförmälda sakkunniga i sitt betänkande framlagt förslag till bland annat vissa ändringar i hovrätternas arbetsätt. Dessa ändringar gå huvudsakligen ut dels på en omläggning av den till hovrätterna förlagda utbildningen av domaraspiranterna dels ock på utvinnande av ett bättre arbetsresultat. Då det är av vikt, att de förändringar i hovrätternas arbetsätt, till vilka betänkandet i denna del kan föranleda, träda i kraft utan onödigt dröjsmål, är det min avsikt att i sinom tid föreslå Kungl. Maj:t att av riksdagen jämväl begära de medel, som äro erforderliga för dessa förändringars genomförande redan med ingången av innevarande års höstsession. Erforderlig hemställa i denna del rörande samtliga tre hovrätter får jag tillfälle att framföra vid behandlingen av 1919 års tilläggsstat.

[11.]

Utom av förut nämnda orsak påkallas höjning av förevarande ordinarie anslag dels av det tillägg till hovrättens avlöningsstat, som 1918 års lagtima riksdag i sammanhang med lönereglering för vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare beslutat, dels av det förslag till reglering av de kvinnliga biträdenas avlöningsförmåner, som chefen för finansdepartementet förut denna dag framlagt, dels ock av det förslag om höjning av arvodena till tingstolkarna i Gellivare och Torneå tingslag, som jag ämnar framställa i samband med den av mig nyss bebadade propositionen. Det belopp, varmed anslaget torde böra höjas av nu senast berörda tre anledningar, uppgår till 11,000 kronor.

På grund av vad jag nu anfört torde i förevarande anslag böra beräknas en höjning med ett sammanlagt belopp, som till utjämnande av anslagets beräknade summa torde böra sättas till 131,313 kronor; och tillåter jag mig alltså hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, i det å *ordinarie stat* uppförda anslaget till Svea hovrätt med därunder lydande justitiestat måtte beräknas en förhöjning från dess nuvarande

belopp	kronor 831,687
med 131,313 kronor till	» 963,000.

6. Extra vaktmästare i Svea hovrätt.

[12.]

*Extra vakt-
mästare i
Svea hovrätt.
(Extra anslag.)*

Riksdagen har, efter framställning av Kungl. Maj:t, å extra stat för ett vart av åren 1917, 1918 och 1919 beviljat särskilda belopp till avlöning av en extra vaktmästare i Svea hovrätt. Därvid har riksdagen, likaledes på Kungl. Maj:ts framställning, tillika föreskrivit, att, därest den extra vaktmästaren indelades till tjänstgöring vid krigshovrättsavdelningen och i följd därav komme i åtnjutande av fri bostad samt bränsle, han skulle, så länge denna förmån kvarstode, vidkännas avdrag å avlöningen med visst belopp för år räknat.

Denna förstärkning av hovrättens vaktmästarkrafter har haft sin grund däri, att krigshovrätten ansetts hava behov av en särskild vaktmästare, så länge Svea hovrätt och krigshovrätten, på sätt nu är fallet, hava skilda lokaler. Då anledning ej föreligger antaga, att någon förändring i detta förhållande skall inträda under den närmaste framtiden, är nu ifrågavarande anslag erforderligt även för år 1920. I överens-

[12.]

stämmelse med det beslut rörande vaktmästare å extra stat tillkommande avlöningsförmåner, som 1918 års lagtima riksdag fattade i sammanhang med lönereglering för ordinarie vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare, bör anslaget för år 1920 äskas med ett till 1,570 kronor förhöjt belopp. Vid anslagets förnyade beviljande torde böra lämnas en liknande föreskrift, som nyss nämnts, rörande eventuellt avdrag å avlöningen för vederbörande, i fall han åtnjuter fri bostad. Nyssnämnda beslut föranleder detta avdrags sättande till 300 kronor för fri bostad med bränsle och 325 kronor för fri bostad med bränsle och lyse.

I anledning av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels till avlöande av en extra vaktmästare i Svea hovrätt å *extra stat* för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst kronor 1,570,

dels ock föreskriva, att, därest den extra vaktmästaren indelas till tjänstgöring vid krigshovrättsavdelningen och i följd därav kommer i åtnjutande av fri bostad med bränsle, eventuellt med bränsle och lyse, han skall, så länge denna förmån kvarstår, vidkännas avdrag å lönen för bostad med bränsle med 300 kronor samt för lyse med 25 kronor om året.

Göta hovrätt.

7. Hovrätten med därunder lydande justitiestat.

Ordinarie anslaget till Göta hovrätt med därunder lydande justitiestat är i nuvarande riksstat upptaget till 518,513 kronor.

En del anledningar, liknande dem, som föralett förslaget om beräkning av en förhöjning av motsvarande anslag till Svea hovrätt, torde föranleda beräkning av en höjning jämväl av nu förevarande anslag. De anledningar jag därvid åsyftar äro dels förutnämnda i utsikt ställda lönereglering för hovrätterna, dels det tillägg till Göta hovrätts avlöningsstat, som 1918 års lagtima riksdag beslutat i sammanhang med löneregleringen för vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare, dels ock det av chefen för finansdepartementet förut i dag framlagda förslaget till reglering av skrivbiträdenas avlöningsförmåner.

[13.]

*Göta hovrätt
med därunder
lydande justitiestat.*

(Ordinarie
anslag)

[13.]

Det sammanlagda belopp, varmed förevarande anslag kan beräknas behöva av nu nämnda anledningar höjas, torde — med behörig hänsyn tagen till önskvärdheten att å anslagets beräknade slutsumma erhålla ett avrundat belopp — lämpligen kunna sättas till 66,487 kronor.

Med stöd av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, i det å *ordinarie stat* uppförda anslaget till Göta hovrätt med därunder lydande justitiestat måtte beräknas en förhöjning från dess nuvarande

belopp	kronor 518,513
med 66,487 kronor till	» 585,000.

8. Extra division.

[14.]

Extra division vid Göta hovrätt.

(Extra anslag.)

Hovrätten i skrivelse den 7 maj 1918.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 7 maj 1918 anmälde Göta hovrätt, att hovrättens balans av oavgjorda *vädjade mål* vid slutet av år 1917 uppgått till 853 samt att det, att döma av antalet från 1918 års ingång intill tiden för skrivelsens avlätande nyinkomna dylika mål, vore att antaga, att balansen skulle komma att under år 1918 i ej obetydlig grad stegras. Redan storleken av denna balans vore enligt hovrättens mening av den betydenhet, att åtgärder borde vidtagas för densammas nedbringande. Emellertid hade även antalet till hovrätten inkomna *brottmål* i hög grad ökats under den senaste tiden. Under det att antalet mål av sistnämnda beskaffenhet under åren 1914—1916 utgjort respektive 502, 492 och 494, hade till följd av under senare delen av år 1917 ökad tillströmning antalet under år 1917 inkomna dylika mål uppgått till 675 och under 1918 års fyra första månader till 329. Någon minskning av antalet inkomna brottmål vore icke att vänta inom den närmaste framtiden. På grund av vad nu sagts vore det att antaga, att det vid tiden för skrivelsens avlätande rådande förhållandet, att med undantag av förtursberättigade mål en mängd av övriga vädjade mål av hovrätten med slut avhjälpes först efter det mera än ett år förflutit, sedan de inkommit till hovrätten, i allt högre grad komme att göra sig gällande. Då ett dylikt förhållande måste anses i hög grad menligt för den rättsökande allmänheten och det icke vore möjligt för hovrätten att med då tillgängliga arbetskrafter undanröja detta missförhållande, hemställde hovrätten, att en extra division måtte få bildas hos hovrätten och med 1918 års höstsession träda i verksamhet för att under

ett år handlägga uteslutande vädjade mål samt att Kungl. Maj:t täcktes anvisa för detta ändamål nödiga medel efter vissa av hovrätten i skrivelsen närmare angivna grunder. Tillika anhöll hovrätten, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att från den för hovrätten gällande arbetsordningen finge ske vissa av den extra divisionens inrättande föranledda avvikelser.

[14.]

Vad hovrätten sålunda hemställt bifölls av Kungl. Maj:t den 16 maj 1918, dock allenast på det sätt, att tiden för den extra divisionens verksamhet begränsades till att omfatta tiden från och med den 10 september 1918 till och med den 9 april 1919. De för ändamålet anvisade medlen, som statskontoret anbefalldes att förskottsvis utbetala, avsågos komma att i sinom tid avföras å andra huvudtiteln's allmänna besparingar. Anledningen därtill, att den tid, under vilken den extra divisionen skulle vara i verksamhet, inskränktes på sätt nu sagts, var särskilt den, att med hänsyn till nyssnämnda besparingars beräknade storlek de för divisionens fortsatta verksamhet efter den 9 april 1919 erforderliga medlen ansågos ej böra lämpligen bestridas från dem, utan böra äskas av riksdagen.

Kungl. Maj:ts
beslut den 16
maj 1918.

I ny underdånig skrivelse av den 15 november 1918 har hovrätten förmält, att den i dess förutnämnda skrivelse av den 7 maj 1918 omförmälda starka tillströmningen av brottmål efter sistberörda skrivelser avlåtande tagit än större dimensioner. Under tiden från och med den 1 januari till och med den 1 november 1918 hade till hovrätten inkommit ej mindre än 1,036 brottmål, medan motsvarande siffror för samma månader under åren 1917 och 1916 utgjort respektive 534 och 429. På grund härav vore att vänta, att vid 1918 års slut skulle å hovrättens fyra ordinarie divisioner finnas högst avsevärda balanser å brottmål, vilka balanser med all sannolikhet komme att under år 1919 än ytterligare tillväxa, därest ej åtgärder, ägnade att undanrödja detta missförhållande, bleve vidtagna. I detta syfte hemställde hovrätten, att den inom hovrätten i följd av Kungl. Maj:ts beslut den 16 maj 1918 bildade extra divisionen måtte från och med ingången av år 1919 få handlägga, förutom vädjade mål, jämväl brottmål. Därjämte hemställde hovrätten, att Kungl. Maj:t måtte anvisa för ändamålet nödiga ytterligare medel med vissa angivna belopp samt meddela de ordningsföreskrifter, som bleve erforderliga i anledning av den extra divisionens ändrade tjänstgöring. Hovrätten slutade sin skrivelse med att framhålla, att den ingalunda förbisåge, att med bifall till vad hovrätten sålunda föreslagit det med den extra divi-

Hovrätten i
skrivelse den
15 november
1918.

- [14.] sionen ursprungligen avsedda ändamålet eller nedbringandet av hovrättens balans å vädjade mål till normal storlek i ej oväsentlig mån komme att undanskjutas, men att hovrätten funne detta missförhållande vara av mindre betydelse än det missförhållandet, att å hovrättens divisioner uppstode stora balanser å icke föredragna brottmål med därav uppkommande långa dröjsmål med dessa måls avgörande.

*Kungl. Maj:ts
beslut den 29
november
1918.*

Den 29 november 1918 fattade Kungl. Maj:t beslut i överensstämmelse med vad hovrätten sålunda hemställt.

*Hovrätten i
annan skri-
velse den 15
november
1918.*

Emellertid hade hovrätten den 15 november 1918 avlåtit ännu en skrivelse i ämnet till Kungl. Maj:t. I denna förklarar hovrätten, att den farhåga hovrätten i sin skrivelse den 7 maj 1918 uttalat därför, att antalet inkomna vädjade mål skulle komma att under år 1918 överstiga antalet dylika mål under år 1917, syntes komma att av verkligheten bekräftas, i det att under tiden 1 januari—1 november 1918 till hovrätten inkommit 766 vädjade mål, medan motsvarande siffror för samma månader under åren 1917 och 1916 utgjort respektive 641 och 695. Sedan hovrätten därefter med avseende å den starka tillväxten under senaste tiden av de inkomna brottmålen samt beträffande utsikten till uppkommande balanser inom hovrätten å dylika mål hänvisat till vad hovrätten därom yttrat i sin förut refererade skrivelse av samma dag, förklarar hovrätten sig på grund av det sålunda anförda anse, att den tid av ett år, som hovrätten i skrivelsen den 7 maj 1918 föreslagit för den extra divisionens verksamhet, icke vore tillräcklig vare sig för nedbringandet av balansen å de vädjade målen till normal storlek eller för förhindrande av uppkomsten av balanser å kriminella skriftväxlingar. Hovrätten hemställer därför i nu omhandlade skrivelse, att Kungl. Maj:t måtte tillåta, att den extra divisionen måtte få vara i verksamhet under ytterligare ett år, räknat från och med den 10 september 1919, för att under denna tid handlägga vädjade mål och brottmål, samt att Kungl. Maj:t måtte anvisa för detta ändamål nödiga medel.

*Departements-
chefen.*

Enligt uppgifter, som jag låtit infordra, uppgick antalet under hela år 1918 inkomna vädjade mål till 946. Motsvarande siffror för åren 1917 och 1916 voro respektive 788 och 830. Antalet under hela år 1918 inkomna brottmål belöpte sig till ej mindre än 1,265, under det att motsvarande siffror för åren 1917 och 1916, enligt de av hovrätten i skrivelse den 7 maj 1918 lämnade uppgifterna, utgjorde allenast 675 och 494. En följd härav har blivit, att vid senaste årsskiftet balanserna

å oavgjorda vädjade mål och brottmål utgjorde respektive 1,005 och 774, medan motsvarande tal för balanserna vid årsskiftena 1917—1918 och 1916—1917 utgjorde 853 och 258 respektive 844 och 109. [14.]

Den sålunda alltjämt hopade mängden av mål medför givetvis, att, därest ej särskilda åtgärder vidtagas, snabbheten i rättskipningen kommer att i hög grad äventyras och detta icke blott tillfälligtvis utan för lång tid framåt. För avhjälpande av detta missförhållande synes det mig nödvändigt att tillgripa den utväg, som hovrätten föreslagit, eller att låta den extra division, som varit inrättad vid hovrätten allt sedan 1918 års höstsessions början, få sin verksamhetstid väsentligen utsträckt, och torde den tid hovrätten i sådant avseende föreslagit eller till början av 1920 års höstsession, så vitt man nu kan överblicka förhållandena, ingalunda vara beräknad för lång. En viss betänklighet mot denna utväg liksom även mot det förslag, som jag vid behandlingen av 1919 års tilläggsstat kommer att väcka om äskande hos riksdagen av medel för uppehållande av en extra divisions verksamhet under viss kortare tid även vid hovrätten över Skåne och Blekinge, möter visserligen i den brist, som för närvarande råder på yngre fullt kvalificerade jurister, vilka ägna sig åt domarebanan. Om emellertid de förslag till bättre avlöningsförhållanden för bl. a. hovrätternas personal, som äro att förvänta till instundande riksdag, bliva i huvudsak bifallna, synes förhoppning kunna hysas om att berörda brist skall bliva väsentligen avhjälpd och att rekryteringen av de extra divisionerna med kompetent personal sålunda icke skall stöta på oöverkomliga svårigheter.

Till uppehållande vid Göta hovrätt av den extra divisionens verksamhet har Kungl. Maj:t, enligt vad jag redan nämnt, av tillgängliga medel ställt till hovrättens förfogande erforderliga belopp för tiden till och med den 9 april 1919. För återstående delen av den ifrågavarande tiden eller således från och med den 10 april 1919 till och med den 9 september 1920 lära medel böra äskas av riksdagen.

Kostnaderna för den extra divisionens verksamhet, sådana dessa för närvarande ställa sig för år räknat, framgår av följande sammanställning:

5 e. o. assessorer à 6,500 kronor ..	kronor 32,500: —
Ordförandearvode	» 500: —
1 t. f. fiskal	» 3,250: —
1 t. f. notarie	» 3,600: —
1 extra skrivbiträde	» 1,050: —
gratifikationer åt extra tjänstemän ..	» 2,000: —

Summa kronor 42,900: —

[14.]

I fall förut berörda lönereglering för hovrätternas ordinarie personal kommer till stånd, lärer en härefter lämpad höjning böra ske jämväl av de till nu ifrågavarande extra personal utgående arvoden. För möjliggörande av dylik höjning ävensom av en utökning av den extra divisionens arbetskrafter i överensstämmelse med vad som kan bliva i sammanhang med nyssnämnda lönereglering bestämt med avseende å de ordinarie divisionerna, torde sammanlagda beloppet av de medel, som från och med den 1 januari 1920 erfordras för den extra divisionens verksamhet, böra beräknas till ett årligt belopp av i runt tal 54,000 kronor. För tiden från och med den 1 januari till och med den 9 september 1920 erfordras följaktligen i runt tal 37,500 kronor. Till följd därav, att nyss nämnda lönereglering icke kan, så vitt angår ifrågasatt höjning av den nuvarande ordinarie personalens avlöningar, väntas träda i kraft förr än den 1 januari 1920, kan fullt samma beräkning som den nu gjorda ej läggas till grund för bestämmandet av det belopp, som erfordras för den extra divisionen under tiden 10 april—31 december 1919. Enligt verkställd kalkyl kan emellertid för sistnämnda tid ett belopp av i runt tal 34,000 kronor antagas bliva tillräckligt. Ett anslag av denna storlek bör alltså för ändamålet äskas å 1919 års tilläggsstat. Härom får jag tillfälle att göra erforderlig hemställan i annat sammanhang, varför jag nu inskränker mig till att hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för beredande av tillfällig förstärkning av Göta hovrätts arbetskrafter med en extra division under tiden från och med den 1 januari till och med den 9 september 1920 på *extra stat* för år 1920 bevilja ett förslagsanslag, högst..... kronor 37,500.

9. Personligt avlöningstillägg åt skrivbiträdet i hovrätten J. M. Håkansson.

[15.]

Personligt avlöningstillägg åt skrivbiträdet i Göta hovrätt J. M. Håkansson.

(Extra anslag.)

På framställningar av Kungl. Maj:t har riksdagen för ett vart av åren 1918 och 1919 å extra stat anvisat ett belopp av 400 kronor till personligt avlöningstillägg åt manliga skrivbiträdet å advokatfiskals-expeditionen i Göta hovrätt J. M. Håkansson.

Jämväl på framställning av Kungl. Maj:t beviljade 1918 års lagtima riksdag å extra stat för år 1919 ett anslag å likaledes 400 kronor till personligt avlöningstillägg åt skrivbiträdet å advokatfiskals-expeditionen i hovrätten över Skåne och Blekinge Wiktor Berg.

Fråga har nu uppstått om förändrade avlöningsförmåner för dessa

skrivbiträden liksom även för ett annat manligt skrivbiträde i Göta hovrätt, nämligen det å arkivariekontoret därstädes anställda skrivbiträdet Hugo Hulting.

Då dessa spörsmål på grund av den likartade beskaffenheten av de befattningar, varom fråga är, lämpligen böra samtidigt prövas, tillåter jag mig att till behandling upptaga dem i ett sammanhang.

Därvid vill jag till en början beträffande naturen av de utav Håkansson och Berg innehavda befattningarna hänvisa till vad därom upplysts vid motsvarande frågors handläggning vid avlåtande av 1917 och 1918 års statsverkspropositioner (bil. till statsverksprop., andra huvudtiteln, 1917 sid. 27—31 och 1918, lagtima riksdagen, sid. 14—17).

Beträffande Hulting samt beskaffenheten av den av honom innehavda tjänsten upplyser arkivarien i Göta hovrätt i ett av honom avgivet, i ärendet åberopat intyg följande: Hulting vore sedan år 1916 anställd som skrivbiträde å Göta hovrätts arkivariekontor och utförde som sådan icke blott allt där förekommande renskrivnings- och kollationsarbete utan ock utskrift av hovrättens utlåtanden på Kungl. Maj:ts remisser. I nämnda utskrift inginge, till ett betydligt antal, avskrifter av äldre arkivhandlingar från 1600- och 1700-talen, vilket arbete förutsatte kännedom om dessa tiders ofta mycket svårtydda skrivtecken. Vidare deltog Hulting i flertalet av de expeditionsgöromål, som fordom utfördes av sedermera indragen amanuens hos arkivarien, såsom uttagning av handlingar åt parter i avgjorda mål, vilket förutsatte kännedom om rotlar och diaries, samt ordnande av ineliggande koncepter och andra handlingar. Hulting biträdde vid det besvärliga, alltjämt pågående ordnandet och förtecknandet av de i hovrättens arkiv befintliga äldre renovationer av underrätters domböcker och småprotokoll. Slutligen biträdde Hulting, som vore en van räkenskapskarl, såväl vid upprättandet av avlöningslistor — ett arbete, både invecklat och tidsödande samt krävande stor noggrannhet — som ock vid avlöningens utbetalande och uppgörande av de årliga räkenskapsammandragen.

I en till Kungl. Maj:t ingiven, den 30 augusti 1918 antecknad skrivelse hava nu Håkansson, Berg och Hulting på anförda skäl hemställt,

att Kungl. Maj:t måtte föranstalta därom, att de av dem innehavda tjänsterna utbrötes från övriga skrivbiträdens samt under benämningen kanslisttjänster upptoges i hovrätternas respektive lönestater;

att i samband därmed föreskreves, att dessa tjänster endast finge besättas med manlig innehavare; samt

att avlöningen för desamma bestämdes till enahanda belopp, som nu utginge för landskanslisters respektive landskontorister.

Skrivbiträdena J. M. Håkansson, W. Berg och H. Hulting.

[15.]

I händelse av bifall därtill hava sökandena anhållit, att för åtnjutande av vederbörliga ålderstillägg få tillgodoräkna sig den tid, de innehaft sina nuvarande anställningar, samt att den högre avlöningen måtte till dem utgå från och med år 1919.

Därest nämnda önskemål icke skulle kunna vinna Kungl. Maj:ts bifall, hava sökandena vidare på anförda skäl hemställt,

att Kungl. Maj:t måtte i proposition till riksdagen föreslå en lönereglering för dem, varigenom deras avlöning förbättrades därhän, att densamma fullt motsvarade vad andra manliga befattningshavare i statens tjänst i med dem jämförlig ställning åtnjöte;

samt att, i händelse hinder därför mötte eller ärendet tarvade större tidsutdräkt för ytterligare utredning, Kungl. Maj:t täcktes föreslå tillfällig löneförbättring för dem av enahanda storlek, som nyss nämnts beträffande deras ordinarie avlöning, att utgå till dess den blivande nya löneregleringen hunnit slutföras;

eller att, i händelse ingendera framställningen skulle röna Kungl. Maj:ts bifall, Kungl. Maj:t i allt fall täcktes i proposition föreslå en förhöjning av det Håkanson och Berg tillkommande personliga lönetillägget ävensom ett sådant tillägg att utgå jämväl till Hulting till belopp så pass höga, att genom desamma en verklig löneförbättring, tillräckligt betydande att avhjälpa det svåraste trycket för dem, åstadkommes, varvid har hemställts, att berörda löneförbättringar eller lönetillägg måtte räknas från och med år 1919 samt i fråga om personliga tillägg beslutas utgå, så länge sökandena upprätthölle sina nuvarande befattningar inom hovrätterna.

Ifrågavarande framställning blev remitterad till 1902 års löneregleringskommitté, som den 13 november 1918 däröver avgivit utlåtande. Efter det kommittén i detta till en början redogjort för ifrågavarande skrivbiträdesbefattningars tillkomst samt erinrat om de personliga avlöningstillägg, som tillagts Håkansson och Berg, yttrar kommittén vidare:

I det tryckta betänkande (delen LVIII), som kommittén den 11 november 1918 avgivit angående reglering av de inom statsförvaltningen anställda ordinarie kvinnliga biträdenas avlöningsförmåner m. m., hade kommittén för biträdesbefattningar (utom kommunikationsverken och postsparbanken) av alla grader föreslagit förhöjning av begynnelseavlöningen ävensom ett tredje ålderstillägg. Dessa avlöningsförmåner, i vad de anginge första (lägsta) graden, vore avsedda att gälla jämväl de biträdesbefattningar i vederbörande hovrätter, som innehades av sökandena Håkansson, Berg och Hulting, och att tillämpas från och med år 1920.

Till att därutöver — oavsett den tillfälliga löneförbättring, som tilläventyrs kunde varda medgiven för år 1919 — tillstyrka förhöjning i avlöningsförmåner eller förändring i tjänsteställning för ifrågavarande tre *biträdesbefattningar* hade kommittén ansett vad i nu förevarande ärende förekommit icke giva anledning. Kommittén ville emellertid förorda, att även vid bifall till kommitténs i sistnämnda betänkande innefattade förslag Håkansson och Berg fortfarande finge, så länge de i sina respektive hovrätter utförde arbete av lika kvalificerad art som det dem hittills anförtrodda, bibehållas vid det dem bägge å extra stat för år 1919 tillerkända personliga avlöningstillägg.

Att för Hulting, som först år 1916 tillträtt den av honom innehavda biträdesbefattningen, nu förorda personligt avlöningstillägg, därtill hade kommittén ej funnit den beträffande honom i ärendet förebragta utredning föranleda.

[15.]

Departementschefen.

Den åsikt, som löneregleringskommittén sålunda gjort gällande, delas jämväl av mig. Någon förändring av ifrågavarande befattningar utöver den, som skulle bliva en följd av ett bifall till nyssnämnda av kommittén framlagda och av chefen för finansdepartementet förut i dag förordade förslaget om förhöjning av begynnelseavlöningen samt tillägg av ytterligare ett ålderstillägg beträffande blaud annat nu förevarande skrivbiträdesbefattningar, torde alltså ej böra ifrågakomma, lika litet som någon avlöningsförbättring för Hulting personligen. Där- emot torde, på sätt kommittén förordat, Håkanson och Berg böra, även med bifall till nyssberörda förslag, bibehållas vid dem nu tillkommande avlöningstillägg, så länge de utföra lika kvalificerat arbete som hittills.

Erforderlig hemställan i nu nämnt avseende, så vitt angår Berg, skall jag tillåta mig göra längre fram vid behandlingen av de frågor, som röra hovrätten över Skåne och Blekinge. Jag får därför nu in- skränka mig till att hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till personligt avlöningstillägg åt skrivbi-
trädet å advokatfiskalsexpeditionen i Göta hovrätt J.
M. Håkansson å *extra stat* för år 1920 anvisa ett
förslagsanslag, högst kronor 400.

Hovrätten över Skåne och Blekinge.

10. Hovrätten med därunder lydande justitiestat.

Ordinarie anslaget till hovrätten över Skåne och Blekinge med därunder lydande justitiestat är i nuvarande riksstat uppfört med 226,963 kronor.

I detta anslag torde av liknande anledningar, som de, vilka om- nämnts vid behandlingen av motsvarande anslag till Göta hovrätt med därunder lydande justitiestat, böra för år 1920 beräknas en höjning. Enligt preliminär beräkning och med hänsyn tagen till lämpligheten av att å anslagets slutsumma erhålla ett avrundat belopp torde denna höjning kunna beräknas till 32,037 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[16.]

*Hovrätten
över Skåne
och Blekinge
med därunder
lydande
justitiestat.*

(Ordinarie
anslag.)

[16.]

att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, i det å *ordinarie stat* uppförda anslaget till hovrätten över Skåne och Blekinge med därunder lydande justitiestat måtte beräknas en förhöjning från dess nuvarande belopp kronor 226,963 med 32,037 kronor till » 259,000.

11. Personligt avlöningstillägg åt skrivbiträdet i hovrätten W. Berg.

[17.]

Personligt
avlönings-
tillägg åt
skrivbiträdet
i hovrätten
över Skåne
och Blekinge
W. Berg.

(Extra anslag.)

Under återopande av vad här förut vid punkt [15] anförts får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till personligt avlöningstillägg åt skrivbiträdet å advokatfiskalsexpeditionen i hovrätten över Skåne och Blekinge Wiktor Berg å *extra stat* för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst kronor 400.

Krigsrätterna:

12. Civil personal vid regements- och stationskrigsrätterna.

[18.]

Civil personal
vid rege-
ments- och
stationskrigs-
rätterna.

(Extra anslag.)

Till avlönande av civil personal vid regements- och stationskrigsrätterna har riksdagen på extra stat för år 1919 beviljat ett förslagsanslag, högst, 125,000 kronor. Av vissa skäl, vilka jag här nedan kommer att närmare beröra, ser jag mig nödsakad hemställa, att för detta ändamål måtte å extra stat för år 1920 hos riksdagen begäras ett väsentligt högre belopp.

1915 års
riksdag.

Som bekant trädde med 1916 års ingång i kraft en ny lag om krigsdomstolar och rättegången därstädes. I anledning därav, att denna lag innefattade bestämmelser om förändrad organisation av krigsdomstolarna och det militära åklagarväsendet, begärde Kungl. Maj:t i 1915 års statsverksproposition, att riksdagen måtte bevilja de medel, som syntes erforderliga för genomförandet av den nya organisationen.

Kungl. Maj:ts framställning i denna del gick i huvudsak ut dels därpå, att riksdagen måtte under andra huvudtiteln uppföra ett ordinarie anslag å 116,250 kronor till avlöningar i enlighet med ett av Kungl. Maj:t framlagt förslag till stat för den civila personalen — krigsdomare, auditörer och krigsfiskaler — vid regements- och stationskrigsrätterna, dels ock därpå, att några med fullmakt försedda auditörer å äldre stat

skulle, därest den nya staten ej kunde bliva å dem tillämplig, antingen med fortfarande tjänstgöringsskyldighet bibehållas vid avlöningen å den äldre staten eller ock i visst fall uppföras å allmänna indragningsstaten. Statförslaget upptog fasta, i lön och tjänstgöringspenningar fördelade avlöningar för auditörerna, varemot krigsdomarna, med ett undantag, och krigsliskalerna voro i förslaget uppförda allenast med arvoden.

I den underdåniga skrivelse, vari riksdagen avlät svar på Kungl. Maj:ts nyssberörda framställning, förklarade riksdagen på närmare anförda skäl sig icke kunna medgiva de för auditörerna föreslagna lönebeloppens uppförande på ordinarie stat. Genom att dessa lönebelopp tillsvidare utginge på extra stat vunnes enligt riksdagen den fördelen, att vid löneförmånernas definitiva fixering sådana jämkningar, vilka erfarenheten visat vara välbetänkta, vida lättare kunde företagas. Riksdagen hade följaktligen och då vid sådant förhållande jämväl arvoden till krigsdomare och krigsfiskaler syntes böra uppföras å extra stat funnit lämpligast att uppföra ett anslag på extra stat till avlöningar för den civila personalen vid regements- och stationskrigsrätterna.

Beträffande de auditörer vid armén, som erhållit fullmakt å sin tjänst och sålunda voro berättigade att kvarstå i densamma med bibehållande av sina dåvarande löneförmåner, ävensom auditören vid flottans station i Karlskrona, vilken jämväl ägde dylik rätt, förklarade riksdagen, att den ansåge, att avlöningsförmånera för dessa befattningshavare fortfarande borde utgå på ordinarie stat.

Med stöd av vad riksdagen sålunda och i övrigt anförte anmälde riksdagen, att den — förutom annat, varom nu ej är fråga — dels till avlöande av den civila personalen vid regements- och stationskrigsrätterna på extra stat för år 1916 beviljat ett anslag av 102,320 kronor, dels ock fastställt viss övergångsstat för nyssnämnda auditörer samt för genomförande av denna stat å andra huvudtiteln uppfört ett ordinarie anslag: »Avlöning till vissa å äldre stat kvarstående auditörer» å 9,680 kronor.

Med avseende å nämnda övergångsstat hette det i riksdagens skrivelse, att för det fall, att å staten uppförd befattningshavare skulle från tjänsten avgå, Kungl. Maj:t borde äga rätt att använda de med befattningen förenade avlöningsförmåner till befattningens uppehållande i avvaktan på auditörsbefattningarnas uppförande å ordinarie stat.

På framställning av Kungl. Maj:t beviljade därefter 1916 års riksdag till civil personal vid regements- och stationskrigsrätterna på extra stat för år 1917 103,740 kronor. Anledningen till den förhöjning av

- [18.] anslaget, som sålunda i förhållande till närmast föregående år ägde rum, var den, att en av de i övergångsstaten upptagna auditörerna avgått. Jämte det till följd härav anslaget till övergångsstaten minskades med det belopp, vartill denne auditörs avlöningsförmåner uppgått, eller 1,420 kronor, ansågs det nödigt, att det extra anslaget höjdes i motsvarande grad.

Framställningar under år 1916 av föreningen Sveriges krigsdomare och auditörer samt föreningen Sveriges krigsfiskaler.

På sätt framgår av det till 1917 års statsverksproposition fogade protokollet över justitiedepartementens ärenden inkommo under år 1916 till justitiedepartementet åtskilliga skrivelser, i vilka från nu ifrågavarande personals sida yrkades, att åtgärder måtte vidtagas för tillerkännande åt densamma av avsevärt förbättrade avlöningsförmåner. De huvudsakliga framställningarna i ämnet härrörde från föreningen Sveriges krigsdomare och auditörer samt föreningen Sveriges krigsfiskaler. Förstnämnda förenings hemställan gick ut därpå, att Kungl. Maj:t måtte till 1917 års riksdag avgiva proposition därom, att krigsdomare och auditörer måtte för åren 1916 och 1917 tilldelas ett provisoriskt lönetillägg av 50 procent å sin dittills bestämda avlöning, att auditör måtte från och med år 1917 tillerkännas gottgörelse för expeditionskostnader med 75 kronor för varje truppförband, vid vars krigsrätt han vore anställd, samt att krigsdomare och auditörer måtte berättigas att utan kostnad till vikarie åtnjuta 6 veckors semester årligen. Föreningen Sveriges krigsfiskaler åter sammanfattade sina önskemål i en hemställan, att dels krigsfiskalernas avlöning måtte från och med år 1917 höjas i enlighet med av föreningen närmare angivna grunder, dels krigsfiskalerna måtte tillerkännas en retroaktiv löneförhöjning för år 1916 i enlighet med samma grunder, dels ock en månads semester måtte årligen beviljas krigsfiskalerna utan avdrag å vederbörandes avlöning.

Krigshovrättens utlåtande den 15 november 1916.

I det utlåtande, som krigshovrätten den 15 november 1916 avgav över bl. a. nyssnämnda framställning från föreningen Sveriges krigsdomare och auditörer, tillstyrkte krigshovrätten på anförda skäl, att ett provisoriskt lönetillägg efter lämpligen avvägd grund bereddes ifrågavarande befattningshavare. Med hänsyn till beskaffenheten och omfattningen av krigsdomares och auditörs göromål förklarade krigshovrätten sig icke hava något att erinra mot att någon tids semester utan avstående av avlöning bereddes ifrågavarande befattningshavare, under förutsättning att frågan om vikarie under berörda tid kunde i samband därmed lämpligen ordnas. För bedömande slutligen av frågan, om ersättning för vissa expeditionskostnader borde tillerkännas auditör, erfordrades enligt krigshovrätten närmare utredning än i ärendet förekommit.

Över den av föreningen Sveriges krigsfiskaler gjorda framställningen avgav justitiekanslersämbetet yttrande den 29 november 1916. Däri tillstyrkte justitiekanslersämbetet en avsevärd löneförhöjning för krigsfiskalerna. Mot framställningen därom, att en månads semester årligen måtte beviljas krigsfiskalerna utan avdrag å avlöningen, förklarade justitiekanslersämbetet sig icke hava annat att påminna, än att rätten till semester borde göras beroende av att kompetent vikarie funnes att tillgå mot en avlöning, motsvarande den ordinarie krigsfiskalens.

[18.]
Justitiekans-
lersämbetets
utlåtande den
29 november
1916.

Vid anmälan i statsrådet den 13 januari 1917 av förevarande anslagsbehov, såvitt angick år 1918, upptog dåvarande departementschefen ej till närmare behandling frågan om beredande åt nu ifrågavarande personal av kostnadsfri semester. Beträffande de i övrigt väckta förslagen om avlöningsförbättringar förklarade departementschefen, att det enligt hans mening ej gärna kunde komma i fråga att, på sätt föreningen Sveriges krigsdomare och auditörer föreslagit, höja samtliga krigsdomares och auditörers avlöningar — låt vara i form av ett, jämväl dyrtidshjälp inbegripande, *provisoriskt* lönetillägg — med ända till 50 procent. Lika litet kunde det enligt departementschefen ifrågasättas att beträffande krigsrätternas civila personal genomföra en sådan genomgripande nyreglering av lönerna som den, vilken, så vitt anginge krigsfiskalerna, föreslagits av föreningen Sveriges krigsfiskaler och med vissa jämkningar förordats av justitiekanslersämbetet. För genomförandet av förändringar i lönestaten av den omfattande natur, som ett vart av dessa förslag innebure, måste givetvis läggas till grund längre tids erfarenhet av den nya organisationens verkningar, än den, som stode till buds. Samma skäl talade enligt departementschefen mot det av föreningen Sveriges krigsdomare och auditörer väckta förslaget att tillföra auditörerna avlöningsförbättring i form av bidrag till bestridande av de med deras befattningar förenade expenser. Däremot syntes det departementschefen, som om någon invändning av nu nämnd art icke gärna kunde riktas mot det förslag, han gick att framlägga därom, att för vissa befattningshavare, nämligen för dem, med avseende å vilka disproportionen mellan arbete och avlöning vore särskilt framträdande, avlöningen höjdes med för varje fall efter omständigheterna avpassat belopp.

Kungl. Maj:ts
framställning
i ämnet till
1917 års riks-
dag.

Det förslag departementschefen i denna del förordade gick ut på förevarande anslags höjande för beredande av möjlighet till avlöningsförbättringar för 8 krigsdomare, 12 auditörer och samtliga krigsfiskaler utom 6. De föreslagna förhöjningarna belöpte sig till sammanlagt 11,350 kronor per år. Departementschefen betonade dock uttryckligen,

[18.] att de ifrågasatta avlöningsförhöjningarna icke finge betraktas annat än som förslagsvis angivna och att Kungl. Maj:t ägde vid fastställande av nya avlöningsstater i förslaget göra de jämkningar, vartill omständigheterna kunde föranleda.

Departementschefen slutade sitt anförande i denna del med uttalande av den förhoppningen, att den föreslagna avlöningsförhöjningen i förening med det krigstidstillägg, som, i händelse av bifall till en proposition om medels beviljande för dylikt tilläggs utgående till vissa av statens ämbets- och tjänstemän, väl komme att tillerkännas jämväl nu ifrågavarande personal, skulle vara ägnad att ställa den berörda personal tillkommande avlöning i något så när skälig proportion till det densamma åliggande arbetet. Att det, sedan den nya organisationen fått verka ännu en tid, skulle komma att visa sig nödvändigt att genomföra en mera genomgripande lönereglering, syntes departementschefen troligt.

Departementschefen övergick därefter till frågan, till vilket belopp nu ifrågavarande anslag borde bestämmas för att lämna tillgång till genomförande av en avlöningsförbättring i den av honom föreslagna riktningen. Därvid framhöll departementschefen till en början, att en mindre höjning av anslaget föranleddes av ett par omständigheter, som icke ägde samband med denna avlöningsförbättring, nämligen därav, att av de å övergångsstaten upptagna auditörerna en avlidit och en avgått. På grund härav borde, i enlighet med vad, på sätt förut nämnts, i ett liknande fall skett vid 1916 års riksdag, från och med år 1918 dels ordinarie anslaget till övergångsstaten minskas med det belopp, vartill dessa båda auditörers å äldre stat avlöningsförmåner sammanlagt uppgått, eller 2,840 kronor, dels ock i stället det extra anslaget höjas med det belopp, till vilket avlöningarna för de nyinrättade auditörsbefattningarna vid ifrågavarande truppförbands krigsrätter beräknats sammanlagt uppgå, eller 2,600 kronor.

Vidare ansåg departementschefen, att billigheten fordrade, att vederbörande komme i åtnjutande av den föreslagna höjningen i avlöningsförmånerna utan onödigt dröjsmål, samt att medel därför borde äskas för avlöningsförbättringens trädande i tillämpning från och med den 1 juli 1917. För senare halvåret 1917 erfordrades hälften av 11,350 kronor eller 5,675 kronor.

Departementschefens sammanfattning av vad han sålunda yttrat gav till resultat, att anslagets belopp borde beräknas enligt följande tablå:

Anslagets dåvarande storlek	kronor 103,740: —	[18.]
Höjning på grund av 2 nytillkomna auditörsavlöningar	» 2,600: —	
Höjning av vissa avlöningar för år 1918	» 11,350: —	
Höjning av vissa avlöningar för 1917 års senare hälft	» 5,675: —	
Summa kronor	123,365: —	

Med hänsyn särskilt därtill, att av de nya truppförband, vilkas upprättande inginge såsom led i den nya härordningen, ett vore att vänta färdigbildat under år 1918 och medel alltså borde beräknas för avlönande av civil personal jämväl vid detta truppförbands krigsrätt, ävensom därtill, att den närmaste tiden kunde komma att visa, att en eller annan mindre höjning av avlöningsförmånerna, utöver vad föreslagits, borde vidtagas, höll departementschefen före, att anslaget borde för år 1918 sättas till i runt tal 126,000 kronor.

I överensstämmelse härmed föreslog Kungl. Maj:t i 1917 års statsverksproposition, att riksdagen måtte till avlönande av civil personal vid regements- och stationskrigsrätterna på extra stat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag, högst 126,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av detta belopp under år 1917 använda högst 5,675 kronor till ökad avlöning åt nämnda personal under sistnämnda år.

Då vid 1917 års riksdag statsutskottet hade att behandla statsverkspropositionen i nu ifrågavarande del, upptog utskottet till behandling jämväl en i ämnet inom första kammaren väckt motion, i vilken hemställdes om förevarande anslags höjande för att möjliggöra förverkligandet av några av förutnämnda föreningar framförda önskemål. Motionen gick ut — förutom på höjande av avlöningen för vissa befattningshavare — dels på beredande av kostnadsfri semester för krigsdomare och auditörer under 45 dagar och för krigsfiskaler under 30 dagar, dels ock på tillerkännande åt auditör av ett expensbidrag av 75 kronor för varje truppförband, vid vilket han vore anställd.

I fråga om semester åt nu ifrågavarande personal förklarade utskottet, att utskottet i saknad av nödig utredning icke kunde tillstyrka motionärens förslag i den delen. Vad därefter anginge förslaget om expensbidrag för auditörer, ansåge utskottet visserligen, att billigheten talade för, att en efter förhållandena avpassad ersättning för dylika auditörerna nu åliggande utgifter utginge av statsmedel, detta så mycket mer som auditörernas expenskostnader givetvis uppginge till allt högre belopp, ju större arbetsmängden vore. Då emellertid, såsom även krigshovrätten i sitt förenämnda utlåtande påpekat, det för bedömande härav

1917 års
riksdag.

[18.] erfordrades en närmare utredning, än som dittills skett, ansåge sig utskottet icke kunna för det dåvarande tillstyrka sagda beslut.

Beträffande Kungl. Maj:ts förslag förklarade sig utskottet icke hava något att erinra mot detsamma.

I överensstämmelse med den uppfattning, som statsutskottet sålunda gjort gällande, avslog riksdagen den i ämnet väckta motionen samt biföll Kungl. Maj:ts förslag. Riksdagen beviljade alltså till avlönande av civil personal vid regements- och stationskrigsrätterna på extra stat för år 1918 ett förslagsanslag, högst 126,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av detta belopp under år 1917 använda högst 5,675 kronor till ökad avlöning åt nämnda personal under sistnämnda år.

Framställning under år 1917 av föreningen Sveriges krigsdomare och auditörer.

Jämväl under år 1917 gjordes, såsom det till 1918 års statsverksproposition fogade protokollet över justitiedepartementens ärenden utvisar, framställning av styrelsen för föreningen Sveriges krigsdomare och auditörer om förbättrade avlöningsförmåner åt viss personal vid regements- och stationskrigsrätterna. Styrelsens hemställan gick i huvudsak ut därpå, att Kungl. Maj:t, därest en allmän omreglering av krigsdomares och auditörers avlöningsförmåner, trots det fallande penningvärdet och andra orsaker, ännu icke lämpligen skulle kunna äga rum, i allt fall måtte till 1918 års riksdag avlåta proposition därom,

att vederbörande auditörer måtte tilldelas gottgörelse för expeditionskostnad med 75 kronor för varje truppförband vid armén, med 300 kronor för vardera av flottans stationer samt vid särskilda krigsrätter med belopp, som kunde befinnas skäliga i förhållande till göromålen omfattning,

att krigsdomare och auditörer vid regements- och stationskrigsrätter måtte berättigas åtnjuta sex veckors ledighet årligen utan avstående av avlöning,

att vikariatsersättningarna måtte bestämmas på sådant sätt, att det åtminstone icke föreläge risk, att ordinarie tjänstinnehavare vid begagnande av ledighet nödgades till sin vikarie utgiva högre ersättning än den han själv enligt gällande bestämmelse åtnjöte, samt

att förbättring av avlöningsförmånerna måtte äga rum i sådana fall, där med nuvarande reglering uppenbara missförhållanden befunnos föreligga.

Krigshovrättens utlåtande den 21 november 1917.

I det utlåtande, som krigshovrätten den 21 november 1917 avgav över föreningens sistnämnda framställning, förklarade krigshovrätten sig vidhålla den uppfattning, som vidkommande frågan om kostnadsfri

semester åt krigsdomare och auditörer av krigshovrätten uttalats i förenämnda den 15 november 1916 avgivna yttrande. Vad angick frågan om ersättning åt auditörerna för expeditionskostnader ansåg krigshovrätten lämpligt, att Kungl. Maj:t hos riksdagen begärde, att ett förslagsanslag till högst visst angivet belopp ställdes till Kungl. Maj:ts förfogande att utgå till bestridande av dylika utgifter, efter underdånig ansökning från vederbörande. Beträffande den gjorda framställningen om förbättring av de avlöningsförmåner, som tillerkänts krigsdomare och auditörer, syntes det visserligen krigshovrätten uppenbart, att den utgående avlöningen i åtskilliga fall icke utgjorde skäligen ersättning för det med dessa tjänster förenade arbete, vilket visat sig vara betydligt mera betungande än man vid dessa befattningars tillsättande kunnat förutsätta. Någon allmän reglering av lönerna torde dock enligt krigshovrättens mening icke kunna äga rum, innan erfarenhet inhämtats rörande arbetets omfattning under en något längre tidsperiod. Emellertid måste krigshovrätten vitsorda, att de svaga avlöningsförmåner, som dessa befattningshavare åtnjöte, medfört svårigheter att besätta lediga tjänster med tillräckligt kvalificerade innehavare.

Vid anmälan i statsrådet den 14 januari 1918 av förevarande anslagsbehov, såvitt angick år 1919, förklarade jag, att frågan om beredande åt nu ifrågavarande personal av kostnadsfri semester enligt min mening lämpligen borde upptagas till avgörande i samband med genomförandet av den mera genomgripande lönereglering för krigsdomare, auditörer och krigsfiskaler, som då ansågs icke gärna kunna låta länge vänta på sig.

*Kungl. Maj:ts
framställning
i ämnet till
1918 års lag-
tima riksdag.*

Vidkommande den gjorda framställningen om tillerkännande åt auditörerna av gottgörelse för expeditionskostnader ansåg jag densamma vara värd synnerligt beaktande. Det kunde ej anses vara överensstämmande med billighet, att dessa tjänstemän, vilka ej hade att räkna med några inkomster av sportler, skulle vara pliktiga att själva bekosta med befattningarnas utövande förenade expeditionskostnader, såsom för inköp av erforderligt papper och annan skrivmateriel, utskrivning av expeditioner m. m. Särskilt i tider, då kostnaderna i nu nämnda hänseenden betydligt stegrats, kunde det lätt inträffa, att i särskilda fall för dessa utgifters bestridande måste beräknas åtgå en avsevärd del av den auditörerna ingalunda rikligt tillmätta avlöningen. En dylik anordning torde också stå föga i överensstämmelse med den vid löneregleringar alltmera tillämpade principen att från vederbörande tjänstemän avlyfta skyldigheten att själva bestrida kostnader av nu föreliggande art. I följd härav

[18.] tillstyrkte jag, att åtgärder måtte vidtagas för beredande åt auditörerna av gottgörelse för deras expeditionskostnader. Med avseende å frågan om det lämpligaste sätt, varpå detta skulle kunna ske, funnes enligt min mening två olika vägar att välja: antingen att tillerkänna varje auditör visst årligt belopp för varje truppförband, vid vars krigsrätt han vore anställd, eller ock att bereda varje auditör gottgörelse för av honom bestridda utgifter av nu ifrågavarande slag med det belopp, vartill dessa utgifter i varje särskilt fall i verkligheten belöpt sig. Vid valet mellan dessa båda möjligheter fann jag det vara för det dåvarande lämpligast att följa den sist omnämnda utvägen. Ersättningen, som ansågs kunna bestridas från andra huvudtiteln's allmänna förslagsanslag till skrivmaterialier och expenser, ved m. m., skulle sålunda utgå för kalenderår efter dettas utgång i enlighet med de närmare föreskrifter, som kunde komma att meddelas av Kungl. Maj:t. Att den föreslagna anordningen blott var av provisorisk natur framhölls av mig vid tillfället. En mera slutgiltig lösning borde nu föreliggande spörsmål givetvis erhålla i sammanhang med den allmänna reglering av, bland annat, auditörernas avlöningsförhållanden, som syntes inom kort vara nödvändig. Den ökning av förslagsanslaget till skrivmaterialier och expenser, ved m. m., som i följd av ifrågavarande framställning ansågs erforderlig, belöpte sig till ett belopp av 5,000 kronor.

Med avseende å frågan om anslagets höjande för möjliggörande av avlöningsförbättring för dem av nu ifrågavarande befattningshavare, som företrädesvis kunde anses vara därav i behov, förklarade jag — under påpekande att en ökning av anslaget för liknande ändamål av 1917 års riksdag beviljats —, att tillräckliga skäl icke syntes föreligga att genomföra en mera allmän ytterligare avlöningsökning, i all synnerhet som anslaget med dess dåvarande storlek lämnade möjlighet till en mindre höjning i avlöningarna i de fall, där behovet kunde visa sig vara särskilt kännbart. Blott i fråga om en av ifrågavarande befattningar, nämligen auditörstjänsten vid regementskrigsrätterna vid Norrbottens regemente med flera till Boden förlagda truppförband, ansåg jag en avsevärd höjning av avlöningsbeloppet nödvändig. I samband med, att innehavaren av nämnda befattning förpliktades att hava sin bostad i Boden samt den honom åliggande tjänstgöringsskyldigheten i någon mån utvidgades, befanns det erforderligt att öka avlöningen från 3,200 kronor till 6,000 kronor. En motsvarande ökning av förevarande anslag måste givetvis till följd härav äga rum. Jämväl av en annan omständighet föranleddes en mindre höjning av anslaget. Enär den å övergångsstaten uppförda auditören vid Västerbottens regementes rege-

mentskrigsrätt erhållit avsked från sin auditörstjänst, borde i enlighet [18.] med vad, på sätt i det föregående omförmålts, i liknande fall ägt rum vid 1916 och 1917 års riksdagar, från och med år 1919 dels ordinarie anslaget till övergångsstaten minskas med det belopp, vartill nämnda auditörs å äldre stat avlöningsförmåner sammanlagt uppgått, eller 1,420 kronor, dels ock i stället det extra anslaget höjas med det belopp, till vilket avlöningen för den nyinrättade auditörsbefattningen vid ifrågavarande truppförbands krigsrätt beräknats uppgå, eller 1,400 kronor.

Då det å 1918 års stat beviljade anslaget för nu ifrågavarande ändamål — 126,000 kronor — sedan därifrån avgått det belopp, 5,675 kronor, som avsetts för höjning av vissa avlöningar för 1917 års senare hälft, uppgått till 120,325 kronor samt anslaget av olika anledningar, på sätt förut nämnts, skulle behöva för år 1919 höjas med 2,800 respektive 1,400 kronor eller med sammanlagt 4,200 kronor, beräknades anslaget för år 1919 till 124,525 kronor eller i runt tal till 125,000 kronor.

I överensstämmelse härmed föreslog Kungl. Maj:t i 1918 års statsverksproposition, att riksdagen måtte till avlöande av civil personal vid regements- och stationskrigsrätterna på extra stat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag, högst 125,000 kronor.

I den skrivelse, vari 1918 års lagtima riksdag avlät svar å bland annat sistberörda framställning av Kungl. Maj:t, anfördes, att riksdagen icke kunnat undgå att finna den föreslagna förbättringen av auditörens vid regementskrigsrätterna vid Norrbottens regemente med flera till Boden förlagda truppförband avlöning — särskilt i förhållande till de beräkningar, som inginge i 1915 års förslag till avlöningsstat för den civila personalen vid regements- och stationskrigsrätterna — synnerligen avsevärd. Emellertid hade av hittills vunnen erfarenhet framgått, att arbetet vid denna auditörsbeställning varit särskilt omfattande, varjämte önskvärdheten av att innehavaren av befattningen vore bosatt i Boden gjort sig särskilt gällande. Vid sådant förhållande hade riksdagen funnit sig böra bifalla Kungl. Maj:ts förslag härutinnan, därvid riksdagen dock ville framhålla, att ifrågavarande löneförbättring, som påkallats av alldeles särskilda omständigheter, icke finge anses normerande för lönesatser i allmänhet å denna lönestat.

Beträffande Kungl. Maj:ts förslag om gottgörelse till auditörerna för expeditionskostnader hade detta icke givit riksdagen anledning till annan erinran än att — på sätt vid vissa truppförband redan varit fallet — för nedbringande av dessa kostnader värnpliktiga syntes böra

- [18.] i största möjliga mån ställas till vederbörande auditörs disposition för verkställande av utskrifter av utslag och protokoll m. m. Beslut om tilldelande av de särskilda ersättningsbeloppen, vilka vore avsedda att bestridas från anslaget till skrivmaterialier och expenser, ved m. m., borde enligt riksdagens förmenande meddelas av Kungl. Maj:t, då härigenom såväl större enhetlighet i besluten som erfarenhet rörande det framtida ordnandet av denna fråga vunnas.

Riksdagen, som i övrigt icke hade något att erinra mot vad Kungl. Maj:t föreslagit, beviljade alltså till avlönande av civil personal vid regements- och stationskrigsrätterna på extra stat för år 1919 ett förslagsanslag, högst, 125,000 kronor.

*Tillkallande
av
sakkunniga.*

I följd av tidsförhållandena har under de senaste åren en avsevärd ökning av antalet handlagda brottmål kunnat konstateras jämväl vid krigsdomstolarna. Särskilt under senare delen av år 1917 samt början av år 1918 torde arbetsbördan för de vid krigsrätterna tjänstgörande civila befattningshavarna hava varit så omfattande, att det utan överdrift kan påstås, att det arbete, som utförts, i de flesta fall icke i någon mån stått i skälig proportion till de avlöningsförmåner, som vederbörande ägt rätt uppbära. Under sådana omständigheter fann jag det vara nödvändigt, att åtgärder ofördröjligen vidtogos i syfte att åvägbringa en förbättring i krigsdomares, auditörers och krigsfiskalers avlöningsförhållanden. Den 31 maj 1918 hemställde jag därför om Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla högst fyra sakkunniga personer att inom departementet biträda bland annat med utarbetande av förslag till förbättring i förenämnda befattningshavares avlöningsförhållanden. Vid detta tillfälle anförde jag till statsrådsprotokollet, såvitt angår vad nu är i fråga, följande:

»Under den tid den nya krigsdomstolsorganisationen varit i verksamhet har vid upprepade tillfällen — och detta särskilt under det senaste halvåret — från skilda håll med styrka framhållits, att åtgärder med det snaraste borde vidtagas för att om möjligt åstadkomma en förbättring i avlöningsförhållandena för krigsdomare, auditörer och krigsfiskaler. Erfarenheten torde också enligt min åsikt giva vid handen, att de arvoden, som vid den nya organisationens ikraftträdande fastställdes för dessa befattningshavare, i allmänhet torde hava blivit något snävt tillmätta. I viss mån var detta utan tvekel beroende därpå, att man för det dåvarande icke ansåg sig kunna med visshet bedöma omfattningen av det arbete, som skulle komma att vila å de olika krigsrätternas civila ledamöter. Särskilt de ständiga inkallelserna till krigstjänstgöring gav anledning till förmodan, att krigsrätternas arbete skulle komma att i väsentlig grad minskas, så snart normala förhållanden åter inträtt. Av allt att döma har emellertid arbetet vid de flesta krigsrätter icke i avsevärd mån minskats, ehuru inkallelserna till krigstjänstgöring numera betydligt inskränkts.

Vid vissa regementskrigsrätter har kunnat konstateras en ständig ökning i arbetet för varje år och åtskilliga befattningshavare hava förklarat sig icke kunna i fortsättningen uppehålla sina tjänster, därest ej en avsevärd ökning i de utgående arvodesbeloppen kunde inom en snar framtid påräknas. I vissa fall har det till och med mött svårigheter att få tjänsterna besatta med fullt kompetenta personer.

[18.]

Under sådana omständigheter har det syntts mig nödvändigt, att åtgärder ofördröjligen vidtagas i syfte att förebringa utredning, i vilken omfattning en ökning bör kunna ifrågasättas i de till krigsdomare, auditörer och krigsfiskaler utgående arvodena.»

Sedan jag i anledning av Kungl. Maj:ts bemyndigande såsom sakkunniga för behandling av bland annat denna fråga tillkallat rådmannen i Gävle, krigsdomaren Wilhelm Höglund, kriminalassessorn i Stockholms rådhusrätt, auditören Edw. Ploman och stadsfiskalen i Örebro, krigsfiskalen J. Ekelund — den sistnämnde dock allenast i vad frågan rörde krigsfiskalerna — ävensom förordnat, att dåvarande tillförordnade kansli-rådet i justitiedepartementet, vice auditören Nils Berlin skulle deltaga uti ifrågavarande utredningsarbete, hava de sakkunniga den 23 oktober 1918 i ämnet avgivit ett betänkande, vilket i hithörande delar finnes såsom bilaga (bil. III) fogat vid detta protokoll.

Vidkommande frågan om förbättring i avlöningen till krigsdomare, auditörer och krigsfiskaler hava de sakkunniga hemställt, att från och med den 1 juli 1919 måtte utgå förhöjda avlöningsbelopp i enlighet med vad som beträffande envar befattningshavare föreslagits i särskilda tabeller, fogade vid de sakkunnigas betänkande. Dessa tabeller, som icke medtagits i nyssnämnda transumt av de sakkunnigas betänkande, motsvara fullständigt de tabeller, vilka såsom bilagor IV, V och VI finnas fogade till detta protokoll, dock med den skillnad, att i en var av sistberörda tabeller finnes införd ännu en kolumn, den sista.

*Sakkunnigas
betänkande
den 23 oktober
1918.*

De sakkunniga hava vid uppgörandet av sitt förslag i denna del sökt taga i beaktande alla olikartade omständigheter, vilka kunnat inverka å bedömandet. Å ena sidan hava de sakkunniga sålunda i likhet med vad redan vid fastställandet av 1916 års avlöningsstater för dessa tjänst-innehavare skedde, tagit väsentlig hänsyn till antalet av de truppförband, vid vilka vederbörande befattningshavare hava att tjänstgöra. Å andra sidan hava de sakkunniga i viss mån beaktat, såväl huruvida tjänst-göringen måste äga rum utanför boningsorten, som ock om ökningen i arbetsbördan, enligt vad statistiken för den tid den nya krigsdomstols-organisationen varit i verksamhet utvisade, varit särskilt framträdande och av mera konstant natur.

I fråga om omfattningen av arbetet vid krigsrätterna samt det

- [18.] närmare fastställandet av de särskilda avlöningsbeloppen tillåter jag mig hänvisa till vad de sakkunniga i sitt betänkande härutinnan anfört (bil. III sid. 187—197). Enligt de sakkunnigas förslag skulle sammanlagda avlöningsbeloppet för samtliga krigsdomare komma att uppgå till 52,000 kronor, för samtliga auditörer till 111,000 kronor och för samtliga krigsfiskaler till 39,800 kronor. Ökningen i förhållande till vad som för år 1918 utgår till dessa tjänstinnehavare skulle utgöra respektive 21,700, 46,600 och 16,600 kronor eller uttryckt i procent för en var av dessa grupper omkring 72 procent av nu utgående avlöningsbelopp. Under det att summan av under år 1918 utgående avlöningsförmåner till vid regements- och stationskrigsrätterna tjänstgörande krigsdomare, auditörer och krigsfiskaler uppgår till 117,900 kronor — för år 1919 kommer samma belopp att till följd av avlöningsförhöjningen för auditören i Boden utgöra 120,700 kronor — skulle enligt de sakkunnigas förslag avlöningsbeloppen sålunda komma att höjas till sammanlagt 202,800 kronor. Uttryckt i procent skulle ökningen utgöra av 1918 års avlöningsförmåner omkring 72 procent och av 1919 års nära 68 procent.

I sitt förslag hava de sakkunniga vidare hemställt,

att krigsdomare, auditörer och krigsfiskaler måtte berättigas att årligen, räknat från och med den 1 januari 1919, utan avdrag å utgående avlöningsbelopp, åtnjuta semester, krigsdomare under en och en halv månad, samt auditörer och krigsfiskaler under en månad;

att till auditörerna måtte årligen, räknat från och med den 1 januari 1919 utgå ersättning för expeditiionskostnader med för en var befattningshavare närmare angivet belopp (se bil. V kolumn 16);

att för tjänstgöring vid särskild krigsrätt ävensom för tjänstgöring vid regements- eller stationskrigsrätt i det fall, som omförmäles i 5 § 3 mom. av lagen om krigsdomstolar och rättegången därstädes, måtte till krigsdomare, auditörer och krigsfiskaler från och med den 1 juli 1919 utgå förhöjd ersättning i enlighet med vissa av de sakkunniga närmare angivna grunder, (bil. III sid. 203 och följ.), ävensom att till auditörerna vid särskilda krigsrätterna i Stockholm och Landskrona samt å Karlsborg och vid kustflottan måtte bestämmas fasta årsarvoden att utgå såsom gottgörelse för av dem lämnat biträde vid disciplinmålens handläggning m. m. (bil. III sid. 205); samt

att — under förutsättning att avlöningarna för de ordinarie befattningshavarna vid regements- och stationskrigsrätterna i huvudsak fastställdes till de av de sakkunniga föreslagna belopp — gottgörelse för tjänstgöring såsom ställföreträdare vid ledighet för krigsdomare,